

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

8/2023. (VI. 20.) AB határozat	a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 2022. december 31-ig hatályban volt 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint alkalmazási tilalmáról	1761
9/2023. (VI. 20.) AB határozat	a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 183. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1770
11/2023. (VI. 20.) AB határozat	a Kúria Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése, a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzése, valamint a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1786
10/2023. (VI. 20.) AB határozat	a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet 2. §-a alkalmazási tilalmáról	1799
3343/2023. (VII. 5.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1806
3344/2023. (VII. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1818
3345/2023. (VII. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1828
3346/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1851
3347/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1854
3348/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1857
3349/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1860
3350/2023. (VII. 5.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1863
3351/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1866
3352/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1871
3353/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1874
3354/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1878
3355/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1884
3356/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1889
3357/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1894

3358/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1899
3359/2023. (VII. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1904
1/2023. (VI. 14.) AB Tü. állásfoglalás	az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíró- ság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás hatályon kívül helyezé- séről	1909
Az Alkotmánybíróság elnökének utasítása	az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályza- táról	1910

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 8/2023. (VI. 20.) AB HATÁROZATA

a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 2022. december 31-ig hatályban volt 294. § (1) bekezdés *g*) pont *gg*) alpontja alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint alkalmazási tilalmáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 2022. december 31-ig hatályban volt 294. § (1) bekezdés *g*) pont *gg*) alpontja alaptörvény-ellenes volt. Az alaptörvény-ellenes rendelkezés a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.096/2022/5. számú ítéletével befejezett, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyben nem alkalmazható.

2. Az Alkotmánybíróság egyebekben a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.096/2022/5. számú ítéletével szemben és az ítélettel összefüggésben a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 66. § (9) bekezdése, 77. § (5) bekezdés *a*) pontja, 82. § (2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 30. § (1) bekezdés *d*) pontja, 30/A. § (1) bekezdése „feltéve, hogy a közalkalmazott e törvény alkalmazása szempontjából nem minősül nyugdíjasnak” szövegrésze, a 32. § (2) bekezdéséből a 30. § (1) bekezdés *d*) pontjára hivatkozás és 37. § (2) bekezdés *a*) pontja, továbbá a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdés *b*) és *e*) pontja ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

[1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, s kérte a Fővárosi Ítéltábla 2 Mf.31.096/2022/5. számú ítéletében hivatkozott és alkalmazott törvényi rendelkezések – a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 294. § (1) bekezdés *g*) pont *gg*) alpontja, 66. § (9) bekezdése, 77. § (5) bekezdés *a*) pontja, 82. § (2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 30. § (1) bekezdés *d*) pontja, 30/A. § (1) bekezdéséből a gondolatjelek közé írt tagmondat („feltéve, hogy a közalkalmazott e törvény alkalmazása szempontjából nem minősül nyugdíjasnak”), 32. § (2) bekezdéséből a 30. § (1) bekezdés *d*) pontjára hivatkozás és 37. § (2) bekezdés *a*) pontja, továbbá a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 2. § (1) bekezdés *b*) és *e*) pontja – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában kérte annak megállapítását is, hogy „a megsemmisített jogszabályok a jelen panaszban sérelmezett bírósági eljárásban nem alkalmazhatók, mert a bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály(ok) alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogom sérelme következett be”. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kérte az Abtv. 27. §-a

alapján azt is, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Ítélet tábla 2.Mf.31.096/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és azt semmisítse meg.

- [2] Az Alkotmánybíróság főtktárának felhívása nyomán kiegészített alkotmányjogi panaszban az indítványozó előadta, hogy keresettel élt közalkalmazotti jogviszonya jogellenes megszüntetésének megállapítása iránt. Keresetét a Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiuma 14.M.70.473/2020/41. számú ítéletével elutasította. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítélet tábla 2.Mf.31.096/2022/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizesse meg az indítványozónak a 2016. évi szakmai továbbképzésével felmerült költségét (18 795 forintot), egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, s alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a vele szemben alkalmazott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét állította.
- [4] Sérelemzte mindennek előtt azt, hogy az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja nyugdíjasnak minősítette a rokkantsági ellátására tekintettel, s ezért munkáltatója a közalkalmazotti jogviszonyát indokolás nélkül megszüntette. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy „felmentésem jogalapjára valójában betegségem adott lehetőséget, azaz végeredményben betegségem miatt bocsátottak el munkahelyemről annak ellenére, hogy egy nappal korábban a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást végző orvos megállapította, hogy alkalmas vagyok munkám elvégzésére.” Álláspontja szerint az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja „valamennyi, nyugdíjasnak minősített személlyel kapcsolatban, de különösen a(z) – öregségi nyugdíjban részesülőkől eltérően ideiglenes ellátást kapó – rokkantsági ellátásban részesülők szempontjából sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, XII. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XV. cikk (2) és (5) bekezdéseit.” Szerinte az utóbbiak „megélhetésük biztosítása szempontjából ellátásaik különbözősége és feltételei szempontjából nincsenek azonos helyzetben” az előbbiekkkel. Úgy vélte ezért, hogy a munkaügyi szabályok – így többek között az Mt. 66. § (9) bekezdése (nyugdíjas esetében nem szükséges a felmentés indokolása), 77. § (5) bekezdés a) pontja (nyugdíjasnak nem jár végkielégítés), a Kjt. 30. § (1) bekezdés d) pontja (nyugdíjasnak „minősülés” a felmentés indoka lehet), 30/A. § (1) bekezdésének „feltéve, hogy a közalkalmazott e törvény alkalmazása szempontjából nem minősül nyugdíjasnak” szövegrésze és 32. § (2) bekezdésében a 30. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozás (nyugdíjasnak nem kell másik munkakört felajánlani), 37. § (2) bekezdés a) pontja (nyugdíjasnak nem jár végkielégítés), az Mt. 66. § (4) bekezdése és a Kjt. 37. § (7) bekezdése (aktív korúak esetén mellőzhetővé válik az öregségi nyugdíj előtt álló munkavállaló, közalkalmazott védelme) – alkalmazásában a nyugdíjasokkal azonos minősítésük ellentétes a hátrányos megkülönböztetés tilalmával, az egyenlő bánásmód követelményével és a fogyatékkal élő személyek védelmére irányuló állami kötelezettséggel, sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) és (5) bekezdését.
- [5] Állította továbbá, hogy mivel az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja „nem segíti, hanem gátolja a rehabilitációs ellátásban részesülők számára munkavégzésre irányuló jogviszony létesítését, és megkönnyíti a munkáltatók számára a jogviszony megszüntetését”, ezért ellentétes az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdésével. Az indítványozó előadta, hogy felmentése időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig kevesebb, mint öt év volt hátra, s addig dolgozhatott volna, „de nem érvényesülhetett a védett kor intézménye sem, egyszerűen elküldtek”.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában továbbá az Mmtv.-nek – a támadott bírói döntésben nem alkalmazott – 2. § (1) bekezdés b) és e) pontját is támadta. E rendelkezések alapján akkor lesz valaki jogosult a megváltozott munkaképességű személyek ellátására, ha keresőtevékenységet nem végez, és rendszeres pénzellátásban nem részesül. Ezzel szemben az indítványozó arra hivatkozott, hogy miután valaki már megkapta az ellátást, nincs elzárva attól, hogy keresőtevékenységet folytasson, munkát vállaljon, s ha beteg lesz, táppénz is kaphat. Az indítványozó sérelemzte ezért, hogy eltérőek a megállapítás és a folyósítás feltételei. Szerinte a kifogásolt szabály két csoportra osztja a megváltozott munkaképességű személyeket: azok csoportjára, akik már kapnak ellátást, és azok csoportjára, akik most kérvényezik az ellátás megállapítását. Hátrányos helyzetet teremt, hogy az ellátást kérvényező kénytelen megszüntetni kereső tevékenységét, kockáztatva, hogy ezután nem talál állást, és az ellátás megszűnéskor munkahely és pénz nélkül marad, holott volt egy munkahelye, ahol munkáját el tudta volna továbbra is látni. Az indítványozó szerint ezért az Mmtv. 2. § (1) bekezdés b) és e) pontja ellentétes az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdésével, mert „rákényszeríti a beteg (rokkant) személyt munkahelyének feladására, vagy a munkáltató kerül olyan helyzetbe, hogy döntsön az ellátásról.” Szerinte továbbá a „dolgozni akaró megváltozott munkaképességű személyek munkavállalásának nehezítése ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, XIX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel.”

- [7] Az indítványozó az Mt. 82. § (2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése kapcsán sérelmezte, hogy az Mt. korlátozza a kártérítés mértékét, amit a munkavállaló kaphat, ha munkaviszonyát jogellenesen szüntették meg. Szerinte ezzel ellentétes az Mt. 166. § (1) bekezdése, amely a munkáltató teljes kártérítési kötelezettségét mondja ki (figyelembe véve, ha munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárnak minősül a munkaviszony jogellenes megszüntetésével okozott kár is). Az indítványozó szerint az, hogy „egy törvényen belül egymással ellentétes szabályok találhatóak, ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, és az I) cikk (1), (2) és (3) bekezdéseivel, mivel az Mt. 166. § (1) bekezdésében és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:518. §, 6:519. §, 6:520. §, 6:521. §, 6:522. § (1) és (2) bekezdéseiben biztosított teljes kártérítéshez való jogot az Mt. 82. § (2) bekezdése korlátozza.” Az indítványozó az Mt. 82. § (2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése kapcsán hivatkozott az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése sérelmére is, mert szerinte a „munkáltató kártérítésének korlátozása az egyébként is sokkal előnyösebb helyzetben – erőfölényben – lévő munkáltatót erősíti a kiszolgáltatott munkavállalóval szemben.”
- [8] Az indítványozó a jogerős ítélettel kapcsolatban úgy vélte, hogy „ha a bíróság nem azonos módon veszi számításba és figyelembe a felek állításait és bizonyítékait, az eljárás nem felelhet meg sem az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseiben szereplő egyenlő bánásmód követelményének, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében olvasható tisztességes eljáráshoz való jog követelményének.” Állította, hogy az eljárás során több érvénytelenségi okra is hivatkozott, de „néhányakat sem az első- sem a másodfokú bíróság – egyszerűen indokolás nélkül – nem vett figyelembe, vagy nem folytatott le érdemi bizonyítást, hanem egyszerűen tényként valóznak fogadta el alperes állításait. Nem valósult meg a fegyverek egyenlőségének elve sem.” Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszában felsorolta és ismertette a bizonyítási indítványait, amelyeket szerinte „a bíróság indokolás nélkül egyszerűen figyelmen kívül” hagyott, illetve „bizonyítást nem folytatott le, vagy egyszerűen minden fenntartás nélkül elfogadta alperes” munkáltatója állításait. Az indítványozó álláspontja szerint továbbá „a bíróság (és munkáltatóm is) megsértette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésébe foglalt személyes adatokhoz való” jogát is. Az indítványozó szerint ugyanis az alperes munkáltató a személyes adatok védelméhez való joga és az „adatvédelmi törvény megsértésével jutott hozzá és használta fel a Budapest Főváros Kormányhivatala által hozott, különleges személyes” (egészségi állapotára vonatkozó) adatait tartalmazó határozatát, amelyre szerinte a munkáltatója a felmentést alapozta. Sérelmezte, hogy a „bíróság nem vette figyelembe az adatok törvénytelen kezelését és felhasználását, hanem teljes értékű jogszerű bizonyítékként értékelte a hatósági Határozatot.” Az indítványozó sérelmezte és megalázónak tartotta: „Munkáltatóm úgy kötelezett orvosi alkalmassági vizsgálatra, hogy közben tudta, hogy fel fog menteni, és nem enged dolgozni.” Kifogásolta, hogy a „bíróság egyszerűen elfogadta alperes hivatkozását, miszerint a betegségből visszatérő csak orvosi alkalmassági vizsgálat alapján dolgozhat újra.” Álláspontja szerint: „Munkáltatóm pontosan tudta, hogy a munkába való visszatérésem után nem fogok dolgozni, mégis alkalmassági vizsgálatra küldött, ráadásul először szabadságom idején. A bíróság alperes részéről elfogadta ezt a megalázó eljárást, amivel megsértette az Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott emberi méltósághoz való jogomat.”
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásával egy időben kérte az első fokon eljáró bíróságot, hogy „az Alkotmánybíróság határozatáig függessze fel az ítélet végrehajtását”. Alkotmányjogi panaszában egyúttal az Alkotmánybíróságot kérte arra, hogy határozatának meghozataláig „függessze fel az ítélet végrehajtását”.
- [10] A gazdaságfejlesztési miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján az indítványt érintően kifejtette álláspontját.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság főtárgyára felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény érdemi vizsgálattal érintett rendelkezései:

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.

(2) Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

[13] 2. Az Mt. érintett, 2022. december 31-ig hatályos rendelkezése:

„294. § (1) E törvény alkalmazásában

[...]

g) nyugdíjas munkavállaló, aki

[...]

gg) rokkantsági ellátásban részesül, [...].”

III.

[14] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[15] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett jogerős ítélettel zárult ügyben felperes volt [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogsultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.

[16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a jogerős ítéletet az indítványozó 2022. július 15-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt személyesen 2022. szeptember 12-én nyújtotta be a perben eljáró elsőfokú bíróságon) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható jogerős ítéletet támadta.

[17] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Mmtv.-nek – a sérelmezett bírói döntésben nem alkalmazott – 2. § (1) bekezdés b) és e) pontját is támadta. Az Alkotmánybíróság a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben hozott bírói döntések alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó által az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti normakontroll-vizsgálatnak akadályát képezi, hogy a perben e kifogásolt jogszabályi rendelkezések nem kerültek alkalmazásra. Az indítvány tehát az Mmtv. sérelmezett rendelkezései vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében rögzített törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.

[18] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [26. § (1) bekezdés a) pont; 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjával, illetve 27. § (1) bekezdés a) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsíti-

tésére alapítható {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között állította az Alaptörvényben biztosított jogot nem rögzítő M) cikk (2) bekezdése sérelmét a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés kapcsán. Az indítványban megjelölt keretek között az M) cikk (2) bekezdése nem alapjogot rögzít, így alkotmányjogi panasz e tekintetben nem terjeszthető elő {3141/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [9]; 3135/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3200/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény I. cikke önmagában szintén nem alapjogot rögzít, hanem az alapjogok egymáshoz való viszonyára, annak alkotmányossági vizsgálatára vonatkozik, így alkotmányjogi panasz e tekintetben sem terjeszthető elő {3292/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az indítványban hivatkozott Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért alkotmányjogi panaszban szintén nem hivatkozható.

- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben előterjesztett panaszt érintően fenntartotta korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az indítványozó nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapította panaszát. Az Alkotmánybíróság ezért e vonatkozásban érdemi vizsgálatot nem folytathatott le, mivel az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott azon követelménynek, amely szerint alkotmányjogi panaszt abban az esetben lehet benyújtani, ha az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [20] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítvány akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott szabályával. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában állította a támadott jogerős ítéletnek az Alaptörvény II. cikkébe, VI. cikk (3) bekezdésébe, illetve XV. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközését is. E vonatkozásban ugyanakkor az indítványozó alkotmányossági érvelést nem adott elő, így alkotmányjogi panasz e tekintetben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés (b) pontjában foglalt határozott kérelem követelményének nem tesz eleget, ezért érdemben nem vizsgálható.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a jogerős ítéletet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jogába ütközőnek tartotta, mert szerinte az eljáró bíróság a tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettség megsértésével hozta meg ítéletét.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}

- [24] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a bizonyítékok értékelését. Tartalma szerint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a jogerős ítélet felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem az eljáró bíróság jogértelmezését, a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó törvényességi kérdést vitatott. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a jogviszony megszüntetése és egyéb igények iránt indult perben hozott támadott bírói döntéssel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [25] Mindezek alapján megállapítható volt, hogy az alkotmányjogi panasz részeként az Mmtv. 2. § (1) bekezdés b) és e) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kérelem, valamint az Mt. 82. § (2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, M) cikk (2) bekezdésébe és I. cikkébe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kérelem nem felelt meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak, továbbá az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kérelem nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek. Ezért az alkotmányjogi panasznak ezt az elemét az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [26] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó sérelmesnek tartotta, hogy az alapügyben vele szemben alkalmazták az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja azon szabályát, mely a rokkantsági ellátására tekintettel nyugdíjasnak minősítette, s mely rendelkezésre hivatkozva munkáltatója – a támadott bírói döntés szerint jogszerű módon – az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyát indokolás nélkül megszüntette. Az indítványozó álláspontja szerint az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja alapján a rokkantsági ellátásban részesülők nyugdíjasnak minősítése az Alaptörvény XV. cikk (2) és (5) bekezdésének – a hátrányos megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód követelménye, illetve a fogyatékkal élő személyek védelmére irányuló állami kötelezettség – sérelmére vezet.
- [27] Jelen esetben megállapítható volt, hogy az indítványozó által támadott, az alkotmányjogi panasz benyújtásakor hatályos Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontját az egyes foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 151. § e) pontja 2023. január 1-jével hatályon kívül helyezte. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz eljárásban nem kizárt a már hatályon kívül helyezett jogszabály vizsgálat alá vonása. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 3033/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [48]}.
- [28] Az indítványozó az Mt. kifogásolt rendelkezésével szoros összefüggésben további munkaügyi szabályok – így többek között az Mt. 66. § (9) bekezdése (nyugdíjas esetében nem szükséges a felmentés indokolása), 77. § (5) bekezdés a) pontja (nyugdíjasnak nem jár végkielégítés), a Kjt. 30. § (1) bekezdés d) pontja (nyugdíjasnak „minősülés” a felmentés indoka lehet), 30/A. § (1) bekezdésének „feltéve, hogy a közalkalmazott e törvény alkalmazása szempontjából nem minősül nyugdíjasnak” szövegrésze és 32. § (2) bekezdésében a 30. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozás (nyugdíjasnak nem kell másik munkakört felajánlani), 37. § (2) bekezdés a) pontja (nyugdíjasnak nem jár végkielégítés), az Mt. 66. § (4) bekezdése és a Kjt. 37. § (7) bekezdése (aktív korúak esetén mellőzhetővé válik az öregségi nyugdíj előtt álló munkavállaló, közalkalmazott védelme) – sérelmére is hivatkozott, melyek alkalmazását érintően a rokkantsági ellátásban részesülőknek a nyugdíjasokkal azonos minősítését a hátrányos megkülönböztetés tilalmába, az egyenlő bánásmód követelményébe, valamint a fogyatékkal élő személyek védelmére irányuló állami kötelezettségbe ütközőnek tartotta. E felhívott rendelkezések mindazonáltal az indítványozó szerint is az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontjával összefüggésben idézték elő az állított alaptörvény-ellenességet.

- [29] Az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként veti fel tehát, hogy megfelelt-e az Alaptörvény XV. cikk (2) és (5) bekezdésének, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára irányuló rendelkezésnek, az egyenlő bánásmód követelményének és a fogyatékkal élő személyek védelmére irányuló állami kötelezettségnek az a szabály, mely a rokkantsági ellátásban részesülő, ekként az öregségi nyugdíjkorhatárt még be nem töltött személyeket nyugdíjas munkavállalónak minősítette, s melynek alapján munkaviszonyuk pusztán emiatt felmentéssel indokolás nélkül megszüntethető volt, nem járt számukra végkielégítés. Az Alkotmánybíróság a jelen eset összes körülményei alapján a fogyatékossgal élő személyeket hátrányosan érintő sérelmezett szabályozásnak az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével való összhangjára irányuló kérdést alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tartja.
- [30] Ezért az Alkotmánybíróság az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja elleni alkotmányjogi panaszszemet – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, amely szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé – érdemben bírálta el.

IV.

- [31] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [32] Az alkotmányjogi panasz szerint az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja az indítványban felhívott munkaügyi szabályokkal összefüggésben előidézte a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség követelményének sérelmét. Az indítvány szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma és az esélyegyenlőség követelményének megsértése mellett az egyenlő bánásmód követelményének sérelme a konkrét esetben abban áll, hogy az Mt. rendelkezése a nyugdíjas munkavállaló fogalmának meghatározásakor az öregségi nyugdíjas munkavállalókkal azonos módon kezelte a rokkantsági ellátásban részesülő, fogyatékossgal élő munkavállalókat. Ezáltal az utóbbi személyek munkavállalási lehetőségeit teljesen figyelmen kívül hagyva „az egészségükben legjobban károsodottakat hozzák a többiekhez képest még nehezebb és kiszolgáltatottabb helyzetbe” a munkaerőpiacon. Az indítványozó mindezzel összefüggésben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott, de az Alkotmánybíróság az indítvány lényegi tartalmára tekintettel indokoltnak tartotta annak kapcsán az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt, a jogegyenlőség általános elvének sérelmét is vizsgálni.
- [33] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerint a törvény előtt mindenki egyenlő, és a (2) bekezdés szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alapjogok terén tett megkülönböztetésre terjed ki. Személyek közötti, alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha végső soron összefügg az emberi méltósághoz való joggal, és a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka lenne, vagyis önkényes {9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [34] E körben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése jellemzően olyan tulajdonságokat nevesít, amelyek a társadalom sérülékeny, személyben rejlő tulajdonság mentén elkülöníthető csoportjait öleli át {lásd például: 9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [61]}. Az Alkotmánybíróság korábban már azt is rögzítette, hogy az egyén megváltoztathatatlan (saját elhatározásától nem függő, többnyire eleve adott) tulajdonságain alapuló megkülönböztetés általában tilos, mely csak kivételesen, rendkívül szigorú vizsgálat eredményeként igazolható {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [35] Nemcsak az azonos helyzetű személyek közötti különbségtétel, hanem a különböző helyzetű személyek azonos kezelése kapcsán is megállapítható a hátrányos megkülönböztetés megvalósulása. Az Alkotmánybíróság rögzítette: az állam joga – s egyben bizonyos körben kötelezettsége is –, hogy a jogalkotás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket. Ez a megállapítás további alkotmányos követelményt is magában foglal. A jogalkotónak az eltérő élethelyzetek azon mozzanataira figyelemmel kell szabályoznia, amelyek figyelmen kívül hagyása az emberi méltósághoz való jogot sértő – tehát alaptörvény-ellenes – megkülönböztetésre vezetne. Hátrányos megkülönböztetést jelent az, ha az adott szabályozási koncepció alkotmányossági szempontból lényegesen eltérő helyzetben lévő csoportokra azonosan vonatkozik, vagyis

- e körülményt figyelmen kívül hagyja. Alaptörvény-ellenes, ha az ilyen hátrányokozásnak nem ismerhető fel a tárgyilagossá mértékelés szerint való észszerű indoka [lásd: 17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [44]].
- [36] Jelen esetben megállapítható volt, hogy az Mmtv. 2012. január 1-jei hatálybalépését követően megszűnt a rokkantsági nyugdíj, helyette az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt a fogyatékossgal élő személyek a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira (rehabilitációs vagy rokkantsági ellátás) válnak jogosulttá, ezen korhatár betöltését követően pedig öregségi nyugdíjban részesülnek. A rehabilitációs ellátás és a rokkantsági ellátás mellett egyaránt lehet keresőtevékenységet folytatni. Az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja alapján a rokkantsági ellátás mellett munkát végző személy (aki a vonatkozó szabályok szerint kizárólag az öregségi nyugdíjkorhatárnál fiatalabb személy lehetett) nyugdíjasnak minősült. Így az öregségi nyugdíjkorhatárt még el nem érő rokkantsági ellátásban részesülő munkavállalókra nem az általános felmondási és végkielégítési szabályok vonatkoztak. Ennél fogva a jogalkotó az eltérő élethelyzetben lévő (öregségi korhatárt betöltött és nem betöltött) személyeket azonos módon kezelte, a két említett személyi kör esetében egyaránt csökkentett munkajogi garanciákat biztosított, ami alkotmányossági szempontból nem volt indokolható a valójában eltérő helyzetben lévő rokkantsági ellátásban részesülő személyekre vonatkozóan. Nem volt tehát tárgyilagossá mértékelés szerint való észszerű indok az érintett két személyi körhöz tartozók (öregségi nyugdíjban, illetve rokkantsági ellátásban részesülők) vonatkozásában a munkajogi garanciáknak az életkori határtól független, azonos jellegű és mértékű megvonására. A munkajogi garanciák (felmondás indokolása és a végkielégítés megvonása) indokolatlan megvonása a rokkantsági ellátásban részesülő személyektől a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való jogba ütköző, az egészségügyi állapotukkal, fogyatékossgukkal összefüggő, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését sértő hátrányos megkülönböztetésnek minősült.
- [37] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (4) és (5) bekezdése állami intézményvédelmi, szabályozási, intézkedési kötelezettségeket rögzít, melynek elsődleges címzettjei állami szervek [elsőként: 3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [44]; legutóbb például: 17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [20]]. A XV. cikk (4) és (5) bekezdése államcélokat fogalmaz meg. A XV. cikk (4) bekezdése általánosságban az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkóztatás védelméről szól, melynek értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. A XV. cikk (5) bekezdése külön is kiemel néhány konkrétan nevesített, különleges gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő társadalmi csoportot (családok, gyermekek, nők, idősek és fogyatékossgal élők) [lásd például: 13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]]. A XV. cikk (4) bekezdése szerinti „segítés” és a XV. cikk (5) bekezdése szerinti „védelem” azt jelenti, hogy az állam nemcsak az egyébként az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó alapjog-védelmi köteletségének kell, hogy eleget tegyen, hanem az esélyegyenlőség érdekében további intézkedések megtételére is köteles [40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [57]; 13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [33]]. Jelen esetben az Alkotmánybíróság az állam intézményvédelmi, szabályozási, intézkedési kötelezettsége teljesítésének értékelt, hogy a jogalkotó, észlelve az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontját, a Módtv. 151. § e) pontja által 2023. január 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezésre irányuló javaslat indokolása szerint, az érintett „jogalanyok számára akkor lehet esélyegyenlőséget teremteni a munkaviszony fenntartása körében, ha e munkavállalókra – a rendes felmondás indokolása és a végkielégítés szempontjából – az Mt. általános szabályai alkalmazandóak.”
- [38] Az Alkotmánybíróság minderre figyelemmel megállapította, hogy az Mt. 2022. december 31-ig hatályban volt 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja alaptörvény-ellenes volt. Az Mt. 294. § (1) bekezdés g) pont gg) alpontja alaptörvény-ellenességének megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróság az érintett jogszabályi rendelkezésnek az Alaptörvény indítványban megjelölt más rendelkezéseibe ütközését, következetes gyakorlatának megfelelően, már nem vizsgálta.
- [39] Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményét az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján határozta meg. E szabály felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 45. § (1), (2) és (3) bekezdésében meghatározottaktól eltérően is meghatározza az Alaptörvényvel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, illetve a megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. A jelen esetben mind a jogbiztonság, mind az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja azt, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható [Abtv. 45. § (2) bekezdése]. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján rendelte el minden más, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben az alkalmazási tilalmat azért, hogy a bíróságok ne kényszerüljenek alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazására.

[40] Ha az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásban a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést megsemmisíti, és ezért az – az Alkotmánybíróság eltérő döntése hiányában – az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható, az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

V.

[41] Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2415/2022.
Megjelent a Magyar Közlöny 2023. évi 88. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 9/2023. (VI. 20.) AB HATÁROZATA

a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 183. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Márki Zoltán és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes és dr. Horváth Attila* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 183. § (1) bekezdés második mondata – „E végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.” – alaptörvény-ellenes, ezért azt 2023. december 31-i hatállyal megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 183. § (1) bekezdés első mondata, valamint (3) és (7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Molnár Noémi Fanni ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 183. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés az abban szabályozott rendkívül rövid határidők, a kérelmezett (jelen esetben az indítványozó) nyilatkozattételi lehetőségének hiánya és a fellebbezés halasztó hatályának kizárása okán ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és a jogorvoslathoz való joggal. E rendelkezések alkalmazása továbbá az indítványozó ügyében a VI. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti magánlakás sérthetlenségéhez fűződő jogának sérelméhez vezetett.
- [3] 1.1. Az indítványozó által kifogásolt ügy lényege a következő.
- [4] Az alapügyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság mint elsőfokú bíróság 2020. november 7-én meghozott, 0101-11.Vh7500/2020/2. számú végzésével a Vht. 183. §-a (önkéntesen elfoglalt lakás kiürítése) alapján kötelezte az indítványozót az általa használt lakóingatlan elhagyására.
- [5] A bíróság eljárását a lakóingatlan tulajdonosai kezdeményezték. Kérelmükben előadták, hogy az indítványozóval lakásbérleti szerződést nem kötöttek, az indítványozó tudtuk és engedélyük nélkül költözött be a tulajdonukban álló lakóingatlanba.
- [6] A kérelem alapján az elsőfokú bíróság kötelezte az indítványozót, hogy az ingatlan haladéktalanul bocsássa a kérelmezők rendelkezésére. Azt családtagjaival és az általa befogadott más személyekkel, valamint ingóságaival együtt hagyja el, a végzésnek a végrehajtó által történő kézbesítését követő 2 napon belül.
- [7] A bíróság elrendelte a végzés haladéktalan végrehajtói kézbesítését. Felhívta a végrehajtót arra, hogy a végrehajtási költségek előlegezését követő 3 munkanapon belül foganatosítsa a lakás kiürítését, továbbá arra is, hogy értesítse a területileg illetékes rendőri szervet, kiskorú gyermek érintettsége esetén pedig a gyámhatóságot a lakás kiürítése eljárásának időpontjáról.

- [8] Egyebekben a bíróság tájékoztatást adott arról, hogy a végzés ellen 15 napon belül benyújtandó fellebbezésnek van helye, amely a végzés végrehajtására nem halasztó hatályú.
- [9] Az indítványozó a lakást a bírósági végrehajtó által meghatározott határidőt megelőzően önként kiürítette.
- [10] Az indítványozó a bírósági végzésnek – az önálló bírósági végrehajtó általi – kézbesítése révén értesült arról, hogy a lakóingatlan tulajdonosai lakáskiürítési eljárást kezdeményeztek ellene, ezért a döntés ellen törvényes határidőn belül fellebbezést nyújtott be.
- [11] Fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a lakás használata alapjául szolgáló bérleti szerződés részleteit a II. rendű kérelmezővel 2020. július végén megbeszélte, a II. rendű kérelmező feltételeit (a bérleti díj összegét, a közös költséget és a kauciót) elfogadta, illetve megállapodtak abban, hogy 2020. augusztus 17-én birtokba veszi az ingatlant.
- [12] Az indítványozó tájékoztatta a II. rendű kérelmezőt arról, hogy azért keres nagyobb lakást, mert nevelőszülői munkaviszonyát folytatni kívánja. 2020. augusztus 17-én megkapta a lakás kulcsait, a belépéshez szükséges kapukódokat, átadta a bérleti díjat, a közös költség összegét, és egy héttel később a kauciót is kifizette.
- [13] 2020. szeptember 22-én az indítványozó a lakást a saját bútorával berendezte. Jelezte továbbá a II. rendű kérelmezőnek, hogy olyan szerződést kíván kötni, amely alkalmas arra, hogy szükség esetén igazolhassa ideiglenes lak-, illetve tartózkodási helyét, illetve amely megfelel nevelőszülői kötelezettségének.
- [14] A szerződés tartalmáról folyamatosan egyeztettek, azonban annak aláírására nem került sor.
- [15] 2020. október 15-én a kérelmezők felhívták a lakás 3 napon belüli elhagyására, mivel a lakást eladták, illetve közölték, hogy a kaució nem jár vissza. Válaszul az indítványozó közölte, hogy csak a bútorok nélkül tudna ilyen rövid időn belül kiköltözni, a kaució pedig vagy „lelakható” vagy pedig visszajár. Ezt követően az indítványozó – a fellebbezése (és az alapügyben hozott másodfokú ítéleti megállapítás) szerint – a kaució „lelakása” miatt maradt ezt követően is az ingatlanban.
- [16] Az indítványozó sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság végzését kizárólag a tulajdonosok kérelme alapján hozta meg, és nem biztosított lehetőséget számára a nyilatkozattételre. Fellebbezéséhez átvételi elismervényeket is csatolt a bérleti díj, a közös költség, illetve a kaució megfizetéséről. A kérelmezők a fellebbezésre tett észrevételeikben hivatkoztak arra, hogy érvényesen nem jött létre lakásbérleti szerződés, az indítványozónak semmilyen érvényes jogcíme a lakás használatára nincs. Állították, hogy csalás áldozatává váltak, mivel jóhiszeműen adtak kulcsot az indítványozónak, aki utóbb nem akart velük bérleti szerződést kötni, illetve az ingatlant sem akarta elhagyni.
- [17] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. szeptember 29-én meghozott, 3.P/Gf.632.103/2021/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a lakáskiürítési kérelmet elutasította.
- [18] Indokolása szerint az indítványozó a kérelmezők hozzájárulása alapján költözött be a lakásba, nem önkényesen foglalta azt el, a beköltözés tekintetében tett tényelőadásait a kérelmezők észrevételeikben nem vitatták, illetve abban már nem az önkényes lakásfoglalásra, hanem az érvényes lakásbérleti szerződés hiányára hivatkoztak. Nem vitatták azt sem, hogy a lakáshoz a kulcsot maguk adták át az indítványozónak. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére vonatkozó, a Vht. 183. § (1) bekezdése csak akkor alkalmazható, ha a kötelezett a lakást valóban önkényesen foglalta el. A megállapított tényállás alapján ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, a kérelmezők kérelmét elutasította, illetve elrendelte a másodfokú végzés végrehajtó részére történő közvetlen megküldését annak érdekében, hogy további végrehajtási cselekményekre már ne kerüljön sor.
- [19] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabály alkalmazása érintette a magánszféráját, mivel a lakás kiürítésére azután került sor, hogy a lakóingatlanba az indítványozó beköltözött, bebútorozta, tehát azt otthonaként használni kezdte.
- [20] A magánlakás sérthetlenségéhez való alapjog az emberi méltósághoz való jog egyik alkotóeleme, amely jog megilleti a lakáshasználót is. Az indítvánnyal támadott Vht. 183. §-a a lakáshasználat jogcímére figyelemmel speciális lakáskiürítési eljárásokat tartalmaz.
- [21] A jogszabály az általános peres szabályoktól eltérően nemperes eljárást határoz meg az önkényesen elfoglalt lakások használóira, lejárt idejű szerződéssel rendelkező egykori bérlőkre, személy- vagy teherszállítás céljára használt helyiségekre, az egykori NET Zrt.-s lakások, valamint a fizető-vendéglátás keretében használatba adott szálláshelyek kiürítésére. Az eljárás minden esetben a Vht. 183. §-a alapján történik, gyors elintézését célzó feltételekkel. A gyorsított eljárás viszont – jellegéből adódóan – kevesebb eljárási garanciát kínál a felek számára, mint a hagyományos peres eljárás.

- [22] Az indítványozó szerint az alkotmányjogi panasz arra kíván rámutatni, hogy a jogszabály alulszabályozottsága miatt nem biztosít megfelelő eljárási garanciákat a kérelmezett fél részére, ugyanakkor a jogszabályhely Alkotmánybíróság általi teljes megsemmisítése nem okozna szabályozási hiányt, hiszen a polgári perrendtartás szerinti eljárás továbbra is rendelkezésre állna.
- [23] Az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is. A támadott jogszabály alapján ugyanis az elsőfokú bíróság kizárólag a kérelmező által előterjesztett nyilatkozatok és bizonyítékok alapján dönt a lakás kiürítéséről, a kérelmet a kérelmezett fél részére nem küldi meg, így a kérelmezett nyilatkozni sem tud az abban foglaltakról. Ehhez képest pedig a lakáskiürítési kérelem vitatására az elsőfokú eljárásban nincs lehetőség.
- [24] A gyakorlatban az elsőfokú bíróság vizsgálata csupán az ingatlan tulajdoni lapján szereplő adatok és a kérelmező nyilatkozatának összevetésére korlátozódik. Az indítványozó esetében a szabályozási hiányosságok a másodfokú eljárásra is kihatnak, hiszen a másodfokú bíróság nem képes azt orvosolni: az elsőfokú határozatot előbb hajtják végre, mintsem hogy az azzal szembeni fellebbezési határidő lejárna. A nyilatkozattételi lehetőség hiányában pedig nyilvánvalóan nem érvényesülhet a fegyverek egyenlőségének elve sem.
- [25] Az indítványozó szerint a Vht. 183. §-ának támadott rendelkezéseivel a jogalkotó a kérelmező tulajdonosok védelmében az eljárás gyorsaságához fűződő célokat a tisztességes eljáráshoz való jog elé helyezte.
- [26] Mindemellett – az indítványozó szerint – sérül a jogorvoslathoz való jog is, mivel a nemperes eljárásban meghozott végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya, és a bíróság kizárólag a végrehajtónak és a kérelmezőnek köteles kézbesíteni a végzést.
- [27] A végrehajtónak a végrehajtási költségek előlegezését követő 3 munkanapon belül kell foganatosítania a lakás kiürítését. A végrehajtó a helyszínen kézbesíti a végzést a lakásban tartózkodó nagykorú személynek, és felhívja őt, hogy a lakásban tartózkodó valamennyi személlyel együtt a lakást az ingóságoktól kiürítve 2 napon belül hagyja el. A végzés elleni fellebbezés határideje a polgári perrendtartás általános szabályai szerint 15 nap.
- [28] A határozat végrehajtása előbb megtörténik, mint ahogy a fellebbezési határidő lejár. A panasz alapjául szolgáló eljárásban a végrehajtó 2020. december 15-én kézbesítette a végzést az indítványozó részére, azzal, hogy a lakáskiürítést 2021. január 6. napjára tűzte ki. A kilakoltatás napja még úgy is megelőzte a fellebbezés elbírálási idejét, hogy azt a végrehajtó törvényes határidőn túl határozta meg. A másodfokú bíróság pedig 2021. szeptember 29-én bírálta el a fellebbezést.
- [29] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony kell legyen. Vagyis feltétel, hogy ténylegesen érvényesüljön és képes (alkalmas) legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Az indítványozó mindennek alátámasztására utalt a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatban foglaltakra is.
- [30] Az indítványozó emellett rámutatott arra is, hogy jelenleg nincs olyan országos területi hatályú jogszabály, ami kizárná annak lehetőséget, hogy kiskorú gyermeket nevelő családokat kilakoltassanak. Bár a helyi önkormányzatok a tulajdonukban álló lakóingatlanok vonatkozásában alkottak olyan jogszabályokat, amelyek csak akkor teszik lehetővé a lakáskiürítés foganatosítását, ha egyébként a gyermeket nevelő család együttes elhelyezése valamilyen gyermekvédelmi vagy szociális ellátási formában biztosított, törvényi szinten ilyen jellegű védelem azonban nem biztosított a családok számára.
- [31] 2. Az Alkotmánybíróság felhívta az igazságügyi minisztert, hogy küldje meg a Vht. 183. §-a – az indítványozó szerinti – alaptörvény-ellenességével kapcsolatos álláspontját. Az igazságügyi miniszter válaszában a következőkről tájékoztatta az Alkotmánybíróságot.
- [32] A Vht. a IX. fejezetében meghatározott cselekmények során foglalkozik az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésével mint nemperes eljárással. A vonatkozó hatályos rendelkezések 2001. szeptember 1-je óta módosítás nélkül képezik a Vht. részét. Azt megelőzően pedig a Vht. – hatálybalépésétől kezdve – a rövid határidők megjelölése nélkül azonnali foganatosítást írt elő. A szabályozás célja, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése a lehető legrövidebb idő alatt és a lehető leghatékonyabban történjen meg a tulajdonos védelme érdekében; ugyanakkor a jogalkotó szem előtt tartja az önkényes lakásfoglaló jogainak védelmét is. Jogpolitikai döntés az, hogy a jogalkotó – az alkotmányos keretek tiszteletben tartása mellett – a tulajdonos vagy a lakáshasználó „oldalára” helyezkedik, jelen esetben a jogalkotó az igazoltan tulajdonosi jogcímmel rendelkező személy védelmét tekinti elsődleges feladatának.
- [33] Bár a nemperes eljárás elsősorban az önkényesen elfoglalt lakás tulajdonosa tulajdonjogának védelmét szolgálja, azonban a jogalkotó megteremti annak lehetőségét, hogy a kötelezett fél a bírói végzés ellen fellebbezéssel

élhessen. A rövid határidők az ingatlantulajdonos érdekeit helyezik előtérbe annak érdekében, hogy minél gyorsabban visszakerüljön az ingatlan a birtokába.

- [34] A lakás kiürítése vonatkozásában a Vht. az ingatlantulajdonosok számára két ingatlankiürítési lehetőséget biztosít. Az egyik a lakásügyben hozott bírósági határozat végrehajtása, a másik az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése. Mindkét jogintézmény az ingatlan kiürítésére irányul, és mindkettőt a Vht. vonatkozó rendelkezései alapján az önálló bírósági végrehajtó foganatosítja. Fő különbség a kettő között, hogy míg a lakásügyben hozott bírósági határozat végrehajtásának elrendelésére végrehajtható okirat kiállításával kerülhet sor, ekként a végrehajtás általános feltételeinek fennállása az előfeltétele, addig a bíróság az önkényesen elfoglalt lakás kiürítését – végrehajtható okirat kiállítása nélkül – nemperes eljárás során hozott végzésben rendeli el.
- [35] A lakásügyben hozott határozat végrehajtása esetén a végrehajtható okirat kiállításának feltétele, hogy az ítélet marasztalást tartalmazzon, jogerős legyen, és a teljesítési határidő elteljen. Az önkényesen elfoglalt lakás kiürítéséhez pedig nincs szükség peres eljárás kezdeményezésére, a bíróság nemperes eljárást folytat le. Az eljárás lényege a soronkívüliségében rejlik, hiszen az egyik legnagyobb érdeksérelem áll fenn, amelynek a reparálása kiemelt fontosságú. Tehát a tulajdonhoz való jog védelme indokolja annak a biztosítását, hogy az ingatlan tulajdonosának lehetősége legyen az ingatlanát birtokba venni, ha azt önként a jogcím nélküli lakáshasználó nem hagyja el. A fellebbezésnek nincs halasztó hatálya a végrehajtásra, mindazonáltal a végrehajtás foganatosítása során végrehajtási kifogás előterjesztésére van lehetőség a végrehajtó intézkedése ellen.
- [36] A végrehajtó eljárása során, amennyiben a lakásban tartózkodó személy jelzi számára, hogy nem jogcím nélküli lakáshasználó, tehát van jogcíme a lakás birtoklására, akkor a végrehajtó azt köteles jegyzőkönyvben rögzíteni. Ha pedig okirattal is igazolja, akkor az is rögzítésre kerül, mert a jegyzőkönyvnek a végrehajtási cselekmény leírását tartalmaznia kell, és azt az eljárási cselekménynél részt vevő érintett is aláírja. A jegyzőkönyvben foglaltak ez esetben kifogásnak minősülnek, és azt a végrehajtást foganatosító bíróság bírálja el. A bíróság a végrehajtást felfüggesztheti. A Vht. 217. §-a alapján kifogás előterjesztésének van helye.
- [37] Lényeges továbbá, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló végrehajtás foganatosítása során a november 15-től április 30-ig tartó úgynevezett téli ingatlankiürítési moratóriumra nem kell figyelemmel lennie a végrehajtónak. Ha azonban a bérbeadó – a határozott időre kötött lakásbérleti szerződés esetében – a meghatározott idő lejártát követő 60 napon belül kéri az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló végrehajtás elrendelését, akkor ugyan az eljárásra irányadó szabályok alkalmazandók, de a téli kiürítési moratóriumra figyelemmel kell lenni, e tekintetben nem minősül önkényesen elfoglalt lakásnak az érintett ingatlan. Továbbá az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése során a kötelezett kérelmére a végrehajtás felfüggesztésének a Vht. 48. §-a alapján nincs helye, de a jogorvoslat biztosított, amely az eljárás felfüggesztését eredményezheti.
- [38] A kifejtettek alapján megállapítható, hogy amennyiben az ingatlan tulajdonosa nemperes eljárást kezdeményezett a jogszabályban meghatározott határidőn belül, és a kérelmében megjelöli a törvény által előírtakat, a végrehajtás elrendelésére sor kerülhet. Mindazonáltal ha a bérleti szerződésben meghatározott idő nem telt el, vagy azt a kérelmező nem igazolta, a végrehajtás elrendelésére nem kerülhet sor.
- [39] A jogalkotó a Vht. 183. §-a szerinti eljárással biztosítja, hogy azokban az esetekben, amikor önkényesen elfoglalt lakás kiürítése válik szükségessé, akkor az ingatlan tulajdonosának lehetősége legyen arra, hogy az önkényes lakásfoglalót bírósági per nélkül, a pernél jóval gyorsabb eljárásban kötelezzék a kiköltözésre.
- [40] Ha a tulajdonos annak ellenére kérelmezi az eljárást, hogy a lakáshasználó jogcímmel használja az ingatlant, ebben az esetben a lakáshasználó fellebbezésében vitathatja az önkényességet, és lehetősége van igazolni, hogy az érintett ingatlant jogcímmel használja. Ezekben az esetekben a kiürítést elrendelő végzést hatályon kívül kell helyezni.
- [41] Az igazságügyi miniszter hivatkozott továbbá arra, hogy ugyan az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a jogorvoslatot általában a határozat végrehajtását megelőzően kell biztosítani, e követelmény azonban nem abszolút jellegű, a jogrendszerben számos eltérés található. A felek különösen fontos érdekei vagy más okok egyaránt indokolhatják, hogy a jogorvoslati eszközehez ne kapcsolódjék halasztó hatály, illetőleg a jogorvoslatra tekintet nélküli végrehajtásra kerüljön sor.

II.

[42] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalját.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[43] 2. A Vht. támadott rendelkezései:

„183. § (1) A bíróság az önkényesen elfoglalt lakás kiürítését – végrehajtható okirat kiállítása nélkül – nemperes eljárás során hozott végzésben rendeli el. E végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

(2) Az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése iránti kérelmet az ingatlan fekvése szerinti járásbírósághoz kell benyújtani. A kérelemben meg kell jelölni

a) a kérelmező adatait és rövid úton történő értesítésének módját,

b) az ingatlan pontos címét,

c) az ingatlan tulajdonosának adatait,

d) a lakás elfoglalása előtt ki és milyen jogcímen lakott a lakásban,

e) a lakásban tartózkodó személyek adatait, az ott tartózkodó személyek számát és azt, hogy van-e köztük kiskorú,

f) a kért intézkedést [183. § (1) bek.],

g) annak a helyiségnek vagy raktárnak a megjelölését, ahol a kérelmező a kötelezett ingóságainak – a kötelezett költségére és veszélyére történő – elhelyezéséről gondoskodik.

(3) Ha a kérelem megfelel a (2) bekezdésben foglaltaknak, a bíróság a kérelem beérkezését követő 5 munkanapon belül meghozza az (1) bekezdés szerinti végzést. A végzésben a bíróság a végrehajtót arra hívja fel, hogy a végrehajtási költségek előlegezését követő 3 munkanapon belül foganatosítsa a lakás kiürítését, és az eljárás időpontjáról értesítse az illetékes rendőri szerv vezetőjét, kiskorú személy érintettsége esetén pedig az illetékes gyámhatóságot is.

(4) A bíróság a végzést haladéktalanul kézbesíti a kérelmezőnek és a végrehajtónak.

(5) A végrehajtó rendőr vagy tanú jelenlétében a helyszínen kézbesíti a végzést a lakásban tartózkodó nagykorú személynek, és felhívja őt, hogy a lakásban tartózkodó valamennyi személlyel együtt a lakást az ingóságoktól kiürítve 2 napon belül hagyja el.

(6) Ha a lakásban a helyszíni eljárás időpontjában nem tartózkodik senki, vagy ott csak kiskorú személy található, a végrehajtó a bíróság végzését és a helyszíni eljárásáról készített jegyzőkönyvet kifüggeszti a lakás ajtajára.

(7) A végrehajtó szükség esetén – a rendőrség közreműködésével – a 2 nap elteltével a helyszínen ellenőrzi a teljesítést és foganatosítja a lakás kiürítését. A helyszíni eljáráson kiskorú személy érintettsége esetén a gyámhatóság képviselője is részt vesz.

(8) Ha a második helyszíni eljárás alkalmával a lakásban nem tartózkodik senki, vagy ott csak kiskorú személy található, a lakásban lévő ingóságokat a végrehajtó elszállíttatja a kérelmező által megjelölt raktárba, a lakásban tartózkodó kiskorú személyeket pedig átadja a gyámhatóság képviselőjének, aki intézkedik ideiglenes elhelyezésük iránt.

(9) A (8) bekezdésben foglalt esetben a végrehajtó a lakás ajtajára kifüggeszti a helyszíni eljárásáról készített jegyzőkönyvet, és abban megjelöli az ingóságok átvételének helyét, valamint azt, hogy a lakásban talált kisko-

rú személyeket melyik gyámhatóság részére adta át. Az ingóságok kezelésére a 182. § (2) és (3) bekezdését kell megfelelően alkalmazni.”

III.

- [44] 1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [45] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alkotmányjogi panasz funkciója a jogorvoslat, mely az alapjogok érvényesítésére hivatott jogorvoslati eszköz. Ez különbözteti meg az absztrakt normakontrolltól. Ekként magában hordozza egyrészt a jogsérelem orvosolhatóságának lehetőségét, vagyis az egyéni alapjogok védelmét (szubjektív jogvédelmi funkció). Másrészt pedig – másodlagos célként – a későbbiekben előforduló hasonló jogsértések megelőzését és ennek révén egyben az alkotmányos jogrend objektív védelmének igényét (objektív jogvédelmi funkció) [3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13]; 3232/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [10]; 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [214]].
- [46] 2. Az indítvány részben felel meg az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [47] 2.1. Nem tartalmaz ugyanis indokolást a kérelem tartalmára, illetve a végrehajtás foganatosításának módjára vonatkozó rendelkezésekkel – a Vht. 183. § (2), (4), (5), (6), (8) és (9) bekezdése – kapcsolatban. Ekként e rendelkezések érdemi vizsgálatára nincs lehetőség.
- [48] 2.2. Az ügy sajátossága emellett, hogy az indítványozó által felhívott sérelem jelentős részben az elsőfokú eljárás szabályozásához köthető (eljárási garanciák hiányának kérdése: a kötelezett nem tud az eljárásról, nem vesz részt az eljárásban, csak közvetve értesül a döntésről).
- [49] A támadott jogszabályi rendelkezés érdemi vizsgálatához elengedhetetlen feltétel, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza [3022/2020. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [29]]. E tekintetben annak van jelentősége, hogy a bíróság kifejezetten megjelölte-e, vagy a bírói döntés tartalmilag magában foglalja-e a kifogásolt jogszabályt [3080/2013. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [50] Jelen esetben a másodfokú végzés megjelöli a Vht. 183. § (1) bekezdését, amikor megállapítja, hogy alkalmazásának feltételei nem álltak fenn az elsőfokú eljárásban. Ehhez képest a döntés nem a Vht. 183. § (1) bekezdésében foglaltakon, hanem éppen az abban foglaltak mellőzésén alapul. Ugyanakkor formálisan megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezést, és tartalmilag az eljárás érdemét a támadott rendelkezés alkalmazhatóságának kérdése adta. Nem terjed ki viszont a Vht. 183. §-ának egyéb rendelkezéseire, azok ugyanis a kiürítés foganatosítására vonatkoznak, így közvetlenül az elsőfokú eljáráshoz, az abban hozott döntés végrehajthatóságához kapcsolódnak, így szükségszerűen nem tárgyai a jogorvoslati eljárásnak.
- [51] A jogszabály alkalmazásának követelménye eleve kizárja a jogszabály hiányosságainak kifogásolását [18/2018. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [16]]. Mindezt kiegészíti az is, hogy az indítványozó nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására [3257/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [29]]. E jogkövetkezmény megállapítására csak hivatalból kerülhet sor.
- [52] 2.3. A Vht. 183. § (1) bekezdése (nempere eljárás, nincs halasztó hatály), illetve (3) és (7) bekezdése (határidők) vonatkozásában ugyanakkor az indítványban foglaltak megfelelnek a befogadhatóság követelményeinek.
- [53] A jogorvoslat kimerítésének követelménye biztosítja, hogy a bíróság maga javítsa ki a rendes bíróságok jogi vagy ténybeli tévedését. Ha az orvoslásra sor került, nem indokolt alkotmányjogi panasz eljárást folytatni.
- [54] A fellebbezés, illetve felülbírálat folytán, a másodfokú bíróság döntési jogköre révén a kijavítás az indítványozó ügyében is megtörtént, ugyanakkor ez nem változtat azon, hogy a halasztó hatály hiányában az eredeti állapot már nem megőrizhető és a jogorvoslat eredményeként nem is helyreállítható. Az Alkotmánybíróság eljárásáról pedig szintén elmondható, hogy a másodfokú bíróság általi jogorvoslathoz képest, az ilyen esetben további orvoslásra nem ad lehetőséget.

- [55] A támadott szabályozás az olyan, egyértelmű helyzetekre vonatkozó, amikor az önkényes lakásfoglaló ebbéli magatartása tudatosan (tudva és akarva) jogtalan, s a jogalkotó ezzel szemben részesíti hatékony védelemben a tulajdonost, illetve a tulajdonosi jogokat.
- [56] Az indítvány viszont rámutatott arra, hogy a szabályozás, a kifogásolt egyoldalúsága miatt, nem képes kizárni a visszaélésszerű alkalmazást, és erre a bíróság eljárása, a bíróság előtti, illetve általi jogérvényesítés – így különösen a fél nyilatkozattételi jogának elmaradása, valamint a fellebbezés halasztó hatályának hiánya miatt – sem alkalmas. Az adott tárgykörben a jogorvoslati, felülbírálati, döntési jogkör összefüggő – s különösen a terjedelmet illetően – egymást is feltételező rendje a jogvédelmi rendeltetését, az indítványozó helyzetében lévő fellebbező szempontjából nézve nem tölti be.
- [57] Ehhez képest a szabályozás a jogalkotói célon túlmutató, káros hatással is járhat.
- [58] Ekként az alkotmányjogi panasz objektív jogvédelmi funkciójából fakadóan indokolt – az ügyben megvalósult, korlátozott orvosláson túl is – a szabályozás alkotmányosságai vizsgálata.
- [59] Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban részletesen megindokolt eljárási kifogások – az elsőfokú eljárásban a nyilatkozattétel hiánya, a rövid határidők, a jogorvoslatra tekintet nélkül való végrehajthatóság [Vht. 183. § (1), (3) és (7) bekezdése] – egyaránt indokolják, hogy a panaszban felvetettek vizsgálatára érdemi eljárásban kerüljön sor.
- [60] Ezért az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt tanácsülésén befogadta.

IV.

- [61] Az indítvány – a következők szerint – alapos.
- [62] 1. Az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése iránti eljárás különös, a lakás kiürítésére irányuló, peres eljárás keretében érvényesíthető igényre vonatkozó általános szabályozáshoz képest elkülönülő, végrehajtási eljárás. Szabályozása speciális, szabályai egyszerűsített nemperes eljárásban alkalmazandók.
- [63] A szabályozás kialakításának célja a tulajdonosi jogok védelme, a tulajdon önkényes elfoglalásával, a tulajdonba való jogszerűtlen beavatkozással, beavatkozóval szemben. E védelem formája az a nemperes eljárás, mely lehetővé teszi a jogszerűtlen beavatkozás gyors (idővesztés nélküli), hatékony megszüntetését.
- [64] A tulajdonosi jogok gyors érvényesítését szolgáló különös szabályok szerint az eljárás bírósági végzésen alapul; végrehajtási lap vagy végrehajtási záradék kiállításának nincs helye; az eljárás során a lakás használójának nyilatkozatát nem kell beszerezni; a lakás kiürítését elrendelő végzést csak a kérelmezőnek és a végrehajtónak kézbesíti a bíróság; a kötelezettnek, illetve a lakásban tartózkodó nagykorú személynek pedig csak a helyszínen történik meg a kézbesítés.
- [65] A végrehajtás elrendelésére és foganatosítására egyaránt rövid határidők vonatkoznak, s a fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.
- [66] Ennek kapcsán az igazságügyi miniszter rámutatott, hogy viszont a végrehajtó intézkedésével szemben kifogás terjeszthető elő (Vht. 217. §).
- [67] Kétségtelen ugyanakkor, hogy e kifogás nem a végrehajtás elrendelésével (annak jogalapjával) szembeni jogorvoslat, hanem annak foganatosítására terjed ki, illetve annak elbírálásának időpontja pedig – a jogszabályi rendelkezés szerinti időmérlegből kitűnően, illetve következően, s tekintve a soronkívüliség-nélküliséget – szintén a teljesítés (vagyis kilakoltatás) utánra tehető [vö. 217. § (2) bekezdés, 217/A. § (2) bekezdés].
- [68] Mindemelllett a Vht. 48. § (7) bekezdése az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése során (egyébként összhangban a szabályozási akarat céljával) kizárja, hogy a kötelezett kérelmére végrehajtás felfüggesztésének legyen lehetősége.
- [69] Nincs helye emellett halasztásnak sem [182/A. § (1) bekezdés], illetve nem kezdeményezhető végrehajtás megszüntetése iránt per, mert a kiürítést elrendelő végzés nem minősül végrehajtási lappal egy tekintet alá eső végrehajtható okiratnak. Nem alkalmazható továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 344. § (6) bekezdésében meghatározott kedvezmény sem, melynek értelmében a bíróság az ingatlan kiürítését elrendelő határozatban a kötelezett kérelmére különös méltánylást érdemlő esetben legfeljebb hat hónapig terjedő teljesítési határidőt állapíthat meg, ugyanis ugyanezen bekezdés d) pontja kifejezetten kizárja az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésének esetét.

- [70] 2. Kétségtelen, hogy az Alaptörvény XIII. cikkéből fakadó alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem feltétlen, nem szükségszerűen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével, sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványával, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával.
- [71] Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni, és az nem a tényleges tulajdonszerzést, a tulajdonhoz jutás jogát, a tulajdon értékcsökkentéstől mentes és végleges megtartását garantálja, hanem az állam számára ír elő kétirányú kötelezettséget.
- [72] Az állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működésképpé teszi [3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]; 25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [97]].
- [73] Jelen ügyben a tulajdonhoz való jog a tulajdonos alanyi jogaként értelmezendő, amely biztosítja – többek között – a már megszerzett tulajdona védelmét és a tulajdonjog korlátozása elleni garanciákat. Ehhez képest az állam intézményvédelmi kötelezettsége megteremteni azon jogszabályi rendelkezéseket, melyek biztosítják ezen alapjog védelmét.
- [74] A támadott szabályozás is ezt szolgálja. A jogalkotót nagyfokú szabadság illeti meg a tulajdonhoz való jog érvényesülését, védelmét biztosító szabályozás megalkotásában (intézményrendszerének kialakításában).
- [75] A tulajdonhoz való jog ugyan nem korlátlan alapjog, mivel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott alapjog-korlátozási teszt alapján korlátozható, mely során a tulajdonhoz való jog esetében a szükségesség mércéje a pusztán közérdekűséghez igazodik: amennyiben a tulajdon korlátozása közérdekű célból történik, úgy e korlátozást pusztán ennek okán szükségesnek kell tekinteni, illetve a szükséges tulajdonkorlátozásnak arányosnak kell lennie [23/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]; 5/2021. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [21]].
- [76] Kétségtelen továbbá, hogy a jogszerűtlen, jogalapot nélkülöző, önkényes beavatkozás nem alapozhat meg olyan jogszabályi környezet kialakítása iránti igényt, amely a tulajdonhoz való jog korlátozásához vezetne.
- [77] Másképpen szólva jogtalan magatartás nem alapozhat meg olyan, a közérdek fennállására hivatkozást, megállapítást, alapállást, amely alapjául szolgálhatna (amelynek címén alap lenne) a tulajdonhoz való jog korlátozásának, az állam tulajdonhoz való joghoz kapcsolódó intézményvédelmi kötelezettsége háttérbe szorulásának. Alapjogra hivatkozás önkényt nem igazolhat.
- [78] 3. Mindezek előrebocsátása után az Alkotmánybíróság, figyelemmel az eljárása alapjául szolgáló konkrét ügy körülményeire, először azt vizsgálta meg, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló különleges eljárás szabályozása biztosítja-e az eljárási garanciák érvényesülését. E kérdés független attól, hogy a jogszabály szerinti, önkényes lakásfoglaló eleve jogszerűtlenül jár el. Az eljárás tisztességessége, illetve a jogorvoslat biztosítása mindenkit s egyenlő módon megillető alapvető jog.
- [79] 3.1. Az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló eljárást – mint jogot kényszer útján érvényesítő eljárást – a törvény nemperes eljárásként szabályozza.
- [80] A nemperes eljárások több ponton eltérnek a peres eljárásoktól, aminek egyik (talán legfontosabb) megnyilvánulása, hogy az eljárási garanciák is másképpen érvényesülhetnek. Különösen ilyen – s ezen eljárásokat teremtő szabályozási megfontolás nyilvánvaló következménye – a kontradiktóriusság iránti elvárás elmaradása (nincs, illetve nem feltétlen a kétoldalú meghallgatás); a bizonyítás felvételének elmaradása vagy korlátozottsága (példának okáért csupán okirati bizonyítás van); a döntéshozatal mikéntje (végzés, záradék stb.). Kiváltképp ilyen különbség önmagában, hogy nem szükségképpen bíróság jár el az ügyben. Nem áll ugyanis fenn az arra vonatkozó követelmény, hogy az eljárás minden szakaszában bíróság vagy „bíróságszerű” szerv járjon el, annak megfelelő eljárásban.
- [81] Általában a nemperes eljárásokban (értelemszerűen a Pp.-ben szabályozott nemperes eljárások kivételével) a Pp. funkcionális hatálya érvényesül, annak szubszidiárius (hiánypótló, kiegészítő, háttér) jellege van; másként szólva nem hagyható figyelmen kívül, alkalmazása rendelkezésre áll. Így a Vht. 183. §-a szerinti eljárás esetében a Vht. 9. §-ából fakadóan a Pp. folytán érvényesül, miszerint nem kezdeményezhető végrehajtás megszüntetése iránti per [Pp. 528. § (1) bekezdés], s nem kérhető a kötelezett kérelmére különös méltányolást érdemlő esetben legfeljebb hat hónapig terjedő teljesítési határidő megállapítása [Pp. 344. § (6) bekezdés].

- [82] 3.2. Önmagában az, hogy a jogszabály egy eljárást peresként, vagy nemperesként szabályoz – az Alaptörvény keretei között –, a jogalkotó belátására tartozik. A tisztességes eljáráshoz való jogból nem vezethető le olyan feltétlen kötelezettség, hogy minden eljárásnak a peres eljárás szabály- és követelményrendszere alapján kellene lezajlania. A magánjogi igények érvényesítésének nem egyedüli eszköze a polgári per. Különösen így van, ha az eljárás középpontjában – rendeltetéseként – nem kifejezetten a jogvita eldöntése, hanem annak megelőzése, vagy a jogérvényesítés előmozdítása áll.
- [83] A nemperes eljárások alapvető funkciója (rendeltetése és értelme) a megelőző és perelhárító szerep, a jogok és jogviszonyok rendezése, nyilvántartása, tanúsítása vagy éppen az egyszerűbb és kötetlenebb eljárási forma biztosítása.
- [84] A bírósági végrehajtási eljárások is – bár ezek jellemzően kontradiktórius eljárások – alapvetően ez okból tartoznak a nemperes eljárások körébe; a bírósági végrehajtás célja, hogy a jogosultat az állam segítse egy fennálló követelése kikényszerítésében.
- [85] 3.3. A tisztességes bírósági eljárás követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését foglalja magában, olyan minőséget (bánásmódot, illetve bánásmód iránti elvárást) jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog önmagában olyan abszolút – feltétlen érvényű – jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye {14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [86] Mérlegelés alatt értendő az, hogy társadalmi történések nyomán nyert, alapvetően a humanizmus vagy a méltányosság érzületéből fakadó, ekként lelkiismereti megfontolások az idők során törvényhozói és törvénykezői felelősségként már mint jogi felismerések, s ennél fogva elvárások (alkotmányos elvárások, jogi hivatkozási alapok) rögzülnek, rögzültek. Lényegében azon általános felfogástól, feltevéstől kisérvé, hogy az állam általi későbbi felismerés, a korábbihoz képest az igazságosság záloga.
- [87] 3.4. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyes részjogosítványai viszont korlátozhatók, azok érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}.
- [88] Szabályozási oldalát tekintve pedig egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [89] Az Alkotmánybíróság általánosságban a nemperes eljárásokban is irányadónak tekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményeit, de az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat adott eljárástípusnak megfelelően értelmezve. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog emellett nemcsak az adott bírósági eljárás sajátosságaihoz, hanem az adott eljárási szak (perszakasz) sajátos eljárási szabályaihoz is igazodik. Ebből következően nem feltétlenül ugyanazokat a garanciákat jelenti minden eljárási szakban sem {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [45]; 3251/2019. (X. 30.) AB határozat, Indokolás [47]; 3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [14]–[16], [21]–[23], [45]; 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [90] 3.5. Hasonlóképpen, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó jogorvoslathoz való jog sem korlátozhatatlan alapjog. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének biztosítását követeli meg. Nem csupán abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták {lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni; így például, ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot {Indokolás [28]–[31], 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [67]–[68]; 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [113]}.
- [91] A jogorvoslathoz való jog tényleges biztosíthatósága vonatkozásában vizsgálni kell, hogy alkotmányjogi értelemben érdemi tárgykörre vonatkozik-e a bíróság határozata, továbbá hatékony jogvédelmet jelenthet-e a jogorvoslat biztosítása. Ezenfelül az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjog-korlátozási mérce alapján vizsgálat tárgya, hogy a jogorvoslathoz való jog korlátozására alkotmányos indokkal került-e sor, továbbá azt,

- hogy jogorvoslathoz való jog korlátozásával járó alapjog-korlátozás arányosnak tekinthető-e {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [92] Ugyanakkor a jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Ebből fakadón a konkrét ügy körülményeitől függően, az Alkotmánybíróság egyedi mérlegelése alapján állapítható meg az alaptörvényellenesség {3102/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [91]}.
- [93] A jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése tevékeny közreműködést (aktivitást) követel az állam részéről. Egyrészt a jogalkotónak meg kell alkotnia azokat az eljárási szabályokat, melyek szerint ez az alapjog gyakorolható, másrészt pedig a jogalkalmazók kötelesek e szabályokat követve eljárni {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [12]; 3102/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [94] Bár a jogorvoslat hatékonysága főszabály szerint magában foglalja azt, hogy a jogorvoslatot általában a döntés végrehajtását megelőzően kell biztosítani, illetve általában – szintén főszabály szerint – a jogorvoslat kezdeményezése a sérelmezett döntés végrehajtására halasztó hatályú, vagy erről a jogorvoslati fórum legalább dönthessen; mindez azonban nem abszolút, feltétlen érvényű követelmény.
- [95] A jogrendszerben számos eltérés található. A felek különösen fontos érdekei vagy más okok egyaránt indokolhatják, hogy a jogorvoslati eszközhöz ne kapcsolódjék halasztó hatály, illetőleg a jogorvoslatra tekintet nélkül kerüljön sor egy adott jogalkalmazói döntés végrehajtására [vö. az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésének államigazgatási eljárás tárgyi hatálya alá tartozó szabályozásának alkotmányosságát vizsgáló, hatályát vesztt 7/2002. (XII. 17.) AB határozatot].
- [96] 3.6. A tulajdonhoz való jog érvényesülése, a tulajdonosi jogok védelme a jogtalan beavatkozót illető eljárási garanciák szükségese korlátozását képezheti.
- [97] Önmagában a nemperes eljárás már ismertett sajátosságai, összemérve a jogsérelem megszüntetéséhez fűződő, alapjogilag védett érdekekkel, sem jelentenek aránytalan alapjogsérelmet. Ugyanakkor, noha mind a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványa, mind pedig a jogorvoslathoz való jog korlátozható az Alaptörvény szerinti alapjog-korlátozási mérce alkalmazásával, az ilyen korlátozás együttese nem vezethet oda, hogy a bíróság (jogérvényesítésre rendeltetett) eljárása kiüresedjen, formálissá váljon; a bírósági eljárás, illetve a jog által nyújtott (kínált, ígért) jogvédelem kiüresedjen, formálissá váljon.
- [98] 3.7. Valójában ezért lehet azt mondani, hogy a tisztességes eljárás iránti elvárás lényege, hogy a jogi szabályozás ne ígérjen, kínáljon talmi, nem valóságos igényérvényesítési lehetőséget, a jogalkalmazás részéről pedig az érintettet ne érje (a döntési jogkör diszkrecionalitásával nem igazolható) meglepetés.
- [99] A tisztességes eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog természetes összekapcsolódásából, együttállásból fakadó általános szempont, hogy amennyiben a jogalkotó korlátozza a tisztességes bírósági eljárás nyújtotta eljárási garanciákat, akkor azt megfelelően ellensúlyozza a jogorvoslati eljárás érdemi hatékonyságának biztosításával; illetve amennyiben a jogorvoslathoz való jog esik jelentős korlátozás alá, azt megfelelően ellensúlyoznia kell az alapeljárás eljárási garanciáinak.
- [100] Ezáltal valósulhat meg ugyanis az a követelmény, hogy a felülbíró bíróság valóban felülbírálatot (s ne alülbírálatot) végezzen, és kerülhető el, hogy az okozott jogsérelem – pusztán az eljárási szabályok hatékonytalansága miatt – ne tudjon tényleges orvoslást nyerni.
- [101] Ellenkező esetben – vagyis mind az eljárás tisztességességének, mind pedig a jogorvoslat hatékony érvényesülésének jelentős (s egyaránt való) korlátozása esetében – annak valóságos kockázata áll fenn, hogy az ígéret, amit a jog kínál (vagyis a bírói út nyújtotta jogvédelem), valójában vagy üres, vagy hamis.
- [102] 3.8. A konkrét ügyben bár a fellebbezés és ennek folytán a felülbírálat nem csupán az elintézés jogszerűsége vizsgálatára rendeltetett, mivel a másodfokon eljáró bíróságnak – törvény erejénél fogva – döntési jogköre van (volt) tartalmi kérdésben eltérő döntésre, mégis hiába teljesülnek a másodfokú eljárásban a tisztességes eljárás követelményei, illetve születik érdemi jogorvoslati döntés.
- [103] Mindezek ellenére ugyanis mégsem valósulhatott meg az indítványozó sérelmére jogsértőnek bizonyult (ítélt) helyzet hatékony orvoslása az adott jogszabályi környezetben, illetve a hatályos jogállapot alapján (vö. a fellebbezés halasztó hatálya hiánya, az elsőfokú döntés végrehajtása felfüggesztése lehetőségének a hiánya, a rövid határidők a végrehajtás foganatosítására, a foganatosítás során a végrehajtási kifogás elintézése szabályai).

- [104] Az időmúlás folytán ugyanis az ilyen döntés – nyilvánvalóan – eleve nélküli az orvoslás lehetőségét, képességét. A jogi szabályozás azáltal, hogy az elsőfokú döntés és annak végrehajtása gyorsasága érdekében széles körű eszközrendszerrel biztosít, a másodfokú eljárás fő jellemzőjévé viszont az időmúlást teszi, valójában – a szabályozás nyomán – elavultatja az igényjogosult igényét.
- [105] Nem önmagában a halasztó hatály hiánya az, ami csupán formálissá teszi az ilyen jogorvoslatot, hanem az, hogy az igényjogosult érdemi kérdésének elbírálása ténylegesen a másodfokú bíróság munkabeosztásához, munkaszervezéséhez kötött, miközben a jogszabály részint az igényjogosult számára, részint pedig a felülbírálatot végző bíróság számára (utóbbi esetében a jövőbeni döntése érvénye érdekében) sem biztosít olyan eszközt, amely révén a teljesezésbe menetelt meg tudná akasztani.
- [106] Ehhez képest az indítvány alapjául szolgáló ügy rámutat arra, hogy mindezek folytán az adott szabályozás lehetőségét ad akár visszaélészerű jogalkalmazásnak, illetve adott esetben a lakás kiürítése iránti eljárástípus megválasztásával kapcsolatos – előrelátható – tévedésnek. Lehetővé teszi azt.
- [107] 4. Végül megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a fellebbezés – minden jogágban – általános értelmében részint a meghozott döntés jogerőre emelkedésének (végrehajthatósága bekövetkeztének) megakasztása, részint pedig a felszámaztató hatálya, vagyis a döntést hozótól más döntő fórumhoz kerülésnek a biztosítása. E két elvárás általános, ám nem feltétlen. Ha azonban bármelyik esetében eltérést, könnyítést, avagy negligálást választ a jogalkotó, akkor ennek természetesen következménye, hogy igazolási kényszer keletkezik a választott megoldás alkotmányosságára, alkotmányos elfogadhatóságára tekintetében.
- [108] Ez az adott hatályos jogállapotot illető esetben, az önkényes lakásfoglaló ebbéli magatartása vonatkozásában igazoltnak tekinthető, illetve vehető. A nem önkényes lakásfoglaló esetében azonban erről – értelemszerűen – nem lehet szó.
- [109] Másképpen szólva a fellebbezés halasztó hatályának kizárása valójában a jogerő nélküli végrehajtás lehetőségét jelenti. Ehhez képest pedig – nyilvánvalóan – minden ilyen esetben olyan szabályozási megoldás választható, ami kiküszöböl, de legalább gyakorlatilag esélytelenné tesz olyan lehetőséget, amikor a jogerő előtt a végrehajtás visszafordíthatatlan helyzetet teremt. Az ugyanis a jogbiztonság, s azon belül a jogban bízás sérelmére vezet. Az érdemi jogorvoslat lényege, hogy általa (akár) visszafordítható lesz (visszafordítható is lehet) a támadott döntés. Ha azonban ennek esélye eleve nincs meg, akkor az nem a jogalkalmazás, hanem a szabályozás hibája. A jogalkotó és a jogalkalmazó felelőssége – a jogvédelmi, jogérvényesítési garanciák terén – közös, ám nem azonos.
- [110] 5. Ekként az Alkotmánybíróság megállapította a Vht. 183. § (1) bekezdés második mondatának („E végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.”) alaptörvény-ellenességét.
- [111] Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét követő későbbi időpontban határozta meg a hatályvesztés időpontját (pro futuro megsemmisítés), tekintettel a tulajdonosi jogok védelmére, és alkalmas, illetve lehetőséget adva a jogalkotónak arra, hogy az önkényesen elfoglalt lakás kiürítése iránt olyan eljárást alkosson meg, mely egyszerre szolgálja a tulajdonosi jogok kiemelt védelmét, illetve eljárási eszközökkel biztosítja az intézménnyel való visszaélésből, illetve a tévedésből fakadó jogsérelem kizárásának lehetőségét.
- [112] 6. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott rendelkezés az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésébe is ütközik. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességét a fentiek szerint megállapította, a további indítványelem vizsgálatától eltekintett.
- [113] 7. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [114] A határozat rendelkező részét támogattam, mindazonáltal úgy vélem, az alapjogsérelmet az indokolásban foglaltaktól eltérő indokok mentén kellett volna megállapítania az Alkotmánybíróságnak.
- [115] 1. Az ügy kapcsán elfoglalt álláspontom kialakítása során az alapvető jogok korlátozhatóságának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt tesztjéből és az ahhoz kapcsolódó, az Alaptörvény hatálya alatt töretlen alkotmánybírósgai gyakorlatból indultam ki.
- [116] Ennek alapján a panasz elbírálása során az Alkotmánybíróságnak az indítványozó által állított alapjogsérelmet kell vizsgálódása középpontjába állítania. Ehhez képest kell mérlegelnie azt, hogy azonosítható-e olyan másik alapvető jog vagy alkotmányos érték, amelynek érvényesülése vagy védelme szükségessé teszi az indítványozó által – az ügyében alkalmazott normában – sérelmezett korlátozást, továbbá, hogy e korlátozás arányos-e.
- [117] 2. Ebből jelen esetben két következtetés adódik.
- [118] 2.1. Egyrészt a levezetés logikáját tekintve a konkrét ügyben nem lehet a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] és annak korlátozhatósága az alapjogi vizsgálat kiindulópontja {ahogy az a határozat indokolásának IV/1. (Indokolás [62] és köv.) és különösen IV/2. (Indokolás [70] és köv.) pontjában megjelenik}. A kiindulópont csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése lehet, mivel az indítványozó (az önkényes lakásfoglalóként kilakoltatott bérlő) elsősorban – a VI. cikk (1) bekezdése mellett – ezeknek a rendelkezéseknek a sérelmét állította. Az kellett tehát vizsgálni, hogy ezeket az alapvető jogokat alaptörvény-ellenes módon korlátozta-e a jogalkotó a Vht. 183. §-ában. Az ingatlan tulajdonosának tulajdonhoz való joga a mérlegelés során mint konkuráló alapjog, mint a sérelmezett korlátozás szükségességi oldala kerül a vizsgálatba.
- [119] 2.2. Másrészt az alapjogi tesztből az is következik, hogy az állított alapjogi sérelmeket (a fegyveregyenlőség mint a tisztességes eljárásból való jog egyik részjogosítványa és a jogorvoslathoz való jog) nem együttesen, hanem külön-külön kell szükségességi-arányossági vizsgálat tárgyává tenni. Az indítványozó egyik alapvető jogának korlátozását nem ellensúlyozhatja – mert a korlátozást nem teszi szükségessé –, ha az indítványozó egy másik alapjoga megfelelő védelemben részesül (Indokolás [98]–[101]). Az elsőfokú bírósági eljárás garanciái önmagukban nem adnak felhatalmazást a jogalkotó számára a jogorvoslathoz való jog korlátozására, és ugyanígy, ha az elsőfokú bírósági eljárás szabályozása nem felel meg a tisztességes eljárás követelményének, az nem orvosolható önmagában a fellebbezés halasztó hatályának biztosításával. Kiváltképp nem, ha a fellebbezés – mint jelen esetben, az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére irányuló nemperes eljárásban is – nem teljes átszármaztató (devolutív) hatályú jogorvoslat. Hiszen a másodfokú bíróság – szemben a másodfokú közigazgatási hatósággal – a fellebbezés keretei között szolgáltathat csupán igazságot. Nem vonható párhuzam tehát az első- és másodfokú bírósági eljárás, valamint az első- és másodfokú (ha a hatályos szabályozás egyáltalán

lehetőséget ad a rendes jogorvoslatra a közigazgatási szakaszban) közigazgatási eljárás között ebben a tekintetben.

- [120] A kifejtettek értelmében nem lehet vitatott, hogy az indítványozó sérelmezett alapjogai korlátozhatók. Az sem, hogy a támadott szabályozás a birtokon kívül lévő tulajdonos tulajdonhoz való jogának védelmét célozza. Így a mérlegelésnek ki kellett volna terjednie – mindkét sérelmezett alapjog esetében – a korlátozás arányosságának vizsgálatára is. Ezzel a többségi határozat indokolása – véleményem szerint – adós maradt.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [121] 1. A határozat megsemmisíti a Vht. 183. § (1) bekezdésének második mondatát, ami kizárta a bírósági végzés elleni fellebbezés halasztó hatályát. A megsemmisítéssel az alaptörvény-ellenesség precízen kiküszöbölhető, illetve megszűnik.
- [122] Egyidejűleg indokoltnak tartom megemlíteni a megsemmisítő rendelkezés perspektívájával kapcsolatos álláspontom lényegét, illetve szempontját, amit párhuzamos indokolásban csatolok [Abtv. 66. § (3) bekezdés].
- [123] 2. A bírói döntés nem személytelen, viszont semmiképp nem személyes, hanem intézményes feladat; ami nem azt jelenti, hogy a bíró közömbös, hanem azt, hogy semleges. Ehhez képest lényeges, hogy legyen a bírói döntésnek legitim perspektívája, ami viszont nem jelenti az ilyen meghatározásának feltétlen kötelezettségét, pláne nem kimerítő meghatározását. Alkotmánybíró esetében pedig törvény biztosítja annak lehetőségét, hogy – ha indokoltnak látja – nyilvánosságra hozza álláspontjának támpontjait, szempontjait.
- [124] A bírói döntés legitim perspektívája valójában azt jelenti, hogy a bírói döntés nem – s egyik bírói döntés sem – lehet semmibe vezető. Ezzel szoros összhangban álló, hogy eljárásra pedig – minden bizonnyal – azért van szükség, hogy ne szülessen döntés bizonyítás nélkül, miáltal esélye van a valóságigényű és igazságérvényű döntésnek, amiről pedig azt lehet mondani, hogy helyes. Ez pedig az alapján áll, hogy képes megnyugvást okozni.
- [125] Az iméntiek a határozat IV/3.7. pontja (Indokolás [98]–[101]) alatti, illetve IV/4. pont záró bekezdése (Indokolás [109]) szerinti indokolásához fűzött párhuzamos indokaim.
- [126] 3. Kétséges, hogy kialakítható-e olyan eljárás, amelyben eleve, kezdettől biztosnak vehető azon ténymegállapítás helyénvalósága, miszerint valami, illetve valaki önkényes. Kétségtelen viszont, hogy az önkényre, az önkényességre reálcselekmény alapján, egy adott emberi magatartás nyomán – jogilag is biztosított, illetve jogi biztonsággal – következtetés vonható. Értelemszerűen ilyen a fizikailag támadó, erőszakkal fenyegető, erőszakot kezdő, avagy az engedély nélküli, jogosultság nélküli, beleegyezés/megállapodás nélküli – ekként egyoldalúan kifejtett tett. Megemlítem, hogy épp ez az, ami alapján a megvédés joga (büntetőjogilag a jogos védelem) alkotmányos védelmet élvez.
- [127] Ha azonban nem erről, nem ilyenről van szó, akkor az igazság kiperlésére szolgáló eljárásnak kell olyannak lennie (kell olyanná tenni), ami biztosítja az „önkényesség” vélelme (azaz vélt ténybeliség), illetve az ilyen vélelem helyénvalósága kérdésében való döntés időszerű lehetőségét.
- [128] Másképpen szólva olyan eljárás kell legyen, melynek menetében az ezen ténybeliség vélelme által – természetesen – hordozott ténybeli tévedés lehetősége akként válhat kiküszöbölhetővé, hogy az értelmet ad a jogérvényesítésnek, s nem pedig a jogérvényesítés veszíti értelmét.
- [129] 4. Ehhez képest – az így felfogott eljárás kapcsán – a szabályozásban, illetve szabályozásra számos lehetőség kínálkozik (pl. olyan szabályozás, ami előzetes tényvizsgálatot feltételez; vagy soronkívüliséget ír elő; avagy a másodfokú bíróságnak belátásán alapuló, ám időszerűen, időhöz kötötten, illetve törvényadta határidőben gyakorolható jogi lehetősége van a végrehajtás felfüggesztésére; a fellebbezés halasztó hatályának kérdése pedig a másodfokú bíróság ilyen (végrehajtást felfüggesztő) döntésének függvényében álló; avagy ideiglenes (eljárási) intézkedés címén van lehetőség intézkedni).

- [130] Kétségtelen, hogy a fellebbezés halasztó hatályának kizárása mindig célszerűségi és nem pedig elvi alapon álló; ami lehet időleges szükséglet okán, ám nem lehet általános jellegű – ezért is kell róla külön rendelkezni. Olyan jogi eszközökről van/lehet tehát szó, melyek nem az elsőfokú eljárás terjedelmére, mibenlétére vonatkozóak (ekként nem érintik a jogalkotó célszerűségi megfontolását), hanem annak ténybelileg vitatható (fellebbezéssel támadható) következményének visszafordíthatatlanságát (irreverzibilitását) küszöbölhetik ki (amint erre jelen ügyben is szükség lett volna).
- [131] Nyilvánvaló, hogy ezek különböző – időbeli, célszerűségi – szempontú, s adott esetben a kombinatív szabályozás lehetőségében való mérlegelést kívánnak, amiben pedig a jogalkotó felelőssége állást foglalni. Jelentősége annak van, hogy ami nem jogerős, az minden bizonnyal igazságérvénnyel sem bír, s ekként a vélt (nem jogerős) tényállapot esetében nincs szó arról, hogy *res iudicata pro veritate accipitur*.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [132] A határozat rendelkező részét támogatom.
- [133] 1. Annak 1. pontjában foglalt rendelkezése számomra evidencia. A rendes jogorvoslatokat illetően az egészen különleges, a jogorvoslati jog alkotmányjogilag megfelelő korlátozását tartalmazó – jellemzően reparálhatatlan jogvesztéssel nem járó – kivételektől eltekintve, az a jogorvoslat, aminek nincs halasztó hatálya, az nézetem szerint nem valódi jogorvoslat. Az ilyen szabályozás sérti a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapvető jogot.
- [134] 2. A rendelkező rész 2. pontjában foglalt elutasítással is egyetértek, azonban a határozatban foglaltaktól eltérő indokok alapján.
- [135] Fenntartom azt a már korábban kifejtett álláspontomat, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – szövegéből következően – a peren kívüli eljárásokra nem vonatkoztatható {pl. 3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ezért a rendelkező rész 2. pontjában foglalt elutasítást nem tudom az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése egymáshoz való viszonyából levezetni.
- [136] Minthogy a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt követelmények nézetem szerint a peren kívüli eljáráson nem kérhetők számon, ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmét a jelen ügyben nem látom megállapíthatónak. Erre tekintettel tudtam a rendelkező rész 2. pontjában foglalt, elutasítást tartalmazó rendelkezést támogatni.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [137] Nem értek egyet a rendelkező részben foglaltakkal az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [138] Lényegesnek tartom hangsúlyozni, hogy kiemelt jogpolitikai indok fűződik az önkényes lakásfoglalóval szembeni hatékony fellépés biztosítása iránt. A Vht. 183. §-a ezért már hatálybalépése óta (1994. szeptember 1.) biztosítja az önkényes lakásfoglalóval szembeni határozott fellépés lehetőségét. Véleményem szerint a Vht. 183. §-ának megsemmisített rendelkezése ezen eljárások hatékonyságát vonja el azáltal, hogy csak hónapokkal később lehet végrehajtani az önkényes lakásfoglalót kiköltözésre kötelező bírósági döntéseket.
- [139] Álláspontom szerint a hatályos szabályozás alkotmányossági problémát azzal összefüggésben vet fel, hogy a kérelmezettnek nincs lehetősége az elsőfokú eljárás során a lakáskiürítési kérelem vitatására azáltal, hogy az elsőfokú döntésről csak a végrehajtó általi kézbesítés révén szerez tudomást.

- [140] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló fegyverek egyenlőségének elvével összefüggésben – többek között – a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában kifejtette: „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen” {erre nézve lásd még: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [141] Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét ugyan alapvetően a büntetőeljárás kapcsán értelmezte, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében, így polgári nemperes eljárásban is [15/2002. (III. 29.) AB határozat].
- [142] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a fegyverek egyenlőségének sérelmét jellemzően megalapozza az a körülmény, ha az érintettnek nem biztosítják, hogy az eljárásban részt vegyen, és élni tudjon a nyilatkozattétel jogával [lásd: 16/2019. (V. 14.) AB határozat, rendelkező rész 2. pont]. Az Alkotmánybíróság egy másik ügyben bírósági nemperes eljárással kapcsolatban mutatott rá, hogy a fegyverek egyenlőségéből fakadóan a részt vevő felek számára a bíróság előtti eljárásban biztosítani kell annak lehetőségét, hogy megismerhessék az összes felhozott bizonyítékot és előterjesztett iratot, és azokra észrevételt is tehessenek [3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [143] A fentiek alapján úgy gondolom, hogy a jelen ügyben jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet kellett volna megállapítani, és felhívni a jogalkotót olyan szabályozás megalkotására, amely biztosítja a kérelmezett részvételi lehetőséget az elsőfokú eljárásban.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [144] Nem szavaztam meg a határozatot, mert álláspontom szerint az egyedi jogalkalmazási problémák nem orvosolhatók a jogszabály megsemmisítésével.
- [145] Egyetértek azzal, hogy a Vht. 183. § (1) bekezdés második mondata eredményezhet olyan eseteket, amikor a bérlőknek annak ellenére kell elhagyniuk igen rövid időn belül a bérleményt, hogy nem követtek el semmilyen jogtalanságot, azonban – a statisztikák alapján – ezek egyedi esetek, mivel többségében valóban önkényes lakásfoglalókkal szemben próbálják megvédeni a tulajdonhoz fűződő jogukat a bérbeadók. Egy büntetőjogi analógiával élve, attól még, mert előzetes letartóztatásba az esetek kis százalékában olyan személyek is kerülhetnek, akik esetében utóbb bebizonyosodik az ártatlanságuk, nem teszi alaptörvény-ellenessé az előzetes letartóztatás jogintézményét.
- [146] Tekintettel arra, hogy az esetek többségében a bérbeadók azért kezdeményezik a nemperes eljárást, mert a bérlők nem tesznek eleget a bérleti díjfizetési kötelezettségüknek, illetve ezzel együtt hatalmas köztartozásokat halmoznak fel, nem célszerű egy elszigetelt eset miatt – amikor kivételesen a bérlő járt el jogszerűen – megsemmisíteni egy olyan jogszabályi rendelkezést, amely az esetek többségében hathatós segítséget jelent a tulajdonhoz való jog védelme során.
- [147] Megjegyzendő, hogy a fellebbezés halasztó hatálya adott esetben további visszaéléseket is szülhet, ha például az amúgy is rosszhiszemű bérlő a halasztó hatály időszakát kihasználva, további károkat okoz az ingatlanban, ezért a kiköltözésre rendelkezésre álló rendkívül rövid határidőnek olyan funkciója is van, hogy a további károkozás elszenvetésétől megóvja a tulajdonost.
- [148] Ezen túlmenően, amennyiben bebizonyosodna – mint a jelen esetben is –, hogy a bérlő jóhiszeműen járt el, a hatályos jogszabályok alapján nincs elzárva azon lehetőségtől, hogy kártérítést kérjen a bérbeadótól, valamint amennyiben a bíróságok túlzottan hosszú ideig nem bírálták el a fellebbezését, bírósági jogkörben okozott kár miatt is pert indíthat.
- [149] A határozat a bíróság munkaszervezésével is indokolja a jogorvoslathoz való jog formalitását. Álláspontom szerint a bíróságok munkaszervezésének hiányosságai nem indokolhatják valamely jogszabály alaptörvény-ell-

lenességét, mindazonáltal a támadott jogszabályi rendelkezés esetében – véleményem szerint – nagyobb érdek fűződik a tulajdonhoz való jog védelméhez, a Vht. 183. § (1) bekezdés második mondata szükséges és arányos korlátozásnak minősül, ezért a megsemmisítést nem támogattam.

- [150] Kiemelendő, hogy a bérlők tömeges visszaélései miatt szinte külön „iparággá” vált, hogy alvilági módszerekkel teszik ki a tulajdonosok a nem fizető bérlőket, ezért különösen fontosnak tartom, hogy az állami szabályozás valóban képes legyen érdemi segítséget nyújtani a tulajdonukat védő bérbeadóknak, mert ez hosszú távon hozzájárulhat ahhoz, hogy a jogtalan ingatlankiürítési módszerek visszaszoruljanak.
- [151] Mindazonáltal az indokolás azon szövegezésével sem értettem egyet, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján is megkezdte az érdemi vizsgálatot, azonban – álláspontom szerint – egyik hivatkozott cikk esetében sem folytatta le maradéktalanul, illetve nem állapította meg egyértelműen, hogy a megsemmisített szabályozás pontosan melyik alaptörvényi cikkbe ütközik.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/140/2022.
Megjelent a Magyar Közlöny 2023. évi 88. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 11/2023. (VI. 20.) AB HATÁROZATA

a Kúria Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése, a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzése, valamint a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése, a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzése, valamint a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzése – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközése miatt – alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 95. § (1) bekezdés második fordulata és 108. § (1) bekezdése, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 53. § (2) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó
– a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 95. § (1) bekezdés második fordulata és 108. § (1) bekezdése,
– a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 53. § (2) bekezdés *b)* pontja,
– a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzése,
– a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzése, valamint
– a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése
alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kéri az Alkotmánybíróságtól, melyeket ellentétesnek tart az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [2] 2. Az indítványozó egy felszámolás alá került takarékszövetkezet tagja (részjegyese); a panasszal támadott bírósági döntések alapjául szolgáló tényállás a következő.
- [3] 2.1. A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) mint felügyeleti szerv a takarékszövetkezet tevékenységi engedélyét 2014. január 23-án kelt határozatával visszavonta, egyben annak végelszámolását elrendelve. Végelszámolóként a mai Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. jogelődjét, akkori nevén a Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft.-t (a továbbiakban: végelszámoló, illetve PSFN) jelölte ki, amely cég az MNB 100%-os tulajdonában és közvetlen irányítása alatt áll. A végelszámolás elrendelése ellen a pénzügyi intézet vezető tisztviselője és felügyelőbizottsági tagja, egyben részjegytulajdonosai keresetet terjesztettek elő, ezt azonban a bíróságok – beleértve a Kúriát is – a keresetösségi jog hiánya miatt elutasították, arra tekintettel, hogy az MNB-nek a végelszámolást elrendelő és a végelszámolót kijelölő, azonnal végrehajtható határozatával a pénzügyi intézet törvényes képviselője a végelszámoló lett.

- [4] A PFSN 2014. szeptember 3-án felhívta a szövetkezeti tagokat (a részjegytulajdonosokat) tőkebefizetésre, mivel megállapítása szerint a szövetkezet vagyona a fennálló tartozások fedezésére nem volt elegendő. A végelszámoló álláspontja szerint a szövetkezeti tagok ennek a tőkepótlási felhívásnak nem tettek eleget, ezért az általa korrigált végelszámolási nyitómérleg alapján 2015. február 4-én a Hpt. 53. § (2) bekezdés *b)* pontja szerinti tájékoztatást adott az ügyben hatóságként eljáró MNB részére, amely alapján az MNB határozatot hozott a felszámolás kezdeményezéséről. Ennek alapján a Fővárosi Törvényszék 2015. február 13-án megindította a takarékszövetkezet felszámolását; felszámolóként magát a PSFN-t rendelte ki, mely döntéssel szemben az indítványozó szintén fellebbezett. E kérelmek mindegyikét formális alapon, arra hivatkozva utasították el a bíróságok, hogy a felszámolás elrendelésével szembeni bírósági eljárás megindításához nincs keresetösségjük, a szövetkezet törvényes képviselője ugyanis a felszámoló.
- [5] Eközben, a jelen panaszügy alapjául szolgáló bírósági eljárást megindítva, két takarékszövetkezeti tag, köztük az indítványozó, 2014. szeptember 19-én terjesztett elő végelszámolási kifogást a Ctv. 109. § (1) bekezdése alapján a végelszámoló azon intézkedésével szemben, amelyben a végelszámoló nonprofit kft. valamennyi tagot együttesen 590 443 000 Ft befizetésére hívta fel, azzal, hogy amennyiben ezt az összeget nem fizetik be, úgy a céggel szemben felszámolási eljárást fog kezdeményezni. A kifogást előterjesztők azt állították, hogy nincs törvényes korrigált végelszámolási nyitómérleg, ezért nem is nyílt meg a tagság tőkepótlási kötelezettsége és az erre vonatkozó határidő, tehát a végelszámoló felszólítása jogszabálysértő.
- [6] 2.2. A végelszámolási kifogás alapján eljáró elsőfokú bíróság, a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú, 2015. február 20-án, vagyis a felszámolást megindító fővárosi törvényszéki döntést közvetlenül, egy héttel követően, ám a kifogás benyújtása után csak mintegy 5 hónappal később meghozott végzésével az eljárást megszüntette. A végzés indokolása szerint a felszámolás elrendelésével a végelszámoló megbízatása megszűnt, így a végelszámolási kifogás oka fogyottá és teljesítése lehetetlenné vált. A kifogást előterjesztők fellebbeztek a döntés ellen azon az alapon, hogy jogi álláspontjuk szerint a felszámolást elrendelő végzés jogerőre emelkedése előtt a felszámolási eljárás megindulásáról és ezáltal a végelszámolási eljárás megszűnéséről nem lehet szó; végelszámolási kifogásukat tehát érdemben kell vizsgálni.
- [7] 2.3. A fellebbezést elbíráló másodfokú bíróság, a Győri Ítéltábla az eljárást felfüggesztette a felszámolást elrendelő fővárosi törvényszéki végzéssel szemben benyújtott fellebbezés elbírálásáig. Mivel később a felszámolást elrendelő fővárosi törvényszéki végzéssel szembeni fellebbezést a másodfokú bíróság abban az ügyben hivatalból elutasította, és ezáltal a Fővárosi Törvényszék elsőfokú végzését helybenhagyta, így a felszámolás elrendelésével szembeni eljárás jogerősen lezárult; erre tekintettel jelen ügyben a Győri Ítéltábla Vgkf. IV.25.638/2016/2. számú végzésével a felfüggesztést megszüntette, és a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága elsőfokú végzését jogerősen helybenhagyta. A végzés indokolásában az ítéltábla kifejtette, hogy mivel a Ctv. 95. § (1) bekezdése alapján a felszámolás elrendelésével a folyamatban lévő végelszámolás megszűnik, és a felszámolás elrendelésével szemben benyújtott jogorvoslati eljárás lezáródásával a felszámolási eljárás jogerősen megindult, a végelszámolási eljárás pedig megszűnt, ezért a végelszámolás nem folytatható, így a cégbíróság a végelszámoló intézkedésére vonatkozó végelszámolási kifogás elbírálására sem jogosult. Mindezek miatt a cégbíróság elsőfokú, eljárást megszüntető határozata nem volt jogszabálysértő.
- [8] A kifogást előterjesztők az ítéltáblai végzéssel szemben felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához, melyben kérték a jogerős másodfokú végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Véleményük szerint a végelszámolásnak a kifogás előterjesztésének időpontjában kell folyamatban lennie. A Ctv. 109. § (1) bekezdése nem mondja ki, hogy az időben benyújtott kifogás ne lenne elbírálható pusztán amiatt, hogy a végelszámolási eljárás időközben megszűnt, például azért, mert a felszámolást elrendelték, ahogyan a Ctv. 95. § (1) bekezdése sem szól a végelszámolási kifogás alapján indult eljárás megszűnéséről; emiatt a bíróság köteles a jogvita elbírálására. Az adott végelszámolási kifogás elbírálásához ráadásul különös érdek fűződik, mivel a végelszámolás megindításának jogszerűsége a takarékszövetkezet felszámolása elrendelésének előkérdését képezi: ha a végelszámolás elrendelése jogtalan, akkor a végelszámoló a felszámolás elrendelésére vagy ennek elkerülése érdekében tagi befizetés előírására sem jogosult.
- [9] 2.4. A Kúria szerint a felülvizsgálati eljárásban abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a végelszámolási eljárás megszűnésével és a céggel szembeni felszámolás megindításával egyúttal megszűnik-e a végelszámolási kifogás alapján indult eljárás folytatásának lehetősége is, és ezért az eljárást meg kell-e szüntetni, vagy

az önállóan is folyhat tovább. A Kúria szerint a Ctv. 109. §-a ugyan nem mondja ki, hogy a végelszámolási kifogás alapján indult eljárás a végelszámolás megszűnésével egyidejűleg megszűnik, illetve azt meg kell szüntetni; figyelembe véve azonban a jogi rendelkezés kontextusát, nevezetesen a Ctv. 95. § (1) bekezdését (mely szerint „a végelszámolás nem határozható el a cég fizetéseképtelenségét megállapító végzés kézhezvételét követően, a felszámolás elrendelésével pedig a folyamatban lévő végelszámolás megszűnik”), mégsem lehet más következtetésre jutni. Bár a Ctv. 109. § (4) bekezdése szerint „ha a cégbíróság a végelszámolási kifogást megalapozottnak találja, a végelszámoló intézkedését megsemmisíti és az eredeti állapot helyreállítására kötelezi, vagy – ha ez lehetséges – az eredeti állapotot határozatával helyreállítja”, végelszámoló hiányában azonban objektíve lehetetlen ilyen döntés meghozatala. A Kúria szerint ezért helytállóan állapította meg a jogerős végzés, hogy a felszámolás megindulásával nincs helye a kérelmezők végelszámolási kifogása érdemi elbírálásának. A folyamatban lévő végelszámolási eljárás befejezése megszünteti a kifogás alapján indult végelszámolási eljárás folytatásának lehetőségét is, mivel nincs már olyan személy, nevezetesen végelszámoló, akivel szemben a kifogásban foglaltakat érvényesíteni lehetne; a végelszámolás befejezésével (a felszámolás megindulásával) tehát megszűnik a kifogással támadott személy tisztsége, egyúttal az az eljárás is, amelyben a kifogásolt magatartást orvosolni lehetne. Ezen jogi szempontok alapján a Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartotta.

[10] 3. Az indítványozó

- a Ctv. 95. § (1) bekezdés második fordulata és 108. § (1) bekezdése,
- a Hpt. 53. § (2) bekezdés *b)* pontja,
- a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzése,
- a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzése,
- a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése

ellen 2019. december 3-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2020. január 27-én benyújtott indítvány-kiegészítésében kérte azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint e jogszabályi rendelkezések és bírósági döntések ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.

[11] 3.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt sérelmezi, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alapján a bírósági eljárás formális volt, és csak formális lehetett; a jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesülésére nem kerülhetett sor. Ezen Alaptörvényben biztosított jog a bíróságok által alkalmazott jogértelmezéssel jelen ügyben és az ehhez hasonló ügyekben csak annyit biztosítana a jogosultak számára, hogy a jogorvoslati kérelmeket a bíróságnak benyújthassák, ám azt nem, hogy a bíróságok azt érdemben meg is vizsgálják, ami alaptörvény-ellenes jogértelmezést és jogalkalmazást jelent.

[12] Jelen ügyben az MNB a végelszámoló tájékoztatása alapján, automatikusan hozta meg a felszámolást kezdeményező döntését, és a törvényi rendelkezések alapján nem is tehetett másként; ahogyan nem volt mérlegelési joga a Fővárosi Törvényszéknek sem azzal kapcsolatban, hogy a felszámolás elrendelésének kezdeményezése jogszerű volt-e, arra is tekintettel, hogy a valódi érdekeltek (a szövetkezet tagjai) helyett csak a felszámoló léphetett volna fel a szövetkezet képviselőjeként a perben, lényegében a saját intézkedését megtámadva. Ez az indítványozó szerint nem életszerű, miközben a valódi érdekelteknek a felszámolás elrendelését kezdeményező hatósági döntéssel szemben keresetösségi joga nincs. Emiatt az egyetlen pont az eljárás során, ahol a valódi érdekeltek, a részjegytulajdonosok érdemben fel tudnának lépni a szerintük jogtalan végelszámolói intézkedéssel (felszólítással) szemben, a végelszámolás szakaszában lenne, amikor is a bíróságok meg tudnák vizsgálni a valódi érdekeltek kifogása alapján, hogy a felszámolás elrendelése kezdeményezésének jogszerűségét jelentő előkérdés, a tőkebefizetésre vonatkozó végelszámolói előírás anyagi jogi értelemben jogszerű, megalapozott volt-e.

[13] Az indítványban támadott törvényi előírások ezt az egyetlen lehetőséget teszik formálissá azzal, hogy a végelszámoló intézkedésével, felszólításával szembeni kifogás érdemi elbírása bevárásának kötelezettsége nélkül engedik meg a felszámolási eljárás megindulását, amely szakaszban a végelszámolási kifogás már azért nem bírálható el, mert a végelszámolás (és maga a végelszámoló személye, azaz e funkciója is) megszűnt. Vagyis a felszámolási eljárás előkérdését jelentő végelszámolás jogszerűsége érdemben nem vizsgálható, amennyiben (és arra tekintettel, hogy) a felszámolás már megindult, noha a felszámolás jogszerűsége vagy jogszerűtlensége éppen azon nyugszik, hogy a végelszámoló azon felszólítása, amelynek be nem tartásával a felszámolás meg-

indul, jogszerű-e. Ily módon tehát a felszámolás elrendelésének jogszerűségét vagy jogszerűtlenségét megállapítani hivatott, a végelszámolási kifogás érdemi elbírálását jelentő eljárás éppen azért nem folytatható le, mert a felszámolási eljárás időközben megindult.

- [14] A Ctv. 95. § (1) bekezdése szerint: „A végelszámolás nem határozható el a cég fizetéseképtelenségét megállapító végzés kézhezvételét követően, a felszámolás elrendelésével pedig a folyamatban lévő végelszámolás megszűnik.” A felszámolás elrendelésével tehát a végelszámolás kivétel nélkül, így az esetlegesen folyamatban lévő kifogásos eljárás folyamatban léte ellenére is megszűnik, miáltal a végelszámolási kifogás a felszámolás elrendelését követően akkor sem lesz érdemben elbírálható (arra tekintettel, hogy már nincs végelszámoló, akit ilyen esetben bármire is kötelezni lehetne), ha a kifogás előterjesztőjének anyagi jogi értelemben igaza van. Ezt az anyagi jogi alapú jogszerűségi vizsgálatot, gyakorlatilag a felszámolás elrendelése előkérdésének érdemi vizsgálatát zárja ki a Ctv. e – kivétel nem tűrő, strikt – rendelkezése.
- [15] Hasonlóan strikt, mérlegelési lehetőséget nem engedő előírást tartalmaz a Ctv. 108. § (1) bekezdése is, amely szerint: „Ha a végelszámoló azt állapítja meg, hogy a cég vagyona a hitelezők követeléseinek fedezetére nem elegendő, és a tagok a hiányzó összeget harminc napon belül nem fizetik meg, haladéktalanul köteles felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelmet benyújtani. A felszámolás iránti kérelem előterjesztéséhez a legfőbb szerv hozzájárulására nincs szükség, de a végelszámolónak a legfőbb szervet a felszámolás kezdeményezéséről haladéktalanul tájékoztatnia kell.” E törvényhely tehát ugyancsak kizárja annak vizsgálatát, hogy van-e végelszámolási kifogás folyamatban, ezzel annak esetleges megalapozottságára vagy megalapozatlanságára tekintet nélkül rendeli el az e kifogás későbbi érdemi vizsgálatát véglegesen lehetetlenné tevő felszámolási kérelem benyújtását, melyhez jelen esetben a felügyeleti szerv, az MNB kötve van, ahogy az MNB felszámolási kérelméhez is kötve van a bíróság. E rendelkezés tehát szintén hatósági vagy bírósági mérlegelési jog nélkül szünteti meg a valódi érintett tulajdonosok azon jogát, hogy az általuk tulajdonolt hitelintézet tagjaival szemben előírt felszólítás jogszerűségét, azaz végeredményben magának a felszámolás megindításának a jogszerűségét érdemben vitathassák.
- [16] A Hpt. 53. § (2) bekezdés *b*) pontja a következőt mondja ki: „A Felügyelet [jelen esetben az MNB] felszámolási eljárást abban az esetben kezdeményez, ha a végelszámoló a Felügyeletet arról tájékoztatta, hogy a korrigált végelszámolási nyitómérleg alapján azt állapította meg, hogy a végelszámolás alatt álló pénzügyi intézmény vagyona a hitelezők követelésének fedezetére nem elegendő, és a tagok, tulajdonosok a hiányzó összeget harminc napon belül nem fizették meg [...]”. E törvényhely tehát szintén formálissá teszi az eljárást, mivel kivételt nem tűrő módon rendelkezik a felszámolási eljárás kezdeményezéséről, azt strikt kötelezettségévé téve a felügyeleti szervnek, azaz jelen esetben a hatósági jogkörben eljáró MNB-nek.
- [17] Összességében az indítványozó úgy véli, hogy amennyiben e rendelkezések bármelyike (vagy mindegyike) „feltétel nélküli, és nincs olyan kiegészítése, amely a már folyamatba tett, adott esetben éppen a felszámolás kezdeményezésére irányuló aktus elleni végrehajtási kifogást lehetővé teszi, és eredményes megtámadása esete az eredeti helyzet visszaállításáról szól”, úgy az(ok) alaptörvény-ellenes(ek).
- [18] Mindezek miatt az indítványozó kérte e törvényi rendelkezések, azaz a Ctv. 95. § (1) bekezdés második fordulata és 108. § (1) bekezdése, illetve a Hpt. 53. § (2) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá ennek alapján az ügyében alkalmazott bírósági döntések megsemmisítését is, elsődlegesen arra tekintettel, hogy az azokat meghozó bíróságok alaptörvény-ellenes jogszabályok alapján jártak el. Kérte továbbá az új eljárásra vonatkozóan e jogszabályok alkalmazásának kizárását, hogy a jogorvoslati jogával ténylegesen, az érdemi bírósági vizsgálatot, azaz a felszámolás jogszerűségének érdemi eldöntését lehetővé tevő módon élhessen. Amennyiben a megsemmisítés nem lehetséges, úgy kérte az Alkotmánybíróságtól a nevezett jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatban jogalkotói mulasztás megállapítását és a jogalkotó felhívását arra, hogy az érdemi jogorvoslatot lehetővé tevő módon egészítse ki az érintett törvényhelyeket.
- [19] 3.2. Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság szerint mégsem a támadott törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenesek, másodlagosan kérte az indítványozó a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzése, a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzése, valamint a Kúria Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Ha ugyanis nem a törvényekből következik az indítványozó alapjogi sérelme, jogorvoslati jogának elvonása, illetve formálissá tétele, akkor az a bírói döntésekből következik; ez esetben a bíróságok jártak el alapjogsértő módon, és fosztották meg –

- alaptörvény-ellenes jogértelmezésükkel, illetve szándékos időhúzó magatartásukkal – az indítványozót attól, hogy jogorvoslati kérelmeit, így a kifogást, a fellebbezést, majd a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbírálják.
- [20] A bírósági döntésekkel, illetve a bíróságok eljárásával kapcsolatban az indítványozó különösen a következőket sérelmezi. Egyrészt a támadott bírósági döntések szerint a felszámolás nem jogerős elrendelését (elsőfokú végzés), illetve a felszámolás jogerőssé vált elrendelését (másodfokú és felülvizsgálati végzés) követően a bíróságok nem jogosultak a végelszámolási kifogás tárgyában érdemi döntést hozni, mivel a felszámolással a végelszámolás megszűnt, így sem végelszámolási eljárás nincs, sem végelszámoló, akit egy ilyen döntéssel kötelezni lehetne. A Kúria a felülvizsgálati döntésében konkrétan ki is mondta, hogy még ha érdemben elbírálható is lenne a végelszámolási kifogás, az sem eredményezhetné a felszámolási eljárás megszűnését, vagyis annak semmi hatása nem lenne a támadott végelszámolói intézkedésre. Az alapvető – alkotmányjogi jelentőségű – probléma az indítványozó szerint ezzel kapcsolatban az, hogy a felszámolás jogszerűsége azon az előkérdésen nyugszik, hogy jogszerűen írta-e elő a végelszámoló a szövetkezeti részjegyesek számára a pótlólagos tőkebefizetési kötelezettséget, ennek elmaradására egyúttal azt a szankciót helyezve kilátásba, hogy kezdeményezi a felügyeleti szervnél a felszámolást. Ha ugyanis ez a felhívás jogszerűtlen, és az indítványozó e (jogszerűtlen) felhívásnak nem tett (jogszerű módon) eleget, akkor az erre épülő, ennek következményeként beálló felszámolási eljárás megindítása, illetve annak végelszámoló általi kezdeményezése is jogszerűtlen lesz. Ezt azonban a bíróságok éppen amiatt nem vizsgálták, mert a felszámolási eljárás már megindult, vagyis az előkérdés eldöntését a következmény időközben megtörtént bekövetkezése miatt mellőzték, noha a következmény jogszerűsége vagy jogszerűtlensége éppen az előkérdés jogszerűségétől vagy jogszerűtlenségétől függött, amit azonban már – a következmény beállása miatt – nemcsak hogy nem állapítottak meg, de érdemben nem is vizsgáltak. Emiatt a végelszámoló intézkedésével szembeni jogorvoslat (kifogás, illetve az azt követő fellebbezés és felülvizsgálat) pusztán formális volt, a tartalmi elbírálás lehetősége nélkül.
- [21] A jogorvoslati lehetőség formálissá válásához ráadásul az eljáró bíróságok aktívan hozzájárultak, ugyanis szándékosan kivárták a felszámolás elrendelését, illetve annak jogerőssé válását, így már (értelmezésükben) nem kellett érdemben döntenüik a végelszámolási kifogásról, és az azzal kapcsolatos eljárást megszüntethették. Tették mindezt úgy, hogy a jogorvoslati kérelem hozzájuk történő beérkezése és a felszámolás elrendelése (illetve annak jogerőssé válása) között nagyon hosszú idő telt el, tehát lett volna lehetőségük érdemi döntést hozni. Ez esetben pedig, ha az érdemi vizsgálat alapján azt állapítják meg, hogy a végelszámoló felhívása anyagi jogi alapon jogellenes volt, akkor a felszámolási eljárás sem kezdődhetett volna meg, mivel hiányzott volna annak jogalapja, a jogszerű végelszámolói felhívás teljesítésének elmaradása. A felhívás megsemmisítése esetén ugyanis a végelszámoló nem tájékoztathatja az MNB-t mint hatóságként eljáró felügyeleti szervet, és ezzel nem indíthatja el azt a folyamatot, amely a pénzüntézet felszámolásához vezet. Az elsőfokú megszüntető végzést hozó bíróság, a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága 5 hónapon keresztül nem hozott döntést, holott a Ctv. 109. § (3) bekezdésének első mondata értelmében „a cégbíróság a végelszámolási kifogás felől – a végelszámoló észrevételének beszerzését követően – soron kívül határoz”. Az öt hónap bizonyosan nem felelt meg a soronkívüliség kritériumának, így a bírósági eljárás indokolatlan, a felszámolás megindításáig történő elhúzása lehetetlenné tette a jogorvoslat érdemi elbírálását. A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla hasonló módon járt el: direkt felfüggesztette az eljárást a felszámolás elrendelésének jogerőssé válásáig, 16 hónapot várva erre; a felszámolás elrendelésének jogerőssé válása után pedig értelmezése szerint már nem kellett, mert nem is lehetett érdemi döntést hoznia, noha egészen addig megvolt rá a lehetősége. E gyakorlatot pedig a Kúria jóváhagyta azzal, hogy a másodfokú jogerős végzést, illetve az annak meghozatalához vezető eljárást nem tartotta jogellenesnek, és a jogerős végzést hatályában fenntartotta.
- [22] 3.3. A támadott jogszabályi rendelkezések, illetve a sérelmezett bírósági döntések ezáltal megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot. Vagy a törvények nem biztosították a bíróságok számára a tisztességes eljárást és az érdemi jogorvoslati jog érvényesülését, vagy a bírósági döntések értelmezték alaptörvény-ellenes módon e rendelkezéseket úgy, hogy azzal lehetetlenné tették a végelszámolási kifogás érdemi elbírálását. Az indítványozó szerint ezáltal a jogorvoslati jog látszólagossá vált, mivel a bírósági eljárások során azzal ténylegesen nem tudott élni. A jogorvoslathoz való jogot sérti ugyanis az a szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy a végelszámoló intézkedése elleni kifogás érdemi elbírálását és az esetleges jogsérelem orvoslását a végelszámoló maga zárja ki azzal, hogy felszámolást kezdeményez, a folyamatban lévő végelszámolási kifogásra tekintet nélkül, úgy, hogy ez esetben sem a végelszámolási kifogással szemben (okafogyottság

miatt), sem a felszámolás elrendelésével szemben (a keresetőségi jog hiánya miatt – lévén ekkor a szövetkezet képviselője már a felszámoló, és nem a tulajdonosok vagy az egykori vezető tisztségviselő) nem lehet – az anyagi jogi sérelmet érdemben elbíráló határozattal végződő eljárást eredményező – jogorvoslattal élni. Az indítványozó szavaival: „Nem beszélhetünk a jogorvoslati jog gyakorlásáról, amennyiben az érintetteknek csak ahhoz van joguk, hogy benyújtsák a kifogásukat, de ahhoz már nincs joguk, hogy a kifogás elbírálásra is kerüljön.”

- [23] 3.4. Ráadásul jelen ügyben a végelszámolásról és a végelszámoló személyéről szóló döntés (más gazdasági társaságok végelszámolásától eltérően) nem a végelszámolás alá kerülő jogi személy tagjainak saját döntése, hanem hatósági jellegű döntés, amelynek meghozatalára az MNB mint a pénzügyi felügyeleti szerv jogosult. A végelszámoló nonprofit kft. (amely később felszámoló is lett az ügyben) pedig a végelszámolást elrendelő MNB 100%-os tulajdonában áll, és neki tartozik a tevékenységéért felelősséggel. A felszámolás elrendelésével szemben a hitelintézet tulajdonosai így nem, csak az MNB által kinevezett felszámoló tud jogorvoslattal élni, mert ő a szövetkezet képviselője a felszámolási szakaszban (miközben a részjegyesek keresetőségi joggal nem rendelkeznek), a felszámoló azonban értelemszerűen nem érdekelt az MNB és saját döntései felülbírálatában. Így érdemi jogorvoslati lehetőségre csak a felszámolás jogszerűségének megkérdőjelezésével, azaz a felszámolásra okot jelentő végelszámolói intézkedéssel szembeni végelszámolási kifogás elbírálásával lenne lehetőség, ezt azonban a támadott jogszabályi rendelkezések és/vagy a sérelmezett bírósági döntések alapjául szolgáló bírói jogértelmezés, illetve az ügyet elhúzó bírói magatartás maguk zárták, illetve zárják ki. Összességében tehát „a jogorvoslati jogot, a jogviták érdemi elbírálásához való jogot sértő helyzet, amikor a felszámolás elrendelése miatt azt a végelszámolási kifogást nem bírálja el a bíróság, amelynek eredményessége esetén a felszámolás nem is lett volna elrendelhető”.
- [24] Mivel a bíróságok az időhúzással maguk teremtették azt a helyzetet, hogy a végelszámolási kifogásról végül ne kelljen érdemben döntenük, ezzel megsértették az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát is. Az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz való jogot pedig azért sértik a támadott jogszabályi rendelkezések és bírósági döntések, mert a felszámolás elrendelése a felszámolás általános kényszerjellegére tekintettel a tulajdon szükségképpen elvonását jelenti, miáltal megszűnik a társaság szerveinek a működése, és azzal a tulajdonosi jogok is; ez pedig „egyenértékű a tagok tulajdonának önkényes kisajátításával”. Az önkényes kisajátítás pedig bekövetkezik azzal, hogy a végelszámoló úgy hozhatja meg döntését, hogy azt a tulajdonosok nem tudják érdemben a végrehajtási kifogással megkérdőjelezni.

II.

- [25] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[26] 2. A Ctv. támadott rendelkezései:

„95. § (1) A végelszámolás nem határozható el a cég fizetéseképtelenségét megállapító végzés kézhezvételét követően, a felszámolás elrendelésével pedig a folyamatban lévő végelszámolás megszűnik.”

„108. § (1) Ha a végelszámoló azt állapítja meg, hogy a cég vagyona a hitelezők követeléseinek fedezetére nem elegendő, és a tagok a hiányzó összeget harminc napon belül nem fizetik meg, haladéktalanul köteles felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelmet benyújtani. A felszámolás iránti kérelem előterjesztéséhez a legfőbb szerv hozzájárulására nincs szükség, de a végelszámolónak a legfőbb szervet a felszámolás kezdeményezéséről haladéktalanul tájékoztatnia kell.”

[27] 3. A Hpt. támadott rendelkezése:

„53. § (2) A Felügyelet felszámolási eljárást abban az esetben kezdeményez,
[...]

b) ha a végelszámoló a Felügyeletet arról tájékoztatta, hogy a korrigált végelszámolási nyitómérleg alapján azt állapította meg, hogy a végelszámolás alatt álló pénzügyi intézmény vagyona a hitelezők követelésének fedezetére nem elegendő, és a tagok, tulajdonosok a hiányzó összeget harminc napon belül nem fizették meg [...]”

III.

[28] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését; mindezek alapján a következő megállapításokra jutott.

[29] 1.1. A határidő megtartása tekintetében a következő tényeknek van jelentősége. A Kúria a támadott felülvizsgálati végzését, mely egyúttal az utolsó, további jogorvoslással nem támadható bírósági döntés volt az ügyben, 2017. június 22-én hozta meg, az 2017. július 4-én érkezett az elsőfokú bíróságra, azonban az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak kézbesítését a kifogástevő későbbi indítványozónak. Az elsőfokú bíróság csak 2019 márciusában észlelte, hogy bár az eljáró bíró a felülvizsgálati végzés kiadására vonatkozó utasítást 2017 júliusában a vétívre felvezette, az nem került teljesítésre. Az elmaradást észlelő ügyintéző 2019. március 21-én vétív nélkül kiadta a Kúria végzését a kifogástevő jogi képviselőjének, aki ezt követően, 2019. május 30-án küldte meg alkotmányjogi panaszát az elsőfokú bíróságnak. Az elsőfokú bíróság a panaszt érkeztetés és iktatás nélkül helyezte az ügyiratba. Mindezek alapján a 60 napos határidő betartása vagy be nem tartása nem igazolható; az eljáró bíróság nyilvánvaló többszörös hibája miatt vélelmezni kell, hogy az indítványozó a határidőt megtartotta. A bíróság hibája miatt az indítványozó nem kerülhet hátrányos helyzetbe, így úgy kell tekinteni, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].

[30] 1.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság további formai feltételei vonatkozásában a következőket állapította meg. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszindítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket és bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány – az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése kivételével – tartalmaz alkotmányjogi relevanciával bíró indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések és bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a támadott jogszabályi rendelkezések és bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [31] 1.3. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi feltételei vonatkozásában a következőket állapította meg. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti panasz – az Alaptörvény 28. cikkére való indítványozói hivatkozás kivételével – megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont és 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont és 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozók jogosultaknak tekinthetők [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozók érintetteknek tekinthetők [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. § (1) bekezdés]. Az indítványok felvetik annak lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről van szó [Abtv. 29. §].
- [32] 1.4. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmére az indítványozó csak a jogorvoslati jogának sérelme kapcsán hivatkozott, így panasza e vonatkozásban valójában az érdemi jogorvoslati jogának elvonását kritizálja; önálló, kifejezetten e jogok sérelmét állító indokolást nem terjesztett elő. A panasz tehát e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt befogadási feltételnek, ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozó panasz nem érdemben bírálható el.
- [33] Az Alaptörvény 28. cikke pedig nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. Ennek folytán e panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában és az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt befogadási feltételnek, így az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában az érdemi vizsgálat szintén nem folytatható le.
- [34] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában bírálhatta el érdemben.

IV.

- [35] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [36] 1. Az indítványi elemek közül az Alkotmánybíróság elsőként a támadott bírói döntéseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslati jogba ütközését állító indítványi elemet vizsgálta meg. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati jog alkotmányos tartalmát több korábbi döntésében értelmezte; a jelen ügyben előterjesztett indítvánnyal kapcsolatos releváns szempontok a következőkben foglalhatók össze.
- [37] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően először a 25/2012. (V. 18.) AB határozatban foglalkozott a jogorvoslati jog joggal. E *per tangentem* érvelésben már leszögezte, hogy „[m]inden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogsérelem kiküszöbölésének lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. Ennek feltétele az, hogy a jogorvoslati fórum az érvényesített jogokat és kötelezettségeket érdemben elbírálhassa [...]” {25/2012. (V. 18.) AB határozat, Indokolás [62]}.
- [38] A 9/2013. (III. 6.) AB határozatban az Alkotmánybíróság – visszautalva a 2012 előtt is követett gyakorlatára – kifejtette, hogy „[a] jogorvoslati jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatait tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslati biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e [részletesen például 1636/D/1991. AB határozat, ABH 1992, 515, 516.; 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 74.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502.]. Azaz az alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslati jog alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyenek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Így alkotmányjogi értelemben, a jogorvoslati jog gyakorlásakor érdemi határozatnak minősülhetnek kivételesen nem ügydöntő határozatok is [legutóbb összefoglalóan a 114/2010 (VI. 30.) AB határozatban, ABH 2010, 579, 585–586.]. Abban is egyértelmű a gyakorlat, hogy a jog-

orvoslathoz való jogból mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele következik (1319/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 690, 691.)" {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}

- [39] „Nem következik [...] [a jogorvoslathoz való jogból], hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják. A jogorvoslati út igénybevételének nem előfeltétele továbbá valamely jog – esetleg alapjog – tényleges sérelmének a bekövetkezése, elegendő, ha az érintett megítélése szerint jogát (jogos érdekét) sérti a támadott döntés. A jogorvoslathoz való jog, mint alapjog sérelme tehát akként is megvalósulhat, hogy más (alap)jogi sérelem esetleg nem állapítható meg az ügyben.” {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}
- [40] „Az Alkotmánybíróság [...] [töretlen gyakorlata] értelmében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni [...]. E jog tehát az Alkotmánybíróság értelmezésében a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nemcsak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni [...]. Az Alaptörvény a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben minden esetben megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslati jog ténylegesen akkor érvényesül, ha biztosított a más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulás lehetősége, az ezen feltételnek megfelelő jogorvoslati fórum pedig akkor lehet képes a jogsérelem orvoslására, ha a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják jogszabályi előírások, illetőleg a jogorvoslat jogszabályban meghatározott terjedelme sem zárja ki a döntés érdemi felülbírálatának lehetőségét [...]” {3220/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [27]}
- [41] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy nem tartozik hatáskörébe a rendes bíróságok jogértelmezése szakjogi helyességének értékelése, illetve a tételes jogi dogmatikai kérdésekben való állásfoglalás; így töretlen gyakorlata szerint tartózkodik az eljáró bíróságok döntéseinek szakmai kritikájától vagy felülmérlegelésétől. Az Alkotmánybíróság csak abban az esetben állapíthatja meg egy bírósági döntés, illetve az alapjául szolgáló jogértelmezés alaptörvény-ellenességét, amennyiben a jogértelmezés nemcsak dogmatikailag helytelen vagy törvénytelen, hanem egyúttal alaptörvény-ellenes is. Alkotmányjogipanasz-eljárásban pedig további feltétel, hogy az alaptörvény-ellenesség valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmeként jelenjen meg.
- [42] Az Alaptörvény 28. cikke azt a követelményt támasztja a bíróságokkal szemben, hogy azok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. A jogszabályok céljának megállapítása során az eljáró bíróságoknak elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venniük; az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor pedig azt kell feltételezniük, hogy azok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Ennek alapján, bár az Alkotmánybíróság nem rendes jogorvoslati fórum, amely előtt az elsőfokú, a jogerős vagy a felülvizsgálati döntés jogszerűsége tovább vitatható, a testület feladatkörébe tartozik az Alaptörvénnyel összhangban álló bírósági jogértelmezés kialakítása, melynek egyik eszköze az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz.
- [43] Jelen ügyben annak a kérdésnek van relevanciája, hogy a hatékony és érdemi jogorvoslatot az eljáró bíróságok biztosították-e az indítványozó részjegyesnek. Az érdemi és hatékony jogorvoslathoz szubsztanciálisan hozzátartozik annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy a döntéssel érintett fél másik szervhez vagy ugyanazon szerv magasabb fórumához annak érdekében fordulhasson, hogy érvei előterjesztését követően kérelméről (kifogásáról, fellebbezéséről, felülvizsgálati kérelméről) az azt elbíráló, eljáró fórum, jelen esetben a törvényszék, az ítéletábró és a Kúria az érvei meghallgatását és kérelme anyagi jogi megítélését követően érdemben határozzon.
- [44] A jogorvoslathoz való jog gyakorlása nem lehet visszaélészerű, így a jogorvoslati kérelmet előterjesztőnek az eljárási rendelkezéseket magának is be kell tartania, ezek hiányában a jogorvoslathoz való Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alappal hivatkozni nem lehet. Különösen ide tartozik a határidők betartásának, valamint a jogorvoslati kérelem tartalmi feltételeinek megfelelő indítvány előterjesztésének kötelezettsége. Jelen

ügyben azonban az indítványozó ilyen eljárási hibát nem követett el; mindenben pontosan az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően, továbbá a határidőket betartva járt el a jogorvoslati kérelmeinek előterjesztése során. Jogorvoslati jogának sérelme, a végelszámolási kifogás elbírálásának a törvényszék cégbírósága általi mellőzése önhibáján kívül, kizárólag a bíróságok eljárása és számára sérelmes jogértelmezése folytán következett be.

- [45] Jelen ügyben az indítványozó jogorvoslati joga azért nem tudott érvényesülni, mert az eljáró cégbíróság csak azt követően foglalkozott az indítványozó végelszámolási kifogásával, amikor a Fővárosi Törvényszék már megindította a takarékszövetkezet felszámolását, és erre hivatkozva, a felszámolás elrendelése miatt, a végelszámolási kifogást érdemben nem vizsgálva az eljárást megszüntette. A megszüntető végzés alapjául szolgáló érvelése tisztán formális volt: arra hivatkozott, hogy a felszámolási eljárás megindult, így módon a végelszámolási eljárás véget ért, végelszámoló már nincs az ügyben, így nincs olyan személy, akivel szemben a végelszámolási kifogás alapján előírt bírósági kötelezés hatályosulhatna. A felszámolási eljárás megindulásáig hosszú idő, 5 hónap alatt sem született döntés a végelszámolási kifogásról; összességében anélkül indult meg a felszámolás, hogy az annak törvényi előfeltételül szolgáló végelszámolási eljárás jogszerűségéről, egészen pontosan a korrigált végelszámolási nyitómérlék – a felszámolóval azonos jogi személyt takaró végelszámoló által – megállapított összegének megalapozottságáról a cégbíróság érdemben állást foglalt volna.
- [46] Mivel a végelszámolás megindítása jogszerűségének érdemi elbírálása egyáltalán nem történt meg, az indítványozó részleges jogi érveiről az elsőfokú, a végelszámolási eljárást formai okból megszüntető végzést meghozó cégbíróság nem döntött, a kérelmező indítványát anyagi jogi alapon nem bírálta el, és ezzel nem vizsgálta meg, hogy a felszámolási eljárás törvényes megindításának előfeltételül szolgáló végelszámolás jogszerűen indult-e meg, illetve jogszerű volt-e a részlegesek számára mintegy 590 millió forint befizetésének elrendelése, ezért jogi értelemben a felszámolási eljárás törvényes alap nélkül maradt. Már a cégbíróságnak észlelnie kellett volna, hogy az indítványozó nem élhetett érdemben jogorvoslatihoz való jogával, mivel a felszámolási eljárás bevétele miatt a kifogásban szereplő jogi érveinek érdemi elbírálása elmaradt, így nincs semmilyen bírósági döntés arról, hogy egyáltalán a végelszámoló tőkepótlást elrendelő intézkedése jogszerű volt-e. Ennek ismerete, bíróság általi eldöntése nélkül a jogorvoslatihoz való jog a törvényszék cégbírósága előtti eljárásban kiüresedett, formálissá, így tartalmatlanná vált, mivel az indítványozó részleges által felvetett kérdések érdemi eldöntése nem következett be. Függetlenül attól, hogy felróható-e a bíróságnak az eljárás késedelmes volta, a bíróságnak az eljárásjogok és maga az Alaptörvény által előírt kötelezettsége, hogy az elé terjesztett jogorvoslati kérelmekről döntsön. Ez alól a tételes eljárásjogok biztosíthatnak szűk körű kivételeket, ezek azonban nem terjedhetnek odáig, hogy a jogkereső és jogorvoslatihoz való jogával élni kívánó jogalanyt megfoszassák attól az Alaptörvényben biztosított jogától, hogy sérelmére az eljárási jogszabályok keretei között jogi reparációt keressen.
- [47] Mivel jelen ügyben – egyébként az eljáró bíróságok által kifejezetten elismerten – az alkalmazandó törvényi rendelkezések nem írták elő a kifogást elbíráló cégbíróság, majd a megszüntető végzéssel szembeni fellebbezésről döntő ítéletábrá, végül az ítéletábrái végzéssel szembeni felülvizsgálat lefolytatására hivatott Kúria számára, hogy ne döntsenek a végelszámolási kifogásról akár még akkor is, amikor a felszámolási eljárás formailag már megindult, amennyiben az annak alapjául szolgáló végelszámolás jogszerűsége még maga is kérdéses, ezért megállapítható, hogy az indítványozó által támadott törvények nem alaptörvény-ellenesek. E törvények nem írták elő a cégbíróság számára azt, hogy formális alapon, az indítványozó érveinek érdemi megvizsgálása és az azokról való, anyagi jogi alapon történő döntés nélkül szüntesse meg a végelszámolási eljárást, és azt sem írták elő az ítéletábrá, illetve a Kúria számára, hogy a cégbírósági végzést a felszámolási eljárás megindulására tekintettel ne helyezhessék hatályon kívül, ha azt észlelik, hogy még a megindult végelszámolási eljárás jogszerűségéről sem született érdemi döntés. Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a panaszban támadott törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenességének lehetősége nem merül fel. Vizsgálandó azonban, hogy a bíróságok döntése *contra constitutionem* jogalkalmazásnak minősül-e.
- [48] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a bírósági jogalkalmazás alaptörvény-ellenessége megvalósult, így a támadott bírósági végzések *contra constitutionem* döntések. Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvény nyelv összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

- [49] A Ctv. 108. §-ához fűzött eredeti miniszteri indokolás szerint „[a] végelszámolási nyitó beszámoló elkészítésének jelentősége abban áll, hogy ennek alapján dönthető el: végelszámolással, vagy felszámolással történik-e a jogutód nélküli megszűnés. [...] Ha a beszámolóból az derül ki, hogy a cégvagyon a tartozásokat nem fedezi, és a cég tagjai (részvényesei) a hiányzó vagyონrészt nem pótolják, a végelszámoló köteles kezdeményezni a felszámolási eljárás lefolytatását.” Ehhez – ahogyan a törvényhely szövege alapján is nyilvánvaló, egyúttal a józan észből is következik – szükséges a végelszámolási nyitó beszámoló (az ügyben érintett, végelszámolás alá került pénzügyi intézet esetében a korrigált végelszámolási nyitómérleg) megalapozottsága, melynek hiánya éppen a végelszámoló eljárásának jogszerűségét és az ezáltal általa kezdeményezhető felszámolási eljárás jogszerűségét is megkérdőjelezi. A közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt továbbá jelen ügyben egyedül az szolgálta volna, ha a cégbíróság eleget tesz kötelezettségének, döntést hoz az indítványozó részjegyes anyagi jogi érveinek megalapozottságáról, és érdemben dönt arról, hogy a végelszámoló közel 600 millió forint befizetését előíró rendelkezése jogszerű (illetve számszakilag megalapozott) volt-e. Ennek elmaradása egy olyan törvényi szabályozás alapján, amely nem – az eljáró bíróságok saját, végzéseikbe foglalt megállapításai alapján sem – zárja ki a bíróságok egyébként fennálló törvényes feladatainak ellátását, a bírósági jogértelmezést *contra constitutionem* teszi.
- [50] 3. Az Alkotmánybíróság elvi szempontként leszögezi, és megerősíti korábbi, töretlen gyakorlatát: a jogorvoslat-hoz való Alaptörvényben biztosított joghoz szubsztanciálisan hozzátartozik annak biztosítása, hogy a bíróságok a jogorvoslati kérelmekről, az e kérelmekben foglalt ténybeli és jogi hivatkozásokról érdemben döntsenek, azaz a jogorvoslatot az eljárási szabályoknak egyébként megfelelő módon benyújtó jogalanyok jogorvoslati kérelmeit érdemben elbírálják.
- [51] Ez alól nem lehet kivétel az az eset sem, ha egy jogorvoslati kérelemmel támadott jogi helyzet időközben megváltozott, amennyiben a jogorvoslati kérelmet előterjesztő érvei vagy jogi érdeke nem vált okafogyottá. Jelen esetben nyilvánvalóan nincs szó okafogyottságról, hiszen a részjegyesre (a többi részjegyesrel együtt, egyetemleges módon) a végelszámoló 590 millió forintos tőkebefizetési kötelezettséget írt elő, azzal a felhívással, hogy annak meg nem fizetése esetén kezdeményezi a felszámolás MNB általi elrendelését. Mind a befizetési kötelezettség, mind a pénzügyi intézet felszámolási eljárás alá kerülése nyilvánvaló, folyamatosan fennálló érdeksérelmet jelent egy olyan helyzetben, amikor a felszámolás jogszerűsége, megalapozottsága – a jogszerűen benyújtott, minden törvényi feltételnek egyébként megfelelő jogorvoslati kérelmet érdemben el nem bíráló bírósági határozat hiányában – nem állapítható meg.
- [52] Mivel azzal a – vonatkozó, az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekből nem következő – értelmezéssel, miszerint a felszámolási eljárás megindulását követően a felszámolás megalapozottságának jogi előkérdését jelentő végelszámolási kifogás sem bírálható el érdemben, az eljáró bíróságok az indítványozó részjegyes jogorvoslati jogát formálissá tették, kiüresítették, érvei, jogi hivatkozásai megvizsgálásához való jogát lényegében elvonták, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sértő módon fosztották meg az indítványozót jogorvoslati jogától. A törvényszék cégbírósága a támadott cégbírósági végzés révén ezzel az alaptörvény-ellenes jogértelmezéssel és jogalkalmazással saját érdekkörében felmerült okból, nyilvánvalóan az indítványozó önhibáján kívüli eljárás eredményeképpen fosztotta meg az indítványozót attól, hogy egy működő pénzügyi intézet tagja (részjegyese) legyen. A cégbíróság ugyanis – törvényi kötelezettsége ellenére – mellőzte az indítványozó által részben tulajdonolt takarékszövetkezet megszűnéséhez vezető felszámolási eljárás jogszerűségének jogi előkérdését jelentő végelszámolási kifogás érdemi elbírálását, és az időközben megindult felszámolási eljárásra mint formai okra hivatkozva megszüntető végzést hozott, mellyel az indítványozónak érdemi jogsérelmet okozott, mindezt alaptörvény-ellenes módon. A Győri Ítéltábla végzésével hasonlóan alaptörvény-ellenes módon hagyta helyben a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága elsőfokú végzését, ugyanazon alaptörvény-ellenes jogértelmezésre támaszkodva, mint a cégbíróság: nevezetesen hogy a felszámolási eljárás folyamatban léte alatt a végelszámolási kifogás akkor sem vizsgálható, ha egyébként a kifogást előterjesztő jogalanyt a felszámolási eljárás időközbeni megindulása tekintetében (akár időhúzás, akár nem a formai előírásoknak megfelelő jogorvoslati kérelem előterjesztése, akár bármilyen más önhiba formájában) semmilyen felróhatóság nem terheli. A Kúria végzésében hasonló értelmezéssel tartotta fenn hatályában a jogerős ítéltáblai végzést.
- [53] Mindegyik bíróság tehát alaptörvény-ellenes módon járt el: a cégbíróság nem bírálta el érdemben a jogszerűen előterjesztett és semmilyen alaki vagy tartalmi hibával nem bíró végelszámolási kifogást, míg a Győri Ítéltábla és a Kúria az érdemi elbírálás mellőzéséről tudva sem helyezte hatályon kívül a jogorvoslati kérelem érdemi elbírálását megtagadó elsőfokú bírósági döntést.

- [54] Az Alkotmánybíróság a bírósági jogértelmezést csak abban az esetben értékeli, ha annak alaptörvény-ellenesége megállapítható, így különösen ha alkotmányjogipanasz-eljárásban az az indítványozók valamely alaptörvényben biztosított jogát sérti. Jelen esetben az indítvánnyal támadott döntéseiben mind a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága, mind a Győri Ítéltábla, mind a Kúria olyan módon értelmezte az ügy elbírálására vonatkozó jogszabályhelyeket, amelyek nemcsak nem következtek azok szövegéből, hanem amelyek kifejezetten sértették az indítványozó jogorvoslathoz való jogát, lerontva, formálissá téve azt. Mivel a hatékony jogorvoslat csak a jogorvoslati kérelem érdemi elbírálása, a jogorvoslati kérelemben foglalt ténybeli és jogi hivatkozások megalapozottságának, illetve jogszerűségének érdemi eldöntése esetén valósul meg, ezért az az eljárás, amelynek révén formai okokra hivatkozva mellőzik a jogorvoslati kérelemben foglaltakról való döntést, alaptörvény-ellenes: sérti az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti, hatékony és érdemi jogorvoslathoz való jogát.
- [55] 4. Mindezek okán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján támadott jogszabályhelyek nem alaptörvény-ellenesek. Megállapította továbbá, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.786/2016/4. számú végzése – a Szombathelyi Törvényszék Cégbírósága Vgf.18-14-000012/5. számú végzésére, valamint a Győri Ítéltábla Vgkf.IV.25.638/2016/2. számú végzésére is kiterjedően – alaptörvény-ellenes, mert sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot, ezért mindhárom támadott bírósági döntést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette. A jelen esetben a támadott bírósági döntéseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközésének megállapítása szükségtelemné tette a XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján történő vizsgálatot, így attól az Alkotmánybíróság eltekintett.
- [56] 5. Az Alkotmánybíróság határozata Magyar Közlönyben történő közzétételének elrendelése az Abtv. 44. § (1) bekezdése második mondatán alapul.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [57] A határozat rendelkező részét a következő két eltéréssel támogattam a többségi indokoláshoz képest.

- [58] 1. A bírói döntések (Abtv. 27. §-a szerinti panasz) megsemmisítésének elégséges indokát véleményem szerint az adja a tárgyi ügyben, hogy az eljáró bíróságok olyan tartalommal értelmezték és alkalmazták az irányadó jogot, amely sérti az indítványozó hatékony jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [59] Ehhez képest egyfelől szükségtelen a megsemmisítést arra is alapítani, hogy a végzések ellentétesek a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], másfelől nem is értek egyet ezzel. A *contra constitutionem* érvelés a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmához kapcsolódik. Ennek sérelme egy másik alapjog (jelen esetben a jogorvoslathoz való jog) megsértésére nem alapítható, a két alapjog ebben az értelemben nem forr össze. Másképpen megfogalmazva: ha az indítványozó jogorvoslathoz való joga alaptörvény-ellenesen korlátozott volt, az nem jelenti egyben azt is, hogy a bírósági eljárás más szempontok szerint ne lett volna fair, méltányos és kiegyensúlyozott. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eddigi gyakorlat szerint ugyanis egy önálló alapjog, jóllehet számos eljárési természetű alapjoggal szoros kapcsolatban áll. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából – véleményem szerint – nem következik, hogy valamely alapjog megsértése automatikusan megalapozná a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is.
- [60] Ezenfelül szükséges utalnom arra, hogy az Alkotmánybíróság *contra constitutionem* bírói jogértelmezéssel kapcsolatos gyakorlatával továbbra sem tudok azonosulni. Ahogy arra már több alkalommal utaltam, önmagában a téves jogértelmezés nem hozható kapcsolatba az eljárás fair, méltányos, kiegyensúlyozott, „tisztességes” jellegével [lásd legutóbb: 26/2022. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [61] 2. Az indítványozó több törvényi szabályt is sérelmezett [Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz]. A vonatkozó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság elutasította a jelen határozat rendelkező részének 2. pontja szerint. Eszerint az Alkotmánybíróság ezen törvényi szakaszok tekintetében is érdemi, *erga omnes* hatályú döntést hozott, amely – az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti feltételek teljesülése esetén – *res iudicata* hatást fejt ki. A többségi határozat azonban – véleményem szerint – adós maradt e döntés elutasításának indokaival.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1922/2019.
Megjelent a Magyar Közlöny 2023. évi 88. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2023. (VI. 20.) AB HATÁROZATA

a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet 2. §-a alkalmazási tilalmáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet 2. §-a nem alkalmazható a Fővárosi Törvényszék előtt a 111.K.702.857/2022. szám alatt folyamatban lévő ügyben, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 111.K.702.857/2022. szám alatt folyamatban lévő, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló perben az eljárást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 126. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján hivatalból felfüggesztette, és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 34. § *b*) pontja alapján kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján mondja ki, hogy a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezésekről szóló 22/2019. (II. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) 2. §-a az indítványozó előtt folyamatban lévő perben a 23/2022. (X. 19.) AB határozatában megállapított alaptörvény-ellenesség miatt nem alkalmazható.
- [2] 2. Az alapügy lényege és a releváns jogszabályok tartalma az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az alapügy felperese egy külföldi székhelyű alapítvány, amely 2016. december 5-én kérelmet nyújtott be a Fraknó várából származó „Fraknói kincs”-nek, továbbá a Kapuvárról származó „Kapuvári kincs”-nek nevezett, összesen 678 tételnyi műtárgy kiadása iránt. A műtárgyak részben a perben alperesi érdekeltként részt vevő Iparművészeti Múzeum, részben a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében kerültek nyilvántartásba vételre. A kérelem jogalapja a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Kultv.) 4/A. §-a volt. A közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) – akkor hatályos – 1. § (3) bekezdése akként rendelkezett, hogy az igénylőnek a va-

gyontárgyra vonatkozó tulajdonjogát fennállónak kell tekinteni, ha a vagyontárgy korábbi tulajdonosának tulajdonjogát megfelelő bizonyítékokkal valószínűsíti, feltéve, hogy a korábbi tulajdonoshoz fűződő jogutódi minőségét is okirati bizonyítékkal (bírószági vagy közjegyzői határozattal) bizonyítja, ennek hiányában megfelelően valószínűsíti.

- [4] A Miniszterelnökséget vezető miniszter mint a Kormány kulturális örökség védelméért felelős tagja (a továbbiakban: jogelőd közigazgatási szerv) a 2017. július 4-én kelt, KTHÁT/428/2/2017. számú döntésében megállapította, hogy az alapügy felperese által benyújtott dokumentáció nem elégséges az igénylői pozíció beazonosíthatóságához. A döntés ellen benyújtott felperesi kérelem alapján eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megismételt eljárásban a 2019. április 18-án kelt, 219.Kpk.45.409/2018/22. számú végzésével a döntést hatályon kívül helyezte, és a jogelőd közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezte. A jogelőd közigazgatási szerv a megismételt eljárásban 2020. július 4-én hozott, MHF/469/2 (2020.) számú határozatával ismétleten elutasította a kérelmet. A Kúria a Fővárosi Törvényszék felperesek keresetét elutasító döntését megváltoztatva a Kfv.III.37.827/2021/15. számú ítéletével a jogelőd közigazgatási szerv határozatát megsemmisítette, és új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [5] 2.2. A jogelőd közigazgatási szerv – a Kúria végzése nyomán indult – megismételt eljárásának kezdetére a jogszabályi környezet megváltozott.
- [6] 2019. február 26. napján hatályba lépett az R1.-et hatályon kívül helyező és az azzal összefüggő átmeneti rendelkezéseket is tartalmazó R2., amelynek 2. §-a szerint az R1. hatályvesztésekor folyamatban lévő és a megismételt eljárásokat az R2. 3–5. §-a szerint kell lefolytatni. E szakaszokban foglalt rendelkezések közül kiemelendő a 3. § (1) bekezdése, amely szerint „[a] Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság (a továbbiakban: állami tulajdonjog gyakorlója) az igénylő által előterjesztett okiratokat és egyéb bizonyítékokat megvizsgálja. Ennek során azokat a tényeket és körülményeket veszi figyelembe, amelyek alapján az igénylő tulajdonjoga kétséget kizáróan bizonyítható.” Ugyancsak releváns az alapügy vonatkozásában az R2. 4. § (3) bekezdése, amely értelmében „[h]a az összesítés alapján megállapítható, hogy az igénylő kérelme az igényelt vagyontárgy vonatkozásában a) kétséget kizáróan megalapozott, a miniszter 15 napon belül dönt a vagyontárgynak az igénylő részére történő visszaadásról, vagy b) nem megalapozott, a miniszter dönt az igény elutasításáról az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszternek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:405. § (2) bekezdése alapján kiadott meghatalmazása alapján.”
- [7] Az egyes törvényeknek az épített és a természeti környezet védelmével, valamint a kulturális örökségvédelemmel összefüggő módosításáról szóló 2019. évi LXIV. törvény 2019. július 16. napján a Kultv. 4/A. §-át úgy módosította, hogy „[á]llami vagy helyi önkormányzati fenntartású közgyűjtemény, muzeális intézmény alapleltárából visszaigényelt kulturális javak visszaadására – erre vonatkozóan bejelentett igény esetén – abban az esetben kerülhet sor, amennyiben az igénylő tulajdonjogát kétséget kizáróan bizonyítja”.
- [8] A jogelőd közigazgatási szerv az R2. előírásai alapján meghozott, 2022. május 20-án kelt, MHF/461/4. (2022) számú határozatával elutasította a felperes igényét, mert arra a következtetésre jutott, hogy nem bizonyított kétséget kizáróan az, hogy a kiadni kért műtárgyak az igénylő vagy jogelődje tulajdonába tartoztak volna.
- [9] 2.3. A jogelőd közigazgatási szerv határozatával szemben az igénylő keresetet nyújtott be, amelynek nyomán indult per az indítványozó előtt. A felperes keresetében többek között kifogásolta, hogy az R1. hatályon kívül helyezésével és az R2. ügyében történő alkalmazásával rá nézve a bizonyítási teher utólagosan jelentősen elnehezült, ezért sérült a jogbiztonság követelménye, a visszaható jogalkotás tilalma.
- [10] Időközben hatásköri változás folytán a beruházási és közlekedési miniszter lett a Kormány kulturális örökségi ügyekért felelős tagja, ekképpen a per alperese, aki a keresetre adott védiratában a kereset elutasítását kérte.
- [11] A per alatt az Alkotmánybíróság a 23/2022. (X. 19.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) az R2. 2. §-áról megállapította, hogy alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette, továbbá kimondta, hogy a támadott rendelkezés a Kúria előtt folyamatban lévő, Kfv.IV.37.144/2022. számú ügyben nem alkalmazható, azonban általános alkalmazási tilalmat nem rendelt el.
- [12] 3. Az indítvány szerint az R2. 2. §-ának az előtte folyamatban lévő perben való alkalmazása a hátrányos vis�szaható hatályú jogalkotásnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett tilalmát sérti.
- [13] Az indítványozó szerint az alkalmazott jogszabályok tekintetében a jelenlegi ügy az Abh. alapját képező üggyel azonos megítélésű. A két ügy annyiban tér el egymástól, hogy a jelen ügyben az R2. alkalmazásához nem

az ügyintézési határidő túllépése, hanem a jogelőd közigazgatási szerv többszörös új eljárásra kötelezése vezetett. Ennek eredményeként a jelen ügyben az R2. 2. §-ának megismételt eljárásra utaló fordulata került alkalmazásra.

II.

[14] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

[15] 2. A Kultv. a restitúciós igény bejelentése (2016. december 5.) és 2019. július 15. napja között hatályos releváns rendelkezése:

„4/A. § Az állami vagy helyi önkormányzati fenntartású közgyűjteményben őrzött olyan kulturális javakat, amelyek állami tulajdonjogának fennállása minden kétséget kizáró módon nem igazolható, az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott eljárás eredményeként térítésmentesen ki kell adni annak a személynek, aki az adott, kulturális javak körébe tartozó tárgyra vonatkozó tulajdonjogát megfelelően valószínűsíti.”

[16] 3. A Kultv. érintett, 2019. július 16. napja után hatályos releváns rendelkezése:

„4/A. § Állami vagy helyi önkormányzati fenntartású közgyűjtemény, muzeális intézmény alapleltárából visszagyűjtött kulturális javak visszaadására – erre vonatkozóan bejelentett igény esetén – abban az esetben kerülhet sor, amennyiben az igénylő tulajdonjogát kétséget kizáróan bizonyítja.”

[17] 4. Az R1. a restitúciós igény bejelentése és 2019. február 19. napja között hatályos rendelkezései:

„1. § (3) Az igénylőnek a vagyontárgyra vonatkozó tulajdonjogát fennállónak kell tekinteni, ha a vagyontárgy korábbi tulajdonosának tulajdonjogát megfelelő bizonyítékokkal valószínűsíti, feltéve, hogy a korábbi tulajdonoshoz fűződő jogutódi minőségét is okirati bizonyítékkal (bírószági vagy közjegyzői határozattal) bizonyítja, ennek hiányában megfelelően valószínűsíti.”

„3. § (1) Az 1. § (1) bekezdése szerinti adatbeszerzés az igénylő által benyújtott iratokra, egyéb bizonyítékokra, valamint az adott vagyontárgyat őrző közgyűjtemény rendelkezésére álló adatokra terjed ki.

(2) Az állami tulajdonjog gyakorlója az igény bejelentését követő 3 napon belül megkeresi az érintett közgyűjteményt, amely 30 napon belül szolgáltatja az igényelt, őrzésében lévő vagyontárgyak listáját, az azokra vonatkozó, a kezelésében lévő – továbbá, ha a közgyűjtemény tudomása szerint más közgyűjtemény további bizonyítékokkal rendelkezik, az ezektől beszerzett –, az állami tulajdonjog fennállását bizonyító, vagy az őrzés ettől eltérő egyéb jogcímeire vonatkozó iratokat.

(3) Ha az igényt a közgyűjteménynél jelentik be, a közgyűjtemény az állami tulajdonjog gyakorlójának haladéktalanul megküldi az igénylést és az igénylő által előterjesztett bizonyítékokat, valamint az igénynek a közgyűjteményhez történt beérkezésétől számított 30 napon belül szolgáltatja az állami tulajdonjog gyakorlója részére a (2) bekezdésben meghatározott adatokat.”

„4. § (1) Az állami tulajdonjog gyakorlójának azokat a tényeket és körülményeket kell feltárnia, amelyek alapján eldönthető, hogy kétséget kizáróan bizonyítható-e, hogy a vagyontárgy állami tulajdonjoga jogszerű eljárás keretében keletkezett, és az állam tulajdonjoga az igénylés időpontjában is fennáll, vagy az más jogcímen és körülmények között került a közgyűjtemény őrzésébe.

(2) Az állami tulajdonjog gyakorlója az 1. § (1) bekezdésében meghatározott eljárásban a 3. § (1) bekezdésében beszerzett adatokról, valamint az általa kezelt adatokról összesítést készít, amelyet az igény kézhezvételétől számított 63 napon belül a kulturális örökség védelméért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) részére megküld. Az összesítésben – a 3. § (1) bekezdésében foglaltakon túl – a vagyontárgy történetére vonatkozóan feltárható szakirodalmi adatok is feltüntethetők. Ha a megküldés határidejéig a közgyűjtemény nem szolgáltat

ta az állami tulajdonjog gyakorlója részére a 3. § (2) bekezdésében meghatározott adatokat és emiatt ezeket nem volt mód az összesítésben szerepeltetni, az ennek tényéről szóló tájékoztatást az állami tulajdonjog gyakorlója az összesítésben feltünteti.

(3) Ha a miniszter az összesítést nem tartja a döntéshozatal megalapozása szempontjából alkalmasnak, illetve elegendőnek, 15 napos határidővel a 3. §, valamint az (1) és (2) bekezdés szerinti adatok kiegészítését írhatja elő.

(4) Ha az összesítés alapján megállapítható, hogy a rendelkezésre álló adatok és egyéb bizonyítékok szerint a vagyontárgyon nem keletkezett jogszerű módon állami tulajdonjog vagy az állami tulajdonjog keletkezése kétséget kizáró módon nem bizonyítható, a miniszter – az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszternek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:405. § (2) bekezdése alapján kiadott meghatalmazása alapján – 30 napon belül megállapítja a vagyontárgyra vonatkozó állami tulajdonjog fennállásának hiányát, és döntést hoz a vagyontárgynak az igénylő részére történő visszaadásáról.

(5) A visszaadás nem eredményezi a tulajdoni igény eldöntését.

(6) Ha az összesítés alapján megállapítható, hogy a rendelkezésre álló adatok és egyéb bizonyítékok szerint az igényelt vagyontárgy állami tulajdona jogszerűen keletkezett és az igénylés idején is fennáll, a miniszter – az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszternek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:405. § (2) bekezdése alapján kiadott meghatalmazása alapján – ezt 30 napon belül megállapítja és az igényt elutasítja, továbbá arról az állami tulajdonjog gyakorlóját tájékoztatja.”

[18] 5. Az R2. 2019. február 26. napja után hatályos rendelkezései:

„2. § A közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről szóló 449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet hatályvesztésekor folyamatban lévő és a megismételt eljárásokat a 3–5. § szerint kell lefolytatni.”

„3. § (1) A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság (a továbbiakban: állami tulajdonjog gyakorlója) az igénylő által előterjesztett okiratokat és egyéb bizonyítékokat megvizsgálja. Ennek során azokat a tényeket és körülményeket veszi figyelembe, amelyek alapján az igénylő tulajdonjoga kétséget kizáróan bizonyítható.

(2) Az állami tulajdonjog gyakorlója az igény bejelentését követő 10 napon belül megkeresi az érintett közgyűjteményt, továbbá a Magyar Nemzeti Levéltárat, amely 30 napon belül szolgáltatja az igényelt, őrzésében lévő vagyontárgyak listáját, az azokra vonatkozó, a kezelésében lévő – továbbá, ha a közgyűjtemény tudomása szerint más közgyűjtemény további bizonyítékokkal rendelkezik, az ezektől beszerzett –, az állami tulajdonjog fennállását bizonyító vagy az őrzés ettől eltérő egyéb jogcímeire vonatkozó iratokat.

(3) Ha az igénylő állampolgárságától való megfosztására és vagyona elkobzására az eljárás során adat merül fel, akkor az állami tulajdonjog gyakorlója az illetékes kormányhivatalt is megkeresi a szükséges okiratok beszerzésében.”

„4. § (1) Az állami tulajdonjog gyakorlója az igénylő által előterjesztett okiratokról, valamint egyéb bizonyítékokról és a 3. § (2) és (3) bekezdésében beszerzett adatokról, valamint az általa kezelt adatokról összesítést készít, amelyet az igény kézhezvételétől számított 100 napon belül a kulturális örökség védelméért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) részére megküld. Az összesítésben – a 3. §-ban foglaltakon túl – a vagyontárgy történetére vonatkozóan feltárható szakirodalmi adatok is feltüntethetőek. Ha a megküldés határidejéig a közgyűjtemény nem szolgáltatja az állami tulajdonjog gyakorlója részére a 3. § (2) bekezdésében meghatározott adatokat, és emiatt ezeket nem volt mód az összesítésben szerepeltetni, ennek tényét az állami tulajdonjog gyakorlója az összesítésben feltünteti.

(2) Ha a miniszter az összesítést nem tartja alkalmasnak, illetve elegendőnek a döntés meghozatalához, 30 napos határidővel a 3. §, valamint az (1) bekezdés szerinti adatok kiegészítését írhatja elő.

(3) Ha az összesítés alapján megállapítható, hogy az igénylő kérelme az igényelt vagyontárgy vonatkozásában a) kétséget kizáróan megalapozott, a miniszter 15 napon belül dönt a vagyontárgynak az igénylő részére történő visszaadásról, vagy

b) nem megalapozott, a miniszter dönt az igény elutasításáról

az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszternek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:405. § (2) bekezdése alapján kiadott meghatalmazása alapján.

(4) A (3) bekezdés *a*) pontja szerinti visszaadás nem eredményezi a tulajdonjogi igény eldöntését.

(5) A (3) bekezdés *b*) pontja szerinti döntést követően a vagyontárgy a közgyűjtemény őrzésében marad. Az igény elutasítása nem akadályozza annak, hogy az igénylő a vagyontárgyra vonatkozó tulajdoni igényének érvényesítése és a vagyontárgy kiadása iránt a bíróságnál keresetet terjesszen elő.”

III.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *a*)–*g*) pontja sorolja fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során nem csak az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapját köteles vizsgálni, de nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [9]}.
- [20] 2. Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdésében, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés *a*)–*f*) pontjában, továbbá 52. § (4)–(6) bekezdésében foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [21] 2.1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll hatáskörében eljárva az adott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja meg, vagy – ha az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvényellenességét már megállapította, az alkalmazási tilalom kimondásának indokoltságáról győződhet meg. Mivel az R2. 2. §-ának alaptörvény-ellenességét az Abh. megállapította, az Abtv. 25. § (1) bekezdésének az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására vonatkozó fordulatára tekintettel állapítható meg az Alkotmánybíróság hatásköre az indítvány elbírálására.
- [22] 2.2. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek az ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály, illetve alkalmazásának vizsgálatára kell irányulnia {3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata szerint az „eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) ügygel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye [...]” (Abv., Indokolás [22]) Mindez megfelelően irányadó arra az esetre is, ha a bíróság az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek talált és megsemmisített norma alkalmazásának tilalmára irányuló indítvánnyal élt.
- [23] Az R2. 2. §-a értelmében az R2.-t a hatálybalépésekor folyamatban lévő vagy megismételt hatósági eljárásban alkalmazni kellett, ezért annak figyelembevétele és alkalmazása nem mellőzhető a közigazgatási határozatot felülvizsgáló perben sem. Minthogy az alapügy hatósági szakasza mint megismételt eljárás már az R2. hatálybalépése után kezdődött, azt a jogelőd közigazgatási szerv alkalmazta. Emiatt a jogelőd közigazgatási szerv határozatával szemben előterjesztett kereset nyomán indult közigazgatási perben is releváns norma volt az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezés.
- [24] 3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte azt az alaptörvényi [24. cikk (2) bekezdés *b*) pont], illetve törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]. Az indítványozó előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az in-

dítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].

- [25] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. A kezdeményezés e követelménynek is eleget tesz.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont], mivel az indítványozó az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kérte az Abh. által alaptörvény-ellenesnek nyilvánított és ezért megsemmisített jogszabályi rendelkezés vonatkozásában egyedi alkalmazási tilalom megállapítását.
- [27] A fentiekre tekintettel az indítvány érdemi elbírálásra alkalmas.

IV.

[28] A bírói kezdeményezés az alábbiak szerint megalapozott.

- [29] 1. A támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazási tilalmának megállapítása az indítványozó szerint azért szükséges, mert az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének részét képező visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközne az, ha egy megismételt eljárásban kellene alkalmazni egy olyan – már alaptörvény-ellenesnek talált – normát, ami az eljárás megindítását eredményező restitúciós igény bejelentésekor hatályos jogszabályi környezethez képest az igénylőre nézve hátrányosabb feltételrendszer alkalmazását írja elő.
- [30] 2. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az R2. 2. §-ának alaptörvény-ellenességét és egyedi ügyben való alkalmazásának tilalmát az Abh.-ban már megállapította, így az abban foglaltakat jelen ügyben is irányadónak tekintti. Emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy az Abh. szerint az R2. 2. §-a az igénylők jogi helyzetét egy, annak hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyban elnehezítette (lásd különösen: Abh., Indokolás [41], [47]).
- [31] Rögzíti azonban az Alkotmánybíróság, hogy – amint arra az indítvány is utal – az Abh. alapjául szolgáló ügy és a jelen alapügy között annyi különbség van, hogy a korábbi esetben az alapügy felperesére mint a vagyontárgyak kiadását igénylőre nézve hátrányosabb jogszabályváltozás a jogelőd közigazgatási szerv folyamatban lévő eljárása alatt következett be, míg a jelen alapügyben az igénylőre nézve terhesebb jogi környezetet létrehozó R2. a jogelőd közigazgatási szerv megismételt eljárásának megindítása előtt lépett hatályba. Az Alkotmánybíróság által megválaszolandó kérdés ezért elsődlegesen az, hogy egy kérelemre indult és többszöri megismétlés miatt folyamatban lévő hatósági ügybe történő olyan jogalkotói beavatkozás, ami az ügyfélre nézve hátrányosabb jogi környezetet teremt, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközik-e.
- [32] 3. Figyelemmel arra, hogy a közigazgatási eljárás megismétlésére a Kúria végzése nyomán került sor az eljáró állami szervek által vétett hibák miatt, a megismételt eljárás az alkotmányjogi probléma tekintetében egységet képez a korábban indult, de megismételni rendelt eljárási szakaszokkal, ilyen értelemben tehát ugyanazon eljárás folyik az igény előterjesztése óta, az igénylő és az állam közti, 2016. december 5-én rögzült jogviszony nem zárult le. Az eljárás jogerős lezárásának hiányára figyelemmel tehát az R2. 2. §-ával a jogalkotó egy, annak hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyba avatkozott be, az igénylő helyzetét elnehezítve. Ebből következik, hogy az eljárási szakaszokban rejlő különbség az alkotmányjogi probléma – visszaható hatály tilalma – tekintetében a jelen ügyben az Abh. alapjául szolgáló üggyhöz hasonlóan áll fenn, így az abban megállapított jogkövetkezmények *mutatis mutandis* irányadók jelen ügyre is. Minthogy az Abh. az R2. 2. §-ának alaptörvény-ellenességét megállapította, és azt meg is semmisítette, a jelen ügyben megállapítható jogkövetkezmény – az indítvánnyal összhangban – az alkalmazási tilalom kimondására korlátozódik.

V.

- [33] 1. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványnak helyt adva az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján megállapította, hogy a korábban megsemmisített rendelkezés az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben és más hasonló ügyben nem alkalmazható.

[34] 2. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/624/2023.

Megjelent a Magyar Közlöny 2023. évi 88. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3343/2023. (VII. 5.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Handó Tünde, dr. Juhász Imre* és *dr. Juhász Miklós* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben megállapított tényállás szerint az alapügy felperese és az indítványozó (az alapügy alperese) 2007-ben szereztek meg egy budapesti ingatlan 1/2-1/2 arányú tulajdonjogát, öröklés jogcímen, az ingatlan-nyilvántartásban az indítványozó lakcímeként a perbeli ingatlan került rögzítésre. Az alapügy felperese 2019. április 10. napján kelt kereseti kérelmében kérte az ingatlanon fennálló közös tulajdon árverési értékesítés útján történő megszüntetését. A kereseti kérelem szerint „[a] felperes és az alperes az Ingatlant a tulajdonjog megszerzése óta közösen, egymás között részben megosztva használták, de egyik peres fél sem lakta folyamatosan az Ingatlant.” A keresetben a felperes az indítványozó lakcímeként a perbeli ingatlant jelölte meg.
- [3] A Fővárosi Törvényszék hiánypótlási felhívására a felperes 2019. május 13. napján kelt hiánypótlásában kifejezetten akként nyilatkozott, hogy „az Ingatlant sem a felperes, sem pedig az alperes nem lakja”, és ezért az árverés során alkalmazandó legalacsonyabb vételárat az ingatlan beköltözhető állapotára jelölte meg. A Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/7. számú, 2019. május 21. napján kelt végzésével a keresetlevelet a felperes által megadott címre (a perbeli ingatlanba) megküldte az indítványozónak, és felhívta arra, hogy terjessze elő írásbeli ellenkérelmét. A keresetlevél „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a Fővárosi Törvényszékhez, ezért a bíróság 2019. július 3. napján kelt 31.P.20.953/2019/8. számú végzésével megállapította, hogy az 2019. június 17. napján kézbesítettnek tekintendő a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 137. § (2) bekezdése alapján. A végzést a Fővárosi Törvényszék (tértivevény nélkül) ugyancsak a perbeli ingatlanba postázta.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 2019. szeptember 24. napján kelt 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyásával a perbeli ingatlanon fennálló közös tulajdon árverési értékesítés útján történő megszüntetéséről határozott. A Fővárosi Törvényszék a bírósági meghagyást ezúttal is a felperes által megadott címre (a perbeli ingatlanba) kézbesítette az indítványozónak, mely ebben az esetben is „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a bírósághoz. A Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/11. számú végzésével megállapította, hogy a bírósági megha-

gyást 2019. október 4. napján kézbesítettnek kell tekinteni. A bírósági meghagyás 2019. október 29. napján jogerőre emelkedett, ahogyan azt a Fővárosi Törvényszék a 31.P.20.953/2019/12. számú végzésével megállapította. Ezen utóbbi végzéseket a Fővárosi Törvényszék ugyancsak a perbeli ingatlanba kézbesítette (tértivevény nélkül).

- [5] 3. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) 2020. január 27. napján kelt és az indítványozónak elektronikus úton megküldött fizetési felhívásában felszólította az indítványozót összesen 1 500 000 Ft bírósági eljárási illeték megfizetésére. A fizetési felhívás tartalmazta a Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban volt eljárás adatait (ellenérdekű fél, ügyszám, határozat száma és kelte, valamint jogerőre emelkedésének időpontja). A letöltési igazolás szerint az indítványozó a fizetési felhívást 2020. február 4. napján vette át.
- [6] 4. A személyesen eljáró indítványozó 2020. február 10. napján írásban megkereste a Fővárosi Törvényszéket, melyben kérte a kirótt peres illeték csökkentését. Megkeresésében arra hivatkozott, hogy az eljárásról csak a NAV fizetési felhívásából szerzett tudomást. A megkereséshez csatolta a Budakeszi Járási Hivatal által 2016. november 17. napján kiállított lakcímkártyáját, mellyel igazolta, hogy a felperes által megjelölt lakcímen az eljárás megindításakor már több éve nem lakott. A megkeresés nyomán eljáró Fővárosi Törvényszék 2020. március 10. napján kelt 31.P.20.953/2019/15-I. számú végzésével megállapította, hogy az indítványozó beadványa a kötelező jogi képviselet hiánya miatt hatálytalan, egyben tájékoztatta az indítványozót, hogy a kérelmet továbbította a NAV Észak-budapesti Adóigazgatósága részére.
- [7] 5. A személyesen eljáró indítványozó a Fővárosi Törvényszék megkeresését követően, de még a Fővárosi Törvényszék 2020. március 10. napján kelt végzésének meghozatalát megelőzően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó alkotmányjogi panasa szerint a Fővárosi Törvényszék eljárása és a támadott bírósági meghagyás sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az alkotmányjogi panasz szerint a Fővárosi Törvényszék eljárása azért volt tisztességtelen, mert a Fővárosi Törvényszéknek kétséget kizáró, közvetlenül a felperes nyilatkozatából fakadó tudomása kellett, hogy legyen arról, hogy az indítványozó nem lakik a perbeli ingatlanban, ennek ellenére valamennyi, a perrel kapcsolatos iratot változatlanul erre a címre kézbesítette a bíróság, ezáltal pedig az indítványozónak lehetősége sem volt arra, hogy a peres eljárással összefüggésben nyilvános tárgyaláson vegyen részt, illetőleg nyilatkozatot tegyen. Az alkotmányjogi panasz szerint „az ellenem lefolytatott eljárásról nem tudtam, ezért ellenérveimet sem tudtam előadni, érdekeimet nem tudtam képviselni”. Az indítványozó akként nyilatkozott, hogy alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Törvényszék jogerős végzésének tudomására jutásától számított 60 napon belül terjeszti elő, perújítást pedig annak jelentős anyagi terhe miatt nem tud kezdeményezni.

II.

- [8] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

- [10] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt főszabály szerint a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítvány határidőben érkezettnek tekinthető-e.
- [11] A Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása 2019. szeptember 24. napján kelt. A bírósági meghagyás (figyelemmel arra, hogy a Fővárosi Törvényszékhez „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza) a Pp. 137. § (3) bekezdése alapján 2019. október 4. napján minősült kézbesítettnek, ahogyan azt a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/11. számú, 2019. október 22. napján kelt végzése megállapította. A bírósági meghagyás (a 2019. november 12. napján kelt, 31.P.20.953/2019/12. számú végzés szerint) 2019. október 29. napján emelkedett jogerőre. A 31.P.20.953/2019/12. számú végzés kézbesítésének időpontja (figyelemmel arra, hogy azt a Fővárosi Törvényszék tértivevény nélkül adta ki) nem állapítható meg.
- [12] Az indítványozó a NAV fizetési felszólítását 2020. február 4. napján vette át, előadása alapján ekkor értesült a Fővárosi Törvényszék eljárásáról, alkotmányjogi panaszát pedig ezen fizetési felszólítás átvételét követően, 2020. március 4. napján személyesen terjesztette elő a Fővárosi Törvényszéken.
- [13] Az Abtv. 30. § (2) bekezdése értelmében kivételesen, a döntés közlésének elmaradása esetén az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő a tudomásszerzéstől számított hatvan nap. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában éppen azért állítja a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, mert az alkotmányjogi panaszra okot adó peres eljárás iratai közül egyetlen egy sem került számára kézbesítésre, az indítványozó pedig lakcímkártyájával igazolta, hogy már évekkal a per megindítását megelőzően sem lakott azon a lakcímen, amelyet a Fővárosi Törvényszék az iratok kézbesítéséhez használt, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 30. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt határidőben érkezettnek tekintette.
- [14] 2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele, hogy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítse, vagy jogorvoslati lehetőség ne legyen számára biztosítva. Jelen esetben megállapítható, hogy az indítványozó a bírósági meghagyással szemben a Pp. 182. § (1) bekezdése szerinti ellentmondással nem élt, azaz formálisan az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit nem merítette ki. Nem várható el ugyanakkor egy indítványozótól, hogy jogorvoslattal éljen egy olyan bírósági döntéssel szemben, amellyel kapcsolatosan éppen azért terjeszt elő alkotmányjogi panaszt, mert a bírósági döntést számára nem kézbesítették, és ezt az állítását az indítványozó az alkotmányjogi panaszában megfelelően valószínűsíti.
- [15] Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor azt is vizsgálnia kellett, hogy az indítványozó számára rendelkezésre állt-e a kézbesítési kifogás előterjesztésének lehetősége. Amennyiben ugyanis igen, úgy az az indítványozó sérelmének orvoslása szempontjából hatékony jogorvoslatnak lenne tekinthető, tekintettel a Pp. 139. § (6) bekezdésére, melynek értelmében „[h]a a bíróság a kifogásnak helyt ad, a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatálytalanok, és a kézbesítést, illetve a már megtett intézkedéseket, eljárási cselekményeket – a szükséges mértékben – meg kell ismételni.”
- [16] A Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása 2019. szeptember 24. napján kelt, és a 31.P.20.953/2019/11. számú, 2019. október 22. napján kelt végzése alapján 2019. október 4. napján minősült kézbesítettnek, és 2019. október 29. napján emelkedett jogerőre. Az indítványozó (előadása szerint) az ellene zajlott peres eljárásról 2020. február 4. napján (a NAV fizetési felszólításának átvételekor, mely időpontot a letöltési igazolás hitelt érdemlően tanúsít) szerzett tudomást. A Pp. 138. § (2) bekezdése értelmében a kézbesítési kifogás benyújtásának a kézbesítési fikció beállta vagy a kézbesítés napjától számított három hónap elteltével nincs helye, e határidő elmulasztása miatt igazolással élni nem lehet. Mindez egyben azt is jelenti, hogy amikor az indítványozó 2020. február 4. napján tudomást szerzett a Fővárosi Törvényszék előtt zajlott peres eljárásról, a kézbesítési kifogás előterjesztésének háromhónapos határideje már a bírósági meghagyás jogerőre emelkedéséhez képest eltelt. Ennek megfelelően az indítványozó egyedi ügyében, annak körülményei alapján, a kézbesítési kifogás intézménye nem minősült olyan hatékony jogorvoslati lehetőségnek, melynek kimerítése jelen esetben az indítványozó kötelezettsége lett volna.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontja második fordulata alapján úgy ítélte meg, hogy az indítványozó számára a jogorvoslati lehetősége jelen esetben ténylegesen nem állt rendelkezésre, így sem a bírósági meghagyással szembeni ellentmondás elmaradása, sem pedig a kézbesítési kifogás előterjesztésének elmaradása nem képezi akadályát az alkotmányjogi panasz elbírálásának.

- [18] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában akként nyilatkozott, hogy anyagi okokból nem tud a Fővárosi Törvényszék bírósági meghagyásával szemben perújítást kezdeményezni. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt is meg kellett vizsgálnia, hogy a perújítás kezdeményezésének elmaradása az Alkotmánybíróság eljárásának akadályát képezi-e. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglalt jogorvoslatok kimerítésének kötelezettsége „nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra”, azonban az Ügyrend a perújítás kimerítésének kötelezettségére vonatkozó kifejezett előírást nem tartalmaz. Az 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás 1. pontja értelmében ugyanakkor az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti „jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette fordulat a rendes jogorvoslati lehetőségek igénybevételére vonatkozik, az indítványozó nem köteles a felülvizsgálatot és a perújítást mint rendkívüli jogorvoslatokat is kimeríteni.” Az Alkotmánybíróság ezért az AB Tü. állásfoglalásban foglaltaknak megfelelően megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz elbírálásának nem képezi akadályát, hogy az indítványozó nem kezdeményezett perújítási eljárást.
- [19] 4. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, mert saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyaránt megjelölte a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Figyelemmel arra, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárásban közigazgatási hatósági eljárás nem volt folyamatban, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó panaszát tartalma szerint bírálta el, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretei között értékelte {legutóbb hasonlóan például: 3130/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményét teljesíti.
- [20] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak érdemi vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy a Fővárosi Törvényszék a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alaptörvényi követelményének megfelelően járt-e el abban az eljárásban, melyben a peres iratok nem az indítványozó lakcímeire kerültek kézbesítésre, és melynek eredményeként oly módon került sor az indítványozó felperes keresetének megfelelő tartalmú, bírósági meghagyással történt marasztalására, hogy az indítványozó a peres eljárásról nem szerzett tudomást, az eljárásban nem tudott részt venni, illetőleg nyilatkozatot tenni. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [21] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratok alapján elsőként az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás egyedi körülményeit tekintette át.
- [23] A felperes kereseti kérelmében az indítványozó lakóhelyeként a perbeli ingatlant jelölte meg, azonban a kereseti kérelem azt is rögzítette, hogy „egyik peres fél sem lakta folyamatosan az Ingatlant”, melyet egyébként a peres felek korábban közösen, egymás között részben megosztva használtak, azonban „a közös tulajdonú Ingatlan további közös használata ellehetetlenült” (kereset, 2. oldal). A felperes a keresetlevélhez ugyanakkor egy nem hiteles tulajdoni lapot is csatolt, melyen az indítványozó lakcímeiként a perbeli ingatlan került feltüntetésre (a bejegyző határozat 2007. március 29. napján kelt).
- [24] A Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/5. számú végzésében felhívta a felperest, hogy nyilatkozzon arról, hogy az árverés esetén alkalmazandó legalacsonyabb vételára lakott vagy beköltözhető állapotra jelöli-e meg, melyre a felperes 2019. május 13. napján kelt hiánypótlásában akként nyilatkozott, hogy „[a]z árverés esetén alkalmazandó legalacsonyabb vételárat az Ingatlan beköltözhető állapotra jelölöm meg [...], tekintettel arra, hogy az Ingatlant sem a felperes, sem pedig az alperes nem lakja.”
- [25] A Fővárosi Törvényszék ezt követően valamennyi periratot a perbeli ingatlanba kézbesített, annak ellenére elfogadva a felperes kereseti kérelmének azon megállapítását, hogy az indítványozó lakcíme a perbeli ingatlan,

hogy a perbeli ingatlan indítványozó általi „lakottsága” esetén az ingatlan beköltözhető állapotban történő árverezése fogalmilag kizárt, továbbá maga a felperes nyilatkozott úgy, hogy a perbeli ingatlant „sem a felperes, sem pedig az alperes nem lakja”.

- [26] 2. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 5. § (3) bekezdése értelmében „[a]z ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosultak személyazonosító és lakcímadatai tekintetében a személy- és lakcímnilvántartás adatai az irányadóak.” A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 3. § (1) bekezdése értelmében a polgárok személyi- és lakcímadatait tartalmazó nyilvántartás „olyan közhiteles hatósági nyilvántartás, amely a nyilvántartásban szereplő polgároknak az e törvényben meghatározott személyi, lakcím és értesítési cím adatait, valamint az adatokban bekövetkezett változásokat tartalmazza és igazolja.” Ennek megfelelően az egyes ingatlanok ingatlan-nyilvántartás szerinti tulajdonosai lakcímének megállapítása szempontjából a jogszabály erejénél fogva nem az ingatlan-nyilvántartás, hanem a személyi- és lakcímadatokot tartalmazó nyilvántartás adatai tekinthetők közhitelesnek. Mindez jelen esetben azt is jelenti, hogy a felperes az indítványozó lakcímét egy nem közhiteles nyilvántartási adattal igazolta (miközben egyébként ezzel az adattal kifejezetten ellentmondó tartalmú nyilatkozatot is tett).
- [27] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszához mellékelte a lakcímet igazoló hatósági igazolványának másolatát, melyet a kiállító hatóság 2016. november 17. napján (azaz az alkotmányjogi panaszra okot adó peres eljárás kezdetét évekkkel megelőzően) állított ki. Ennek alapján az is megállapítható, hogy az indítványozó az állandó lakcímét nem a peres eljárás megindítását közvetlenül megelőző időszakban (vagy a peres eljárás ideje alatt), annak esetleges elnehezítésének szándékával változtatta meg, hanem már évekkal az eljárás megindítását megelőzően.
- [28] 4. A Pp. célja (a törvény preambuluma szerint) „a polgárok szolgálatát biztosító, a közjónak és a józan észnek megfelelő”, „a felek felelős pervitelén és a bíróság aktív pervezetésén alapuló, a koncentrált per feltételeit biztosító szabályozás” megteremtése volt. A Pp. 170. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében a keresetlevél bevezető részében fel kell tüntetni „az alperes azonosító adatai közül legalább a lakóhelyét vagy székhelyét”. A Pp. 112. §-a kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a bíróság nem kérheti a féltől olyan azonosító vagy egyéb adat igazolását, amelyet jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartásnak kell tartalmaznia. Az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület 2019. június 14-i ülésén elfogadott 77. számú állásfoglalása értelmében „[a] Pp. 112. §-ában foglaltak nem vonatkoznak a fél azonosításához szükséges adatokra, ezért ezen adatok *igazolása* továbbra is szükséges a felek által.” Annak vizsgálata ugyanakkor az eljáró bíróság kötelezettsége, hogy a beadvány (jelen esetben a kereset) érdemi elbírálásra alkalmas-e, vagy hiánypótlási felhívás kibocsátása szükséges [Pp. 115. § (1) bekezdés]. Jelen esetben megállapítható, hogy a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/5. számú végzésében a felperest hiánypótlásra hívta fel, részben abból a célból, hogy a felperes „nyilatkozzon arról, hogy az árverés esetén alkalmazandó legalacsonyabb vételára lakott vagy beköltözhető állapotra jelölte-e meg”, figyelemmel arra is, hogy a perbeli ingatlan tulajdoni lapja alapján megállapítható, hogy az indítványozó bejelentett lakcíme a perbeli ingatlan, azonban a felperes nem nyilatkozott arról, hogy az ingatlanban az indítványozó ténylegesen benne lakik-e.
- [29] A végzésre a felperes 2019. május 13. napján akként nyilatkozott, hogy az ingatlan árverés esetén alkalmazandó legalacsonyabb vételárát „beköltözhető állapotra jelölöm meg [...], tekintettel arra, hogy az Ingatlant sem a felperes, sem pedig az alperes nem lakja.” Ennek megfelelően a Fővárosi Törvényszéknek a felperes peres beadványa alapján legkésőbb a hiánypótlás kézhezvételekor kétséget kizáróan tudomást kellett szereznie arról a tényről, hogy a perbeli ingatlanban (melyet a felperes az indítványozó lakcímeként jelölt meg) az indítványozó nem lakik, a Fővárosi Törvényszék azonban az eljárását ennek a ténynek a figyelmen kívül hagyásával folytatta tovább, és az indítványozónak címzett peres iratokat kivétel nélkül az indítványozó felperes által megjelölt lakcímére kézbesítette, mely iratok közül az indítványozó a peres eljárás folyamán egyetlen egyet sem vett át.
- [30] 5. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában fogalmazta meg összefoglalóan a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog Alaptörvényből fakadó követelményeit. Eszerint „a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részlet-szabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás mélt-

tánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.” (Indokolás [24]) A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog korlátozhatatlan, mert már maga is mérlegelés eredménye {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}: a jogalkotó az Alaptörvényből fakadó eljárási garanciák érvényesítése érdekében határozta meg azokat a törvényi kereteket, amelyeket a jogalkalmazónak az eljárás tisztességességének biztosításához maradéktalanul érvényesítenie kell.

- [31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azért állítja, mert az eljáró bíróság valamennyi peres iratot egy olyan lakcímre kézbesített, amelyen az indítványozó nem lakik, és erről az eljáró bíróságnak is tudnia kellett, ez a sérelem pedig végeredményben azt eredményezte, hogy az indítványozó nem vehetett részt az ügyben nyilvános tárgyaláson, nem tudta ellenérveit előadni, nem tudta érdekeit képviselni.
- [32] Jelen esetben, figyelemmel arra, hogy a Fővárosi Törvényszék az ügyben bírósági meghagyást bocsátott ki, nyilvános tárgyalás tartására ténylegesen valójában nem került sor, melynek elsődleges oka az a tény volt, hogy az indítványozó az eljárásban semmilyen nyilatkozatot nem tudott tenni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a nyilvános tárgyalás elmaradása jelen esetben nem a kiváltó oka volt a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmének, hanem az az indítványozó perbeli nyilatkozattételi lehetőségei teljes elmaradásának a következménye volt.
- [33] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog számos részjogosítványát kibontotta már, melyek közé tartozik a fegyverek egyenlőségének elve is {lásd például: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlőségének elve ugyan főszabály szerint a büntetőeljárás kiemelt alapelve, azonban az (az egyes eljárási törvények sajátosságaira figyelemmel részben eltérő eljárásjogi tartalommal) a polgári és a közigazgatási eljárások esetében is irányadó {3291/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [103]}. Az Alkotmánybíróság korábban már arra is rámutatott, hogy „a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nemcsak az adott bírósági eljárás sajátosságaihoz, hanem az adott eljárási szak sajátos eljárási szabályaihoz is igazodik (például elsőfokú eljárás, rendes és rendkívüli jogorvoslati szak). Ebből következően nem feltétlenül ugyanazokat a garanciákat jelenti minden eljárási szakban.” {3303/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlőségének elvének közös lényege valamennyi eljárás és eljárási szak esetében „az ügy szempontjából jelentős nyilatkozatokhoz és bizonyítékokhoz való hozzáférés mindkét fél számára, valamint lehetőség arra, hogy észrevételeit előadhassa a bíróság előtt” {3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [115]}. Azt ugyanakkor, hogy az egyes ügyek szempontjából mi minősül jelentős nyilatkozatnak és bizonyítéknak, az Alkotmánybíróság az egyes eljárások egyedi jellemzői alapján, esetről esetre állapítja meg {3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [35] A fegyverek egyenlősége a bírósági eljárások során kiemelt jelentőséggel bír. Az anyagi igazság érvényre juttatása szempontjából a bírósági eljárások során kulcsfontosságú, hogy lehetőség nyíljon az egymással ellentétes álláspontok (állítások, vélemények) ütköztetésére. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alanyai (a peres felek) pedig nem elszenvedői, hanem cselekvő résztvevői a jogukat és kötelezettségeiket elbíráló eljárásnak, ezért alkalmas kell számukra biztosítani, hogy az eljárás során elbírálandó tény- és jogkérdésekben véleményt formálhassanak és állást foglalhassanak {3157/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [36] Jelen esetben az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy a saját alperesi részvételével zajló eljárásról tudomást sem szerzett, így az eljárás során semmilyen nyilatkozatot nem tehetett. A fegyverek egyenlőségének elve ugyan hagyományosan egy-egy irattal vagy eljárási (rész)cselekménnyel összefüggésben értelmezhető, azonban szélsőséges esetben a fegyverek egyenlőségének sérelme valamelyik fél egész eljárásból történő kizárását is eredményezheti. A fegyverek egyenlősége elvének sérelméhez ugyanakkor elengedhetetlen, hogy az arra hivatkozó felet ne terhelje önhiba, az elv sérelme pedig az eljáró bíróság magatartásának legyen a következménye.
- [37] 5.1. Jelen esetben az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratokból egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozót önhiba nem terheli, tekintettel arra, hogy a lakcímet igazoló hatósági igazolványa 2016. november 17. napján (azaz a peres eljárás megindítását több, mint két évvel megelőzően) került kiállításra. Az indítványozó a bírósági iratokat bizonyosan nem vette át (a tértivevények „nem kereste” jelzéssel érkeztek vissza a Fővárosi Törvényszékre), arra vonatkozóan pedig nem áll az Alkotmánybíróság rendelkezésére semmilyen adat, hogy az indítványozó a folyamatban lévő peres eljárásról bármilyen formában is tudomással bírt volna.

- [38] 5.2. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság jelen határozatának IV/4. pontjában (Indokolás [28] és köv.) már utalt, ugyan jelen esetben az indítványozó (téves) lakóhelyét a felperes jelölte meg, azonban az adott ügy releváns egyedi körülményeit (így mindenekelőtt azt, hogy a perbeli ingatlan árverezését a felperes „beköltözhető állapotban” jelölte meg; úgy nyilatkozott, hogy „az Ingatlant sem a felperes, sem pedig az alperes nem lakja”; az ingatlan-nyilvántartásban szereplő lakcím az Nytv. kifejezett rendelkezése alapján nem tekinthető közhitelesnek) már a Fővárosi Törvényszék hagyta figyelmen kívül, amikor automatikusan (így például hiánypótlás kibocsátása nélkül) elfogadta valósnak a felperes által megjelölt, közhiteles nyilvántartásból származó adattal nem igazolt, és az adott ügy egyedi körülményei alapján észszerűen megkérdőjelezhető lakcímadatot. E körben az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy a bírósági meghagyás kibocsátásának időpontjában hatályos, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 5. § (2) bekezdése értelmében a polgár (jelen esetben az indítványozó) lakóhelye „annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él. A lakcímbeljelentés szempontjából lakásnak tekintendő az az egy vagy több lakóhelyiségből álló épület vagy épületrész, amelyet a polgár életvitelszerűen otthonául használ [...]” Ennek megfelelően, már csak az Nytv. jogvitával érintett időszakban hatályos 5. § (2) bekezdése fogalmi elemeiből következően sem tekinthette volna a Fővárosi Törvényszék automatikusan, a felperes egyoldalú előadása alapján lakóhelynek azt a felperes által megjelölt címet, amelyen az indítványozó a felperes kifejezett nyilatkozata szerint sem lakott.
- [39] 6. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben vizsgált eljárásjogi szabálysértés megítélése során azt is értékelni kell, hogy az az indítványozó jogi helyzetére milyen hatást gyakorol {3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Abtv. 29. §-ából következő módon ugyanis az alaptörvény-ellenességnek a bírói döntést érdemben befolyásolónak kell lennie ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét megállapítsa.
- [40] Jelen esetben azáltal, hogy az indítványozó az eljárásról nem szerzett tudomást, sem a közös tulajdon megszüntetésének módját (az indítványozó felajánlotta a felperes tulajdonrészének megváltását, ám az indítványozó által felajánlott megváltási árat a felperes nem fogadta el), sem az árverés útján való értékesítés során irányadó legkisebb vételárat (melyet a bíróság a bírósági meghagyás természetéből adódóan a felperes kereseti kérelmének megfelelően határozott meg) nem befolyásolhatta, és (távolmaradása miatt) neki kellett viselnie az eljárás költségeit is. Ennek megfelelően megállapítható, hogy a Fővárosi Törvényszék által elkövetett azon mulasztás, hogy automatikusan valósnak fogadta el a felperes által megjelölt, közhiteles nyilvántartásból származó adattal nem igazolt, és az adott ügy egyedi körülményei alapján észszerűen megkérdőjelezhető lakcímadatot, az indítványozó perbeli jogi helyzetét és a per végkimenetelét érdemben befolyásolta.
- [41] 7. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása alaptörvény-ellenes, ezért azt a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [42] 8. Az Alkotmánybíróság, figyelemmel a Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/10. számú bírósági meghagyása alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, következetes gyakorlatának megfelelően már nem vizsgálta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog további részjogosítványainak (így mindenekelőtt az indítványból ugyancsak következő bírósághoz fordulás jogának és a nyilvános tárgyaláshoz való jognak) az esetleges sérelmét {lásd például: 6/2022. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [39]}.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [43] A határozat rendelkező részét támogattam, nézetem szerint azonban az alapjog-sérelmet eltérő indokok alapján kellett volna megállapítani.
- [44] Az Alkotmánybíróságnak jelen esetben azt a kérdés kellett megválaszolnia, hogy a bíró – bizonyos szempontból menthető, ugyanakkor nem „Pp.-szerű” – eljárása értelmezhető-e az indítványozó oldaláról alapjogi jogsérelemként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének fényében. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog ugyanúgy jelenti az eljárás egészének kiegyensúlyozottságát, ahogy egyes részjogosítványok érvényesülését is.
- [45] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – abszolút jogként nem korlátozható, de – az egész eljárás minőségét hivatott védeni. A testület által kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes bírósági eljárás követelménye „az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részlet-szabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes” {az Alaptörvény hatálya alatt elsőként: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Következésképpen a bíró esetleges kisebb törvénysértései ellenére az egész eljárás még lehet *fair*, méltányos kiegyensúlyozott az alkotmánybírósági mérlegelés szerint.
- [46] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványainak – ilyen például a fegyveregyenlőséghez való jog – korlátozhatóságára „az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt, szigorú követelményeket támasztó szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával lehetőség van» {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [103]}.” {3046/2019. (III. 14.) AB határozat Indokolás [49]–[51]; 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [42]–[44]} Ebben az összefüggésben, a konkrét esetben tehát arra a kérdésre kell választ adni az Alkotmánybíróságnak, hogy a fegyveregyenlőséghez való jog korlátozását jelentette-e az indítványozó számára a bírói jogértelmezés? És ha igen, akkor az vajon szükséges – és arányos – volt-e a konkrét körülmények között?
- [47] Az első kérdésre igenlő válasz adható, hiszen az indítványozó egyáltalán nem vett részt abban a bírósági eljárásban, amely – a bírói döntésen alapulóan – a tulajdonát képező ingatlan elidegenítéséhez vezetett. A második kérdésre pedig nemmel kell válaszolni, hiszen a perbeli felperesnek az alperes idézhető címével kapcsolatos ellentmondásos nyilatkozatát az eljáró bíró nem oldotta fel, jóllehet erre megvoltak az eljárési eszközei. Mindemellett pedig nem volt azonosítható olyan másik alapvető jog vagy alkotmányos érték sem, amelynek érvényesülése vagy védelme szükségessé tette volna az indítványozó által sérelmezett korlátozást. Ez pedig azt jelenti, hogy a szükségességi/arányossági vizsgálat már a szükségességi oldalon megállítható, a korlátozás arányosságát tehát nem is kell kutatni. A bírói mérlegelés alaptörvény-ellenessége így megállapítható.
- [48] Mindezen indokok alapján – véleményem szerint – a panasz elbírálása során az Alkotmánybíróság vizsgálatának középpontjában az indítványozó által állított alapjogsérelem kell hogy álljon, amelyben csupán egy a mérlegelendő szempontok közül az indítványozó alapjog-sérelem bekövetkezésében való közrehatása (önhiba).

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [49] 1. A határozat rendelkező részével és indokolásával nem értek egyet, mivel koncepcionálisan ténybíráskodásra épül: az indítványozó állításait azok valóságtartalmának vizsgálata nélkül, tényként fogadja el, és ezekre a nem igazolt tényállításokra alapozva állapítja meg az Alkotmánybíróság hatáskörét az eljárás lefolytatására és a bíróság „alkotmánysértő mulasztását”.
- [50] Álláspontom szerint a határozat több szempontból is túlterjeszkedik az Alkotmánybíróság hatáskörén. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata, hogy nem folytat ténybíráskodást: a tények feltárása minden esetben rendes bíróság hatáskörébe tartozik. A bíróságok eljárása során történt esetleges törvénysértés megállapítása szintén nem az Alkotmánybíróság hatásköre. A határozat emellett a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó – alkotmányossági szempontot nem tartalmazó – jogértelmezést végez, és az Abtv. 27. §-ával ellentétesen bírálja el az alkotmányjogi panaszt.
- [51] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjainak, illetőleg az Abtv. 29. §-ának meg nem felelő befogadással a többségi döntés valójában arra kényszerült, hogy a valós tények ismerete nélkül, ténybíráskodás szerepkörben, mintegy negyedfokú bíróságként indokolja meg az ügyben eljáró bíróság gondosságát vagy gondatlanságát, valamint a felek jó- vagy rosszhiszeműségét. Mindez azonban törvényességi kérdés, így arra az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, a hiányzó információk beszerzésére pedig alkalmas eszköze.
- [52] 2. Részleteiben vizsgálva a fentiekben foglaltakat, általános véleményemet a következő érvek támasztják alá.
- [53] 2.1. Az indítvány szerint az indítványozó azért nem tudott részt venni a bírósági eljárásban, mert a bíróság nem vette figyelembe, hogy az indítványozó a keresetlevélben megjelölt lakcímen nem volt értesíthető.
- [54] A polgári peres eljárásban a felek személyének és perbeli pozíciójának egyértelmű meghatározása a felperes – és nem a bíróság – kötelessége és joga. A felek személyét és perbeli állását sem a felperes helyett, sem a felperes által megjelöltek ellenében a bíróság nem jogosult meghatározni (BH1988.85.). A Pp. kereset megindításakor hatályos rendelkezése szerint a felperes a keresetlevélben köteles volt megjelölni „a felek nevét, perbeli állását, a felperes azonosító adatait, az alperes ismert azonosító adatait, de legalább lakóhelyét vagy székhelyét” [Pp. 2019. április 10-én hatályos 170. § (1) bekezdés b) pont]. A Pp. 112. §-a is ráerősít tehát arra, hogy a felek azonosításához szükséges adatok beszerzése nem a bíróság feladata és felelőssége, hanem a feleké. Az ezzel kapcsolatos bírósági gyakorlat kifejezetten hangsúlyozza: „[a] Pp. 112. §-ának rendelkezéseiből nem következik, hogy a bíróságnak – a törvényben meghatározott kivételektől eltekintve – kötelessége lenne (akár a felperes indítványára) az, hogy az alperes lakóhelyének vagy székhelyének felkutatása érdekében saját maga intézkedjen, vagy nyilvántartást keressen meg.” [Új Pp. KT 77. számú állásfoglalás] A Pp. alapján a kézbesítés objektív akadály (sikertelen kézbesítés) esetén sem a bíróság maga intézkedik, hanem az ellenérdekű felet hívja fel megfelelő eljárási cselekmény elvégzésére (pl. hogy kérelmezze ügygondok kirendelését Pp. 76–77. §). A határozat szerint azonban az eljáró bíróságnak alkotmányos kötelezettsége volt arra, hogy saját maga közhiteles nyilvántartást keressen meg az alperes lakcíme felkutatására, mivel észlelnie kellett volna, hogy a kézbesítés akadályozott.
- [55] A bíróságnak a posta visszajelzése nyújt információt arról, ha az iratok kézbesítésének az adott lakcímen akadály van. A postai iratok eredménytelen kézbesítésére és ennek jelzésére vonatkozó rendelkezéseket, valamint a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó speciális szabályokat a postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételesen szállítható küldeményekről szóló 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet 25. §-a, illetve 27–32. §-a tartalmazza. A kézbesítés objektív akadály (pl. a címzett meghalt, a bejelentett címen ismeretlen, illetve onnan ismeretlen helyre költözött, vagyis sikertelen kézbesítés) esetén a Pp. 137. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kell a bíróságnak eljárnia.
- [56] A postai szolgáltató „nem kereste” jelzéséhez azonban a Pp. 137. § (2) bekezdése a szabályszerű kézbesítés fikcióját köti, ami azt is jelenti, hogy a bíróság köteles úgy tekinteni, hogy a kézbesítés szabályszerűen megtörtént és a továbbiakban a Pp. 137. § (2)–(3) bekezdése szerint folytatja az eljárást. A Fővárosi Törvényszék 31.P.20.953/2019/8. és /11. számú végzése megállapította, hogy a keresetlevél és a 10. sorszámon kézbesített bírósági meghagyás „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza, így a kézbesítés szabályszerű volt. A határozat ennek ellenére tényként fogadja el azt az indítványozói állítást a postai szolgáltató visszajelzése ellenében, hogy „nem tudta” átvenni a neki kézbesített iratokat a megadott címen.

- [57] A határozat szerint az alapjogsérelmet önmagában az a körülmény okozta, hogy az indítványozó nem tudott részt venni a bírósági eljárásban, mivel az iratokat „nem kézbesítették” részére. A határozat nem fejt ki, hogy ez a kézbesítési fikció eljárásjogi funkciójára figyelemmel mennyiben korlátozta az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. A kézbesítési fikció annak megakadályozására szolgál, hogy a küldemény átvételének elmaradása a per rosszhiszemű elhúzását, vagy annak rosszhiszemű újraindítását eredményezze. Ez szükségszerűen együtt járhat azzal, hogy a fél távollétében folyik le a peres eljárás. Éppen ezért teszi lehetővé a jogalkotó a fikció megdöntését kézbesítési kifogás útján, ugyanakkor a rosszhiszemű perelhúzás megakadályozása érdekében megköveteli a kézbesítési kifogás alapjául szolgáló állítás valóságtartalmának igazolását, illetve valószínűsítését (Pp. 139. §). Az Alkotmánybíróság eljárásában nem került, és nem is kerülhetett sor az indítványozó állításainak igazolására vagy valószínűsítésére, mivel az általános hatáskörű bíróságra tartozik az eljárást kezdeményező irat kézbesítéséről szóló egyes körülmények, tények észlelése és ebből a jogi következtetés levonása. Az alkotmányjogi panasz tartalmilag kézbesítési kifogás, aminek elbírálására – ennek keretében az indítványozó állításainak igazolására vagy valószínűsítésére, ezáltal a per rosszhiszemű elhúzásának kizárására – az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [58] 2.2. A határozat szerint a Pp. kézbesítési fikcióra vonatkozó kógens rendelkezéseit lerontja a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 162. §-a alapján tett felperesi nyilatkozat. A Vht. 162. §-a alapján a bíróság köteles a közös tulajdon árverés útján való megszüntetése esetén a legalacsonyabb vételárról rendelkezni, amit befolyásol az ingatlan lakott avagy lakatlan állapota. A határozatban említett hiánypótlás (31.P.20.953/2019/5. számú végzés) nem az alperes lakcímére vonatkozott és nem arról adott információt a bíróságnak, hogy az indítványozó (alperes) részére az adott lakcímen akadálya lett volna a kézbesítésnek. Egyértelműen arra vonatkozóan nyilatkoztatta a felperest, hogy az ingatlan lakott vagy beköltözhető-e.
- [59] A határozat hangsúlyozza, hogy az indítványozó 2007 óta más lakcímen van bejelentve. A többségi indokolás szerint a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából irreleváns, hogy az indítványozó 2007 óta nem jelentette be kézbesítési címének megváltozását a postai szolgáltató felé, illetve személyes adatainak megváltozását az ingatlannyilvántartás felé, holott e bejelentések elmaradása nyilvánvalóan nem tartozik a bíróság felelősségi és érdekkörébe.
- [60] A többségi határozat szerint kizárólag a Vht.-n alapuló felperesi nyilatkozatnak van alapjogi relevanciája, és az ingatlan lakatlan állapotára utaló felperesi nyilatkozatot a posta „nem kereste” jelzésével szemben a kézbesítés akadályát jelző nyilatkozatként kellett volna értékelnie a bíróságnak, és magának felkutatni az alperes lakcímét. A határozat logikája szerint tehát a Vht. ingatlan forgalmi értékének meghatározása körében tett nyilatkozat felülírja a Pp. kézbesítésre – a postai jelzés joghatására – vonatkozó kógens rendelkezéseit.
- [61] Álláspontom szerint a tisztességes eljáráshoz való jogból a Pp. és a Vht. ilyen értelmezése nem vezethető le. A tisztességes eljáráshoz való jogból nem következik, hogy a Pp. kézbesítési akadályokra, fikcióra és ezek jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezéseit a Vht. ingatlan forgalmi értékhez kapcsolódó nyilatkozatban foglalt bármely állítás alkotmányosan felülírná. A határozat ebben a körben egy – alkotmányossági szempontokat nélkülöző – jogértelmezésre alapozva állapítja meg a bíróság Alaptörvénybe ütköző mulasztását.
- [62] 2.3. Az Abtv. 29. §-a alapján alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés merült fel az ügyben. Az indítványozó szerint a bírósági meghagyás azért sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert a kiszabott eljárási illeték neki „kárt okozott”, illetve megfizetése anyagi terhet jelent számára, s ezért ennek visszafizetését, illetve kára megtérítését kérte. Lényeges körülménynek tartom, hogy az indítványozó nem sérelmezte a kézbesítés „sikertelensége” miatt az alapper tárgyat képező közös tulajdon megszüntetését, annak módját (árverés) és feltételeit (a bíróság által megállapított legkisebb vételárat, amely egyébként több mint kétszerese volt annak, mint amire a per előtt az indítványozó ajánlatot tett a felperesnek). Az indítványozó kifejezetten és nevesítetten a kiszabott peres eljárási illetéket tartotta sérelmesnek.
- [63] Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bíróság jogerős döntésében megállapított perköltségről, annak visszafizetéséről, vagy a peresztesség miatt a felet ért „kárról” rendelkezzen. Az Alkotmánybíróság eddig minden esetben visszautasította az olyan alkotmányjogi panaszt, amely a bírói döntés perköltség-viselési része ellen irányult [ld. pl. 3230/2023. (V. 5.) AB végzés; 3164/2023. (IV. 6.) AB végzés; 3065/2023. (II. 16.) AB végzés; 3038/2023. (I. 13.) AB végzés.].

- [64] Álláspontom szerint ezért az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási kritériumoknak.
- [65] 2.4. A határozat az indítványt annak ellenére bírálja el, hogy annak eljárási feltételei nem állnak fenn, ugyanis az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit nem mérítette ki, azzal az indokolással, hogy anyagi okból nem tudott perújítást kezdeményezni. A határozat szerint a rendes bíróság előtti eljárást önhibáján kívül nem tudta kezdeményezni az indítványozó. Ez a megállapítás azonban nem felel meg az indítványozó indítványban tett kijelentésének, miszerint ügyvédi tanács ellenére, az eljárási illeték összege miatt nem élt a rendes bírósághoz fordulás jogával az arra 2020. február 4. és augusztus 4. között nyitva álló határidő alatt. Az alkotmányjogi panasz nem fogható fel a kézbesítési kifogás, illetve a perújítás ingyenes alternatívájaként. Nem indokolja az alkotmányjogi panasz befogadását, ha az indítványozó – bármely okból, de különösen, ha saját hibájából – elmulasztotta a rendes bíróság előtti eljárás kezdeményezésére nyitva álló objektív jogvesztő határidőt.
- [66] Mindezekre tekintettel az indítvány az érdemi vizsgálatra alkalmatlan, így visszautasítása lett volna indokolt.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

- [67] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [68] Nem támogattam az alkotmányjogi panasz befogadását, így értelemszerűen a bírósági meghagyás megsemmisítését sem tudom elfogadni, az alábbiak miatt.
- [69] Az Alkotmánybíróság gyakorlata az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszok kapcsán több mint egy évtizede konzekvens abban, hogy a ténykérdések vizsgálata és ennek alapján a következtetések levonása az általános hatáskörű bíróságok feladata. E gyakorlat az Alaptörvénynek az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító 24. cikke, valamint a bíróságok hatáskörére vonatkozó 25. cikke egybevetésével egyértelműen igazolható.
- [70] Jelen ügyben azonban a többségi határozat mindezt félretette, az alkotmányjogi panaszt befogadta, döntött, és a bíróság határozatát megsemmisítve, lényegét tekintve a bíróság alkotmányos (vagy gondossági?) felelősségét megállapította. Tette ezt úgy, hogy mindeközben nem tudott kétséget kizáróan rámutatni a Pp. bíróság által megsértett egyetlen konkrét rendelkezésére sem (ahogyan az indítványban sincs erre vonatkozó állítás). Ezen túlmenően a többségi határozat a fegyverek egyenlősége elvének sérelmét is akként hivatkozta, hogy sem a bíróság, sem a felperes álláspontját az ügyben nem ismerte, illetve a postai kézbesítés körülményeiről, annak szabályszerűségéről sem tudott meggyőződni.
- [71] Álláspontom szerint egy megalapozott döntéshez, a fentiekén túlmenően, számításba kellett volna venni azt is, hogy a bíróság végzései az ügyben „nem kereste” és nem „elköltözött” jelzéssel érkeztek vissza. A többségi határozat azonban kizárólag a felperesnek a beköltözhetőség kapcsán tett nyilatkozatára alapította döntését, miközben az általa hivatkozott Nytv. 5. § (2) bekezdésének – ugyan kétségkívül valamivel későbbi – módosítását vizsgálva, de maga az Alkotmánybíróság is figyelembe vette azt, hogy a KSH számítása szerint a magyar lakosság 6,37 %-a, mintegy 625 ezer ember nem a bejelentett lakóhelyén él {lásd: 3063/2022 (II. 25.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [72] Az indítványozó egyébként a tulajdonhoz való jogának sérelmét nem indokolta (az ingatlan későbbi sorsáról a panaszban és annak kiegészítésében említést sem tett), hanem azt állította, hogy a bíróság döntése az 1,5 millió forint illeték megfizetése révén okozott kárt neki. Ezen igény érvényesítésére azonban az Alkotmánybíróság hatásköreinek egyike sem alkalmas.
- [73] Összefoglalva: meggyőződésem szerint jelen ügyben a többség olyan döntés meghozatalára vállalkozott, amely meghaladta az Alkotmánybíróság hatáskörét.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

[74] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/595/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2023. (VII. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítélete és a Fővárosi Törvényszék 105.K.701.007/2020/70. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Indítványozó szerint a bírói ítéletek sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló alapügy lényege szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) 2016. december 1-jén versenyfelügyeleti eljárást indított több vállalkozással szemben, amely eljárásba 2018. május 16-án ügyfélként bevonta az indítványozót is. A GVH 2019. december 4-én hozott határozatában – többek között – megállapította, hogy az indítványozó és más eljárás alá vont vállalkozások a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. § (2) bekezdés a) és d) pontjaiba valamint az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSz.) 101. cikk (1) bekezdés a) és c) pontjaiba ütköző jogsértést követett el a Hatvan és Környéke Települési Szilárdhulladék-gazdálkodás Fejlesztése Társulás által a KEOP-1-1-1/C/13-2013-0011 konstrukció keretében kiírt, a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata által a KEOP-1.1.1/C/13-2013-0001 konstrukció keretében kiírt és a Sajó-Bódva Völgye és Környéke Hulladékkezelési Önkormányzati Társulás által a KEOP 1.1.1/C/13-2013-0002 konstrukció keretében kiírt tenderek kapcsán lefolytatott ajánlatkéréseken az ajánlati árak és a nyertes vállalkozás személyének előzetes egyeztetésével. Ezen jogsértés miatt a GVH az indítványozóval szemben 307.720.000,- Ft versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.
- [3] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 105.K.701.007/2020/70. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában az indítványozó ügyintézési határidő túllépésével kapcsolatos kifogását részletesen megvizsgálta, megindokolta és megállapította, hogy az alperes GVH kimutatásait alapul véve a versenyhatóság az adott ügyben nem lépte túl az ügyintézési határidőt. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes és az indítványozó határidőszámítása között csak a tekintetben van eltérés, hogy a Tpv. 63. § (8) bekezdése szerinti, az ügyintézési határidőbe be nem számító időtartamok közül az iratok postára adása és azok átvétele között mely időpontokat tekintik határidő nyugvása kezdő illetve záró időpontjának, mindazonáltal az álláspontok közötti különbség nem szignifikáns, ezért az ügyintézési határidő megtartottsága szempontjából nem releváns.
- [4] A Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítéletében az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta az elsőfokú bíróság ítéletét. A Kúria indokolásában az ügyintézési határidő megtartottságával kapcsolatos indít-

ványozói kifogás vonatkozásában ítéletében rögzítette, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében nem tudta alátámasztani az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelésének nyilvánvaló helytelenségét, kirívó okszerűtlenségét, vagy logikai ellentmondását az ügyintézési határidő számítása terén sem, ezért az elsőfokú bíróság mérlegelését a Kúria nem mérlegelhetette felül. A Kúria szerint mivel a jelen perben „az ügyintézési határidő-túllépés megállapítására nem került sor, ennek következtében a határidő túllépésének tényére alapozott, a GVH bírságkiszabási lehetőségének elenyészésére vonatkozó kúriai jogértelmezésnek (Kf.II.37.959/2018/14., Kf.VI.39.085/2021/5.) nem volt ügydöntő jelentősége.” (Kúriai ítélet [67])

- [5] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítélete alaptörvény-ellenes és azt semmisítse meg. Az indítványozó szerint a kúriai ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését illetve az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 6. cikkét.
- [6] Az indítványozó alapvetően azt kifogásolta, hogy a perben eljáró bíróságok nem helyezték hatályon kívül a GVH határozatát azon okból kifolyólag, hogy a Kúria Kf.37.959/2018/14. számú – az indítványozó szerint precedensképes – ítélete értelmében a GVH bírságkiszabási joga elenyészett az ügyintézési határidő túllépése miatt. Az indítványozó hivatkozása szerint a perben a GVH a bíróság háromszori felhívására sem tudta igazolni, hogy megtartotta a rá irányadó ügyintézési határidőt. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságoknak nemcsak a közigazgatási határozat jogalapja, hanem a kiszabott bírság tekintetében is teljes körűen felül kell vizsgálniuk a GVH határozatát, valamint a védekezéshez való joga sérelmét sem orvosolta az elsőfokú bíróság.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyintézési határidő vonatkozásában a GVH a per során csak nyilatkozatot tett, de arra vonatkozóan bizonyítékot nem csatolt.
- [8] Az indítványozó szerint egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási kérdés. Az indítványozó hivatkozott továbbá a bírósághoz fordulás joga, a kontradiktórius eljáráshoz való joga, a fegyverek egyenlősége megsértésére és az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére is.
- [9] Az indítványozó előadta, hogy a Kúria közzétett határozatai kötik az alsóbb fokú bíróságokat, így azok nem térhetnek el jogkérdésben a Kúria korábban közzétett határozataitól. Amennyiben mégis úgy ítélik meg, hogy jogkérdésben el kell térniük a kúriai gyakorlattól, úgy példának okáért jogegységi eljárás kezdeményezésének lehet helye. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúriának is alaposan meg kell indokolnia a határozatában, hogy milyen okból kíván jogkérdésben eltérni a korábban közzétett határozatától, így amennyiben a Kúria ezt elmulasztja, úgy megsérti az indokolt bírói döntéshez való jogot.
- [10] Az indítványozó szerint a Kúria nem adott lényegi indokolást arra nézve, hogy milyen alapon mossa össze a versenyfelügyeleti bírság kiszabhatósága és a bírság összegszerűsége körében történő bírósági felülvizsgálat kereteit. Az indítványozó szerint önmagában ezen tény igazolja, hogy a Kúria megsértette az indokolt bírói döntéshez való jogot. Ezen túlmenően az indítványozó azt is kifogásolta, hogy a Kúria nem adta indokát, hogy milyen okból tért el a korábbi gyakorlatától.
- [11] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy az eljáró bíróságok alaptörvény-ellenesen korlátozták a hatáskörüket, amikor a bírság kiszabása tekintetében a mérlegelés jogszabályi feltételeinek vizsgálatára szorítottak, ezáltal figyelmen kívül hagyták a teljes körű bírósági felülvizsgálat követelményét.
- [12] 3. Az igazságügyi miniszter véleményében arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a párhuzamos jogalapon – azaz egyidejűleg a Tpv. és az EUMSz. cikkeinek megsértésének gyanúja miatt – folyó és a kizárólag nemzeti jogalapon (Tpv.) folyó versenyfelügyeleti eljárások között olyan szempontból mutatkozik különbség a jogalkalmazás során, hogy az uniós jog alkalmazásakor a versenyjog hatékony érvényesülésének elvére (*effet utile*) a nemzeti versenyhatóságoknak és a bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük. Az igazságügyi miniszter utalt arra, hogy az Európai Bíróság gyakorlata szerint a tagállami bíróságoknak a versenyhatósági döntések felülvizsgálatakor e hatáskörüket az uniós jog hatásos érvényesülésének elvének tiszteletben tartásával kell gyakorolniuk, amely azt jelenti, hogy „nem lehetetleníthetik el vagy nem nehezíthetik meg túlzottan az uniós jog érvényesülését, és ezen belül a versenyjog területén biztosítaniuk kell, hogy az általuk elfogadott és alkalmazott szabályok ne sértsék az EUMSz. 101. és 102. cikk hatékony alkalmazását.” Az igazságügyi miniszter utalt továbbá az Európai Unió Bíróságának azon ítéletére, amely szerint „versenyjogi jogsértés fennállásával kapcsolatos jogvita esetén a piaci szereplőket megillető jogbiztonság alapvető követelménye, valamint a belső piacon a torzulásmentes verseny biztosításának célja nagy jelentőséggel bír nemcsak a felperesek és versenytársaik,

hanem harmadik személyek számára is az érintett személyek nagy száma és a szóban forgó pénzügyi érdekek miatt.” {Európai Unió Bírósága, T-725/14. számú ügy, *Aalberts Industries kontra Európai Unió*, EU:T:2017:47, 40. pont} Az igazságügyi miniszter álláspontja szerint „az ügy összetettségének vizsgálata során a vonatkozó uniós bírósági gyakorlat sem hagyható figyelmen kívül.”

II.

[13] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[14] 2. Az alkotmányjogi panaszban felhívott Tpv. érintett, a versenyfelügyeleti eljárás megindulásakor hatályos rendelkezései:

„63. § (1) Az ügyek alapos vizsgálatáról és ésszerű időn belül történő befejezéséről hivatalból kell gondoskodni. (2) Az eljárást befejező döntést

[...]

b) a 11. § és a 21. §, illetve az EUMSz. 101. vagy 102. cikke alapján indult eljárásban a vizsgálat elrendelésétől számított hat hónapon belül,

[...]

(4) Az ügyintézési határidő számításánál – a Ket.-ben foglaltakon túl – nem kell figyelembe venni

a) az ügyfél megszűnésétől

aa) a jogutódnak a hivatalból indult eljárásba való bevonásáig,

ab) a jogutódlás megállapítására irányuló kérelem benyújtására előírt határidő leteltéig, határidőben benyújtott kérelem esetén annak elbírálásáig,

b) a kérelemre indult eljárásban ügyfélként részt nem vevő vállalkozásnak az eljárásba ügyfélként való belépésére vonatkozó felhívástól a vállalkozás ügyfélként való belépéséig, de legfeljebb a belépésre való felhívásban meghatározott határidő leteltéig,

c) az ügyfél törvényes képviselőjének halála esetén – ha az ügyfélnek nem volt meghatalmazott képviselője – az új törvényes képviselő bejelentéséig,

d) a vizsgáló és a versenytanács tag kizárására vonatkozó kizáró oknak a vizsgáló, illetve a versenytanács tag által való bejelentésétől annak elintézéséig,

e) a védett adat jogosultjának 55/B. § (2) vagy (3) bekezdése szerinti, illetve az ügyfélnek a 65/C. § (6) bekezdése szerinti nyilatkozattételre való felhívásától a nyilatkozat megtételéig, de legfeljebb az arra előírt határidő lejártáig,

f) a 64/B. § (4) bekezdése szerinti felvilágosítás adására, illetve adatok, iratok szolgáltatására való felszólítástól az annak teljesítéséig, de legfeljebb a teljesítésre előírt határidő lejártáig,

g) az eljáró versenytanács előzetes álláspontjának, illetve a vizsgálatot lezáró jelentésnek a 73. § szerint az ügyfél részére való megküldésétől az ügyfél nyilatkozatának megtételéig, de legfeljebb a nyilatkozattételre biztosított határidő lejártáig,

h) a 75/A. § szerinti felhívás közzétételétől az észrevételek benyújtására előírt határidő lejártáig,

i) a 65/A. §-ban és a 65/C. §-ban meghatározott nemperes eljárások megindításától a bíróság végzésének meghozataláig,

j) a vizsgálónak, illetve az eljáró versenytanácsnak az iratbetekintés tárgyában hozott végzése közlésétől a végzéssel szembeni jogorvoslati határidő lejártáig vagy - ha a jogorvoslati jogról korábban lemondtak - az utolsóként kézhez kapott lemondás beérkezéséig, valamint a vizsgáló végzésével szembeni fellebbezés esetén a ver-

senyitanács jogerős döntésének, illetve az eljáró versenytanács végzésének bírósági felülvizsgálatára irányuló eljárásban a bíróság jogerős végzésének meghozataláig eltelt időt.

(5) Az ügyintézési határidőt a Gazdasági Versenyhivatal elnöke, illetve – a versenytanácsi eljárás szakaszában – a Versenytanács elnöke indokolt esetben annak letelte előtt

[...]

b) a (2) bekezdés b) pontja szerinti eljárásban két alkalommal, egyenként legfeljebb hat hónappal, [...]"

„78. § (1) Az eljáró versenytanács bíróságot szabhat ki azzal szemben, aki

a) a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozó jogsértő magatartást valósít meg, [...]

(3) A bíróság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, gyakoriságára – tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a végső üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.”

III.

- [15] Az indítványozó jogi képviselője a támadott részítéletet 2022. március 21-én vette kézhez, alkotmányjogi panaszát 2022. április 29-én nyújtotta be, így a panasz határidőben előterjesztettnek minősül.
- [16] Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek is, tekintettel arra, hogy megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át, és az alkotmányjogi panasz az indítványozó tekintetében a bírósági eljárást befejező bírósági határozattal szemben került előterjesztésre
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli: az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését; a támadott bírói döntést az Abtv. 27. §-a szerinti indítványelem tekintetében (a Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítélete), valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében tartalmazza az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést; illetve kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére.
- [18] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási perben félként szerepel, így érintettsége fennáll.
- [19] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az indítványozónak ki kell mérítenie jogorvoslati lehetőségeit. Jelen ügyben a támadott bírósági határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye, így az alkotmányjogi panasz ebben a részében is megfelel a befogadási feltételeknek.
- [20] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának – az Abtv. 29. §-a szerint – további feltétele, hogy a panasz bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [21] A jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és – a közigazgatási határozat későbbi bírósági felülvizsgálata tekintetében – XXVIII. cikk (1) alapján milyen következményekkel jár versenyügyekben a versenyfelügyeleti bíróság kiszabása során az ügyintézési határidő túllépése és az erre történő indítványozói hivatkozás esetén milyen alkotmányos elvárások támaszthatók a hatósági, illetve bírósági eljárás vonatkozásában az ügyintézési határidő túllépésére vonatkozó kifogás vizsgálata során.
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2022. november 29-ei ülésén befogadta.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság előjáróban hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti az alapügy konkrét határidőszámítását, így annak eldöntését, hogy a konkrét ügyben megvalósult-e az ügyintézési határidő túllépése. Alkotmányjogi szempont-

- ból csak annak van jelentősége, hogy a rendes bíróságok által megállapított, határidőszámításra vonatkozó tényekhez az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint milyen alkotmányos tartalom fűződik a versenyfelügyeleti eljárások, azon belül is a párhuzamos jogalapon folyó eljárások során.
- [25] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog „a hatóság jogi eljárásának egészére nézve jelent egy alapjogilag egységként értékelt és védett minőséget. Míg az alapjog részét képező jogosítványok az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti kritériumrendszerben igazolható módon korlátozhatók, addig a hatósági eljárásnak összességében szemlélve mindvégig tisztességesnek kell lennie. Utóbbi megközelítésben nincs helye a korlátozás igazolásának, mert már magának a fair minőségnek a megállapítása is mérlegelés eredménye.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [39]} Ennek alapján az alábbiakban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti észszerű időn belüli döntéshez való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az Alkotmánybíróság a tisztességes gazdasági verseny megóvásához, azon belül is a versenyjogsértések megállapításához és szankcionálásához fűződő alkotmányos érdekre is figyelemmel értelmezte.
- [26] Az Alkotmánybíróság rögzíti továbbá, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben, mivel az 2016. december 1-jén indult a közigazgatási hatósági eljárás szolgáltatás szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) és a Tpv. akkor hatályos rendelkezései az irányadók, ezért érdemi vizsgálatát ezen jogszabályi környezetre figyelemmel folytatta le.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján sérelmezett tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát tekintette át.
- [28] Az Alkotmánybíróság a 8/2020. (V. 13.) AB határozatban (Indokolás [36]–[42]), összefoglalta a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogról szóló általános gyakorlatát, amely szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] nem azonosítható a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [29] A 25/2020. (XII. 2.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „[j]ogállami keretek között a „tisztességes” (fair, méltányos, kiegyensúlyozott) karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembe vétele mellett, de a hatósági eljárásban is megfelelő módon és tartalommal meg kell jelennie a fair eljárás alkotmányjogi követelményeinek, amelyeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig alaptörvényi mércéje. Ezen jogállami követelménynek a megnyilvánulása az, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke önállóan, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a fair hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi jogvédelem kiterjed a hatóságok részrehajlás nélküli, tisztességes módon és észszerű határidőn belüli ügyintézésére, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], valamint a közigazgatási jogkörben okozott kár törvényben meghatározottak szerinti megtérítésére [Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdés]. Ezen túl a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmaként az Alkotmánybíróság számos olyan részjogosítványra mutatott rá gyakorlatában, amelyek az ügyfelet helyezik középpontba, és amelyek érvényesítése a vizsgálati típusú hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát (gyorsaságát, szakszerűségét, törvényességét), összességében jognak alárendeltségét hivatottak szolgálni (Abh., Indokolás [23]–[24]).
- [30] Tekintettel arra, hogy az adóigazgatási eljárás közigazgatási jogi szempontból más karakterű, mint a versenyfelügyeleti eljárás, valamint az utóbbi hatósági eljárás abban is speciális az adóigazgatási eljáráshoz képest, hogy versenykorlátozó megállapodás és gazdasági erőfölénnyel való visszaélés törvényi tényállások esetében a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége esetén a versenyfelügyeleti eljárás nemcsak a Tpv. 11. §-a, illetve 21. §-a, hanem az EUMSZ. 101. cikke, illetve 102. cikke alapján is megindul, amelyből következően a GVH versenyfelügyeleti eljárására nemcsak a nemzeti szabályozás, hanem az európai uniós jogrend is alkalmazandóvá válik. Mindezekre tekintettel a magyar versenyjogi szabályozást, az eljárási rendet illetően is alapvetően meghatározza az Európai Unió versenyjoga {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [26]} Következésképpen az adóigazgatási eljárások vonatkozásában tett alkotmánybírósági megállapítások nem alkalmazhatók teljes körűen a versenyfelügyeleti eljárások vonatkozásában.
- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti észszerű határidő értelmezése során adóigazgatási eljárásokkal összefüggésben eddigi gyakorlatában a következőket rögzítette.

- [32] „Az Alapörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem teremt konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot a hatósági döntésekre nézve, továbbá a törvényi határidő nem azonosítható mechanikusan az alapjog szerinti észszerű határidővel. Ehelyett az Alaptörvény elvi szinten szól az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogról, amely a *fair* hatósági eljárás egyik Alaptörvényben nevesített részjogosítványát képezi.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [45]}
- [33] „A többfunkciós adóhatósági határozat okán a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel együtt értelmezve – nem zárja ki az ügyintézési határidőt követő határozathozatalt az elévülésig.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [75]}
- [34] „[A] tisztességes hatósági eljáráshoz való jog alapjogilag egységként értékelt és védett minőségének a megóvása nem önmagában azon múlik, hogy hány nap telt el az ügyintézési határidőt követően, hanem azon, hogy mekkora a határozathozatali határidő elmulasztásával okozott járulékos adózói jogsérelem mértéke, ami ugyenként azonosítandó be. Ugyanakkor az általánosságban megállapítható, hogy minél hosszabb idő telik el a határidőt követően, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy jelentősnek értékelendő jogsérelem áll elő az adózó oldalán.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [103]–[106]}
- [35] „[A]z észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog, ami nem konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot ír elő a hatósági eljárást befejező döntésekre nézve, de nem is a törvényi határidőket hívja fel, hanem magas absztrakciós szinten teremt jogot mindenkinek arra, hogy ügyeit a hatóságok észszerű határidőn belül intézzék el, fejezzék be. Tartalmát tehát nem az eljárási törvények alakítják, hanem belőle bonthatók ki a tisztességes hatósági eljárással szemben támasztott követelmények.” (Abh., Indokolás [33])
- [36] „Konkrétumok alapján mérlegelhető, hogy az adott eljárásban érvényesült-e az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog. Annak érdekében tehát, hogy az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog állított sérelme – a törvényi határidőn túl kiszabott adóbírság esetében – elbírálhatóvá váljon, az adott hatósági eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságainak, az elmulasztott határidő jogi természetének és egyéb jellemzőinek, valamint a kiszabott közigazgatási szankció karakterének elemzésére van szükség. Az ezek vizsgálatából származó megállapításokat az egyedi ügy konkrét körülményeire kell vetíteni a teszt utolsó mozzanataként.” (Abh., Indokolás [37])
- [37] „Az elmulasztott határidő jogi természetével és egyéb jellemzőivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy ügyintézési, azaz eljárási határidőről van szó. Elmulasztása nem jár együtt automatikusan a határozathozatali lehetőség elenyészésével. Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog azonban ezt is keretek közé szorítja. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az anyagi jogi természetű határidők elmulasztásának más jogkövetkezményei vannak” {Abh., Indokolás [60], 9/2020. (V. 28.) AB határozat, Indokolás [41]–[42]}.
- [38] A továbbiakban az Alkotmánybíróság megvizsgálta a versenyfelügyeleti eljárások ügyintézési határidejére, illetve annak túllépésére vonatkozó, az indítvány alapjául szolgáló ügy megindulásakor hatályos jogszabályi környezetet, majd sorra veszi, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog miként értelmezhető alkotmányjogi szempontból versenyügyekben.
- [39] 3. A Tptv. 63. § (1) bekezdése értelmében a versenyfelügyeleti eljárás ügyintézési határideje az eljárás megindulásának napján kezdődik, amely versenykorlátozó megállapodás illetve gazdasági erőfölénnyel való visszaélés törvényi tényállások vizsgálatára irányuló eljárások esetében szükségszerűen egybeesik a helyszíni vizsgálati cselekmény, az ún. rajtaütés megkezdésével. A Tptv. 63. § (2) bekezdés *b)* pontja értelmében mind a Tptv. 11. § és 21. §, mind az EUMSz. 101. és 102. cikke megsértésének vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárás ügyintézési határideje 6 hónap, amely a Tptv. 63. § (5) bekezdés *b)* pontja értelmében két alkalommal, egyenként legfeljebb további 6 hónappal meghosszabbítható. A Tptv. 63. § (4) bekezdése szabályozza azon időtartamokat, amelyek a Ket.-ben foglaltakon túl, nem számítanak be a versenyfelügyeleti eljárás ügyintézési határidejébe. Az ún. be nem számító időtartamok tehát a 2016. december 1-jén indult versenyfelügyeleti eljárások esetében nemcsak a Tptv.-ben, hanem a Tptv. 44. §-a alapján alkalmazandó Ket. 33. § (3) bekezdésében is található. A Tptv. 63. § (4) bekezdése 11, a Ket. 33. § (3) bekezdése 12 be nem számító időtartamot szabályoz. A Tptv. alapján be nem számító időtartamok közé tartozik például a felvilágosítás adására, illetve adatok, iratok szolgáltatására való felszólítástól az annak teljesítéséig, de legfeljebb a teljesítésre előírt határidő lejártáig eltelt idő [Tptv. 63. § (3) bekezdés *f)* pontja], az eljáró versenytanács előzetes álláspontjának, illetve a vizsgálatot lezáró jelentésnek az ügyfél részére való megküldésétől az ügyfél nyilatkozatának megtételéig, de legfeljebb a nyilatkozattételre biztosított határidő lejártáig eltelt idő [Tptv. 63. § (3) bekezdés *g)* pontja] stb.

- [40] A Ket. alapján be nem számító időtartamok közé tartozik a hatósági megkeresés vagy a döntés postára adásának napjától annak kézbesítéséig terjedő időtartam [Ket. 33. § (3) bekezdés k) pont], az eljárás felfüggesztésének időtartama [Ket. 33. § (3) bekezdés e) pont]. A párhuzamos jogalapon folyó versenyfelügyeleti eljárások sajátossága, hogy a Tpvt. – jelen ügyben alkalmazandó – 91/C. §-a értelmében az eljáró versenytanács a tárgyalás kitűzése előtt megküldi saját előzetes álláspontját az Európai Bizottságnak, továbbá indokolt esetben az érintett tagállami versenyhatóságnak is. A tárgyalás leghamarabb az Európai Bizottság értesítését követő harmincadik napra tűzhető ki. Ilyen esetben az ügyintézési határidő harminc nappal meghosszabbodik. A Ket. – a Tpvt. 44. §-a alapján alkalmazandó – 72. § (1) bekezdés ee) pontja értelmében a GVH-nak kötelessége volt a határozat indokolásában feltüntetni az ügyintézési határidő túllépése esetén az ügyintézési határidő leteltének napját, valamint az arról szóló tájékoztatást, hogy az ügyintézési határidőt mely, az ügyfélnek vagy az eljárás egyéb résztvevőjének felróható okból nem tartotta be.
- [41] A szabályozás áttekintése során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a versenyfelügyeleti eljárásra irányadó ügyintézési határidő eljárásjogi természetű, anyagi jogi határidőnek nem minősíthető. Következésképpen az Alkotmánybíróság csatornabírság kiszabásával kapcsolatos ügyintézési határidők tárgyában született határozatai versenyfelügyeleti eljárások esetében nem irányadók. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság megerősíti azon megállapítását, hogy „a Tpvt. 63. §-ában rögzített ügyintézési határidő nem tekinthető anyagi jogi határidőnek, ily módon nem vonatkoztatható rá [...] az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozatában megállapított alkotmányos követelmény.” {3270/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [31]}
- [42] 4. Ezt követően az Alkotmánybíróság a versenyfelügyeleti eljárások és a kiszabott bírság karakterisztikáját, az ügyintézési határidővel való kapcsolatát vizsgálta meg.
- [43] A versenyfelügyeleti eljárások karakterisztikájához hozzátartozik, hogy „a kartellügyekben lefolytatott hatósági eljárások kimenetele az eljárás alá vont személy számára a büntetőjogi elmarasztaláshoz sok tekintetben hasonló hátrányokkal járhat. Versenyfelügyeleti eljárás alá vállalkozások vonhatók, melyek jellemzően jogi személyek (társaságok). A büntetőjogi elmarasztaláshoz hasonló hátrány e szervezetek tekintetében a bírság, mely – mértékétől függően – a vállalkozás gazdasági megrendüléséhez, akár fizetéseképtelenségéhez és emiatt megszűnéséhez is vezethet. Versenyügyekben a GVH azonban nem természetes személyek bűnössége felől dönt, a felelősségre vonással olyan súlyú stigmatizáció, negatív társadalmi előítélet, illetve kifejezett joghátrány, mint a büntetőjogi elítéléssel, nem jár. A versenyellenes magatartáshoz – a büntetőjog ultima ratio jellegével összefüggésben álló – súlyos alapjog-korlátozással járó büntetések nem kapcsolódnak. A versenyfelügyeleti eljárás ezért nem tekinthető a szoros értelemben vett büntetőjogi vád elbírálására irányuló eljárásnak (*hard core of criminal law*), emiatt ugyanolyan szigorú követelmények, mint a tulajdonképpeni büntetőeljárások tekintetében, az ilyen eljárásokkal szemben nem támaszthatóak.” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [61]–[62]}
- [44] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a fent idézett gyakorlata alapján a versenyfelügyeleti eljárás represszív szankcióval járó, a szoros értelemben vett büntetőjogi vád elbírálására irányuló eljárásnak nem minősülő jellege alapvetően az eljárás alá vont vállalkozások számára jelent hátrányt, hiszen jelentős összegű – akár az érintett vállalkozáscsoport előző évi, világméretű árbevételének 10%-át elérő bírságfizetési kötelezettséggel zárulhat. A GVH a Tpvt. 78. §-a illetve a Tpvt. 36. §-a alapján kiadott – a jelen ügyben alkalmazott – a GVH elnöke és a Versenytanács elnöke által kiadott, a versenykorlátozó megállapodásokra és összehangolt magatartásokra, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre, valamint a jelentős piaci erővel való visszaélésre vonatkozó tilalmakba ütköző magatartások esetén a bírság összegének megállapításáról szóló 11/2017. közleménye (a továbbiakban: Bírságközlemény) kifejezetten nem nevesítette az ügyintézési határidő túllépését, mint a bírságkiszabás során figyelembe veendő szempontot, azonban a Tpvt. 78. § (3) bekezdése szerinti exempfikatív felsorolás, illetve a Bírságközlemény 41. pontja értelmében a nevesítetteken kívül egyéb szempontok, így az ügyintézési határidő túllépése is figyelembe vehető a bírságszámítás során.
- [45] Tekintettel arra, hogy a Tpvt. 78. § (3) bekezdése és a Bírságközlemény 41. pontja nem zárja ki az ügyintézési határidő túllépésének értékelését a bírságkiszabás során, valamint a Ket. 72. § (1) bekezdés ee) pontja kifejezett indokolási kötelezettséget írt elő a GVH számára az ügyintézési határidő túllépése esetére, megállapítható, hogy a konkrét ügyben irányadó jogszabályi környezet biztosítja az ügyintézési határidő túllépésének hatósági értékelését az érdemi határozatban.
- [46] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az igazságügyi miniszter által is hivatkozott uniós esetjog értelmében, figyelemmel arra, hogy a jelen ügyben párhuzamos jogalapon folyt a versenyfelügyeleti eljárás, az ügyintézési határidő megtartottságának vizsgálata során sem lehet eltekinteni attól, hogy az EUMSZ. rendelkezéseinek meg-

- sértése miatt versenyfelügyeleti eljárásokban a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége miatt a GVH-nak komplex, nem kizárólag a magyar piacra vonatkozó piacelemzést kell lefolytatnia, amely szükségszerűen időigényes, sokrétű mérlegelést követel meg a hatóság oldalán, míg az ügyfelek és az egyéb piaci szereplők oldalán hosszadalmas együttműködési kötelezettséget. Következésképpen a párhuzamos jogalapon folyó versenyfelügyeleti eljárásokban számos adatkérés kiadása illetve a beérkezett adatszolgáltatások komplex elemzése is hozzátartozik a hatósági munkához, mindamellett, hogy a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló a Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) értelmében a GVH-t az Európai Bizottság felé is egyeztetési kötelezettség terheli konkrét ügyben, amely szintén időigényes folyamat.
- [47] A konkrét ügyben az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék részletesen vizsgálta az indítványozó keresetében foglalt kifogások mentén az ügyintézési határidő megtartottságát és megállapította, hogy a GVH határidőszámításra vonatkozó kimutatása alapján nem került sor az ügyintézési határidő túllépésére. A Kúria az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta az elsőfokú ítéletet, az ügyintézési határidő túllépésével kapcsolatos eltérő kúriai jogértelmezéseket nem tekintette ügydöntő jelentőségűnek. Az indítványozó alapvetően az ügyintézési határidő megtartottságának vizsgálatára vonatkozó indokolási kötelezettség megsértését kifogásolta a támadott bírósági ítéletek vonatkozásában.
- [48] Az Alkotmánybíróság a fenti gyakorlata, a vonatkozó szabályozási környezet és a GVH határozata, valamint az ügyben eljáró bíróságok indokolásának alapul vételével a következőket állapította meg az ügyintézési határidő megtartottságának vizsgálatával összefüggésben:
- [49] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése értelmében a versenyfelügyeleti eljárás esetében is megállapítható, hogy a törvényi határidő túllépése önmagában nem eredményezi az észszerű határidő sérelmét, illetve ennek fordítottjaként az ügyintézési határidő formális betartása sem jelenti az észszerű határidőn belüli döntéshez való jog sérelmének a hiányát, ezért a törvényes és észszerű határidő megtartottsága nem feltétlenül esik egybe.
- [50] Következésképpen a versenyfelügyeleti eljárás ügyintézési határidejének törvényi túllépése mechanikusan nem eredményezi a törvénysértés mellett az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét, hiszen a törvényes határidő és az észszerű idő elválik egymástól, ezért az utóbbi megsértésére hivatkozás esetén nem elegendő önmagában a törvénysértés igazolása.
- [51] A versenyfelügyeleti eljárások eredményeként születő GVH határozatban megállapított jogsértés és kiszabott versenyfelügyeleti bírság, mint represszív szankció mindazonáltal nem kizárólag az eljárás alá vont vállalkozás viszonylatában bír relevanciával, bár kétségtelen, hogy ennek pénzügyi és reputációs terhet elsősorban az eljárás alá vont, illetve vállalkozáscsoportja viseli. A versenyjogsértés megállapítása és szankcionálása a Bíróságközleményben szabályozott elrettentő hatás szempontja keretében alapvetően speciálprevenációs célzatú, ugyanakkor a GVH döntéseinek publicitására figyelemmel generálprevenációs célzatú is, így alkalmas arra, hogy a jogsértésben nem érintett piaci szereplőket is visszatartsa a jogsértések elkövetésétől. Ezen túlmenően a versenyjogsértések megállapításához a károsultaknak is érdeke fűződik, hiszen a Tpv. hatályos 88/B. § (8) bekezdése értelmében a kártérítési per bírósága a GVH határozatának a jogsértést megállapító részéhez kötve van. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán utal az igazságügyi miniszter által is hivatkozott, az Európa Unió Bíróságának ítéleti megállapítására, amely nemcsak az eljárás alá vontakat megillető jobbiztonság, hanem a belső piacon a torzulásmentes verseny biztosításának célját is jelentősnek ítélte az érintettek nagy száma és pénzügyi érdekeikre tekintettel (Európai Unió Bírósága, T-725/14. számú ügy, *Aalberts Industries kontra Európai Unió*, EU:T:2017:47, 40. pont).
- [52] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a versenyfelügyeleti eljárás ezen karakterisztikájából következően a versenyjogsértés tárgyában határozathozatalra az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján az ügyintézési határidőt követően az elévülésig van lehetőség. Az más kérdés, hogy az eset körülményei alapján a határidő mulasztás mértéke adott esetben a bírság csökkentését vagy mellőzését vonhatja maga után attól függően, hogy az ügyintézési határidő túllépése milyen súlyú.
- [53] Abból adódóan, hogy az ügyintézési határidő törvényi megsértése, nem eredményezi automatikusan az észszerű határidő megsértését, az is következik, hogy az eljárás alá vont vállalkozásnak olyan konkrét, tehát nem általában vett, hanem az adott ügy releváns tényeire és körülményeire vonatkoztatott járulékos jogsérelmet kell igazolnia, amely ok-okozati összefüggésben áll az ügyintézési határidő túllépésével. Ugyanez irányadó az ügyintézési határidő formális megtartottsága esetén az észszerű időn belüli döntéshez való jog sérelmére hivatkozás esetén.
- [54] Végezetül az ügyintézési határidő megtartottsága vizsgálatának az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összhangban álló alkotmányos tartalma nem nélkülözheti az adott versenyfelügyeleti eljárás sajátosságainak, az ügyintézési határidő jellemzőinek és a kiszabott szankció jellegének a konkrét ügyre vonatkoztatott vizsgálatát. Ezen körülmények számbavételét követően szükséges a hatóságnak mérlegelnie, hogy az érintett vállalko-

zás által előadott konkrét ügyre vonatkoztatott, járulékos jogsérelem indokolja-e a bírság csökkentését vagy mellőzését, amelyre a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján a GVH-nak annak ellenére lehetőséget biztosított a jogalkotó, hogy a Tptv. nem nevesíti kifejezetten bírságkiszabási szempontként az ügyintézési határidő túllépését, illetve az észszerű határidőn belül való döntéshez való jog sérelmét.

- [55] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben eljáró bíróságok az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összhangban mérlegelték az indítványozónak az észszerű határidő belüli döntéshez való jog megsértésére vonatkozó kifogásait, ezért az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
- [56] 5. Ezt követően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi elemet vizsgálta, amely során áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó gyakorlatát.
- [57] Az Alkotmánybíróság előjáróban utal arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában minden esetben tartalmi vizsgálatot folytat, így elemzi a jogszabályi környezetet és a bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását és mindezek alapján von le következtetéseket az adott esetben megállapítható alapjogsérelemre [20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [58] A tisztességes eljárás (*fair trial*) az Alkotmánybíróság szerint „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette, hogy az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően kialakult gyakorlatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésekor irányadónak tekinti.
- [59] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével, ezért az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt részjogosítványokat, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön [3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványként azonosította például a bírósághoz fordulás jogát [3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]], a tárgyalás nyilvánosságát és a bírósági döntés nyilvános kihirdetését [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]], a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárását [21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]], az észszerű időn belüli eljárást [3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [15]], az indokolt bírói döntéshez való jogot [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]], a fegyverek egyenlőségét [2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]], az igazságszolgáltatás integritásának védelmét [3/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [69]].
- [60] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán hangsúlyozta, hogy „[az] indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]
- [61] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]]
- [62] Egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [59] és [73]].

- [63] Az Alkotmánybíróság e vonatkozásban visszautal a jelen határozat IV/2. és 3. fejezeteiben foglaltakra, amelyeket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének érdemi vizsgálata során is irányadónak tekint. Az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy a jelen ügyben közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata révén az észszerű idő vizsgálata szükségszerűen a közigazgatási eljárásra vonatkoztatottan érvényesül.
- [64] Következésképpen a közigazgatási határozat felülvizsgálatát végző bíróságoknak ilyen tartalmú kereseti érvelés esetén a versenyfelügyeleti eljárás esetében kell állást foglalniuk az ügyintézési határidő megtartottsága kérdésében, amely során esetről esetre történő értékelést igényel, hogy az ügyintézési határidővel összefüggésben felvethető-e az észszerű idő sérelme akár az ügyintézési határidő túllépése, akár egyéb körülmények fennállása miatt az ügyintézési határidő formális megtartása esetén.
- [65] Az eljáró bíróságokra az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján az a kötelezettség hárul, hogy a peres fél szabályszerűen előterjesztett kifogásait, tartalmi értékelés mentén, részleteiben megvizsgálják, amennyiben szükséges a vonatkozó jogi konzekvenciákat levonják, és azokról kellően indokolt döntésben adjanak számot.
- [66] Az eljáró bíróságok az ügyintézési határidő megtartottságával kapcsolatos kifogások vizsgálata során – visszautalva a IV/3. és 4. fejezetekben (Indokolás [38] és köv.) foglaltakra – a peres fél által az ügyintézési határidővel összefüggésben előadott konkrét ügyre vonatkozó járulékos jogsérelmet vetik össze a konkrét ügy tényeivel, a kiszabott közigazgatási szankció karakterével, a bírságkiszabási szempontokkal, az adott versenyfelügyeleti eljárás sajátosságaival, az elmulasztott ügyintézési határidő jogi természetével és az ügy egyéb jellemzőivel.
- [67] Kiemelendő, hogy párhuzamos jogalapon folyó ügyekben az „*effet utile*” elve alapján a tagállami bíróságokra az a kötelezettség hárul, hogy hatáskörüket az uniós jog, és különösen a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartásával kell gyakorolniuk.
- [68] Az ügyintézési határidő megtartottságára vonatkozó kifogások megítélése során a tartalmi vizsgálaton van a hangsúly, amely tekintetében a határidőszámítás követhetősége éppúgy relevanciával bír, mint az érintett fél által ezzel összefüggésben előadott járulékos jogsérelem (pl. az időmúlásra tekintettel gyakorolható védekezési jog nehézségei stb.), amely kifejezett ok-okozati összefüggésben áll az ügyintézési határidő megtartottságával kapcsolatos kifogással.
- [69] A jelen ügyben a versenyfelügyeleti eljárás 2016. december 1-jén indult, amelybe az indítványozót 2018. május 16-án vonta be ügyfélként a GVH, a közigazgatási határozat meghozatalára 2019. december 4-én – a bíróságok megállapítása szerint a törvényes ügyintézési határidőn belül – került sor.
- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó ügyintézési határidő túllépésére vonatkozó – a perjogi szabályoknak megfelelően előterjesztett – kifogásait kellő alaposággal megvizsgálták, döntésük indokairól megfelelően indokolt határozatukban számot adtak.
- [71] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban, kellően indokolt döntésükben adtak számot az indítványozó ügyintézési határidő megsértésére vonatkozó kifogásairól, ezért az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VII.38.167/2021/15. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1194/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3345/2023. (VII. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a hulladékokról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 2. § (1) bekezdésének 26b., 26c., 36c. pontjai, 31. § (2) és (3) bekezdése, 53/A. § (3) és (7) bekezdése, 53/E. § (5) és (7) bekezdése, 92/G. §-a, 92/H. § (4), (7) és (9) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Tizenhat gazdasági társaság indítványozó közös jogi képviselőjük (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésében foglalt hatáskörben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a hulladékokról szóló 2012. évi CLXXXV. törvénynek (a továbbiakban: Ht.) az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi II. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv1.) és az egyes energetikai és közszolgáltatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi LXVIII. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv2.) módosított egyes rendelkezéseit támadták, azok alaptörvény-ellenességét állítva és kérve a *pro futuro* hatályú megsemmisítésüket.
- [3] Az indítványozók – hiánypótlásra történt felhívást követően – határidőben kiegészített indítványukban a Ht. panasszal támadott rendelkezéseiként az alábbi törvényi rendelkezéseket jelölték meg:
  - a Ht. 2. § (1) bekezdésének 26b., 26c., 36c. pontjait,
  - a Ht. 53/A. § (3) és (7) bekezdését,
  - a Ht. 53/E. § (5) és (7) bekezdését,
  - a Ht. 92/G. §-át, valamint
  - a Ht. 92/H. § (4), (7) és (9) bekezdéseit.
- [4] Az Alkotmánybíróság az indítvány benyújtását követően észlelte, hogy az egyes energetikai és közlekedési tárgyú, valamint kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXVI. törvény – 2021. december 18-i hatállyal – módosította a Ht.-nek a Módtv1. által megállapított 92/G. § (1) bekezdését. A módosítás érdemben nem változtatta meg az eredetileg támadott törvényi rendelkezés normatartalmát, ezért az Alkotmánybíróság a módosított normatartalmat vizsgálta.
- [5] Az indítványozók a Módtv1. 49. §-át külön is támadták panaszukban. Az indítványozók Ht. támadott törvényi szabályozását az Alaptörvény több rendelkezésével is ellentétben állónak ítélték, így az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, a XII. cikk (1) bekezdésével, az M) cikk (1) és (2) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [6] Az indítványozók érintettségük alátámasztásaként arra hivatkoztak, hogy gazdaságilag hasznosítható hulladékokkal foglalkoznak, nem közszolgáltatási tevékenység keretében, hulladékgazdálkodási hatósági engedélyek birtokában. Arra is utaltak, hogy nem alvállalkozói közszolgáltatási feladatot ellátó *nonprofit* gazdasági társaságok. Egy részük hulladék nagykereskedő, akik e tevékenységi körükön belül hulladékkezeléssel, illetve hulladékértékesítéssel foglalkoznak. Az indítványozók hivatkoztak továbbá arra is, hogy környezetvédelmi termékdíjas termékeket, illetve a visszaváltási rendszerbe tartozó hulladékokat is gyűjtenek. Fő profiljuk a hulladék nagykereskedelem, amely magában foglalja a hulladékok átvételét, gyűjtését, előkezelését és újrahasznosítását maguk vagy más gazdasági szereplők útján. Az indítványozók az álláspontjuk szerint rájuk közvetlenül hatályosuló támadott törvényi szabályozással kapcsolatban elsősorban azt kifogásolták, hogy – uniós jogi megfelelés miatt – a Módtv1. által bevezetett új, integrált (koncessziós) modellben az általuk kezelt, előkezelt illetve a kereske-

delmi tevékenységükkel érintett egyes hulladékfajtákat (hulladékáramokat) érintően át kell adniuk a rendelkezési jogot a koncesszornak.

- [7] Az indítványozók a személyes érintettségük alátámasztása körében hangsúlyozták, hogy végleges hatósági engedélyek alapján azok keretein belül hulladék kereskedelmi és közvetítési tevékenységet végeznek, melynek során hulladék kerül a birtokukba, s ekként a Ht. 2. § (1) bekezdés 24. pontja értelmében hulladékbirtokosnak minősülnek. Utaltak arra, hogy a Ht. hivatkozott értelmező rendelkezése alapján hulladékbirtokosnak minősül a hulladéktermelő, illetve bármely jogalany, amely/aki hulladékot birtokol. Kifejtették, hogy hatósági engedélyeik alapján jóhiszeműen szerzett és gyakorolt joguk van a hulladék átvételére, ide értve az elsődleges hulladék birtokosoktól (termelőktől) való átvételt is. A Ht. 1/A. § (2) bekezdése és a Ptk. rendelkezései értelmében érvényes, a hulladék tulajdonának átruházására irányuló jogcímmel rendelkeznek; a hatósági engedélyeik alapján begyűjtött hulladékok a gyűjtéssel, a szállítójárműre helyezéssel illetve a telephelyeiken történő átadás-átvétellel a tulajdonukba kerülnek.
- [8] A Ht. 2. § (1) bekezdésének 26b. pontjában foglalt, a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység fogalmát meghatározó értelmező rendelkezésére hivatkozással utaltak arra, hogy a törvényalkotó egy új, egységes (integrált) hulladékgazdálkodási modellre tért át, ami kiterjed az indítványozók által telephelyeiken tárolt, általuk összegyűjtött hulladékokra, továbbá a végleges hatósági engedélyeik, fémkereskedelmi engedélyük alapján általuk gyűjtendő hulladékokra is. Az új, integrált (koncessziós) modellben a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátását a nyilvános pályázaton nyertes koncesszor (koncesszori társaság) illetve koncesszori alvállalkozók végzik. Az indítványozóknak a törvény erejénél fogva (Módtv1. 49. §, Ht. 31. §) a tulajdonukban álló hulladékok tekintetében átadási kötelezettségük keletkezik az engedélyek tárgyát képező hulladékokra, ami álláspontjuk szerint alátámasztja az érintettségük aktuális voltát. Az indítványozók a 33/2012. (VII. 17.) AB határozatra (Indokolás [66]) illetve a 3244/2014. (X. 3.) AB határozatra (Indokolás [19]) hivatkozással kifejtették, hogy a kifogásolt átadási kötelezettség beleátható határidőn belül és kényszerítően be fog következni a Ht. támadott szabályozása alapján.
- [9] Az indítványozók a Ht. 2. § (1) bekezdés 27b. és 49a. pontjai, 31. §-a és 32/B. §-a kapcsán, – amely törvényi rendelkezések az indítvány benyújtásakor még nem voltak hatályosak – utaltak arra, hogy azok önállóan nem értelmezhető törvényi előírások, azokat csak a Ht. hatályos, indítvánnyal támadott rendelkezéseivel együttesen lehet értelmezni. Az indítványozók külön is kiemelték, hogy a Ht. 53/B. §-a szerinti koncessziós pályázat, illetve a Ht. V/A. fejezetének a koncesszióra vonatkozó rendelkezései ugyan 2021. március 28-i hatállyal hatályba léptek, de nem értelmezhetők önállóan a hulladék átadási kötelezettségre vonatkozó törvényi szabályozás nélkül. Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy a Ht. 2. § (1) bekezdés 26b. és 26c. pontja ugyancsak együtt értelmezendő a Ht. 2023. július 1-jével hatályba lépő 2. § (1) bekezdés 27b. és 49a. pontjával. Az indítványozók hivatkoztak továbbá arra is, hogy a Ht. hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenységet meghatározó rendelkezése [Ht. 2. § (1) bekezdés 26b. pont] szoros tartalmi kapcsolatban áll az indítványozókat *ex lege* terhelő átadási kötelezettséggel, illetve arra is, hogy a Ht. 32/B. §-a (a visszaváltási díjas termékek hulladékára vonatkozó szabály) szintén nem értelmezhető önállóan.
- [10] A Módtv1. 49. §-ával összefüggésben, amely átadási kötelezettséget ír elő az alkotmányjogi panaszt előterjesztők – ide értve a visszaváltási díjas termékek hulladékára, a termék csomagolásokra és általában véve az intézményi résztevékenység körében előírt átadási kötelezettséget is – az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy az aktuális érintettségük megállapításának a hiányában a 2023. július 1-je és 2023. szeptember 30-a között teljesítendő átadási kötelezettségük miatti alapjogsérelmek utólagosan már nem lennének reparálhatók.
- [11] Az indítványozók kifejtették továbbá, hogy a Ht. támadott rendelkezései közül a legtöbb rendelkezés több lépcsőben már 2021-ben hatályba lépett és ezek szoros tartalmi kapcsolatban állnak a Módtv1. külön is támadott 49. §-ával, ami számukra előírta az átadási kötelezettséget.
- [12] Az 5/2021. (II. 9.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.) hivatkozással kifejtették, hogy a vizsgált esetben nem áll fenn ítélt dolog, mivel az Alkotmánybíróság ebben a határozatában még nem vizsgálhatta a törvényalkotó által utóbb bevezetett kompenzációs rendszer alkotmányosságát. Kifejtették, hogy az Alkotmánybíróság az élt állapotban megállapította a hivatkozott határozatában alaptörvény-ellenességet, mert a törvényjavaslat a hulladék tulajdonos/birtokos számára az átadási kötelezettséghez kapcsolódóan nem írt elő az arányosságot biztosító ellentételezési kötelezettséget (kompenzációt). Az indítványozók szerint a törvényalkotó nem küszöbölte ki maradéktalanul az arányosság körében azt az alkotmányossági hiányt, amit az Alkotmánybíróság megállapított. Az indítványozók – alkotmányjogilag értékelhető részletes indokolás nélkül – az átadási kötelezettséggel összefüggésben utaltak a szerződési szabadság és a bizalomvédelem sérelmére is.

- [13] Az indítványozók az Abtv. 29. §-ában foglalt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés körében az alábbiakra hivatkoztak. Kifejtették, hogy a kifogásolt törvényi szabályozás az egész hulladék szektort érinti; a koncesszori modell egységesen kezeli a hulladékáramokhoz való hozzáférést, ami korlátozza, nehezíti az indítványozók gazdasági tevékenységét. A támadott törvényi szabályozás új közjogi kötöttséget jelent az indítványozók számára, ami új aspektusból veti fel a tulajdonhoz és a vállalkozáshoz való alapjogok sérelmét.
- [14] Az indítványozók részletesen kifejtették, hogy az új, integrált (koncessziós) modell milyen joghátrányokat okoz számukra. A korábbi, a közszolgáltatással érintett hulladékokra vonatkozó közszolgáltatási szerződések 2023 évben megszűnnek, korlátozódik a végezhető/gyakorolt közszolgáltatási tevékenységek végzése, az ezekhez való csatlakozás lehetősége. A hulladékgazdálkodási intézményi résztvétekenységként meghatározott hulladékgazdálkodási terület koncesszióba, kizárólagos állami tevékenységi körbe kerül, ami az indítványozók szerint nem fogja javítani Magyarország hulladékgazdálkodási teljesítményét. Az indítványozók által végzett ipari és kereskedelmi hulladékgyűjtésre átadási kötelezettség keletkezik, ami érinti az indítványozók „*for profit*” vállalkozási tevékenységét. Az indítványozók eszközeiket csak a koncesszor alvállalkozójaként üzemeltethetik. A törvényalkotó által biztosított kompenzáció nem teljes körű; a végleges hatósági engedélyek érvényességi idejétől függetlenül egyes tevékenységeket Az indítványozók már nem végezhetnek, erre a tevékenység elvonásra nincs kompenzáció.
- [15] Az indítványozók a tulajdonhoz való alapjog [Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdés] sérelmét az alábbi érvelésre alapozták.
- [16] Az indítványozók elsősorban azt kifogásolták, hogy az új, integrált (koncessziós) modellben „*ex lege*” átadási kötelezettség terheli őket a koncesszor irányába a tulajdonukban álló hulladékok tekintetében. E mellett azt is kifogásolták, hogy a hulladék gazdálkodási intézményi résztvétekenység körébe eső, korábban önállóan és piaci alapon végzett egyes tevékenységeik a koncesszió hatálya alá kerültek. Az indítványozók ezzel összefüggésben kiegészített indítványukban a Ht. 2. § (1) bekezdés 26b. és 36c. pontjait, 53/A. § (3) és (7) bekezdését, 92/H. § (9) bekezdését, továbbá a Módtv1. 49. §-át jelölték meg a panasszal támadott törvényi rendelkezésként. Az indítványozók kifejtették, hogy polgári jogi és alkotmányjogi értelemben egyaránt rendelkeznek védett tulajdoni tárgygyal. Utaltak arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben a hulladékbirtokosokat és a hulladéktulajdonosokat részben egymást átfedő csoportként kezelte. Kifejtették, hogy üzletszerű „*for profit*” gazdasági tevékenységet végeznek, hulladékgazdálkodási engedélyeik keretei között egyes hulladékfajtákon (hulladékáramokon) tulajdont szereznek. Egyes hulladékok (hulladékáramok) gyűjtését, szállítását (elő)kezelését és hasznosítását végzik, a tevékenységi köreikben kezelt hulladékok tulajdonjogával rendelkeznek. Hivatkoztak arra, hogy érvényes tulajdonjog átruházási jogcím birtokában lépnek a hulladék birtokába és e jogcímen megszerzik a hulladék tulajdonjogát is. Tulajdonjoguk kiterjed arra a hulladékra (hulladékáramra), amit a telephelyeiken a kezelésükben található, amit végleges hatósági engedély alapján gyűjtenek, az engedélyben megjelölt szállítójárműre helyeznek illetve telephelyeiken átadás-átvétel alapján átvesznek.
- [17] Az indítványozók kifejtették, hogy a Ht. a hulladékgazdálkodási intézményi résztvétekenység keretében az indítványozók által kezelt hulladékok tekintetében átadási kötelezettséget ír elő a nyilvános pályázaton hulladékgazdálkodási koncessziós jogosultságot elnyerő koncesszor felé. Ezzel az állam kilép a passzív szerepéből, beavatkozik az indítványozók gazdasági tevékenységébe, és tulajdonába. Az indítványozók szerint a koncesszor/koncesszori alvállalkozó általi átvétel nem tulajdonkorlátozás, hanem tulajdon elvonás, ami hasonló a kisajátításhoz. A közérdekűség kapcsán az indítványozók kifejtették, hogy szét kell választani azokat az érdekeket, amelyek az új, integrált (koncessziós) modell bevezetése, illetve az indítványozók tulajdonjogának az elvonása mögött állnak. Az indítványozók szerint az Alkotmánybíróságnak a Ht. kifogásolt szabályozásának az alkotmányosságát, a konkrét jogalkotást kell vizsgálnia az Abh1. tükrében.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak a vizsgálata során figyelemmel kell lennie arra, hogy az indítványozók érvényes hatósági engedélyeik alapján végzik a tevékenységüket, az átadási kötelezettséggel érintett hulladékokon (hulladékáramokon) fennálló jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogukat vonja el tőlük az állam. A jóhiszeműen szerzett jogok „közjogi jellegük ellenére” is a tulajdonhoz való alapjogukhoz kötődnek. Az indítványozók kiemelték, hogy nem a forgalmuk csökkenése, a gazdasági tevékenységük korlátozása okoz tulajdoni sérelmet számukra, hanem az, hogy a hulladékgazdálkodók, hulladékkereskedők a már felhalmozott, rendelkezésük alatt álló hulladékokon (hulladékáramokon) fennálló tulajdonjogukat veszítik el. Érvelésük szerint az őket ért tulajdoni jog-sérelem kettős: egyrésztől 2023. június 30-át követően az „*ex lege*” előírt átadási kötelezettség elvonja a tulajdonjogukat az átadási kötelezettség alá tartozó hulladékok (hulladékáramok) tekintetében. Másrésztől korlátozott az átadási kötelezettséggel érintett hulladékok (hulladékáramok) fölött a tulajdonjoguk részjogosítványát képe-

ző rendelkezési joguk a Módtv2. hatálybalépése és az átadási kötelezettség tényleges teljesítésének napja közötti „átmeneti időszakban”. A rendelkezési jog korlátozása nézetük szerint abban áll, hogy sem az átadási kötelezettséggel érintett hulladékot, sem a hulladékkal végzett tevékenységüket szolgáló „egyéb vagyoni elemeket” (létesítményeket, gépeket) nem értékesíthetik, illetve nem közvetíthetik a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység (közszolgáltatás) keretében működő gazdasági társaságoknak. Értelmezésük szerint erre csak előzetes miniszteri jóváhagyás mellett van lehetőségük.

- [19] Az indítványozók kifogásolták, hogy a törvényalkotó által biztosított kompenzáció nem terjed ki az indítványozók és harmadik személyek között fennálló szerződéses kapcsolatokban bekövetkező azon hátrányok kompenzálására, amelyek az átadási kötelezettség indítványozók általi teljesítése miatt következnek be. Kifejtették, hogy az átadási kötelezettség kiterjed a nem eredeti hulladéktermelőkre is; így érinti az indítványozók és más, harmadik személy engedélyes hazai hulladékkereskedők szerződéseit, illetve a hulladék nagykereskedők és külföldi hulladékgazdálkodók szerződéseit is. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy az átadási kötelezettség törvényi előírásával ezek a szerződések lehetetlenülnek. Kifogásolták, hogy az átadási kötelezettség előírása veszélyezteti a tartós gazdasági kapcsolataik fenntarthatóságát, és a Ht. kompenzációt előíró rendelkezései nem kompenzálják az őket ebből érő vagyoni hátrányokat. Álláspontjuk szerint az értékgaranciát esetükben az értékcsökkenésnek megfelelő mértékű kártalanítás jelentené, azonban a Ht.-ben szabályozott kompenzáció [Ht. 2. § (1) bekezdés 36c. pont] nem terjed ki a hazai illetve a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatokban bekövetkező, a megkötött szerződések lehetetlenüléséből fakadó károkra. Véleményük szerint mindez sérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését, az abban foglalt kártalanítási kötelezettséget. Az indítványozók hangsúlyozták, hogy bár a Ht. 92/H. § (9) bekezdése alapján nekik is jár kompenzáció, az azonban csak az átadott hulladékok (hulladékáramok) után illeti meg őket, azzal, hogy elvesztik a kompenzációhoz való jogukat, ha nem adják át a hulladékot 2023. szeptember 30-ig.
- [20] Az indítványozók a tulajdonhoz való alapjog sérelmét arra tekintettel is állították, hogy nézetük szerint a Ht. kifogásolt szabályozása korlátozza a már kifejtett gazdasági tevékenységüket, egyes hulladékgazdálkodási műveletek végzését tőlük elvonja (az engedély alapján végzett, nem közszolgáltatási tevékenység körébe tartozókat). Az indítványozók e körben a Ht. 2. § (1) bekezdés 26b. pontját, 53/A. § (3) és (7) bekezdését, 92/H. § (4), (7) és (9) bekezdését jelölték meg kiegészített indítványukban, a panasszal támadott törvényi rendelkezések között.
- [21] Közelebbről azt kifogásolták, hogy a Ht. támadott szabályozása alapján koncesszióba kerülő tevékenységeket, amelyeket korábban önállóan végezhettek, a továbbiakban már nem végezhetik. Hivatkoztak arra, hogy a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység, amit a koncesszió érint, magába foglalja a koncesszióval érintett hulladékok (hulladékáramok) gyűjtését, szállítását, kereskedelmét, a közvetítő tevékenységet, az előkészítést és a hasznosítást, amit korábban az indítványozók önállóan végeztek végleges hatósági engedélyeik birtokában.
- [22] A 469/B/1997. AB határozatra hivatkozással utaltak arra, hogy olyan esetben, amikor az állam egy korábban liberalizált tevékenységre monopóliumot vezet be, az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell azt, hogy történt-e jogszabály módosítás, az azonnali hatályú volt-e illetve, hogy érintette-e az érvényességi időn belül a meglévő hatósági engedélyeket. Vizsgálnia kell továbbá azt is, hogy a jogszabály módosítás érintett-e működő vállalkozásokat, azok gazdasági tevékenységét, hogy az érintett gazdasági tevékenység korábban liberalizált volt-e illetve, hogy az adott gazdasági tevékenységet csak az állam, vagy száz százalékos állami tulajdonú gazdasági társaság, illetve költségvetési szerv gyakorolhatja-e. Az indítványozók kiemelték, hogy a hivatkozott alkotmánybírói határozat értelmében – értelmezésük szerint – a korábbi koncessziós szerződés alapján, hatósági engedély birtokában tevékenységet végző vállalkozásokat kártalanítás illette meg [Alkotmány 13. §]. Az indítványozók utaltak arra, hogy a határozatlan időre szóló hatósági engedélyek birtokában végzett tevékenység esetén azt is vizsgálnia kell az Alkotmánybíróságnak, hogy az érintettek számára volt-e megfelelő felkészülési idő. Hivatkoztak továbbá arra is, hogy ha egy jövőbeni időponttól véglegesen lehetetlenné válik az a gazdasági tevékenység, amit hatósági engedély, illetve szerződés alapján folytatni lehetne a határozott időtartamra szóló hatósági engedély lejártáig, akkor vizsgálni kell azt is, hogy van-e ellentételezés, illetve kártalanítás. E körben az indítványozók hivatkoztak a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatra (Indokolás [373], [380]–[381]).
- [23] Az indítványozók a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra utalva (Indokolás [42]) arra is hivatkoztak, hogy az alapjogi biztos szerint sértette az Alkotmány 13. §-át, a tulajdonhoz való jogot az, hogy a határozott, legfeljebb két évre szóló hatósági engedély érvényességi idején belül kártalanítás nélkül szüntette meg a jogalkotó a hatósági engedélyhez kötött tevékenység további folytatását.

- [24] Az indítványozók a 3/2020. (I. 3.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh2.) hivatkozással kifejtették, hogy az ott vizsgált ügyben az elektromos cigaretták kiskereskedelmének a korlátozását (koncesszióköteles dohányboltokban való forgalmazás előírását) vizsgálta az Alkotmánybíróság. Döntése során figyelembe vette azt, hogy nem volt további koncessziós pályázat, illetve megállapította, hogy a jogalkotó nem vette figyelembe a vállalkozás fenntartásához való jogot, a jogi szabályozásból konkrétan előálló kárt.
- [25] Az indítványozók az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJE) gyakorlatából kiemelték, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) által biztosított tulajdonhoz való jog nem korlátozódik a fizikai javakra. Kiterjed bizonyos értékkel bíró jogokra, érdekekre, valamint a vállalkozások által kialakított ügyfélkörre is. A szakmai eljárások, az ügyfélkör, az üzleti jóhírnév mint magánjogi jogosultságok is védettek az EJE alapján. Kiemelten is hivatkoztak az EJE *Könyv Kft. és mások kontra Magyarország* (21623/13) döntésére (Indokolás [31]–[32]) amelyben az EJE meghatározta az ügyfélkör, illetve a foglalkozás gyakorlása elvesztésének az arányossági szempontjait. Ezen szempontok az alábbiak:
- vannak-e a vállalkozásra alkalmazható szabályok;
  - milyen a szabályozás jellege (a vállalkozás a benne rejlő korlátozások miatt tradicionálisan eleve szabályozott volt-e);
  - voltak-e átmeneti szabályok;
  - az állam az önkényes intézkedések ellen nyújtott-e védelmet;
  - hatóság előtt támadható volt-e az önkényes intézkedés;
  - biztosított-e kompenzációt az állam a túlzott mértékű egyéni teher fennállása esetén annak a csökkentésére.
- [26] Az indítványozók a Ht. támadott szabályozására vonatkoztatva az EJE indítványban bemutatott gyakorlatát, az alábbi megállapításokat tették. A hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység [Ht. 2. § (1) bekezdés 26b. pont] kapcsán utaltak arra, hogy ez a résztevékenységi kör a hulladékszektorra vonatkozó európai uniós irányelvekkel érintett hulladékáramokat egységesen átfogja. Az állam olyan gazdaságilag jelentős hulladékáramokat is koncesszióba emel, ahol korábban piaci verseny volt. Mindez az indítványozók szerint felveti a hazai verseny torzulását, illetve a határon átnyúló kereskedelemre vonatkozó negatív hatás veszélyét. Az indítványozók kifejtették, hogy elvesztik önálló piaci szerepüket, mivel átadási kötelezettségük áll fenn a koncesszor és annak gazdasági érdekeltsége felé. Az érintett – a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység alá eső – hulladékok tekintetében további tevékenységet nem tudnak végezni, mert az a Ht.-be ütközne. Nem gyűjthetnek, nem vehetnek át, nem szállíthatnak, és nem kezelhetnek a koncesszió alá tartozó hulladékokat (hulladékáramokat), ezeket a tevékenységeket csak a koncesszor végezheti. A nem közszolgáltatási jellegű hulladékgazdálkodási tevékenység is kizárólagos állami tevékenységgé válik, ami megítélésük szerint sérti az uniós jogot, és az Alaptörvény E cikk (2) bekezdését. Az indítványozók utaltak továbbá arra is, hogy a jelen ügyben vizsgált szabályozást el kell határolni a kéményseprő-ipari szolgáltatástól, amit az Alkotmánybíróság a 10/2019. (III. 22.) AB határozatában a közszolgáltatásokhoz való hozzáféréssel együtt értelmezett. Az indítványozók kifejtették, hogy a Módtv1. hatálybalépését megelőzően a hulladékgyűjtés, szállítás, tárolás, közvetítés, kereskedelem piaci alapon működött, és ezek a tevékenységek a koncesszió bevezetése ellenére továbbra is piaci alapon végezhető gazdasági tevékenységeknek tekinthetők. Az indítványozók hangsúlyozták, hogy az állami piaci beavatkozás súlya számukra számottevő. Elvesztik a tulajdonjogukat egyes hulladékfajták (hulladékáramok) fölött (pl.: akkumulátorok, üvegek, különféle papírok) és az erre vonatkozó végleges hatósági engedélyek alapján azok keretein belül nem végezhetik tovább a tevékenységüket.
- [27] Elvesztik a kereskedéshez való jogukat; ezt a tevékenységüket a hulladékgazdálkodási engedélyük ellenére nem végezhetik. A fémhulladékok (pl.: alumíniumcsomagolás, elhasznált járművek, elektromos és elektronikus berendezések hulladékai) tekintetében az öt évig érvényes fémkereskedelmi engedélyük ellenére sem folytathatnak kereskedelmi tevékenységet, arra csak a koncesszor, illetve annak alvállalkozója jogosult. Az indítványozók kifejtették továbbá, hogy a hulladék az uniós jog alapján terméknek minősül, azonban a Ht. támadott szabályozása miatt nem lesz külföldre szállítható az előkezelte hulladék (az nem minősül majd határon átnyúló szolgáltatásnak). Nem lesz továbbá importálható hasznosítási célból hulladék, nem lesznek beszerezhetőek a visszaváltási díjas hulladékok hasznosításához szükséges anyagok. Mindez az indítványozók szerint súlyos gazdasági károkat okoz a számukra.
- [28] Az indítványozók szerint a tulajdoni várományuk is elvonásra került. Érvelésük szerint a Ht. kifogásolt módosítása alapján, a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység fogalmába tartozó, korábban általuk végzett hulladékgazdálkodási tevékenység a befektetéseikkel elért azzal elnyert jogosultságnak tekinthető. A Ht. támadott szabályozása elvonja a kereskedelmi tevékenységüket, ami eddig a jellegadó tevékenységük volt. A fém,

a visszaváltási illetve a kiterjesztett gyártói felelősség alapján gyűjtött, előkezelt illetve hasznosított külföldre „kivitt” (értékesített) hulladéokra vonatkozó kereskedési jogok elvonásra került, ami olyan tulajdoni váromány elvesztését jelenti, amit a Ht. nem kompenzált. Álláspontjuk szerint tulajdoni várományuk áll fenn a vállalkozásaik működőképességének a fenntarthatóságára (működéshez való érdek), és az engedélyeik alapján végzett tevékenységeik kalkulált bevételére. Kifejtették, hogy a gazdasági érdekeiknek megfelelő kalkulált bevétel és a „kényszerű” alvállalkozói tevékenység bevétele egymástól eltérő. Nézetük szerint a Ht. támadott szabályozása rájuk nézve egy egyoldalú kockázat áthárítást jelent; kompenzáció nélkül nekik kell viselni az árbevétel csökkenés várható kockázatát. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére utalással az indítványozók kifogásolták, hogy a veszteséges közszolgáltatási rendszer mellé integráltan vette fel a törvényalkotó a nyereséges hulladékpiacot, ami szerintük sérti a tisztességes gazdasági versenyt. Utaltak továbbá arra is, hogy a jogi monopóliumot elnyerő koncesszor integrált tevékenysége által kívánja a törvényalkotó elérni az európai uniós környezetvédelmi célértékeket.

- [29] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt szerződési szabadsággal, illetve a bizalomvédelemmel kapcsolatban az indítványozók azt sérelmezték, hogy ha a koncesszióval érintett hulladékok (hulladékáramok) tekintetében fenn akarják tartani a tevékenységüket, akkor a hulladék nagykereskedelmet, hasznosítást és értékesítést monopolizáló koncesszorral kell szerződniek. Az indítványozók hangsúlyozták, hogy a hulladékgazdálkodás kiemelten nagy befektetést igénylő „szektor”, ahol a végleges hatósági engedélyeik birtokában végzett tevékenységeik kerültek elvonásra. Kifogásolták azt is, hogy az engedélyeik vonatkozásában sem tartalmaz kompenzációt a Ht. támadott szabályozása. A Ht. kifogásolt szabályozását olyan „engedéllyel ellátható tevékenységi kört megszorító” jogalkotásnak tekintették, ami leszűkíti az engedéllyel továbbra is végezhető/tovább folytatható vállalkozási tevékenységüket. Mindez nézetük szerint sérti a vállalkozáshoz való jogukat [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés], az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdését (a tulajdonhoz való alapjogot), az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdését, továbbá az EJOB indítványban bemutatott gyakorlatával is ellentétben áll.
- [30] Az indítványozók azt is kifogásolták, hogy a Ht. támadott szabályozása alaptörvény-ellenesen korlátozza a hulladékgazdálkodási tevékenységükhöz használt eszközeik átruházhatóságát. Az indítványozók e körben a Ht. 2. § (1) bekezdés 26c. pontját, az 53/A. § (3) és (7) bekezdését, az 53/E. § (5) és (7) bekezdését, valamint a 92/G. §-át hívták fel a kiegészített indítványukban az indítvánnyal támadott törvényi rendelkezésként. Kifejtették, hogy a közszolgáltatási és a magánszektor között került sor az átruházhatóság korlátozására; a korlátozás az indítványozók (engedélyesek) tulajdonában álló, a végleges hatósági engedélyeik alapján végzett hulladékgazdálkodási tevékenységükhöz használt vagyoni elemeket érinti. Az indítványozók utaltak arra, hogy az új, integrált (koncessziós) modellben a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevénységet is csak a koncesszor, illetve annak gazdasági érdekeltsége végezhet. Ehhez igénybe vehetők az állami hulladék kataszterben rendelkezésre álló, nem a koncesszor tulajdonát képező, szabad kapacitású vagyonelemek, berendezések illetve ingatlanrészek. E körben a Ht. módosított szabályozása együttműködésre kötelezi a koncesszort/koncesszori alvállalkozót és a rajtuk kívüli gazdálkodó szervezeteket, amelyek ténylegesen rendelkeznek a hulladékgazdálkodási eszközökkel, létesítményekkel.
- [31] Az eszközátruházás korlátozása az indítványozók szerint korlátozza a két szektor közötti „átjárást”. Az indítványozók azt kifogásolták, hogy a Ht. támadott szabályozása a hulladékok előkezeléséhez és hasznosításához használt speciális eszközök és berendezések, így a szállító járművek, rakodógépek, hulladékprések, aprítógépek, ipari darálók és szeparátorok (válogatók) értékesítését a hulladékgazdálkodásért felelős miniszter előzetes jóváhagyásához köti. Nézetük szerint ezzel a törvényalkotó „kvázi” hatósági kontroll alá helyezte ezen vagyoni elemek értékesítését, úgy, hogy annak indokoltsága a Ht. miniszteri indokolásából sem ismerhető meg. Az indítványozók szerint a miniszter előzetes jóváhagyása egyszintű döntéshozatalt jelent, széles mérlegelést biztosítva a döntéshozónak. A miniszter döntése bírósági úton nem vitatható; az előzetes jóváhagyást megtagadó miniszteri döntéssel szemben – az indítvány szerint – nincs jogorvoslati lehetőség. Az indítványozók szerint a kifogásolt átruházási korlátozás sérti a vállalkozáshoz való jogukat [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés], a tulajdonhoz való jogot [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], a széles körű mérlegelési lehetőség miatt a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], a bírói út kizártsága miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslat hiánya miatt a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].

- [32] Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (a továbbiakban: ITM) államtitkára az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján *amicus curiae* beadványban tájékoztatta az indítvánnyal kapcsolatos jogi véleményéről az Alkotmánybíróságot.
- [33] Az Alkotmánybíróság eljáró tanácsa 2022. február 15-i tanácsülésén befogadta az alkotmányjogi panaszt. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a vizsgált esetben a vállalkozás szabadságával, a tulajdonhoz való joggal összefüggő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül az indítványozók piaci alapú tevékenységi körének jelentős mértékű állított korlátozása, a vagyonukra és a tevékenységükre vonatkozó szerződéskötéseik jóváhagyáshoz kötése, valamint a birtokukba tartozó/tulajdonukban álló hulladékok koncesszor számára történő átadásra kötelezése.

II.

- [34] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezései:

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.

(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösségi gyarapodásához.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [35] 2. A Ht. indítvánnyal támadott, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„2. § (1) E törvény alkalmazásában [...]

26b. *hulladékgazdálkodási intézményi résztvevő*: az a kötelező jelleggel igénybe veendő hulladékgazdálkodási résztvevő, amely magában foglalja az ingatlanhasználó hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevő körébe nem tartozó települési hulladékának, kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer hatálya alá tartozó termékek hulladékának és a kötelező visszaváltási díjas rendszerbe tartozó termékeknek és e termékekből származó hulladéknak az átvételét, gyűjtését, elszállítását, előkezelését, kereskedelmét és kezelésre történő átadását, ideértve az ezek által érintett hulladékgazdálkodási létesítmények fenntartását és üzemeltetését, továbbá az ilyen hulladékokra létrehozott kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek 53/A. § (4) bekezdésében meghatározott kiterjesztett gyártói felelősségi kötelezettséget a gyártó nevében teljesítő szervezeti feladatok ellátását, valamint a kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetését;

26c. *hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevő*: az a kötelező jelleggel igénybe veendő hulladékgazdálkodási résztvevő, amely magában foglalja az ingatlanhasználó települési vegyes és elkülönítetten

gyűjtött hulladékának – ide nem értve a gazdálkodó szervezet ingatlanhasználó háztartási hulladékhoz hasonló hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladékát –, valamint a természetes személy ingatlanhasználó lomtalanítás körébe tartozó lomhulladékának átvételét, gyűjtését, elszállítását, előkezelését, kereskedelmét és kezelésre történő átadását, ideértve a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással érintett hulladékgazdálkodási létesítmény fenntartását és üzemeltetését;

36c. *kompenzáció*: az eredeti hulladéktermelő gazdálkodó szervezet részére pénzben kifejezhető értékkel rendelkező, a hulladékgazdálkodási intézményi résztvevőnkörébe tartozó hulladékának átadásáért fizetett ellenérték; [...]"

„53/A. § (3) Ha az állam az (1) bekezdésben biztosított jogának gyakorlását koncessziós szerződéssel átengedi, az e körbe tartozó hulladékgazdálkodási résztvevőnkörébe kizárólag a koncessziós szerződés rendelkezései által biztosított koncessziós jog (a továbbiakban: hulladékgazdálkodási koncessziós jogosultság) alapján és az e törvényben meghatározottak szerint végezhető.

[...]

(7) A 31. § (2) bekezdés a) pontjába tartozó hulladékkal kapcsolatos, az állami hulladékgazdálkodási közfeladat körébe tartozó tevékenység az állami hulladékgazdálkodási közfeladatra vonatkozó koncessziós szerződés hatálybalépését követően kizárólag az ilyen hulladékgazdálkodási koncessziós jogosultsággal rendelkező koncesszor, illetve koncessziós társaság, valamint a koncesszori alvállalkozói nyilvántartásba felvett alvállalkozó által végezhető."

„53/E. § (7) Az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásával összefüggésben a hulladékgazdálkodási eszközökkel rendelkező önkormányzat, önkormányzati társulás, gazdasági társaság vagy más gazdálkodó szervezet köteles együttműködni a koncesszorral és a koncessziós társasággal."

„92/G. § (1) Az egyes energetikai és közszolgáltatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi LXVIII. törvény hatálybalépésétől 2023. június 30. napjáig a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladatok ellátásába bevont hulladékgazdálkodási vagyonelem átruházásához, a vagyonelemek birtoklását, hasznosítását, használatát, a hasznai szedését, valamint az azzal való rendelkezést érintő szerződéses jogviszony létesítéséhez, megszüntetéséhez és módosításához a miniszter – e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben meghatározott szempontok szerinti – előzetes jóváhagyása szükséges, kivéve az olyan szerződéses jogviszonyt, amely a koncesszori alvállalkozói tevékenység, vagy a koncessziós társaság részére történő kezelési szolgáltatás nyújtás 2023. július 1. napjától történő ellátását szolgálja.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak nem alkalmazandók az olyan szerződéses jogviszonyokra, amelyek

a) a rendes üzletmenet keretein belül a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladat ellátásába bevont hulladékgazdálkodási vagyonelemek napi funkcionális működőképességének biztosításához szükségesek, és nem keletkeztetnek tízmillió forintot meghaladó fizetési kötelezettséget, vagy

b) olyan, az Nvtv. szerinti hasznosítási vagy tulajdonátruházási szerződések, amelyek a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevőnkörébe folyamatos ellátása érdekében a koncesszor nevében eljáró koncessziós társasággal versenyeztetés mellőzésével köthető a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevőnkörébe ellátásához szükséges vagyponra vonatkozóan.

(3) A miniszter a jóváhagyást akkor tagadja meg, ha a jogviszony létesítése a koncessziós modellre való átállás szempontjából hátrányos lenne.

(4) Ha a miniszteri jóváhagyás alapján a hulladékgazdálkodási vagyonelem az állam tulajdonába kerül, akkor az azzal kapcsolatos vagyonelemkezelési feladatokat a Koordináló szerv látja el.

(5) A bíróság a miniszter döntését nem változtathatja meg.

(6) A (2) bekezdésben meghatározott szerződés megkötése előtt előzetesen tájékoztatni kell a minisztert a (2) bekezdésben meghatározott szerződés tervezetének megküldésével.

(7) A miniszter a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszerelem fejlesztésével összefüggő (1) bekezdésben meghatározott szerződés jóváhagyását megelőzően beszerzi a Koordináló szerv véleményét. Ha a Koordináló szerv a véleményt a miniszteri megkeresés kézhezvételétől számított 15 napon belül nem küldi meg a miniszter részére, a miniszter anélkül dönt. A vélemény megadása tekintetében hiánypótlásnak nincs helye.

(8) 2023. június 30-ig a miniszter hozzájárulása szükséges a hulladékgazdálkodási közszolgáltató, valamint a közszolgáltatói alvállalkozó Polgári Törvénykönyv szerinti egyesüléséhez, szétválásához, alaptőkéjének vagy törzstőkéjének legalább egynegyed résszel történő felemeléséhez vagy leszállításához, kivéve, ha az alaptőke vagy a törzstőke felemelését vagy leszállítását jogszabály kötelezővé teszi.

(9) 2023. június 30-ig a miniszter hozzájárulása szükséges bármely közszolgáltatóban, valamint közszolgáltatói alvállalkozóban a szavazatok huszonöt százalékát meghaladó befolyás szerzéséhez.

(10) A cégjegyzékbe való bejegyzésre, illetve változásbejegyzésre irányuló kérelemhez csatolni kell a miniszter hozzájáruló határozatát, vagy meg kell jelölni az alaptőke vagy a törzstőke felemelését vagy leszállítását előíró jogszabályi rendelkezést.

(11) A miniszter a (8) és (9) bekezdésben meghatározott jogügyletkez a hozzájárulást abban az esetben kötheti feltételhez vagy tagadhatja meg, ha

a) annak végrehajtása a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztonságát, az e törvényben előírt közszolgáltatási kötelezettség teljesítését, az ingatlanhasználók érdekeit vagy a legkisebb költség elvének érvényesülését veszélyezteti, vagy

b) a közszolgáltató nem tudná teljesíteni a jogszabályban meghatározott, hulladékgazdálkodási közszolgáltatás folyamatos ellátását.

(12) A miniszter hozzájárulásához kötött esetekben – a hozzájárulás hiányában – a (8) és (9) bekezdés szerinti, a szerző félre vonatkozó változás a részvénykönyvbe nem jegyezhető be vagy a tagjegyzékben nem tüntethető fel, és erre a társaságban jogot alapítani nem lehet. A részvénykönyvbe vagy tagjegyzékbe való bejegyzésre irányuló kérelmet a miniszter hozzájáruló határozatával együtt lehet benyújtani.

(13) Ha a miniszter a miniszteri jóváhagyásra irányadó határidőn belül nem adja ki határozatát, hozzájárulását megadottnak kell tekinteni.”

„92/H. § (4) Hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés legfeljebb 2023. június 30. napján lejáró hatállyal köthető. A Mód. tv. hatálybalépésekor érvényes hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés lényeges elemeit, különösen a közszolgáltatás műszaki tartalmát, ellátásának rendjét az ingatlanhasználóra nézve hátrányt okozóan – a jogszabállyal való összhang biztosítása kivételével – nem lehet módosítani. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződések e törvény erejénél fogva 2023. június 30. napján megszűnnek.

[...]

(7) A közszolgáltatók a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással összefüggésben új szerződést úgy köthetnek, hatályos szerződésüket úgy módosíthatják, vagy vállalhatnak más módon kötelezettséget, ha ezek hatálya legkésőbb 2023. június 30. napján lejár. A közszolgáltatók kizárólag a Hivatal jóváhagyásával köthetnek a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás teljesítésével összefüggő szerződést, vagy vállalhatnak kötelezettséget. A Hivatal akkor tagadhatja meg a jóváhagyást, ha a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás teljesítésével összefüggő szerződés, vagy a vállalt kötelezettség nem felel meg az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben meghatározott szempontoknak. Nem kell a Hivatal jóváhagyását kérni az olyan szerződéshez, vagy kötelezettségvállaláshoz, amely a rendes üzletmenet keretein belül a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás napi funkcionális működésképeségének biztosításához szükséges. Nem szükséges a Hivatal jóváhagyását kérni a szerződés vagy kötelezettségvállalás azon rendelkezéséhez, amely a koncesszori alvállalkozói tevékenység, vagy a koncessziós társaság részére történő hulladékkezelési szolgáltatás 2023. július 1. napjától történő ellátását szolgálja.

[...]

(9) Ha az eredeti hulladéktermelőnek nem minősülő gazdálkodó szervezet 2023. július 1-jén rendelkezik a hulladékgazdálkodási intézményi résztvevő tevékenység hatálya alá tartozó hulladékkal és azt

a) a koncessziós társaságnak,

b) a koncesszori alvállalkozói nyilvántartásban szereplő hulladékkezelőnek, szállítóknak, gyűjtőnek, közvetítőnek vagy kereskedőnek,

c) az a) vagy b) pontban meghatározottak által üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvarban vagy visszaváltó berendezéseken keresztül,

d) a koncessziós társasággal kötött megállapodás alapján üzemeltetett hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek, vagy

e) koncessziós szerződés megkötésének hiányában az a)–d) pont helyett az állam által kijelölt jogi személynek

átadja, annak átadásakor kompenzációra jogosult. Az érintett, eredeti hulladéktermelőnek nem minősülő gazdálkodó szervezet a kompenzációra való jogosultságát elveszíti, ha a hulladékot nem adja át 2023. szeptember 30-ig.”

[36] 3. A Ht. indítvánnyal támadott 2023. július 1-jétől hatályba lépő 31. § (2) és (3) bekezdésének a rendelkezései:

„31. § (2) A hulladékbirtokos

a) – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevő és a hulladékgazdálkodási intézményi résztvevő körébe eső hulladék kezeléséről

aa) a koncessziós társaságnak történő átadás,

ab) a koncesszori alvállalkozónak történő átadás,

ac) a hulladék aa) vagy ab) alpontban meghatározottak által üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvarban vagy visszaváltó berendezéseken keresztül történő átadás,

ad) a koncessziós társasággal kötött megállapodás alapján üzemeltetett hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek történő átadás, vagy

ae) koncessziós szerződés megkötésének hiányában az aa)–ad) alpont helyett az állam által kijelölt jogi személynek történő átadás,

b) az a) pont alá nem tartozó hulladék kezeléséről

ba) az általa üzemeltetett hulladékkezelő létesítményben vagy berendezéssel végzett előkezelő, hasznosító vagy ártalmatlanító eljárás,

bb) a hulladék hulladékkezelőnek történő átadása,

bc) a hulladék szállítónak történő átadása,

bd) a hulladék gyűjtőnek történő átadása,

be) a hulladék közvetítőnek történő átadása, vagy

bf) a hulladék kereskedőnek történő átadása

útján gondoskodik.

(3) A hulladékbirtokos által a (2) bekezdés a) pontja szerint átadott hulladék az átvétellel az állam, vagy ha az állami hulladékgazdálkodási közfeladatot az állam a koncesszornak átengedte, a koncessziós társaság tulajdonába kerül. Az állam tulajdonába kerülő hulladék tekintetében a tulajdonosi jogokat az állam által a 32/A. § (4e) bekezdésében foglalt feladatok ellátására létrehozott koordináló szerv (a továbbiakban: Koordináló szerv) gyakorolja.”

III.

[37] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[38] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasszal támadott szabályozás, az új, integrált (koncessziós) hulladékgazdálkodási modellre történő átállás mögött álló törvényalkotói szabályozási célokat és indokokat tekintette át. E körben az Alkotmánybíróság figyelembe vette az ITM államtitkárának „amicus curiae” véleményében valamint a Módtv1. miniszteri indokolásában foglaltakat.

[39] Az „amicus curiae” vélemény hangsúlyozta, hogy a támadott törvényi szabályozás rendszer szinten alakította át az állam által korábban is közfeladatként ellátott hulladékgazdálkodási tevékenységet, annak részeként a közszolgáltatáshoz való hozzáférést. Az új, integrált (koncessziós) hulladékgazdálkodási modell bevezetését az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséghez és XXII. cikk (1) bekezdésben foglalt egészséges környezethez való alkotmányos jogok védelme és a P) cikk (1) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezés érvényre juttatása indokolta.

[40] Az „amicus curiae” vélemény arra is rámutatott, hogy az Európai Unió joga (az Európai Unió irányelvek) által Magyarország számára meghatározott, a hulladékok tagállami hasznosítási arányára vonatkozó előírások (keret-számok) teljesítése az integrált modellre történő áttérést közvetlenül megelőző években stagnált. Nem teljesültek a hulladékok újrahasznosításra történő előkészítésére és az újra feldolgozásukra vonatkozó 2020. évre kitűzött célszámok sem. A kiterjesztett gyártói felelősség körébe tartozó hulladékok vonatkozásában csak hiányosan teljesült az újra feldolgozási kötelezettségnek való megfelelés. A települési hulladékgazdálkodási rendszer széttagolt a közszolgáltatók száma és a használt infrastruktúra szerint egyaránt. A közszolgáltatók között hiányzik

a koordináció, az általuk végzett hulladékgazdálkodási tevékenység nem összehangolt. Az ország különböző régióiban a közszolgáltatások szintje és minősége egyenlőtlen, ami akadályozza a hosszú távú tervezést és lehetetlenné teszi a szükséges fejlesztéseket.

- [41] A települési hulladékgazdálkodási rendszer jelenlegi szolgáltatóinak a száma túlzottan magas, hiányoznak az Európai Unió irányelveire tekintettel az állam által meghatározott hulladékgazdálkodási célok elérését kikényszerítő eszközök.
- [42] Az „amicus curiae” vélemény hivatkozott az Európai Parlament és a Tanács által 2018 tavaszán elfogadott Körforgásos Gazdaság irányelv csomagra – ennek részeként a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv módosításáról szóló, 2018. május 30-i (EU) 2018/851 európai parlamenti és tanácsi irányelvre és a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK irányelv módosításáról szóló, 2018. május 30-i (EU) 2018/850 európai parlamenti és tanácsi irányelvre, amelyeket a tagállamoknak 2020. július 5-ig kellett átültetniük nemzeti jogrendjükbe. A hivatkozott módosított irányelvek előírták a különböző hulladékamokban található jelentős mennyiségű potenciális másodnyersanyagok újra használatát, melyek kiaknázásához, a hulladékok újrahasználatra való előkészítése és újrafeldolgozása vonatkozásában előírt célértékek eléréséhez és a határidők betartásához – az ITM álláspontja szerint – a hazai hulladékszektor gyökeres átalakítása elkerülhetetlen volt.
- [43] A 2023. július 1-jei hatállyal bevezetésre kerülő új, integrált (koncessziós) hulladékgazdálkodási modell lényegi szabályozási elemei az alábbiakban foglalhatók össze.
- [44] Az állami hulladékgazdálkodási közfeladat ellátása a koncesszor kizárólagos joga és kötelezettsége lesz. Az országos állami hulladékgazdálkodási közfeladat magába foglalja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevőket és a hulladékgazdálkodási intézményi résztvevőket. A hulladékbirtokosok számára kötelezően előírt szolgáltatások általános gazdasági érdekű szolgáltatások (a továbbiakban: ÁGÉSZ) keretébe tartoznak és magukban foglalják a közszolgáltatási és az intézményi résztvevőket, amelyek végzéséhez speciális infrastruktúra fenntartása és működtetése szükséges.
- [45] Az új, integrált (koncessziós) hulladékgazdálkodási rendszer – az „amicus curiae” vélemény szerint – összhangban áll az Európai Unió jogával; a szabályozási célok, a vonatkozó jogszabályok terminológiája és rendelkezései a hulladékgazdálkodásra vonatkozó irányelvek követelményeinek megfelelnek.
- [46] Az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszor az egész ország területére kiterjedően kizárólagos jogot kap több hulladékfajta (hulladékam) gyűjtésére és előkezelésére. E kizárólagos jog mellett ugyanakkor kötelezettsége lesz a közszolgáltatási résztvevőket ellátása is. Az új szabályozási modell bevezetésének jogalkotói célja az ÁGÉSZ pénzügyi, gazdasági fenntarthatóságának a biztosítása, továbbá az európai uniós és a hazai hulladékgazdálkodási célkitűzéseknek való megfelelés.
- [47] Az „amicus curiae” vélemény kiemeli, hogy azon a hulladékgazdálkodási részipiacon, ahol a környezetvédelmi célok (újrafeldolgozási célok és arányszámok) csak piaci alapon nem teljesíthetők, indokolt volt az állam beavatkozása a hulladék gyűjtési és kezelési szolgáltatásokra vonatkozó jogi kötelezettségek teljesítése érdekében. Ott, ahol piaci alapon is elérhetők az adott hulladékfajta (hulladékamra) vonatkozó jogalkotói célok, a nagyobb hatékonyság megvalósítása, így pl. a méretgazdaságosság biztosítása volt az elérendő cél. Az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszor fogja ellátni a települési hulladékgazdálkodási „nonprofit” feladatokat (a közszolgáltatási résztvevőket), e közfeladat ellátásának a pénzügyi, gazdasági forrását, fenntarthatóságát biztosítják a koncesszor által piaci alapon végezhető „for profit” tevékenységek.
- [48] Az „amicus curiae” vélemény kiemeli továbbá, hogy a települési hulladékgazdálkodás (hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevőket) piacán a koncesszor számára biztosított kizárólagos jogok nélkül nem lennének megvalósíthatók a települési hulladékgazdálkodási célok.
- [49] Az új, integrált (koncessziós) modellben nyílt és átlátható koncessziós közbeszerzési eljárás alapján kerül sor a koncesszor kiválasztására, a koncesszor kizárólagos jogosultságával védett piacon alvállalkozók bevonására kerül sor. A koncesszor a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevőket ellátása során a jelenlegi közszolgáltatókra, míg a koncesszióval érintett hulladékgazdálkodási intézményi résztvevőket ellátása során a piaci feltételek mellett működő, nyereségorientált („for profit” tevékenységet végző) piaci szereplőkre támaszkodhat.
- [50] Az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszornak biztosított koncessziós jog nem jelenti a hulladékgazdálkodási tevékenység piacának a lezárását, oda alvállalkozók léphetnek be, azok, akiket a koncesszor a saját közbeszerzési rendszere alapján ugyancsak nyílt, átlátható versenyztetési eljárás alapján választ ki.
- [51] A koncesszió jogosultja kizárólag azokat a tevékenységeket fogja saját maga végezni, amelyek feltétlenül szükségesek a települési hulladék hatékony és eredményes gyűjtéséhez, válogatásához, előkészítéséhez. Az „amicus

curiae” vélemény hangsúlyozza azt, hogy a jelenlegi piaci szereplők nincsenek a piacról kizárva és nem kizárt új szereplők oda való belépése sem, mivel a koncessziós (kizárólagos) tevékenységek jelentős része alvállalkozásba kerül.

- [52] A hulladékhasznosítás és ártalmatlanítás továbbra is nyitott és versenyképes piac marad.
- [53] A koncesszor számára fenntartott nem települési hulladékok a koncesszor hulladékgazdálkodási közszolgáltatási „*non profit*” résztvékenységének hatékony, eredményes ellátását biztosítják. A nem a koncesszor számára fenntartott, nem települési hulladékon (ipari, mezőgazdasági, építési hulladékok) a gyűjtés és a kezelés továbbra is piaci tevékenység marad, ezen a piacon a koncesszor különleges jogokkal nem rendelkezik.
- [54] A hulladékgazdálkodási intézményi résztvékenység vonatkozásában a települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatást végző koncesszor olyan hulladékok (hulladék áramok) gyűjtésére és előkezelésére szerez kizárólagos jogot, amelyek a települési hulladékba keveredve is megjelennek nála.
- [55] Az „*amicus curiae*” vélemény rámutat arra is, hogy a hulladékgazdálkodási intézményi résztvékenység során a koncesszort megillető kizárólagos jogok jogalkotó általi biztosításának célja a koncesszor pénzügyi és gazdasági szempontból való fenntartható működésének a biztosítása, a települési hulladékgazdálkodási tevékenység és az infrastruktúra használatának racionalizálása, továbbá a méretgazdaságossági előnyök kihasználása volt.
- [56] Az új, integrált (koncessziós) modellben szabályozott, az egyes hulladékokra (hulladékáramokra) vonatkozó átadási kötelezettséget előíró törvényi rendelkezések kapcsán az „*amicus curiae*” vélemény az alábbiakat emeli ki.
- [57] Kiemelt szerepet kapott a szabályozásban az egyes hulladékok (hulladékáramok) visszaváltására vonatkozó visszaváltási rendszer. Az italcsomagolási hulladékok elkülönített gyűjtését jelenleg is az állam által koordinált szolgáltatók látják el. Ez a tevékenység az új, integrált (koncessziós) modellben koncesszióba, egy piaci szereplőhöz kerül. Ugyancsak koncesszióba kerül, és egy piaci szereplő fogja ellátni a csomagolási hulladékok kezelését is, ami jelenleg is közbeszerzési rendszerben történik. A koncesszió kiterjed továbbá a közszolgáltatási körben végzett és a termékdíj köteles hulladékok „kollektív teljesítésére”. Ezekben a területeken a koncesszió biztosításának törvényalkotói célja a költséghatékonyság biztosítása, a kapacitásoknak, az infrastruktúrának, valamint a rendelkezésre álló erőforrásoknak az összehangolása továbbá az európai uniós hulladékgazdálkodási irányelveknek a teljesítése volt.
- [58] A visszaváltási rendszer működtetésének a költségeit az italcsomagolási hulladékok értékesítéséből származó bevételek fogják biztosítani.
- [59] Az „*amicus curiae*” vélemény hangsúlyozza, hogy ezen a területen eddig is az állami koordináció érvényesült; a rendszer fenntartása és működtetése miatt vált szükségessé, hogy a bevételek az államnál, illetve a koncesszornál legyenek.
- [60] Az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszor a felelős a hulladékgazdálkodási célok megvalósításáért. A szabályozás jogalkotói célja a korábban széttagolt hulladékgyűjtési módszerek és eszközök nemzeti szintű optimalizálása volt, ami növeli a hatékonyságot és költségcsökkenést eredményez a szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfeleknél.
- [61] Az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszor kizárólagos joga és felelőssége lesz a kiterjesztett gyártói felelősség (a továbbiakban: EPR) körébe tartozó termékeket termelők nevében a hulladékgazdálkodási szolgáltatások szervezése. Ez a szabályozás kombinálja a közszolgáltatási tevékenységet és az EPR rendszert, ami biztosítja azt, hogy hasonló hulladékokat országszerte ugyanabban a rendszerben kezelnek majd, ami elősegíti a mérethatékonyság teljesülését.
- [62] A koncesszió alapján a koncesszor a begyűjtött hulladék tulajdonosa lesz. A koncesszióval érintett hulladékot begyűjti, válogatja és előkezelést követően értékesíti azt. Az „*amicus curiae*” vélemény rámutat arra, hogy itt az európai uniós célszámok elérése volt a szabályozás jogalkotói célja, az, hogy a koncesszor maximalizálja az újrahasznosítható hulladék mennyiségét és annak minőségét.
- [63] Az állami hulladékgazdálkodási közfeladat két résztvékenységének (közszolgáltatási illetve intézményi résztvékenységek) hatékony és eredményes ellátásától függ a koncesszor tevékenységének jövedelmezősége. Az új, integrált (koncessziós) modell az – az „*amicus curiae*” vélemény szerint – képes lesz biztosítani a természeti erőforrások és az infrastruktúra észszerű felhasználását, a környezet megóvását, az emberi egészség védelmét, az Európai Unió által meghatározott/elvárt körforgásos hulladékgazdálkodás elveinek való megfelelés előmozdítását a legkisebb állami költség ráfordítással.
- [64] Az új, integrált (koncessziós) modellre történő áttérés törvényalkotói indokát, céljait az „*amicus curiae*” véleményben és a Módtv1. miniszteri indokolásában foglaltak alapján az alábbiakban lehet összefoglalni.

- [65] A hulladékgazdálkodási közszolgáltatást az államnak újra kellett szerveznie, mert a korábbi rendszerben nem volt biztosítható az uniós célértékek elérése. A célértékek eléréséhez jelentős infrastrukturális beruházások szükségesek, amelyek megvalósulását követően az államnak biztosítani kell a felfejlesztett infrastruktúra fenntartását, üzemeltetését. Az állam célja, hogy mindezt jelentős állami finanszírozás nélkül érje el, a „*nonprofit*” közszolgáltatási tevékenység ellátásának a koncesszor számára kötelezettségként való előírásával, illetve a koncesszió alapján fenntartott egyes „*for profit*” hulladékgazdálkodási tevékenységekből (intézményi résztevékenység) származó bevételek biztosításával.
- [66] Az Európai Unió által elvárt hulladék hasznosítási és lerakási célértékek eléréséhez a hulladékgazdálkodási tevékenység modernizációja elkerülhetetlenül szükséges. Az ország egész területére kizárólagos joggal felruházott koncesszor hulladékgazdálkodási tevékenysége – a jogalkotó szándéka szerint – biztosítja majd az európai uniós célértékek megbízható, elszámoltatható, transzparens teljesítését, a hatékonyság és a méretgazdaságosság megvalósulását.
- [67] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítvány azon elemét vizsgálta, amely az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének, a tulajdonhoz való alkotmányos alapjognak a sérelmét állította a támadott szabályozással összefüggésben.
- [68] Az indítványozók a tulajdonhoz való alapjog sérelmét egyrészt a Ht. kompenzációt előíró rendelkezéseinek alkotmányosan nem kielégítő voltára, másrészt a tulajdonhoz való alapjog alkotmányosan védett, rendelkezési jogra vonatkozó részjogosítványának az alaptörvény-ellenes korlátozására alapították.
- [69] Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való alapjog indítványban állított sérelméhez kapcsolódóan áttekintette az irányadó gyakorlatának azon döntéseit, melyek a vizsgált ügyre vonatkozóan is megfelelően alkalmazandók.
- [70] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a tulajdon alkotmányjogi fogalma nem azonos a tulajdon polgári jogi fogalmával, hanem annál tágabb: „a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa. Amikor tehát az egyéni autonómia védelméről van szó, az alapjogi tulajdonvédelem kiterjed a tulajdon egykori ilyen szerepét átvevő vagyoni jogokra, illetve közjogi alapú jogosítványokra is (például társadalombiztosítási igényekre).” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, 373, 380.]
- [71] A 20/2014. (VII. 3.) AB határozat szerint „[a]z Alkotmánybíróság már hangsúlyozta, hogy az alkotmány gazdaságpolitikailag semleges, az állam gazdaságpolitikájának meghatározása terén igen nagy a jogalkotó szabadsága, az Alkotmánybíróság kompetenciája pedig igen korlátozott, sőt »[a] törvényhozónak alkotmányos joga annak meghatározása, hogy nemzetgazdasági szempontból mit tart olyan jellegű tevékenységnek, amelynek gyakorlására nemcsak általános, közvetett-regulatív, hanem tényleges, közvetlen, tulajdonosi befolyást is gyakorolni kíván. Ez a gazdasági tevékenységek olyan szűk körére terjed ki, melyek stratégiai jelentőségét minőségi vonatkozásai adják meg.« (l. 103/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 539, 541.)” (Indokolás [193])
- [72] A 20/2014. (VII. 3.) AB határozatban az Alkotmánybíróság továbbá arra is rámutatott, hogy „[m]iután közérdekből – az értékgarancia érvényesítése mellett – akár a tulajdon teljes elvonása is alkotmányos lehet, ehhez képest a szövetkezeti hitelintézetek integrálása, tevékenységük összehangolása az önállóságukat kisebb mértékben érintő intézkedés. Ráadásul az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában már azt is megállapította, »[a] jogszabályi korlátozások sokasodására adott válaszként kitágul a „klasszikus kisajátítás” fogalma, amelyet az állam akkor alkalmazott a (rendszerint ingatlan-) tulajdon valamely közcélhoz elengedhetetlen megszerzésére, ha azt polgári jogi ügylettel nem tudta megszerezni. De ahogy egyre több tulajdonkorlátozásért jár a kisajátításhoz hasonló védelem, egyre több korlátozást kell minden ellentételezés nélkül elviselni« (ABH 1993, 373, 381.). Ez az alkotmányjogi érvelés felerősödött egyrészt az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének második mondata (»A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.«) által, másrészt a gazdasági-pénzügyi válság által fenyegetett szektorokban szükségessé vált gazdaságpolitikai intézkedéseknek köszönhetően.” (Indokolás [174])
- [73] A 3024/2015. (II. 9.) AB határozat értelmében „[a]z Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint önmagában a gazdasági tevékenység nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt. Az a körülmény, hogy az indítványozó hosszabb időn keresztül kiterjedt tankönyvkiadói és forgalmazói tevékenységet folytatott, amelyből rendszeres bevételre, jövedelemre tett szert, nem jelenti azt, hogy az említett gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak lenne tekinthető, és mint ilyen az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt állna. Ugyanígy az Alaptörvényben rögzített tulajdonhoz való alapjog nem garantálja a vállalkozások és a vállalkozók által a gazdasági tevékenység végzéséhez szükséges ráfordítások és

eszközök megtérülését, piaci értékállóságát sem. A vállalkozás árbevételének a támadott jogszabályi rendelkezések állítólagos hatásaként bekövetkezett csökkenése, vevőkörének csökkenése, szellemi termékeinek leértékelődése, a gazdálkodás felmerülő költségeinek megnövekedése semmiképp sem tekinthető a tulajdon elvonásának, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében foglalt kisajátításnak. Megszerzett tulajdon, illetve alkotmányosan védett tulajdoni váromány elvonására, kisajátítására adott esetben nem került sor, így nem áll fenn az államnak az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében foglalt kártalanítási kötelezettsége sem. A támadott rendelkezések nem vonják el az indítványozó javait, eszközei fölött fennálló tulajdonjogát, és vagyoni értékű jogtól sem fosztják meg. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének a reménye, az ebből eredő várható profit nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak [3194/2014. (VII. 15.) AB határozat [24]].” (Indokolás [44] és [45])

- [74] A 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat értelmében az Alaptörvény XIII. cikke alapvetően két szempontból garantálja a tulajdonhoz való jogot. Egyrészt védi a már megszerzett tulajdont az elvonás ellen, másrészt védi annak korlátozása ellen (Indokolás [34]).
- [75] A 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat alapján az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével (Indokolás [64]).
- [76] A 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat szerint nem áll az alkotmányjogi tulajdon védelme alatt a gazdasági tevékenység ellátásához, vagy a vállalkozási tevékenység folytatásához szükséges beruházások piaci értékállósága, és nem tekinthető tulajdoni várománynak a gazdasági tevékenységből várható vagy remélt bevétel és nyereség sem. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem sem jelenti egyúttal azt, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető.
- [77] Nem tartozik az alkotmányosan védett tulajdon körébe a gazdasági tevékenység hatósági engedély alapján rendszeres jövedelemszerzési célból történő végzése, illetve magának a gazdasági tevékenység végzésére feljogosító hatósági engedély és az engedély által lefedett tevékenységi kör sem. Nem lehet a tulajdonelvonást megállapítani, ha az új szabályozás elvben nem zárja ki, hogy a jogosult valamilyen módon tovább gyakorolhassa jogosultságait, és nincs az érintettnek konkrét és ténylegesen biztosított, mintegy „garantált” pozíciója a jogosultság az érintett gazdasági tevékenység további gyakorlására (Indokolás [19]–[24]).
- [78] A 26/2013. (X. 4.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát alaptörvényi szintre emelve – tartalmazza, hogy alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ennek tükrében az Alkotmánybíróságnak egy ilyen esetben azt kell vizsgálnia, hogy az állami beavatkozás az adott cél érdekében szükséges és arányos volt-e, és azt igazolta-e közérdek.
- [79] Az Alkotmánybíróság fenti döntésében figyelemmel volt az Emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló Európai Egyezmény (EJEE) Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikk második bekezdésében foglalt a javak békés élvezetéhez való jogot biztosító rendelkezésére is. Ennek értelmében: „Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik”. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint azonban e rendelkezések nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkotásában, amelyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák (Indokolás [162]–[163], [169]).
- [80] A 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat megismételte a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat által már lefektetett azon alaptételt, amely szerint az alkotmányos tulajdonvédelem alapvetően a már megszerzett tulajdont védi (Indokolás [34]).
- [81] A 34/2015. (XII. 9.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az Alaptörvényhez fűzött indokolás szerint a tulajdonhoz való jog számos más alapvető jogtól eltérően nem egy eleve adott természetes állapotot jelöl, hanem csupán meghatározott társadalmi közegben, az állam általi jogi szabályozás keretei között, annak előfeltételével létezik. Az Alaptörvény elismeri mindenki tulajdonhoz való jogát, ugyanakkor kifejezi a tulajdon társadalmi kötöttségét is és társadalmi felelősséget társít hozzá. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe

- foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni (lásd még 3180/2018. (VI. 8.) AB határozat, 26/2013 (X. 4.) AB határozat) (Indokolás [34]–[36], [46]).
- [82] Az Alkotmánybíróság a fent bemutatott gyakorlata alapján a jelen ügyre vonatkozóan az alábbiakat emeli ki. A végleges hatósági engedélyek (fémkereskedelmi tevékenység végzésére jogosító 5 éves határozott időtartamra szóló, illetve a hulladékgazdálkodási tevékenység folytatására jogosító engedélyek) alapján az indítványozók által hosszabb időn keresztül az engedélyekben foglalt tevékenységi körökben kifejtett gazdasági (a hulladékgazdálkodási intézményi résztvékenység körébe tartozó) tevékenységekre – az irányadó alkotmánybírósági gyakorlat értelmében – nem terjed ki az alkotmányos tulajdonvédelem. Ugyanez vonatkozik a hatósági engedélyekkel lefedett egyes tevékenységi körökre, és magukra az át nem ruházható, visszavonható alkotmányosan védett vagyoni értékű jognak nem tekinthető végleges hatósági engedélyekre is. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azt, hogy az EJEE Első kiegészítő jegyzőkönyvének első cikke a javak békés élvezetéhez való egyezményi jogot garantálja, míg az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése – az irányadó alkotmánybírósági gyakorlat szerint – a már megszerzett tulajdont védi a kisajátítással szemben, illetve a kisajátítás szintjét el nem érő tulajdoni korlátozások esetén nyújt alkotmányos védelmet. A tartalmilag eltérő egyezményi és alaptörvényi mércék – figyelemmel az EJEB és az Alkotmánybíróság e mércék alkalmazásával kialakított gyakorlatára – szükségképpen eltérő egyezményi, illetve alaptörvényi alkotmányos jogkövetkezmények megállapításához vezethetnek.
- [83] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is megerősíti, hogy a végleges hatósági engedélyek birtokában hosszabb időn keresztül kifejtett gazdasági tevékenység indítványozók által állított korlátozását az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való alapjog körében vizsgálja. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban megjegyzi, hogy a vállalkozáshoz való alapjog, annak részeként a vállalkozási tevékenység folytatásához való alkotmányos jog nem garantál meghatározott piaci pozíciót egyetlen vállalkozás, így az indítványozók számára sem, továbbá nem garantálja egy konkrét gazdasági tevékenység változatlan/megváltoztathatatlan jogszabályi feltételek között történő végzését sem. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá azt is, hogy az új, integrált (koncessziós) hulladékgazdálkodási modell nem zárja el az indítványozókat a korábban végleges hatósági engedélyeik alapján az azokban foglalt tevékenységi körökben végzett gazdasági tevékenység további folytatásától.
- [84] A nem eredeti hulladéktermelők birtokában lévő hulladékok (hulladékáramok) 2023. július 1-jével történő átadási kötelezettsége kompenzáció mellett történik, az állam/koncesszor – az ITM *amicus curiae* beadványában foglaltak szerint – az átadás időpontjában fennálló napi piaci árak figyelembe vételével fizet az átvett hulladék (hulladékáram) után az átadónak.
- [85] Az indítványozók kizárólagos üzleti döntése az, hogy 2023. július 1-jén birtokolnak-e átadási kötelezettséggel érintett hulladékot (hulladékáramot), mely döntés kialakítására a törvényalkotó megfelelő, két éves felkészülési időt biztosított. Tárolt hulladék hiányában fel sem merül az átadási kötelezettség indítványozók általi teljesítési kötelezettsége és az ebből fakadó kompenzációs igény.
- [86] A koncesszió köre korlátozott, kizárólag a Ht.-ben meghatározott egyes hulladékfajtákra (hulladékáramokra) és a hulladékgazdálkodás körébe tartozó egyes tevékenységekre terjed ki. A koncessziós jog nemcsak kizárólagos jogokat, de egyben kötelezettségeket is jelent a koncesszor számára; a koncesszor köteles ellátni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvékenységet, az ebbe tartozó valamennyi feladatot.
- [87] Tevékenységi oldalról vizsgálva a kizárólagosságot (koncessziót), a Ht. kifogásolt szabályozása értelmében az három hulladékfajtára vonatkozik: a települési hulladékokra (amelyekkel kapcsolatos tevékenységet a módosítást megelőzően is a közszolgáltatók végezték), a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer hatálya alá tartozó termékek hulladékára, valamint a visszaváltási rendszer körébe tartozó hulladékokra.
- [88] A koncesszió nem terjed ki az ipari, mezőgazdasági és építési hulladékokkal végzett tevékenységekre, ezek piacán nem jelent korlátozást és nem terjed ki a hulladékhasznosítási tevékenységre sem. Az indítványozók – állításukkal szemben – nem szorulnak ki a hulladék piacról, gazdasági tevékenységük egy részét változatlan feltételekkel végezhetik tovább. A koncesszióval érintett gazdasági tevékenységük (a hulladék gazdálkodási intézményi résztvékenység körébe tartozó koncesszió alá került tevékenységek) folytatásától nincsenek véglegesen, határozatlan időre elzárva. Ezen tevékenységeket megváltozott feltételek mellett végezhetik tovább sikeres koncessziós pályázat alapján önállóan, vagy konzorcium tagjaként koncesszorként, vagy ennek hiányában állalkozóként a koncesszonnal megkötött szerződés alapján.

- [89] Az Alkotmánybíróság az indítványozók által állított tulajdonjog sérelem kapcsán megjegyzi, hogy az indítványozók az új, integrációs (koncessziós) modellben hulladékbirtokosok, akik csak további átruházással szereznek tulajdonjogot a birtokukba kerülő hulladékon.
- [90] Az ITM „*amicus curiae*” véleménye alapján az új, integrációs (koncessziós) modellben a koncesszióval érintett hulladékok köre jelenleg a közszolgáltatási tevékenység körében begyűjtött hulladékokra (hulladékáramokra) terjed ki, mivel az EPR rendszer csak korlátozott körben működik, a visszaváltási rendszer pedig még nem kezdte meg a működését.
- [91] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozók által kifogásolt, őket mint hulladéktulajdonosokat terhelő, a koncesszor irányába fennálló hulladékátadási kötelezettség nem tekinthető az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt kisajátításnak. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy már a jelen ügy előzményét képező, a köztársasági elnök előzetes absztrakt normakontroll indítványát elbíráló Abh1.-ben sem tekintette kisajátításnak a testület az átadási kötelezettséget előíró törvényi rendelkezést (vö. Abh1., Indokolás [34]). Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára is figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a vizsgált esetben az átadási kötelezettség támadott törvényi előírása a kisajátítás szintjét el nem érő tulajdoni korlátozásnak minősül az átadás időpontjában az indítványozók tulajdonában álló azon hulladékfajták (hulladékáramok) vonatkozásában, amelyekre az átadási kötelezettség vonatkozik. Ebből következően az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is a kisajátítás szintjét el nem érő tulajdoni korlátozások alkotmányosságának vizsgálatára irányadó közérdekűségi teszt alapján vizsgálta a támadott szabályozást.
- [92] Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben – hivatkozással az indokolás III/1. pontjában (Indokolás [38] és köv.) foglaltakra is – a tulajdonhoz való alapjog korlátozásánál az alábbi indokokra figyelemmel megállapíthatónak tartotta a korlátozás igazoltan fennálló közérdekűségét. Az Alkotmánybíróság szerint az új, integrált (koncessziós) modell lényegi elemét képező átadási kötelezettség előírása az Alaptörvény P) cikkében foglalt alaptörvényi rendelkezés, a XX. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséghez és a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jog, azaz – utóbbiak esetében – mások alapjogai érvényre juttatását és védelmét szolgálja. A koncesszió hatálya alá tartozó, az átadási kötelezettség körébe eső hulladékfajták (hulladékáramok) kiválasztását és ezekre nézve az átadási kötelezettség előírását az európai uniós irányelvekben meghatározott újra hasznosításra történő előkészítés és újrafeldolgozás célértékei és az ezekhez kapcsolódó hulladékgazdálkodási kötelezettségek (így például az egyszer felhasználható műanyagok korlátozása) teljesítése követelik meg. Ahogyan arra az ITM „*amicus curiae*” véleménye is rámutat, olyan félhez kerül az átadott hulladék, aki a szabályozás mögött álló jogalkotói szándék szerint nemcsak a saját profit maximalizálásában, de abban is érdekelt, hogy a fenti célértékek teljesíthetők legyenek. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység koncesszor általi folyamatos, magas szintű ellátása közérdek, ennek pénzügyi és gazdasági feltételeit teremti meg az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszor számára a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység körébe tartozó egyes tevékenységek kizárólagos végzésének, illetve az átadási kötelezettséggel érintett egyes hulladékfajták (hulladékáramok) tulajdonba vételének és értékesítésének a számára történt kizárólagos biztosítása.
- [93] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben már vizsgálta az átadási kötelezettségre vonatkozó, az indítványozók által alkotmányjogi panasszal támadott szabályozást. Az Alkotmánybíróság nem vitatta a kisajátítás szintjét el nem érő a tulajdonjogot korlátozó szabályozás közérdekűségét. A közérdekű korlátozás arányossági vizsgálata során állapította meg a kompenzáció mint az arányos korlátozás alkotmányos feltétele hiányát. Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben kiemeli, hogy a törvényalkotó – figyelemmel az Abh1.-re – differenciáltan szabályozta a kompenzációt az átadási kötelezettségre vonatkozó panasszal támadott szabályozásban [Ht. 2. § (1) bekezdés 36c. pont, 31. §, 92/H. §].
- [94] Az Alkotmánybíróság a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység folyamatos és hatékony ellátását az új, integrációs (koncessziós) modellben is az állam által ellátandó közfeladatnak tekinti. Az állam a gazdasági és pénzügyi politika részeként az Alaptörvény keretei között a közfeladat ellátását – ami hosszú távon a korábbi törvényi szabályozás alapján már nem volt fenntartható – átalakíthatja, azzal kapcsolatban a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység irányítását és az annak ellátáshoz szükséges infrastruktúra működtetését a hatékonyság növelése céljából koncentrálni.
- [95] Az Alkotmánybíróság az átadási kötelezettség támadott szabályozásával összefüggésben a kisajátítás szintjét el nem érő tulajdoni korlátozás arányossága körében az alábbi szempontokat vette figyelembe. Az új, integrációs modell működtetéséhez – ahogyan arra az ITM „*amicus curiae*” véleménye is rámutatott – nélkülözhetetlen az indítványozók kapacitásainak bevonása. Az indítványozók önállóan, vagy konzorcium tagjaként

koncesszorként, illetve a koncesszorral megkötött szerződés alapján alvállalkozóként részt vehetnek a koncesszor által végzett hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenységek ellátásában, speciális eszközeiket, berendezéseiket, infrastruktúrájukat továbbra is felhasználhatják tevékenységükhöz.

- [96] Ahogyan arra az ITM „amicus curiae” véleménye is utal, az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszor által az alvállalkozók számára az általuk végzett tevékenységhez biztosított feltételrendszer védi az alvállalkozókat is: kiaknázhadják az összehangolt működésből eredő előnyöket, csökken az üzleti kockázatuk, és a jogalkotó szándéka szerint remélhetően növekedni fog a jövedelmezőségük. A koncesszor által eszközözendő jelentős volumenű beruházások csökkentik az alvállalkozók gazdasági kockázatát. Az új, integrációs (koncessziós) modell korlátozza ugyan az iparági szereplők önállóságát, köztük az indítványozók döntési autonómiáját, ugyanakkor megváltozott feltételekkel hosszútávra megbízható, kiszámítható működést is biztosít egyben a számukra.
- [97] Az Alkotmánybíróság az arányossági vizsgálat során figyelembe vette továbbá azt is, hogy a törvényalkotó megfelelő felkészülési időt biztosított az indítványozók számára arra, hogy felkészüljenek az átadási kötelezettség határidőben történő teljesítésére, gazdasági döntéseiket ehhez igazítsák, meg tudják előzni, illetve korlátozni tudják az átadási kötelezettséggel érintett hulladék fajták (hulladékáramok) felhalmozását. Ezen túlmenően a Ht. három hónapos határidőt biztosít a hulladék tényleges átadásának időpontjától a kártalanítási igény bejelentésére.
- [98] A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) értelmében – szemben az indítványozók állításával – nem halmozódhat fel az átadási kötelezettség teljesítésének az időpontjáig „több ezer tonna hulladék” az indítványozóknál. Az R. alapján, a tárolt hulladékról naprakész nyilvántartást kell vezetni, továbbá a hulladék legfeljebb egy évig tárolható, annak az évén túli felhalmozása tilos.
- [99] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Ht. kifogásolt, az átadási kötelezettségre vonatkozó szabályozása szükségképpen eltérően szabályozza a kompenzációt az eredeti, illetve a nem eredeti hulladéktermelők esetében. Az indítványozók nem eredeti hulladéktermelők, esetükben a hulladék átadása egyszeri cselekmény. A Ht. 92/H. § (9) bekezdésében a kompenzáció érvényesítésére irányadó három hónapos jogvesztő határidő a tulajdonjog átadásához kapcsolódik. A kompenzáció, ahogyan arra az ITM *amicus curiae* beadványa utal a tulajdonosváltás időpontjában fennálló piaci ár figyelembe vételével kerül meghatározásra, és azonnal, a hulladék átadásakor esedékes, azzal, hogy amennyiben arról az átadásakor a felek között nem születik megállapodás, akkor az az átadást követően később tárgyalásos úton vagy végső esetben bírósági jogvita keretében is rendezhető.
- [100] Az indítványozók a tulajdonhoz való alapjoguk sérelmét a Módtv2. hatálybalépésének időpontjától az átadási kötelezettség tényleges teljesítésének a napjáig terjedő, átmeneti időszakra nézve is fennállónak látták. Állításuk szerint a fenti „átmeneti időszak” alatt is, csak előzetes miniszteri jóváhagyással értékesíthetik az átadási kötelezettség alá tartozó hulladékokat (hulladék áramokat) illetve a tevékenységükhöz szükséges egyéb vagyoni elemeket (pl. speciális gépeket, berendezéseket). Az Alkotmánybíróság a Ht. 92/G. §-ában foglalt szabályozás alapján megállapította, hogy az előzetes miniszteri jóváhagyás az átmeneti időszakban nem korlátozza az indítványozók tulajdonhoz való jogának alkotmányosan védett, a rendelkezési jogban testet öltő részjogosítványát, mivel az nem vonatkozik az indítványozók által végzett hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenységre, az kizárólag a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenységbe tartozó közszolgáltatási feladatokba bevont vagyonelemeket érinti.
- [101] A fent kifejtettek alapján az indítványozók által az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét állító indítvány kapcsán az Alkotmánybíróság összegzően az alábbi megállapításokra jutott.
- [102] Az indítványozók által kifogásolt átadási kötelezettség nem jelent kisajátítást, nem vonja el az indítványozók tulajdonhoz való jogát, az a közszolgáltatás keretében összegyűjtött hulladékokra (hulladékáramokra) vonatkozik. Az átadási kötelezettség – fő szabály szerint – az eredeti hulladék termelőket/birtokosokat terheli, akiknél a hulladék képződik. Az indítványozók nem eredeti hulladéktermelők, csak közvetetten és származékosan (származékos jogcímen) további gazdasági ügyleten keresztül válnak/válhatnak az átadási kötelezettséggel érintett hulladék tulajdonosává. Az átadási kötelezettség az indítványozók által felhalmozott, eredetileg a közszolgáltató által begyűjtött azon hulladékokra vonatkozik, amelyek tulajdonjogát az indítványozók utóbb érvényes jogcímen megszerezték.
- [103] Önmagában az indítványozók gazdasági tevékenysége, rendszeres jövedelemszerző tevékenysége, az abból származó tervezett bevétel, illetve a jövőbeni nyereség reménye nem tekinthető alkotmányosan védett tulajdo-

ni várománynak, arra – az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében – az alkotmányos tulajdonvédelem nem terjed ki. Úgyszintén nem terjed ki az alkotmányos tulajdonvédelem az indítványozók gazdasági tevékenységéhez szükséges, korábban eszközölt piaci beruházások értékállóságára sem.

- [104] Az új, integrációs (koncessziós) modellben az indítványozók tovább működhetnek és megváltozott feltételek mellett tovább gyakorolhatják tevékenységüket, a végleges hatósági engedélyeikben foglalt tevékenységi körökben.
- [105] Igazolható közérdek esetén a tulajdonhoz való alapjog alkotmányosan korlátozható, az indítványozók állításával szemben az államnak e téren nem kell „passzív maradnia”, bevezethet közérdekű tulajdoni korlátozást tartalmazó szabályozást, amelynek az alkotmányosságához azonban annak arányossága is szükséges.
- [106] Az indítványozókat terhelő hulladék átadási kötelezettség nem tekinthető kisajátításnak, önmagában az átadási kötelezettség törvényi előírása még nem sérti a tulajdonhoz való alapjogot. Az átadási kötelezettség teljesítésének a napján az indítványozók tulajdonában álló és az átadási kötelezettséggel érintett hulladékok (hulladék-áramok) tekintetében az átadási kötelezettség törvényi előírása kisajátítás szintjét el nem érő tulajdoni korlátozást valósíthat meg, aminek az alkotmányosságát a közérdekűségi teszt alapján kell megítélni. A vizsgált esetben a közérdekű korlátozás igazolt, és az arányosság követelményét az átadási kötelezettség alá tartozó hulladékok (hulladék-áramok) tekintetében a rendelkezésre álló kompenzáció az Abh1.-ben foglaltaknak megfelelően biztosítja. Az arányosságot biztosítja, hogy a kompenzációt a hulladék átadásának időpontjában irányadó piaci ár figyelembe vételével kell meghatározni, és az az átadás időpontjában azonnal esedékes. Ugyancsak az arányosságot biztosítja az is, hogy ha a kompenzáció bejelentésére vonatkozó jogvesztő törvényi határidő lejártáig arról a felek között nincs megállapodás, akkor biztosított a bíró út a felek számára. Az arányosság érvényesülését garantálja továbbá az is, hogy a törvényalkotó megfelelő felkészülési időt biztosított az indítványozók számára arra, hogy felkészülhessenek az átadási kötelezettség teljesítésére, gazdasági döntéseket arra tekintettel hozhassák meg; eldönthessék azt, hogy az átmeneti időben értékesítik-e az átadási kötelezettség alá eső hulladékokat (hulladék-áramukat), vagy az átadási kötelezettség alapján kompenzáció mellett átadják-e azt az előírt törvényi határidőben a koncesszornak.
- [107] Az indítványozók indítványukban utaltak arra, hogy az átadási kötelezettség törvényi előírása miatt lehetetlenülhetnek a hulladék nagykereskedők egymás közötti szerződésai, illetve olyan szerződésük is, amelyek határon átvitelő szolgáltatások nyújtására, illetve a tulajdonukban álló hulladék (hulladék-áram) külföldi értékesítésekre irányultak. Az indítványozók ezzel összefüggésben azt kifogásolták, hogy az átadási kötelezettség körében szabályozott kompenzáció nem terjed ki az említett szerződésük lehetetlenüléséből őket ért joghátrányok és károk kompenzálására. Az indítványozók nem igazolták, hogy konkrétan mely szerződési partnerükkel és milyen tárgyban fennálló szerződésük lehetetlenültek a kifogásolt törvényi szabályozás következtében, továbbá azt sem, hogy a lehetetlenülés számukra milyen hátrányos jogkövetkezményt idézett elő, milyen károkat okozott. Az indítványozók alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem támasztották alá azt, hogy a szerződésük állított lehetetlenülése miatt és mennyiben sértheti a tulajdonhoz való alapjogot. Az indítványozók utaltak a bizalomvédelem és szerződési szabadság sérelmére is a kompenzáció – állításuk szerint – hiányos (a szerződésük lehetetlenülésére vonatkozó) szabályozásával összefüggésben, de határozott, alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ami az Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálást e körben lehetővé tette volna, nem adtak elő. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi, hogy nem ténybíróság, és nem foglalhat állást polgári jogi szerződések lehetetlenülésének a szakjogági kérdéseiben. Szintén az általános hatáskörű (polgári) bíróság hatáskörébe tartozik annak a megállapítása, hogy egy polgári jogi szerződés – konkrét esetben – lehetetlenült-e, és ha igen, akkor azért ki a felelős, illetve, hogy milyen jogkövetkezmény, esetleges kárfelelősség terheli a lehetetlenülésért felelős felet. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá azt is, hogy – irányadó gyakorlatának megfelelően – a szerződéses jogviszonyokból eredő kötelmi jogi alapú követelésekre, úgyszintén a polgári jogi kártérítési igényekre az alkotmányos tulajdonvédelem nem terjed ki.
- [108] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság elutasította az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét állító alkotmányjogi panaszt.
- [109] 3. Az Alkotmánybíróság vizsgálta az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való alapjog, valamint az Alaptörvény M) cikkének (1) és (2) bekezdéseiben foglalt alaptörvényi rendelkezések indítványozók által állított sérelmét is.
- [110] Az indítványozók a vállalkozáshoz való alapjog, illetve vállalkozás és a gazdasági verseny szabadsága alaptörvényi rendelkezései alaptörvény-ellenes korlátozását állították arra tekintettel, hogy a hulladékgazdálkodási te-

vékenységet folytató jelenlegi piaci szereplők 2023. július 1-jét követően ki lesznek zárva a hulladékgazdálkodási ágazat egyes szegmenseiből (hulladékáramaiból), ott vállalkozási tevékenységet saját jogon már nem folytathatnak, a korábbi, a gazdasági versenyt biztosító piacon elérhető bevételeiktől elesnek.

- [111] Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való alapjogra, illetve az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt és az indítványban felhívott alaptörvényi rendelkezésekre (szerződési szabadság alkotmányos joga, gazdasági verseny szabadságára vonatkozó alaptörvényi rendelkezés) vonatkozó és a vizsgált ügyre is megfelelően alkalmazandó gyakorlatát tekintette át.
- [112] Az Alaptörvény szerinti vállalkozás szabadsága elvének, illetve az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való jognak, mint alapjognak nem része a gazdaságos működés feltételeinek és a gazdasági eredményességnek a biztosítása. A vállalkozás szabadságának elvével és a vállalkozáshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a vállalkozáshoz való jog mint alapjog, azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz az üzleti tevékenység kifejtése. „A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolútizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341-342., 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [153]–[154]}” {26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}
- [113] Az Alaptörvény szerinti vállalkozás szabadságának alkotmányos elve, illetve az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való jog, mint alapjog ugyanakkor nem biztosít alanyi jogot a gazdasági szereplők által preferált egyes konkrét gazdasági tevékenységek végzéséhez. Az Alkotmánybíróság a 3002/2019. (I. 7.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „[a] munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való alapjog azonban nem alanyi jogot garantál meghatározott foglalkozás folytatásához, tevékenység végzéséhez. (ABH 1995, 604, 609.) Másként megfogalmazva, senkinek sincs abszolút joga a meghatározott foglalkozás, illetve valamely foglalkozásnak az általa kiválasztott formában történő gyakorlásához (328/B/2003. AB határozat, ABH 2005, 1434, 1441.). Az Alkotmánybíróság ezen gyakorlatát az Alaptörvény hatálybalépését követően a 3380/2012. (XII. 30.) AB határozatban és a 3134/2013. (VII. 2.) AB határozatban is megerősítette {ABH 2012, 783, 789.; illetve 3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2013, 1918, 1922., Indokolás [42]}. Nincs tehát akadálya a XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog korlátozásának, amennyiben a korlátozás eleget tesz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti követelménynek [...]” {3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [27]}
- [114] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog lényegi tartalma kiváltképp akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [115] „Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése sem értelmezhető akként, hogy az államnak lehetővé kellene tennie a vállalkozás keretében végezhető tevékenységek körének további bővítését, arra az érintetteknek sem alanyi joguk, sem pedig az Alaptörvény által védett elvárásuk nem lehet.” {14/2020. (VII. 6.) AB határozat, Indokolás [64]}
- [116] Az Alkotmánybíróság 3002/2020. (II. 4.) AB határozatában megállapította, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmának a meghatározása során arra is rámutatott már, hogy »[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne« {282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2168; megerősítette legutóbb: 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [112]}” (Indokolás [36]).
- [117] A 3194/2014. (VII. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság továbbá kimondta, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlatában a foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. Ezen korlátozások alkotmányossága ugyanakkor más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is eltérő a megítélés az adott foglalkozásba kerülés szubjektív, illetve az objektív korlátokhoz kötésének megfelelően. A foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való jogot az veszélyezteti a leg súlyosabban, ha az ember az illető tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja. A szubjektív feltételek előírása is a választási szabadság korlátozása. Ezek teljesítése azonban elvileg mindenkinek nyitva áll (ha nem, akkor a korlát objektív). Ezért a jogalkotó mozgástere némileg nagyobb, mint az objektív korlátozásnál. Végül

- a foglalkozás gyakorlásának korlátai jórészt szakmailag és célszerűségi szempontokból indokoltak, alapjogi problémát csak határesetekben okoznak. {21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 121.; megerősítette a 3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [13]}.” (Indokolás [28])
- [118] A 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat indokolásában az Alkotmánybíróság rámutatott továbbá arra is, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog lényegi tartalmának a sérelmét akkor állapította meg, amikor a jogalkotó a foglalkozás szabad megválasztásához, az adott vállalkozás gyakorlásához való jogot egyes piaci szereplőktől meghatározatlan időre teljes egészében elvonta {71/2009. (VI. 30.) AB határozat, ABH 2009, 699, 709.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [40]}. A vizsgált esetben erről nincs szó. A támadott törvényi rendelkezések a panaszosoktól nem vonták el teljes egészében, határozatlan időtartamra a vállalkozási (dohánytermék-kiskereskedelmi) tevékenység folytatásának a lehetőségét; olyan további szubjektív korlátokat emeltek annak gyakorlása elé, amelyet akár a panaszosok, akár más, korábban ilyen tevékenységet nem végző vállalkozás teljesíthet. Sem a panaszosok, sem más nincs tehát elzárva attól, hogy eredményes pályázat esetén – a trafiktörvény törvényi rendelkezéseinek megfelelően – ezt a vállalkozási tevékenységet gyakorolja.” (Indokolás [29])
- [119] A gazdasági verseny szabadságának alkotmányos korlátozhatóságát érintően az Alkotmánybíróság a 16/2020. (VII. 8.) AB határozat indokolásában a következőket állapította meg. „Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének első mondata értelmében »Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit«. A versenyszabadság azonban nem önálló alkotmányos jog; a 8/2014. (III. 20.) AB határozat megerősítette azt a korábbi gyakorlatot, amely szerint a gazdasági versenyt korlátozó jogszabálynak nem kell megfelelnie az alapjog korlátozására általában irányadó [jelenleg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített] szempontoknak. Nincs tehát akadálya annak, hogy a törvényhozó a gazdasági versenyt a közérdekre tekintettel korlátozza.” (Indokolás [88])
- [120] 4. Az Alkotmánybíróság a fent bemutatott gyakorlatából a vizsgált ügyre irányadóan összegzően az alábbi elvi jelentőségű megállapításait emeli ki.
- [121] Az M) cikk (2) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezés az irányadó gyakorlat értelmében államcél fogalmaz meg, amelyre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való alapjog nem biztosít alanyi jogot egy a gazdasági szereplők által preferált konkrét gazdasági tevékenység végzéséhez, konkrét foglalkozás gyakorlásához. Az alapjog alkotmányos védelmi körébe nem tartozik bele a gazdaságos működés feltételeinek, illetve a gazdasági tevékenység eredményességének a törvényalkotó általi biztosítása. A vállalkozáshoz való alapjog jogi szabályozási környezetét a jogalkotó – az Alaptörvény keretei között – szabadon megváltoztathatja, a már gyakorolt vállalkozási tevékenység folytatása elé akár további szubjektív, bárki által teljesíthető korlátokat is emelhet. A szubjektív korlátok meghatározásában a törvényalkotó mozgástere „némileg szélesebb”, mint az objektív korlátok meghatározásánál. A szubjektív bárki által teljesíthető korlátok bevezetését indokolhatják akár szakmai, illetve célszerűségi szempontok is, ezek a korlátok csak szélső határesetekben okozhatnak alkotmányossági problémát. A vállalkozáshoz való alapjog alaptörvény-ellenes korlátozását valósítja meg az, ha a vállalkozáshoz való jog gyakorlását véglegesen, határozatlan időre vonja el a törvényalkotó a jogosulttól. A gazdasági versenyt a törvényalkotó igazolható közérdekre hivatkozással korlátozhatja, a korlátozásnak nem kell feltétlenül megfelelnie az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt alapjogi tesztnek, mivel nem alapjog korlátozására vonatkozik.
- [122] Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben megállapította, hogy az indítványozók által támadott szabályozás részben korlátozza az indítványozók által már gyakorolt vállalkozási tevékenységet, figyelemmel arra, hogy az új, integrált (koncessziós) modellben az indítványozók által korábban önállóan végezhető tevékenységek egy részét, amelyek a hulladékgazdálkodási intézményi résztvékenység körébe tartoznak, a koncesszor által kizárólagosan végezhető tevékenységgé tett. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően vizsgálta azt, hogy a megállapított korlátozás az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt alapjogi teszt alapján szükséges és arányos korlátozásnak tekinthető-e.
- [123] A korlátozás szükségessége vonatkozásában az Alkotmánybíróság visszautal a határozata III/1. pontjában (Indokolás [38] és köv.) foglalt azon szempontokra, amelyeket a tulajdonhoz való alapjog állított sérelmének a vizsgálata során a közérdekűség megállapíthatósága körében is figyelembe vett. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a vizsgált ügyben az alapjogi korlátozás szükségessége megállapítható. Az egészséghez és az egészséges környezethez való alapjogok érvényesülése és védelme, valamint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezések érvényre juttatása indokoltá és egyben szükségessé teszi az indítványozók által végzett vállalkozási tevékenység egy részének korlátozását, a tevékenységek megváltozott törvényi feltéte-

lek (további szubjektív korlátok) szerint történő tovább folytatásának a törvényalkotó általi lehetővé tételét. A szükségességet megfelelően alátámasztja továbbá az, hogy az állam köteles olyan törvényi szabályozást kialakítani és működtetni, amely megfelel az Európai Unió hulladékgazdálkodásra vonatkozó irányelveiből, így különösen a hulladékokra és a hulladéklerakókról szóló módosított irányelvekből következő jogharmonizációs kötelezettségeknek, növeli a hulladékgazdálkodási tevékenység hatékonyságát és biztosítja a környezetszennyezés megfékezését. Ugyancsak a szükségességet támasztja alá a másodlagos nyersanyagok kinyerésére, újrahasznosítására, újrafeldolgozására vonatkozó európai uniós jogi szabályozásból eredő célértékek elérésére, az erre vonatkozó határidők betartására vonatkozó az államot terhelő kötelezettségek teljesítése is.

- [124] Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog, ennek részeként a már gyakorolt vállalkozás folytatásához való jog szükséges korlátozásának arányosságát is vizsgálta.
- [125] Az arányossági vizsgálat körében az alábbi szempontokat vette figyelembe. Az új, integrációs (koncessziós) modellben az indítványozók megváltozott feltételek mellett tovább folytathatják, folyamatosan gyakorolhatják a vállalkozási tevékenységüket. A törvényalkotó új, szubjektív korlátokat emelt az indítványozók által már gyakorolt vállalkozási tevékenység elé, amit akár az indítványozók, akár az újonnan piacra lépő vállalkozások is teljesíthetnek. Az indítványozók az új, integrációs (koncessziós) modell bevezetését követően, 2023. július 1-je után is változatlan feltételek mellett folytathatják tovább a végleges hatósági engedélyeik alapján az abban foglalt a koncesszióval nem érintett hulladékgazdálkodási tevékenységüket; a koncesszióval érintett, a korábbi szabályozás alapján önállóan piaci alapon végzett tevékenységüket pedig koncesszorként, illetve koncesszori alvállalkozóként folytathatják tovább.
- [126] A kifogásolt szabályozásra való felkészülésre a törvényalkotó közel három éves felkészülési időt biztosított az indítványozók számára, ami biztosította számukra azt, hogy gazdasági döntéseiket a megváltozott jogi szabályozáshoz igazíthassák. A vizsgált esetben a támadott szabályozás nem vonta el határozatlan időtartamra az indítványozóktól a végleges engedélyeik alapján gyakorolható vállalkozási tevékenységük folytatását.
- [127] A 3194/2014. (VII. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság több olyan megállapítást is tett, amelyek a most vizsgált ügyben is megfelelően irányadóak. A hatósági engedélyek birtokában, hosszabb időn keresztül kifejtett vállalkozási tevékenység nem tekinthető megszerzett tulajdonnak, illetve alkotmányosan védett tulajdoni várománynak. A vállalkozási tevékenység folytatására jogosító át nem ruházható és visszavonható hatósági engedély szintén nem minősül megszerzett tulajdonnak. A vizsgált esetben is van lehetősége az indítványozóknak koncessziós pályázat benyújtására, és a koncesszióval érintett tevékenységük tovább folytatására koncesszorként, illetve koncesszori alvállalkozóként. A vizsgált esetre is irányadó, hogy a vállalkozás folytatásához való jog nem korlátlan jog; nem ad alanyi jogot bármely/tetszőleges vállalkozási tevékenység végzéséhez. A vizsgált esetre is megállapítható, hogy az indítványozók nincsenek általában véve elzárva a vállalkozási tevékenység folytatásától, a konkrét vállalkozási tevékenységtől sem, a törvényalkotó csak a koncesszióval érintett tevékenységük folytatása elé emelt akár az indítványozók, akár más újonnan a piacra lépő vállalkozások számára teljesíthető törvényi feltételeket.
- [128] Az Alkotmánybíróság az indítványozók által felhívott Abh2.-ben foglaltaktól több szempontból is eltérőnek ítéli meg a most vizsgált ügyet. Lényeges eltérés, hogy az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben más tényállás és más jogszabályi környezet alapján kell vizsgálnia. Ugyancsak lényeges eltérés, hogy az Abh2.-vel elbírált ügyben az indítványozóknak kifejezetten meg kellett szüntetniük a korábban hatósági engedély alapján jogszerűen végzett tevékenységüket úgy, hogy az ott támadott jogszabály más, reális lehetőséget nem biztosított a tevékenységük további folytatásához. Az Abh2. alapjául fekvő ügyben hiányzott a megfelelő jogszabályi kompenzáció is, ami a tevékenység kötelező befejezésének jogszabályi előírását megfelelően kompenzálta volna az indítványozóknál. Az Alkotmánybíróság ugyanezen határozatában az indítványozók által kifogásolt távértékesítés jogszabályi tilalmával összefüggésben úgy foglalt állást, hogy az arányosan korlátozta az indítványozók vállalkozás folytatásához való jogát, mert nem tiltotta meg egészében az általuk folytatott kiskereskedelmi tevékenységet, csak az elektromos cigaretták egyik forgalmazási módját zárta ki az egészséghez való jog védelme érdekében. A kifogásolt tilalom, ami egy konkrét értékesítési formát zárt ki a további értékesítésből, nehezítette ugyan az elektromos cigaretták értékesítését, de nem zárta azt ki teljes körben a jövőre nézve az indítványozók számára.
- [129] A vizsgált esetben az Alkotmánybíróság az arányosság körében vette figyelembe azt is, hogy az indítványozók koncesszori alvállalkozóként tovább folytathatják a koncesszióval érintett tevékenységüket. A koncesszornak már az új, integrációs modell működésének megkezdését megelőzően, 2022. december 31-ig rendelkeznie kellett a koncesszióval érintett tevékenységek végzéséhez szükséges hatósági engedélyekkel, és azokkal a már megkötött az alvállalkozói szerződésekkel, amelyek biztosítják a feladat ellátáshoz szükséges kapacitásokat.

- [130] Ugyancsak az arányosság körében értékelte az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Nvtv. 12. § (1) bekezdés *n*) pontja értelmében a hulladékgazdálkodás olyan közfeladat ellátását jelenti, amely az állam kizárólagos gazdasági tevékenységei közé tartozik. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése a nemzeti vagyron kezelésének és védelmének céljaként a közérdek szolgálatát határozza meg. Az állam ebből következően szabadon dönthet arról, hogy mely tevékenysége tartozik a kizárólagos gazdasági tevékenysége körébe. A környezet védelme, a közegészségügyi szempontok figyelembe vétele a hulladékgazdálkodási tevékenység kapcsán az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdésében elismert célt, a közérdeket szolgálják.
- [131] A termékdíjas termékek gyártói, illetve importőrei a termékdíj megfizetésével az államra hárítják a hulladékhasznosítási feladataikat, amely tevékenységet jelenleg az állam az ITM-en keresztül koordinálja. Tekintettel arra, hogy ez az állami feladatellátás nem volt kellően hatékony, azt az állam bevonta a kizárólagos gazdasági tevékenységei körébe, azzal, hogy a tevékenységet maga végezheti, vagy koncesszióba adhatja.
- [132] A hulladékértékesítési tevékenység jogának (egyes hulladékfajták panaszosok általi kereskedelme) állított elvesztése kapcsán az Alkotmánybíróság külön is kiemeli, hogy az érvényes hatósági engedély birtokában az abban meghatározott hulladékfajtára (hulladékáramra) vonatkozó kereskedelmi tevékenység folyamatos végzésének állam általi, változatlan jogszabályi feltételek melletti garantálására a vállalkozáshoz való alapjog az indítványozóknak nem biztosít alanyi jogot. Az indítványozók az állam által ellátott közfeladat ellátásában működtek közre akkor is, amikor meghatározott hulladékfajták (hulladékáramok) értékesítését végezték. A piaci alapon végzett tevékenységük során nemcsak a piaci viszonyok változásából eredő kockázattal, de azzal is előre számolniuk kellett, hogy az állam a közfeladat ellátását átalakíthatja, azt illetve annak egy részét kizárólagosan az állam által ellátandó feladattá (az állam kizárólagos gazdasági tevékenységévé) teheti. Az új, integrált (koncessziós) modell bevezetése mögött álló közérdekű jogalkotói célok igazoltan szükségessé tették a kifogásolt szabályozás bevezetését, annak részeként az indítványozók – mint az állami közfeladat ellátásában közreműködő vállalkozások – által korábban hatósági engedély alapján piaci alapon végzett egyes hulladékfajtákra (hulladékáramokra) vonatkozó kereskedelmi tevékenység korlátozását, koncesszióba vonását.
- [133] A vállalkozáshoz, a vállalkozás folytatásához való alapjog sérelmét állító indítványi elemhez kapcsolódóan a fent kifejtettek alapján – összefoglalóan – az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki.
- [134] Az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezések nem tekinthetők olyan Alaptörvényben foglalt jogoknak, amelyek állított sérelme a vizsgált esetben önálló és érdemi alkotmányossági vizsgálatra adott volna lehetőséget az Alkotmánybíróság számára. Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésével összefüggésben megfogalmazott indítványozói érveket az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó alkotmányossági vizsgálat során vette figyelembe.
- [135] A hulladék piacon a hazai verseny panaszosok által állított „torzulását”, az új, integrált (koncessziós) modellnek a határon átnyúló kereskedelemre gyakorolt, az indítványozók által állított negatív hatását az Alkotmánybíróság az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése alapján a jelen alkotmányjogi panasz keretében nem vizsgálhatta.
- [136] Az indítványozók állításával szemben a támadott törvényi szabályozás következtében az indítványozók „önálló hulladék piaci szerepe” nem szűnt meg, a megváltozott törvényi szabályozásnak megfelelően és annak keretei között továbbra is a piacon maradhatnak. A megváltozott törvényi szabályozásból eredő piaci szerepváltozás, a koncesszor belépésével a gazdasági pozíciók átalakulása önmagában nem vet fel alkotmányossági kérdést.
- [137] Nincs az indítványozóknak az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdéséből levezethető alapjoga arra, hogy az állami közfeladat ellátásában való közreműködésük törvényi keretei változatlanok maradjanak, változatlan/megváltoztathatatlan piaci körülmények között végezhessek a vállalkozási tevékenységüket.
- [138] A támadott törvényi szabályozás nem zárta el határozatlan időre az indítványozókat a korábban folytatott vállalkozási tevékenységüktől; a koncesszióval nem érintett tevékenységüket változatlan feltételekkel folytathatják tovább az új, integrált modellben is, a végleges hatósági engedélyekben foglaltaknak megfelelően. A koncesszióval érintett tevékenységük tovább folytatására is jogosultak a végleges hatósági engedélyekben foglaltak alapján, a megváltozott törvényi szabályozásban foglalt feltételrendszernek megfelelően. E tevékenységeket koncesszorként, illetve konzorcium esetén annak tagjaként valamint koncesszori alvállalkozóként egyaránt végezhetik, tovább folytathatják. A törvényalkotó megfelelő felkészülési időt biztosított az indítványozók számára ahhoz, hogy felkészüljenek a megváltozott törvényi szabályozásra, piaci folyamataikat, anyagbeszerzéseiket, megrendeléseiket, szerződéses kapcsolataikat ahhoz igazítsák.
- [139] Az Alkotmánybíróság nyomatékkal utal arra, hogy az indítványozók tevékenységi köreit a támadott törvényi szabályozás nem vonta el; azok egy részét nem is érintette, míg más (a koncesszióval érintett) részüket sem vonta el, azt a megváltozott törvényi környezetben annak feltételei szerint továbbra is biztosította a számukra.

- [140] Az új, integrált (koncessziós) modellben a koncesszióval érintett tevékenységek tekintetében az ezekben az indítványozók részéről alvállalkozóként történő bekapcsolódás olyan tényleges és reális lehetőség, amivel az új, integrációs modell eleve számolt; az indítványozók az alvállalkozói tevékenységet továbbra is „for profit” alapon, díjazás ellenében végezhetik a megkötött alvállalkozói szerződéseik alapján.
- [141] Az Alkotmánybíróság szerint a vállalkozáshoz való alapjog (a vállalkozási tevékenység folytatásához való jog) korlátozásának a szükségességét a vizsgált esetben a közszolgáltatás átszervezésének a szükségessége, az e mögött álló alapjogok védelme illetve a P) cikk (1) bekezdésében foglalt alaptörvényi rendelkezés érvényre juttatása, továbbá az Európai Unió hulladékgazdálkodásra vonatkozó irányelveinek való megfelelés (célértékek teljesítése) egyaránt megalapozzák. A korlátozás arányossága is megállapítható a jelen határozat indokolásában kifejtett szempontok alapján, különös figyelemmel arra, hogy a támadott szabályozás nem vonja el határozatlan időtartamra az indítványozók által gyakorolt vállalkozási tevékenységet (annak folytatását) az indítványozóktól.
- [142] 5. Az indítványozók a hulladékgazdálkodási tevékenységükhöz használt eszközeik, berendezéseik átruházhatóságának állított korlátozásával összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz forduláshoz, valamint a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jogok sérelmét is állították panaszukban.
- [143] Az indítványozók az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog állított sérelme körében – az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának részleges bemutatásán túlmenően – alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztettek elő, ezért ezt az indítványi elemet az Alkotmánybíróság az indítvány alapján érdemben nem vizsgálhatta. Az indítványozók a Ht. 92/G. §-ában foglalt szabályozást azért tekintették ellentétesnek a bírósághoz fordulás jogával, mert értelmezésükben az a miniszter döntésével szemben nem teszi lehetővé a bírósági jogorvoslatot. A Ht. 92/G. §-ában foglalt szabályozást azért tartották a jogorvoslathoz való alapjogba ütközőnek, mert az előzetes jóváhagyás megtagadó miniszteri döntést olyan „kvázi hatósági kontrollnak” tekintették, amellyel szemben nincs semmilyen jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Ht. 92/G. §-a hatósági hatáskört biztosít a miniszter számára, akinek az eljárására az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) valamint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Kormányrendelet (a továbbiakban: R2.) szabályozása az irányadó. Az Ákr. 112. § (1) bekezdése értelmében a hatóság határozata ellen önálló jogorvoslatnak a jelen esetben bírósági jogorvoslatnak van helye. A hatósági eljárás részletszabályait az R2. 3/A. §-a tartalmazza. A kifejtettek alapján – szemben az indítványozók állításával – a miniszter előzetes jóváhagyás tárgyában hozott döntése tehát hatósági döntés, amellyel szemben bírósági jogorvoslatnak van helye. A bírósági jogorvoslat a Ht. 92/G. § (5) bekezdése értelmében annyiban korlátozott, hogy az nem reformatórius; a bíróság nem változtathatja meg a miniszter döntését, ugyanakkor a bíróság korlátozott jogorvoslati jogköre önmagában még nem zárja ki a hatékony jogorvoslat lehetőségét, illetve nem jelenti a jogorvoslathoz való alapjog panaszosok által állított teljes hiányát.
- [144] A kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság elutasította a bírósághoz forduláshoz és a jogorvoslathoz való alapjog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés] sérelmét állító panaszt is.
- [145] A jelen határozat indokolásában foglaltak alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat keretében a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésében, továbbá XII. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt alapjogok sérelmét állító alkotmányjogi panaszt.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2885/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3346/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.175/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Tiborcz Attila ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben kérte a Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.740/2021/7. számú ítélete és a Kúria Pfv.I.20.175/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a megjelölt ítéletek ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, a XX. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel valamint a 28. cikkel.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó házastársa személygépjárművel vaddisznóval ütközött, az árokba hajtott, a vezetőt a mentők szállították el a helyszínről, a rendőrség a közúti szabályok kisebb fokú megsértése miatt indult szabálysértési eljárást megszüntette. A gépjármű haladási iránya szerinti jobb oldalon a vaddisznó tetemét elszállító vadásztársaság, a bal oldalon az alperes vadásztársaság vadászterülete terült el. A baleset helyszíne nem állt olyan tábla hatálya alatt, amely szabadon élő állatok fokozott megjelenését előrejelezte volna.
- [3] Az indítványozó keresetében az alperes vadásztársaság felróhatóságát arra hivatkozással állította, hogy elmulasztotta kármegelőzési kötelezettségét, amikor nem volt kihelyezve fokozott vadveszélyre felhívó tábla, illetve az út melletti kerítés állagát sem ellenőrizte megfelelően.
- [4] Az első fokon eljáró Monori Járásbíróság 2.P.20.455/2019/100. számú ítéletével részben helyt adott az indítványozó keresetének. A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.740/2021/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria Pfv.I.20.175/2022/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó által hivatkozott, az alperes vadásztársaság felróhatóságát alátámasztó körülmények a másik, perben nem álló vadásztársaság vadászterületén észlelt körülmények, ezért az alperes vadásztársaság oldalán kármegelőzési intézkedési kötelezettséget nem keletkeztetnek.
- [5] 2. Az indítványozó az eljárás során hozott másodfokú és kúriai ítéletek alaptörvény-ellenességnek a megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-a alapján.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek *contra legem* értelmezése sérti a károsodott gépjárművel rendelkezők tulajdonhoz való jogát, áttételesen az állam életvédelmi feladatait is erodálja, gátolja a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és kizárja a bírósághoz fordulás jogát. Az indítványozó kifogásolta, hogy olyan bizonyítás elmaradását róják fel, amelyet az elsőfokú bíróság nem tartott szükségesnek lefolytatni, később az eljárási szabályok azonban nem biztosítottak lehetőséget ezen bizonyítás lefolytatására.
- [7] Az indítványozó szerint a Kúria jogértelmezése ellehetetleníti a károsultak igényérvényesítését, amikor az indítványozóra hárította annak bizonyítását, hogy melyik vadásztársaság földterületéről érkezett a vad.
- [8] Az indítványozó a bírósághoz fordulás joga és a jogorvoslathoz való jog sérelmét azzal indokolta, hogy a bizonyítás lehetetlen volta károsultak ezreit fogja visszatartani igényük bírósági úton történő érvényesítésétől. Az indítványozó szerint a tulajdonhoz való joga a bírósághoz fordulás jogának szűkítése révén sérült azáltal, hogy a károsultak nem tudnak hozzájutni a vagyonukat érintő károk megtérítéséhez. Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a vad kiváltási irányára vonatkozó bizonyítékokat.

- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú ítélet és a Kúriai ítélet *contra legem* értelmezése sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, a tulajdonhoz való jogát, az élethez és a testi épséghez való jogát, valamint a bírósághoz fordulás jogát.
- [10] Az indítványozó a másodfokú ítéletet *contra legem* jogértelmezésére tekintettel tartotta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba ütközőnek, amikor a közúti jelzótábla kihelyezéséhez egyéb feltételeket fűzött.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az Alaptörvény II. cikket, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XX. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit valamint a 28. cikket.
- [15] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [16] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének, a XIII. cikk (1) bekezdésének, a XX. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének megsértésével kapcsolatban tartalmilag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította, ezért az alkotmányjogi panasz ezen részeit is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján bírálta el. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [18] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyon követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdon jog sérelméről kevesztül nem lehet eszköze vagyonjogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást.
- [20] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [21] Az Alkotmánybíróság előjáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy az ügyében eljáró bíróságok nem osztották azon álláspontját, miszerint az alperes vadásztársaságot felelősség terheli amiért nem helyezte ki előzetesen fokozott vadveszélyre utaló táblát a baleset helyszínén, illetve nem megfelelő állagú vadkerítést tartott fenn.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési,

szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [24] A Kúria ítéletében részletesen megindokolta, hogy csak a kereseti kérelemmel érintett körben foglalhat állást az indítványozó kérelmeiről, illetve egyéb körben a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem találta igazoltnak az indítványozó kifogásait (kúriai ítélet [20]–[22]).
- [25] Az indítványozó a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 27. §-a, illetve a 29. §-ában írt befogadási feltételek teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *ah*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/215/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3347/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pkf.442/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó (képviseli: dr. Szabados János kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben kérte a Bicskei Járásbíróság 3.P.20.441/2021/16. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pkf.442/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a megjelölt végzések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit valamint a 25. cikk (2)–(3) bekezdéseit és a 28. cikket.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint a Fejér Megyei Kormányhivatal 2013-ban vezetőjogot engedélyezett az indítványozó számára a Bicske-Mavir-Dorog 120 kV-os közcélú elosztó vezeték építésére. A vezetőjjoggal érintett egyik ingatlan tulajdonosa pert indított az eredeti birtokállapot helyreállítása és a zavarás megszüntetése érdekében. Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott és arra kötelezte az indítványozót, hogy 90 napon belül távolítsa el az ingatlanok felett elhelyezett nagyfeszültségű távvezetékét. A másodfokú bíróság a teljesítési határidőt 180 napra módosította. A Kúria a felülvizsgálat törvényi kizártsága okán hivatalból elutasította az indítványozó felülvizsgálati kérelmét.
- [3] Ezt követően a Fejér Megyei Kormányhivatal építéshatósági határozatában megállapította, hogy az alapperben érintett vezetékszakasza a vezetőjjogi engedélyekben foglaltak szerint valósult meg, majd a Komárom Esztergom Megyei Kormányhivatal kérelemre folytatott környezetvédelmi tájékoztatásában megállapította, hogy a hatósági ellenőrzést mellőzi.
- [4] Az indítványozó perújítási eljárást kezdeményezett, az elsőfokon eljáró Bicskei Járásbíróság 3.P.20.441/2021/16. számú végzésében a perújítási kérelmet érdemi vizsgálatra alkalmatlanként elutasította. A másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék 1.Pkf.442/2022/7. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítványozó az eljárás során hozott első- és másodfokú végzések alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-a alapján.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a perújítási eljárásban sérült a tisztességes eljárásból fakadó nyilvános tárgyaláshoz való joga, jogorvoslathoz való joga és az Alaptörvény 28. cikke.
- [7] Az indítványozó szerint az elsőfokú végzés tévesen értékelte az építéshatósági és környezetvédelmi hatóságok döntéseit a perújítás utáni tényeknek, illetve kifogásolta, hogy a másodfokú végzés figyelmen kívül hagyta, hogy mindkét hatósági közokirat értelmében a vezetékszakasza megfelel a jogszabályi előírásoknak.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket sérti a bíróságok azon eljárása, hogy nem rendelték el az új tények ismeretében a birtoklásban zavaró magatartás körében felmerülő jogalap vizsgálatának megismétlését. Az indítványozó szerint az alapperben kirendelt szakértő véleménye szakmaiatlan és szubjektív, az abban foglaltakat a hivatkozott közigazgatási határozatok megcáfolják. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértését az indítványozó azzal is indokolta, hogy a közigazgatási döntések értelmében jogszerű jogalapja volt a birtoklásra, így a polgári bíróság által elrendelhető birtokvédelmi eszköz nem vezethet a közigazgatási határozat felülbírálatára.
- [9] Az Alaptörvény 25. cikk (2)–(3) bekezdéseinek sérelmét azzal indokolta az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok nem követték az irányadó bírósági gyakorlatot és felülbírálták a közigazgatási határozatokat, míg a 28. cikket azért sértik a támadott végzések, mert nem értékelték a perújítási eljárásban felmutatott új tényeket.

- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a* és *b*) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [13] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit valamint a 25. cikk (2)–(3) bekezdéseit és a 28. cikket.
- [14] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény 25. cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [16] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*)–*f*) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését több szempontból is kifogásolta, így a nyilvános tárgyaláshoz való jog megsértése okán is, azonban e tekintetben indítványa e részjogosítvány megjelölésén kívül egyéb indokolást nem tartalmazott. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, mivel a nyilvános tárgyaláshoz való jog sérelme vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány e tekintetben nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének megsértésével kapcsolatban tartalmilag a tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmét állította, ezért az alkotmányjogi panasz ezen részeit is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján bírálta el. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [19] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírói határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyonjogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerinti indokolást.
- [21] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.

- [22] Az Alkotmánybíróság elöljáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a perújítási eljárás során eljáró bíróságok nem tekintették a perújításra alkalmasnak az utóbb bemutatott hatósági határozatokat.
- [24] A másodfokú bíróság végzésében részletesen megindokolta, hogy nem minősül perújítási oknak azon indítványozói hivatkozás, amely szerint az alapügyben eljáró polgári bíróságok közigazgatási határozatok felülbírálatát valószínűsítették volna meg, mert e sérelem alapja nem a felek közötti jogviszonyban a döntéshez szükséges tényre, ezek bizonyítékaira, hanem az anyagi jog értelmezésére vonatkozik. A másodfokú végzés megjegyezte, hogy az a körülmény, hogy valamely beruházásra a hatósági engedélyeknek megfelelően került sor, nem zárja ki az adott beruházás birtokháborítónak történő minősítését. A másodfokú végzés az utóbb született közigazgatási határozatok vonatkozásában kiemelte, hogy azok a ténybeli vitán kívülálló kérdéskörre vonatkoznak. A másodfokú bíróság arra is figyelemmel volt, hogy a környezetvédelmi hatóság tájékoztatása önmagában nem eredményezi a birtoksértő állapot hiányát, mert az alapügyben eljáró perszakértő által alátámasztott műszaki értékelésen túleső, szubjektív alapú károsító hatás cáfolatára nem alkalmas.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az eljáró bíróságok részletesen megindokolták, hogy miért nem tartják érdemi vizsgálatra alkalmasnak az indítványozó perújítási kérelmét, amely kapcsán az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [26] Az indítványozó a támadott végzések alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [27] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 27. §-a, Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja és a 29. §-ában írt befogadási feltételek teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/198/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3348/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.489/2022/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Gyárfás Péter ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.P.50.735/2021/8. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.636.321/2021/4. számú ítélete és a Kúria Pfv.I.20.489/2022/4. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók álláspontja szerint az ítéletek és a végzés ellentétes az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, XIII. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az indítványozók, perbeli felperes tulajdonostársak keresetükkel társasházi iratok (közgyűlési jegyzőkönyv és jelenléti ív) kiadását kérték az alperes társasháztól, a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) 39. § (3) bekezdése alapján. Az alperes társasház ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, mindazonáltal becsatolta a kiadni kért iratokat. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kifejtve, hogy a Kúria – felperesek által hivatkozott, Pfv.I.21.046/2014/5. számú – precedensértékű határozata a tulajdonostársak betekintési és másolatkérési jogára vonatkozik, nem az iratok megküldésére, ilyen kötelezettsége az alperesnek nincs, a jegyzőkönyv megküldésére vonatkozó megkeresés pedig nem érkezett az indítványozóktól. Rámutatott, hogy az SzMSz értelmében a tulajdonosok az iratbetekintés jogát a közös képviselő irodájában gyakorolhatják.
- [3] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyó ítéletét eltérő indokra, az alperes teljesítésére alapította. Hangsúlyozta, hogy teljesített kereset alapján marasztalásnak nincs helye, melyre tekintettel a fellebbezés további hivatkozásaival nem foglalkozott.
- [4] Az indítványozók a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § alapján a jogerős ítélet felülvizsgálatának engedélyezését kérték, mert álláspontjuk szerint a bíróságok eltértek a Kúria közzétett határozatában kifejtett jogi indokoktól. Előadták: a perbeli teljesítés nem menti fel az alperest a marasztalás alól, perköltségre pedig semmiképp nem jogosult, az ilyen tartalmú jogerős ítélet a Pp. szabályait sérti, aláássa a közrendet, a Kúria ítéletében elemzett tulajdonosi jogokat pedig „végleg megszünteti”. Mivel a másodfokú bíróság az érdemi kérdésekkel nem foglalkozva helybenhagyta a precedensértékű határozatot sértő ítéletet, eljárása kirívóan jogsértő, ítéletének megváltoztatása indokolt. Figyelemmel arra, hogy az előterjesztett engedélyezési kérelem tartalmi hiányos és az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 8. pontja értelmében hiánypótlás elrendelésének sincs helye, a Kúria az indítványozók felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét a Pp. 410. § (4) bekezdés alapján hiánypótlási felhívás kibocsátása nélkül visszautasította.
- [5] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a törvényszék ítélete ellentétes az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, XIII. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [6] Az indítványozók szerint az alaptörvényi sérelem érdemben befolyásolta a bírói döntést azáltal, hogy a bíróságok nem tettek eleget a tényállás megállapítási és ebből következő indokolási kötelezettségüknek sem. A bíróságok nem az anyagi és eljárási jogszabályok szerint jártak el, a jogszabályok értelmezését nem az Alaptörvénynek megfelelően végezték.

- [7] Az ügy érdemére kiható, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértés az is, hogy a Pp. 347. § (1) bekezdés a) pontját és a Pp. 383. §-át, illetve a Pp. 346. § (5) bekezdését is megsértették, mert a jogerős ítélet nem adta meg a bíróság döntésének jogszabályi alapját. Az eljárásban a másodfokon eljáró bíróság az első fokú bíróság hamis tényeire alapozó, a Kúria precedensét kizáró, az indítványozók jogait a saját faktaival korlátozó, súlyosan jogellenes döntését vizsgálat tárgyává ténylegesen nem tette. Egyetlen jogszabályi helyet sem tudott jogi indokolásában felmutatni a bíróság, amely kifejezetten azt tudta volna alátámasztani, hogy a perben teljesítő alperes e teljesítésével a per nyertese lehet a magyar jog szerint. Önkényesek, tény- és jogellenesek a tény- és jogállítások, elmaradt a jogi indokolás, illetve ami van, az a Kúria precedenseivel és a jogszabályokkal ütközik.
- [8] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése szerint a jogszabályok mindenkire kötelezők, beleértve a bíróságokat is. A bíróságok azonban ezt az alaptörvényi rendelkezést megsértették, magukat a jogszabályok fölé helyezték.
- [9] A bíróságok súlyos és felróható jogsértéseket követtek el, ezzel korlátozták az alkotmányjogi értelemben vett kérelmezői tulajdonjogot is, amelynek része mindaz, amire a tulajdonjog kiterjedhet (így a másolatkérés és -adás iránti jog).
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozók határidőben nyújtották be. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [R) cikk (2) bekezdés, XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott bírói döntést, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.P.50.735/2021/8. számú ítéletét, a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.636.321/2021/4. számú ítéletét és a Kúria Pfv.I.20.489/2022/4. számú végzését, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Önállóan nem szabályoz ugyanakkor az indítványozók számára biztosított alapjogot az indítványban felhívott rendelkezések köréből az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése. Ezért további vizsgálatra az utalt indítványi elem kapcsán erre tekintettel sem volt lehetőség.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [14] Az Alaptörvény XIII. cikk és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók valójában egyet nem értésüket fejezik ki az eljáró bíróságok döntéseivel, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]]. Az eljáró bíróságok döntéseik indokairól megfelelően számot adtak.
- [15] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges

érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróságok a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tették, és követhetően számot adtak döntéseik indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és ezen keresztül a tulajdonhoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.

- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/406/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3349/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.638/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gyárfás Péter ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.I.20.638/2022/2. számú végzése ellen, annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint a végzés ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az indítványozó, perbeli felperes társasházi tulajdonostárs keresetével társasházi iratok (közgyűlési határozatok) másolatának kiadását kérte az alperes közös képviselőtől. Az alperes közös képviselő ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, elsődlegesen a perbeli legitimációja hiányára hivatkozott. Ennek körében kiemelte, hogy a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) szabályai szerint jogviszony csak a tulajdonos és a társasházközösség, valamint a társasházközösség és a közös képviselő között áll fenn, a tulajdonos és a közös képviselő között közvetlenül nem, ezért az indítványozó a közös képviselő kötelezését nem kérheti. Az alperes előadta azt is, hogy a Tht. 39. § (4) bekezdését nem sértette meg, ugyanis az indítványozó által hivatkozott közgyűlési határozatokat magában foglaló közgyűlési jegyzőkönyvet az indítványozó részére – az indítványozó mindkét ingatlana tekintetében – postai úton megküldte, amelyek „nem kereste” jelzéssel visszaérkeztek a feladóhoz. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította az alperes perbeli legitimációjának hiánya okán, miután az indítványozó igényét nem a társasházzal szemben kívánta érvényesíteni.
- [3] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját az alperes passzív perbeli legitimációjának hiányát illetően, így az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [4] A másodfokú bíróság határozata ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria végzése szerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye a felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben. Az adott esetben a társasház tulajdonostársi közösségének szervei által hozott határozatok kiadása iránti perben az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság pedig azt helyben hagyta. A társasházi iratok kiadása iránti per a Pp. 7. § 18. pontjának megfelelő vagyoni jogi per, a tulajdonos ugyanis vagyoni értékű joga: tulajdonjoga alapján tarthat igényt az iratok kiadására. Az első- és a másodfokú bíróság ítéletei azonban egybehangzók: azonos jogszabályi rendelkezéseken és azonos jogi indokokon alapultak, ezért a Pp. idézett rendelkezése alapján nincsen helye felülvizsgálatnak. Erre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelmet visszautasította.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése a két ítélet egybecsengő egyhangúsága miatt utasította vissza a felülvizsgálati kérelmét. Számára úgy tűnik, mintha a Kúria meg sem vizsgálta volna az ítéleteket, azonban a Kúria a saját mérlegelési jogkörében járt el, amikor a saját precedensei ellenében, azok alkalmazását megkerülve állapította meg, hogy a két bírósági ítélet jogszerű volt.

- [7] A panaszos szerint a bíróságok megsértették a fegyverek egyenlősége elvét, és érdemben befolyásolta a bírói döntést is azáltal, hogy a bíróságok nem tettek eleget a tényállás-megállapítási és ebből következő indokolási kötelezettségüknek sem. A Kúria sem, amely saját precedensei ellenében döntött a felülvizsgálat során.
- [8] Az ügy érdemére kiható, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértés az, amely még a Pp. 347. § (1) bekezdés a) pontját és a Pp. 383. §-át, illetve a Pp. 346. § (5) bekezdését is sérti, mert a jogerős ítélet és az azt helyben hagyó kúriai felülvizsgálati végzés nem nevezett meg egyetlen jogszabályt sem annak megalapozására, hogy a közös képviselői kötelezettség nem teljesítés miatti felelősség miképpen terhelhető rá egyedül a társasházra.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.I.20.638/2022/2. számú végzését, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [11] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [12] Az Alaptörvény XIII. cikk és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók valójában egyet nem értésüket fejezik ki az eljáró bíróságok döntéseivel, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]]. A Kúria döntései indokairól megfelelően számot adott.
- [13] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróságok a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tették, és követhetően számot adtak döntéseik indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]]. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]] Az alkotmányjogi panasz-

ban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és ezen keresztül a tulajdonhoz való jog megsértésének kéteyle nem merül fel.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kéteylet, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/93/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3350/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 41. § (3) bekezdés harmadik és negyedik mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Körmen di Járásbíróság bírósági titkára (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 1802-21.Kr.Vh.35/2023. számon folyamatban lévő, végrehajtás megszüntetése iránti nemperes eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 41. § (3) bekezdésének harmadik és negyedik mondata alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint az alaptörvény-ellenessé nyilvánított jogszabályi rendelkezés alkalmazhatóságának kizárása iránt.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A végrehajtást kérő kérelmére a közjegyző végrehajtást rendelt el az adós ellen meg nem fizetett kölcsönösszeg és járulékai megtérítése tárgyában. Az eljárás során a végrehajtást kérő a Vht. 40. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően tájékoztatta a végrehajtót, hogy az adós a tartozását kiegyenlítette, a befizetett összeg azonban a végrehajtás költségeit nem fedezi. E tekintetben kérte a végrehajtási eljárás folytatását és a végrehajtási költségek kiegyenlítését követően a végrehajtási eljárás befejezését. Az eljáró végrehajtó ezt követően felszólította az adóst a végrehajtási költségek megfizetésére, aki azonban ennek nem tett eleget. A végrehajtó ezután felhívta a végrehajtást kérőt, hogy „törvényben foglalt kötelezettségének haladéktalanul tegyen eleget”, majd betérjesztette az ügyet a végrehajtást foganatosító Körmen di Járásbíróságra, hogy kötelezze a végrehajtást kérőt a Vht. 41. § (3) bekezdésére és a 34. § (4) bekezdésére hivatkozással a végrehajtási költség megfizetésére.
- [4] A fenti előzmények után az előtte folyamatban lévő végrehajtás megszüntetése iránti nemperes eljárást az indítványozó felfüggesztette, és az Alkotmánybírósághoz fordult. Álláspontja szerint a Vht. 41. § (3) bekezdésének harmadik és negyedik mondata sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás-hoz való jogot, mert nem biztosítja a bírósághoz fordulás jogát és az eljárás észszerű időn belüli befejezéséhez való jogot, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslat-hoz való jogot. Az indítványozó úgy véli, az eljárás nem kellően szabályozott volta megfosztja a feleket a végrehajtói díjak érdemi vitatásának lehetőségétől, a végrehajtó számára pedig nem teszi lehetővé a jogszerű vagy nem vitatott díjigény végrehajtást kérővel szemben történő kikényszerítését.
- [5] Az indítvány a Vht. vonatkozó rendelkezésein túl a kapcsolódó jogi szabályozást – a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet és a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 8/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet – is részletesen idézve fejti ki, hogy amennyiben a Vht. 41. §-ban szabályozott eljárás nyomán kerül sor az iratok betérjesztésére a végrehajtást foganatosító bíróságra, a végrehajtás megszüntetésének nincs helye, a bíróság végzéssel kötelezi a végrehajtást kérőt a végrehajtási költség megfizetésére. A bíróság ez esetben formális döntést hoz, a végrehajtó által kért összeg megfizetésére kötelezi a végrehajtást kérőt, vizsgálatnak, elutasításnak nincs helye. Bizonytalannak tartja a szabályozást abban a tekintetben is, hogy a bíróság végzése ellen van-e helye jogorvoslatnak, illetve a végzés alapján a végrehajtó kivel szemben folytatja a végrehajtást. Nem állapítható meg álláspontja szerint az sem, hogy a végrehajtást kérőtől miként hajtható be az összeg, mivel vele szemben végrehajtási eljárás nem folyik. Az indítványozó szerint a bíróság végzése eredményként a végrehajtási eljárás a végrehajtás költségére korlátozódik.

- [6] 3. Az Alkotmánybíróság hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, utalva arra, hogy annak elmulasztása esetén az Alkotmánybíróság az indítványt hiányos tartalma szerint bírálja el. A felhívásra válasz nem érkezett.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti [3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]]. Ennek során nemcsak az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapját köteles vizsgálni, de nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek [3058/2015. (III. 31.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [9]].
- [8] 4.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az indítványozó bírósági titkár által – az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján, az Abtv. 1. § b) pontjában foglaltakra figyelemmel – előterjesztett bírói kezdeményezés megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.
- [9] 4.2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja és az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll hatáskörében eljárva jogszabály alaptörvény-ellenességét vizsgálhatja meg, amelynek a Vht. támadott része, mint törvényi rendelkezés megfelel.
- [10] 4.3. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az „eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) ügygel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye.” (Abv., Indokolás [22]) E feltételnek az indítvány az alábbiak szerint nem felel meg.
- [11] Az Alkotmánybíróság a 3192/2014. (VII. 15.) AB határozatában rámutatott: „Az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában. Ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak alkotmányos funkciójával összefüggésben az Alaptörvényből és az Abtv.-ből fakadó kötelessége, hogy a bírói kezdeményezés törvényi feltételeinek a fennállását megvizsgálja, s azok nyilvánvaló hiánya esetében a kezdeményezést visszautasítsa.” (Indokolás [15])
- [12] Az Alkotmánybíróságnak nem feladata a jogszabály-értelmezés – hacsak azt nem alkotmányjogi kérdés megválaszolása teszi szükségessé –, jelen esetben a bírói kezdeményezés megkerülhetetlenné teszi a kifogásolt jogszabályi rendelkezés és az ahhoz szorosan kapcsolódó szabályozás indítvány elbírálásához szükséges mértékű áttekintését [lásd hasonlóan: 3160/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [13] A Vht. Végrehajtás foganatosításának közös szabályairól szóló III. fejezete tartalmazza a végrehajtás költségének viselésére és a követelés megszűnésének és csökkenésének bejelentésére vonatkozó szabályokat. A Vht. 40. és 41. §-a szabályozza azokat az eseteket, amikor a végrehajtás során az adós közvetlenül a végrehajtást kérőnek teljesít.
- [14] A Vht. 40. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást kérő köteles haladéktalanul bejelenteni a végrehajtónak a követelés megszűnését vagy csökkenését, továbbá köteles a végrehajtó felhívásának megfelelően megfizetni a végrehajtás költségét [Vht. 34. § (5) bekezdés]. Ezen bejelentés elmulasztásából eredő költségért és kárért, valamint a végrehajtás költségének megfizetéséért a végrehajtást kérő felel [Vht. 40. § (2) bekezdés].
- [15] A Vht. 41. §-a rendezi azt az esetet, ha az adós okirattal valószínűsíti a végrehajtónál a követelés alaptalanságát, teljesítését, megszűnését, vagy hivatkozik a követelés, illetve a végrehajtási jog elévülésére. Ebben az esetben

a végrehajtó az adós által bemutatott bizonyítékra utalva nyilatkozattételre hívja fel a végrehajtást kérőt azzal, hogy az adóstól felvett összegből a Vht. 34. § (5) bekezdésében megjelölt összeget fizesse meg. Ha a végrehajtást kérő az adós állítását elismeri, és a felhívásban megjelölt összegeket megfizeti, a végrehajtási eljárás befejeződik [Vht. 41. § (2) bekezdés]. Ha a végrehajtást kérő a nyilatkozattételt elmulasztja, vagy az adós állításának elismerése ellenére a végrehajtás költségét nem fizeti meg, a végrehajtó betérjeszti az ügyet a végrehajtást foganatosító bírósághoz. Ebben az esetben a végrehajtás megszüntetésének nincs helye, a bíróság végzésével kötelezi a végrehajtást kérőt a Vht. 34. § (5) bekezdésében említett összegek megfizetésére akkor is, ha őt költségkedvezmény illeti meg, a végrehajtó pedig a végzésben feltüntetett összegek behajtására folytatja az eljárást [Vht. 41. § (3) bekezdés].

- [16] Az Alkotmánybíróság a fenti jogszabályi rendelkezések áttekintését követően megállapította, hogy a Vht. a végrehajtandó követelés megszűnésének vagy csökkenésének bejelentését eltérően, attól függően rendezi, hogy azt a végrehajtást kérő (Vht. 40. §) vagy az adós (Vht. 41. §) jelenti be a végrehajtónak, és e két eljárásban más-más jogkövetkezmények érvényesülnek a végrehajtást kérő mulasztása, illetve nem teljesítése esetén.
- [17] A bírói kezdeményezéssel érintett ügy tárgya végrehajtás megszüntetése iránti nemperes eljárás, amelyet a végrehajtó kezdeményezett a Vht. 41. § (3) bekezdésére hivatkozva. Az indítványt tartalma szerint elbírálva, az eljárást felfüggesztő végzésben írt tényállás és a csatolt iratok alapján azonban megállapítható, hogy a végrehajtást kérő jelentette be az adós teljesítését, így az adott esetben nem az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezések, hanem a Vht. 40. §-a az irányadó.
- [18] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés, mivel az adott eljárásban a támadott rendelkezést az indítványozónak nem kell alkalmaznia, nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti törvényi feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/604/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3351/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla I.242/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Bólyai János és Társai Ügyvédi Iroda, dr. Szikinger István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, és kérte – a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.491/2021/5. számú ítéletére kiterjedően – a Debreceni Ítéltábla I.242/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] Az indítványozót a Nyírbátori Járási Ügyészség a B.186/2019/61. számú vádiratában 2 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 227. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző becsületsértés vétségével vádolta.
- [3] Az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás szerint az indítványozó 2019 februárjában az otthonában található számítógépét használva a Facebook internetes közösségi oldalon bejegyzést tett közzé, amelyben az egyik városi rendőrkapitányság vezetőjét „despotának nevezte, nulla szakértelemmel, jogtiprások garmadájjával, hozzá nem értéssel, jogszabályok nem tudásával vagy tudni nem akarásával, kulturálatlansággal, felsőbbrendűség-érzettel, göggel” jellemezte, továbbá kijelentette, hogy – véleménye szerint – a szóban forgó személy „alkalmatlan vezetőnek”. A fenti bejegyzést a Facebookon többen megosztották. Ezt követően az indítványozó 2019 áprilisában szintén otthoni számítógépét használva beadványt küldött ugyanezen rendőrkapitányság hivatalvezetőjének személyes meghallgatása érdekében időpontot kérve. Beadványában – egyebek mellett – az alábbiakat írta: „a párom undort kapott magától...”, „Magánemberként a maga munkásságáról mellesleg az a véleményem, nem hányingerkeltő, hanem okádék színvonal. Mentségére legyen mondva, hogy a [...]i rendőrség állományának a tagja, ami sok mindent megmagyaráz.”
- [4] A Nyíregyházi Járásbíróság az indítványozót ítéletében az ellene 2 rendbeli becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól felmentette. Miután a bíróság megállapította, hogy az inkriminált kifejezések mindkét sértett esetében alkalmasak voltak arra, hogy a róluk a környezetükben kialakult kedvező társadalmi megítélést negatív irányba befolyásolja, részletesen elemezte és vizsgálta a vonatkozó alkotmánybírói döntések alapján a véleményszabadság korlátait, a közügyek szabad vitatását, illetve a közszereplők bírálhatóságát biztosító véleményszabadság tartalmát és annak határait. Ennek keretében utalt az alkotmánybírói gyakorlat által kialakított kétlépcsős tesztre is, ami szerint elsőként a bíróságnak abban kell állást foglalnia, hogy az adott közlések a közügyekben való megszólalást, álláspontot tükröznek-e, majd – ezt követően – azt kell eldönteni, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e. Az így lefolytatott vizsgálat eredményeként a bíróság megállapította, hogy az indítványozó által tett – kizárólag a sértettek munkavégzésének minőségére, közhatalmi funkciójuk gyakorlása során tanúsított magatartásukra vonatkozó – negatív tartalmú közlések értékítéletet kifejező véleménynyilvánításnak minősülő közügyekben való megszólalások, „és ekként a közügyek vitatását megillető magasabb szintű alkotmányos védelem alatt állnak, mely a hatalom és a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének és ellenőrizhetőségének egyik legfőbb garanciája, a társadalom demokratikus és nyílt működésének nélkülözhetetlen követelménye.” A bíróság álláspontja szerint a vád tárgyává tett kifejezések a közügyek vitatásának körébe tartoznak, azok a sértetteket közhatalmi funkciójuk betöltésével összefüggésben és nem személyükkel, magánéletükkel kapcsolatosan támadják, nem gyalázkodóak és „nem valósítják meg az emberi méltóság nyilvánvaló és súlyos becsmélését” sem.

- [5] Az ügyész fellebbezése folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozót bűnösnek mondta ki 2 rendbeli becsületsértés vétségében. A bíróság álláspontja szerint a sérelmezett közlések valóban olyan „sommásított, konkrétságra vissza nem vezethető” megállapítások, amelyek értékítéletnek minősülnek, de egyebekben az elsőfokú döntés hibásan értékelte ezeket közügyekben való megszólalásnak, továbbá tévesen állapította meg róluk, hogy azok nem gyalázkodók, nem becsmérlők és a sértetteket nem emberi mivoltukban sértik. A vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatra hivatkozással rámutatott továbbá arra is, hogy a véleményszabadság határa a mások emberi méltóságából következő becsület és jóhírnév védelme, azaz a véleményszabadság nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek „az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet.” Hangsúlyozta a fellebbviteli bíróság azt is, hogy az indítványozó a sértő kijelentéseinek semmilyen alapját, kiváltó okát, előzményét nem jelölte meg, nem utalt olyan sértetti magatartásra vagy eljárásra, ami aktualitását adná a közléseknek, azaz a „közlés nem azt bírálja, amit a sértett csinál, hanem magát az embert”. A bíróság megítélése szerint az indítványozó közlései a sértettet emberi tulajdonságain keresztül alázzák, hiszen jellembeli fogyatékoságot, jellemhibát tulajdonít neki, azaz „jellemtelen embernek állítja be.” A törvényszék álláspontja szerint a szóban forgó közlések „a sértett emberi méltóságát súlyosan sértők, és megjelenésük helyéből, aktualitásának hiányából következően nem a sértett tevékenysége bírálatainak, kritikájának céljából, hanem öncélúan, a sértettnek emberi mivoltában való megalázása érdekében” történtek, ennek alapján a bíróság következtetése alapján az indítványozó „nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával élve használt a sértettekkel szemben, munkakörük ellátásával összefüggésben – az egyik sértett esetében nagy nyilvánosság előtt – becsület csorbítására alkalmas kifejezéseket”.
- [6] A másodfokú ítélet ellen az indítványozó és védője által benyújtott fellebbezés alapján eljáró Debreceni Ítéltábla a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A harmadfokon eljáró bíróság megítélése szerint a törvényszék megalapozott tényállásra alapította döntését és erre alapítottan helytállóan vont le a következtetést az indítványozó bűnösségére nézve, továbbá a cselekmények jogi minősítése is helytállóan minősül. Az ítéltábla álláspontja szerint az első-, és másodfokon eljáró bíróságok helyesen ismertették az ügyben alkalmazandó alkotmánybírósági döntéseket, de azokból a törvényszék vonta le a megfelelő következtetéseket azzal a pontosítással, hogy „a sérelmezett közlések a sértettek közhatalmi feladatával összefüggő tevékenységet minősítettek, ugyanakkor nem élvezik a szólásszabadság védelmét”. Jelen ügyben mindkét sértett közhatalmat gyakorló személyek, akiknek a munkájára utalással tett becsmérlő kijelentéseket az indítványozó. A bíróság ezt követően hangsúlyozottan utalt azokra az alkotmánybírósági döntésekre, amelyek szerint a szólásszabadságnak „meg kell hajolnia” az emberi méltóság előtt, ha az érintett személy ember mivoltának semmibevevételével az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik, és mint ilyen, már „nem élvez a közéleti véleménynyilvánítás szabadságából adódó védelmet”. A bíróság álláspontja szerint az indítványozó vád tárgyává tett kijelentései sem véleménynyilvánításnak, sem értékítéletnek nem minősíthetők, magatartása túllépte a véleménynyilvánítás szabadságának határait, „lealacsonyító, becstelenítő kijelentései a rendőri vezetőik emberi méltóságát sértették, ezért tényállásszerű”. Rámutatott arra is, hogy a hivatalos személy becsülete, emberi méltósághoz való joga nem védelem nélküli, „ekként nem illeti védelem az olyan kifejezéseket sem, amelyekben megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet”. Az ítéltábla végkövetkeztetése szerint a másodfokú bíróság a Btk. vonatkozó rendelkezésének, az Alaptörvény IX. cikkének, az ehhez kapcsolódó alkotmányos követelménynek és a kapcsolódó alkotmánybírósági határozatokban foglaltaknak a figyelembevételével minősítette az indítványozó cselekményét törvényesen, mivel „kijelentései – akár élesen megfogalmazott – véleménynyilvánításnak, értékítéletnek nem minősíthetők. Azok kifejezetten gyalázkodóak, lealacsonyítóak, megszégyenítőek, az emberi méltóságot, az emberi mivolt lényegét durván sértők voltak”.
- [7] 2. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírósági határozatok sértik az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz való jogát. A beadvány indokolásában az indítványozó felidézi, hogy az elsőfokon eljáró bíróság – hivatkozva több alkotmánybírósági döntésre is – azt állapította meg, hogy az inkriminált kijelentések bizonyítás útján ellenőrizhető konkrétumokat nem tartalmaztak, ezért azok véleménynek minősülnek. Ezzel szemben a másodfokon eljáró bíróság már a véleménynyilvánítás alkotmányosan igazolható korlátaira, hatáira vonatkozó korábbi alkotmánybírósági döntésben megfogalmazott elveket hangsúlyozta, és ezt a megközelítést, illetve érvelést fogadta el az ítéltábla is döntésének alapjául akkor,

amikor a közhatalmat gyakorlók emberi méltóságát védő „iránymutatást” emelte ki és hangsúlyozta az ügy mikénti megítélése kapcsán. Az indítványozó megítélése szerint „a másodfokú ítélet és a harmadfokú végzés tévesen értelmezi az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatait”, mivel ezek egyike éppen azt hangsúlyozza, hogy a hivatalos személy és a közszereplő e minőségére tekintettel megfogalmazott, becsületének csorbítására alkalmas értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető. Rámutat arra is, hogy a törvényszék és az ítéletábra által hangsúlyozottan figyelembe vett és meghivatkozott alkotmánybírósági döntés „polgári ügyben” született és éppen a büntetőjogi szabályok kiterjesztő értelmezésének elkerülésére hívja fel a figyelmet, amennyiben az „lerontaná vagy korlátozná” a véleménynyilvánítás szabadságát. Az indítványozó kifogásolja azt is, hogy az ítéletábra – szemben a járásbíróság és a törvényszék álláspontjával – az inkriminált kijelentéseket tényállításnak minősítette és ezzel az egyébként támadhatatlan tényállást változtatta meg anélkül, hogy bármiféle bizonyítékra hivatkozott volna ezzel összefüggésben. A panaszos meglátása szerint a másod-, és harmadfokon eljáró bíróságok csak megállapították az inkriminált kijelentések emberi méltóságot sértő mivoltát, de azokat nem értékelték alkotmányossági mérce szerint. Nézete szerint az ügyben „[s]zó sem volt az emberi létezés, az emberi minőség megkérdőjelezéséről, az emberi természet legbelső köreiből hatolásáról”.

- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A jogi képviselő meghatalmazását csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható ítéletábrai végzés az eljárást lezáró és érdemi döntésnek is minősül, így vele szemben alkotmányjogi panasz benyújtható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége az ügyben az általa támadott végzéssel befejezett eljárás vádlottjaként fennáll.
- [10] 3.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt kritériumoknak az alábbiak szerint felel meg. Tartalmazza a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróság döntése alapvető joga sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntéseket; d) az Alaptörvény sérülni állított rendelkezését [IX. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott végzés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt a törvényszéki ítéletre is kiterjedő hatállyal.
- [11] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést éremben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [12] 4.1. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben elsőként emlékeztet arra, hogy – amint arra az indítványozó is kitér beadványában – a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítási szabadság tartalmát, annak korlátait, határait illetően, ideértve a hatóságok, hivatalos személyek és a közszereplő politikusok e minőségére tekintettel megfogalmazott véleménynyilvánítások alkotmányjogi értékelését és megítélését is. Jelen ügy és beadvány – az indítványozó alkotmányjogi panaszában állított sérelmét és érvelését tekintve – ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] 4.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a másod- és harmadfokon eljáró bíróságok – megítélése szerint – téves jogértelmezését, az ügyében eljáró bírói fórumok jogalkalmazása egységességének a hiányát, ügynek eltérő minősítését, egymással ellentétes jogkövetkezmény-alkalmazását és a kúriai végzés alátámasztottságának hiányosságait sérelmezte és kifogásolta.

- [14] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban foglalt indítványozói érvelés alapján megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz tartalmát tekintve valójában arra irányult, hogy az általa támadott döntéseket hozó bíróságok tévesnek tartott jogértelmezését sérelmezve elérje, hogy a számára kedvezőtlen tartalmú döntés teljes körű felülvizsgálatát és megváltoztatását érje el a testületnél. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor már több ízben megállapította, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróságnak kizárólag arra van hatásköre, hogy az alapjogi sérelmet orvosolja. Az Alkotmánybíróság szerepe nem abban áll, hogy a rendes bíróságok minden vélt vagy valós tévedését korigálja, ezzel ugyanis – az Alkotmánybíróság megfogalmazásában – „a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépne és hagyományos jogorvoslati fórumként járna el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság „a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírósági eljárásban eldöntendő jogértelmezési, illetve ténykérdések felülmérlegelésére ennél fogva tehát az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, így a testület tartózkodik annak vizsgálatától is, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]; 3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3252/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte azt is, hogy a másod-, és harmadfokon eljáró bíróságok a vád tárgyává tett cselekményét az elsőfokon eljáró bírósághoz képest eltérően értékelték és minősítették, továbbá az elsőfokú döntéssel ellentétes – számára ekként hátrányos tartalmú – döntést hoztak. Ami a bíróságok egységes jogalkalmazásának hiányát kifogásoló indítványozói kritikát illeti, az Alkotmánybíróság emlékeztet következetes gyakorlatára, amely szerint: „A bírósági joggyakorlat egységének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a rendes bíróságok, kiemelten a Kúria feladata, ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a hatáskör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogbiztonság elvont elve, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3065/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint jelen ügyben mind a törvényszéki ítélet, mind pedig a kúriai végzés a szükséges és elégséges mélységű indokolását adta annak, hogy az elsőfokon hozott ítéletben megítélésük szerint miért helytelen a vád tárgyává tett kifejezések megítélése és minősítése, továbbá ennek eredményeként miért vált indokolttá az elsőfokú döntésben foglalttól eltérő jogkövetkezmény alkalmazása. Az indítványozó által kifogásolt bírói döntések rávilágítottak ennek keretében arra, hogy jelen ügyben megítélésük szerint miért kellett tekintettel lenni és vizsgálni azt az alkotmánybírósági gyakorlatból is következő elvet és elvárást, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának az alkotmányos határát jelenti – a mások emberi méltóságából következő – becsület és jóhírnév védelme. Rámutattak továbbá arra is, hogy a vád tárgyává tett közlésekkel az indítványozó – álláspontjuk szerint – nem a sértettek tevékenységét bírálta, hanem ezeket öncélúan, a sértetteket emberi mivoltukban való megalázása érdekében tette, ennél fogva nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával élve használt becsület csorbítására alkalmas kifejezéseket, mivel azok kifejezetten gyalázkodóak és megszegyenítőek, az emberi méltóságot, az emberi mivolt lényegét durván sértőnek minősülnek.
- [17] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a másodfokon eljáró bíróság döntésében számot adott arról és megfelelő mélységben alátámasztotta, hogy az elsőfokú bíróság döntését miért változtatta meg, a harmadfokon eljáró ítélőtábla pedig azt, hogy miért hagyta helyben a törvényszék ítéletét. Jogi álláspontja kialakítása és annak indokolása során – a vonatkozó jogszabályok mellett – mindkét bírói fórum figyelemmel volt és hivatkozott az ügy mikénti megítélése szempontjából releváns bírói gyakorlatra és az Alkotmánybíróság döntéseiből fakadó alkotmányossági szempontokra is. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó által támadott bírói döntések – az indítványozó által felhozott érvekre tekintettel, az alapjogi szempontok figyelembevételével és mérlegelése kérdésében – nem szenvednek olyan hiányosságban, amely az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.

- [18] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 56. § (2 –(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott,
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [19] A végzésben foglalt visszautasítást, azaz az érdemi vizsgálat mellőzését nem támogatom.
- [20] Kérdéses, hogy az indítványozó kétségtelenül durva megfogalmazásai, amelyek nem közvetlenül az emberre, hanem a feladat ellátására, illetve az ember minősítésével tevékenysége megítélésére vonatkoznak, sértik-e az emberi méltósághoz való jogot, azaz az indítványozó verbális megnyilatkozásai túllépik-e a véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos kereteit. Ennek eldöntése nézetem szerint érdemi vizsgálatot igényelt volna.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1934/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3352/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.91/2022/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Krisztián ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozót I. rendű vádlottként a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. június 13-án 15.B.XVI.11.102/2016/16. számú ítéletében bűnösnek mondta ki foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében, és 250 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A büntetés napi tételének összegét 2000 forintban határozta meg. A terhelt felmentésre irányuló fellebbezést nyújtott be az elsőfokú ítélet ellen. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 29.Bf.10.269/2017/6. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet a bűnügyi költség vonatkozásában, egyebekben az ítéletet helyben hagyta. Az indítványozó felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben. A Kúria 2019. június 11-én meghozott Bfv.I.193/2019/8. számú végzésével részben hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet és a Fővárosi Törvényszéket új másodfokú eljárás lefolytatására kötelezte arra hivatkozással, hogy az elsőfokú bíróság ítélete ellentétes megállapításokat tartalmaz.
- [3] Az indítványozó a megismételt másodfokú eljárásban felmentésre irányuló fellebbezését fenntartotta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlanságban szenved, mert a megállapított tényállás több szempontból is hiányos. A tényállás többek között nem tartalmaz adatot a halálos eredmény és az I. rendű vádlott foglalkozási szabályszegése közötti ok-okozati összefüggés megállapíthatóságára vagy annak hiányára. Utalt arra is a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta feltárni, hogy a halál az I. rendű vádlott szakszerű eljárása esetén is bekövetkezett volna-e az adott időpontban. A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. október 14-én kelt 29.Bf.10/722/2019/21. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, és az I. rendű terheltet büntetés kiszabása helyett próbára bocsátotta, melynek tartamát két évben határozta meg. Ezenkívül módosította a bíróság a bűnjelekre és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezéseket, egyebekben helyben hagyta az elsőfokú ítéletet.
- [4] A jogerős ítélettel szemben az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványt nyújtott be, amelyben a felmentését kérte a bűncselekmény hiányára tekintettel. Álláspontja szerint a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés materiális bűncselekmény, tehát az eredmény bekövetkezése is szükséges a bűncselekmény megvalósulásához. Így döntő jelentősége van annak a körülménynek, hogy a szakmai szabályszegés időpontjában, attól függetlenül fennállt-e a közvetlen veszélyhelyzet. A Kúria 2020. június 21-én meghozott Bfv.I.91/2022/6. számú végzésével hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet, mert a felülvizsgálatot részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.91/2022/6. számú végzésével szemben. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a Kúria indokolás nélkül értelmezte az indítványozó hátrányára a tényállás „teszi ki” fordulátát. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria jogértelmezése önkényes, amely sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok olyan magatartás miatt mondták ki a terhelt büntetőjogi felelősségét, amely magatartás nem minősül bűncselekménynek, ez pedig ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panaszt megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdése], a támadott bírói döntést, tartalmaz a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította azon az alapon, hogy a Kúria megsértette indokolási kötelezettségét, mert nem fejtette ki, hogy a „teszi ki” fordulatnak miért a végzésben foglalt jelentést tartalmat tulajdonította, amely az indítványozó álláspontja szerint a kifejezés nyelvtani értelmével is ellentétes.
- [10] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon [7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]], amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [11] Az Alkotmánybíróság következetesen képviselt álláspontja szerint a tisztességes eljárás követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és annak értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az indokolt bírói döntéshez való jog tehát az a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki [3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [12] Az indítvány alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó elsősorban törvényértelmezési szempontból támadta a Kúria Bfv.I.91/2022/6. számú végzését. A támadott végzésben a Kúria eljáró tanácsa a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés büntetőjogi tényállásával összefüggésben részletesen értelmezi, hogyan valósítható meg a bűncselekmény elkövetése. Részletesen kitér – keretdiszpozíció lévén – a keretet kitöltő szakjogi jogszabályok rendelkezéseire, valamint a törvényi tényállás „teszi ki” fordulatának jelentésére. A Kúria végzése részletesen kifejti és indokolja, hogy a „teszi ki” fordulat hogyan értelmezendő és milyen magatartásokat foglal magában, és miért tartja az indítványozó védője által elfogadott értelmezést helytelennek.
- [13] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítványozó alapvetően a bírói jogértelmezés állított hibájára alapítja alkotmányjogi panaszát. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést tévesnek vagy megalapozatlannak tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Ezen kívül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítvány nem tartalmaz olyan elemet, amely a fair bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmára nézve, eddigiekben meghatározottakon túl, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, kifogásai azonban a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben állított sérelmével hozhatók összefüggésbe, mert arra hivatkozott, hogy a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés törvényi tényállásában a „teszi ki” fordulat indítványozó által elfogadott értelmezése esetén a bűncselekmény nem valósult volna meg. Az indítvány ezzel

azt célozza, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül a bíróságok által már eldöntött tény-és jogkérdéseket, és azt a támadott döntéstől eltérően értékeli.

- [15] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma is ismert rendszere magában hordozza.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [16] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben sem vet fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2311/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3353/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Gf.III.30.044/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A jogi képviselővel (Karl, Verasztó, Bleyer Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Karl Gábor Csaba ügyvéd) eljáró gazdasági társaság indítványozó (a továbbiakban: indítványozó, a perben I. rendű alperes) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Gf.III.30.044/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásnak a panasszal összefüggő lényege a bíróság által megállapított tényállás, illetve a csatolt bírósági iratok alapján a következő. A felperes mint megrendelő I. rendű alperes indítványozóval tervezési szerződést kötött péküzem kialakításához szükséges építész kiviteli tervek elkészítésére. Később a szerződő felek újabb tervezési szerződést kötöttek a felperes kérelmére módosított engedélyezési terv elkészítésére. Ezt követően a felperes II. rendű alperes vállalkozóval építési szerződést kötött a péküzem építési-szerelési munkálataira. A létesítmény átadása megtörtént, a termelést megindították az üzemben, a felperes a szerződések szerinti vállalkozói díjat az alpereseknek megfizette, utófelülvizsgálati eljárást nem indított. Az átadást-átvételt követően a II. rendű alperes több alkalommal javította a felperes által megjelölt hibákat, majd kapcsolatuk megromlása miatt abbahagyta ezt a tevékenységet. A felperes az általa megbízott igazságügyi építész szakértő véleménye, illetve az általa kezdeményezett előzetes bizonyítási eljárásokban készült szakvélemények alapján eredménytelenül szólította fel az alpereseket hibás teljesítésből, jótállásból eredő kártérítés megfizetésére, ezért az alperesekkel szemben elsődlegesen szavatossági igény, másodlagosan kártérítés címén pert indított, végleges keresetében 42 345 850 forint és járulékai egyetemleges megfizetésére kérte őket kötelezni.
- [3] A Kecskeméti Törvényszék 10.G.21.522/2017/249. számú ítéletében a felperes szavatossági igényét mindkét alperes tekintetében elkésettnek ítélte, kártérítési igénye alapján pedig egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 58 911 forint és járulékai, továbbá a II. rendű alperest további 1 878 455 forint és járulékai megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság a perköltség viselése, és az illeték megfizetése tárgyában hozott döntései körében úgy rendelkezett, hogy felperes köteles az I. rendű alperesnek megfizetni 4 851 435 forint perköltséget. A bíróság a perköltség viseléséről a pernyertesség-pervesztesség arányában, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján döntött. Indokolásában rögzítette, hogy I. rendű alperes a jogi képviseletével kapcsolatos perköltség igényét az őt képviselő ügyvéddel kötött megbízási szerződés szerinti munkadíja és költségei figyelembevételével, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Díjrend.) 2. § (1) bekezdése alapján, 9 360 000 forint + áfa összegben kérte megállapítani. Az elsőfokú bíróság a Díjrend. 2. § (2) bekezdésére hivatkozással vizsgálta az I. rendű alperes által igényelt, az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött számítás szerinti perköltség indokoltságát. Ennek során figyelembe vette a 42 millió forint pertárgyértékű, a tényállást, a jogi megítélést tekintve összetett ügyet, annak időtartamát, a tárgyalások és a beadványok számát, az utóbbiak színvonalát, és elfogadva a megbízási szerződés szerinti óradíj mértékét, összességében eltúlzottnak tartotta jogi képviselet ellátásáért megítélni kért bruttó 11 887 200 forintot, ezért azt a rendelkező rész szerint mérsékelte (lásd Indokolás [177]–[185] bekezdés).
- [4] Az ítélet elleni fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az alperesek javára megítélt ügyvédi munkadíjnak a R. szerint megállapítható összegre történő leszállítását kérte, az I. rendű alperes pedig az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a javára a felperes által fizetendő

perköltség összegének 11 871 747 forintra történő felemelését kérte. A Szegedi Ítélőtábla Gf.III.30.044/2021/8. számú ítéletében az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, és a felperes által az alpereseknek fizetendő perköltség összegét – az I. rendű alperes esetében 3 208 115 forintra – leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság indoklásában kiemelte, hogy a Díjrend. 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alperesek jogi képviselőjük ellátásával kapcsolatos díjigényüket jogszerűen alapították a jogi képviselőjükkel létrejött megállapodásra, ez azonban nem jelenti azt, hogy a megállapodásban rögzített megbízási díj teljes egészében áthárítható lenne a pervesztes félre. A Díjrend. 2. § (2) bekezdés értelmében ugyanis amennyiben a felszámított ügyvédi munkadíj nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, azt a bíróság indokolt esetben mérsékelheti. A felszámított, jogi képviselővel összefüggő munkadíjnak a kifejtett arányos mértékű ügyvédi tevékenységet meghaladó része így az ellenérdekű félre nem hárítható át. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy a megállapodás szerinti ügyvédi munkadíj megalapozottsága körében többek között vizsgálni kell az elvégzett szerteágazó ügyvédi munka időigényét, mennyiségét, színvonalát, az ügy bonyolultságát, szakmai nehézségét. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság indokoltnak tartotta az I. rendű alperes javára megítélt ügyvédi munkadíjnak a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló további mérséklését is. A felperes fellebbezése részben eredményes, az I. rendű alperes fellebbezése 96%-ban eredménytelen volt, a másodfokú bíróság ezért a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, a pernyertesség és pervesztesség arányára figyelemmel döntött a perköltség viseléséről, így többek között a Díjrend. 2. § (2) bekezdés és 3. § (6) bekezdés szerint a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíjról (lásd Indokolás [72] bekezdés).

- [5] A másodfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése – és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával – a keresetének teljes egészében helyt adó ítélet meghozatala érdekében. Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására, és a felperesnek – megbízási szerződés alapján megállapítandó – felülvizsgálati eljárási költségeiben történő marasztalására irányult. A Kúria Pfv.V.21.374/2021/5. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest, hogy az I. rendű alperesnek – a Díjrend. 2. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – fizessen meg 1 000 000 forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- [6] Az indítványozó a másodfokú ítélet kézbesítésétől számított, az Abtv. 30. § (1) bekezdésben meghatározott határidőben alkotmányjogi panasszal élt a jogerős ítélet ellen. Az Alkotmánybíróság a panaszt az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel visszautasította.
- [7] Az indítványozó a Kúria ítéletének kézbesítésétől számított hatvan napon belül ismételt alkotmányjogi panasszal élt a visszautasított panaszában sérelmezett bírói döntéssel szemben, és a Szegedi Ítélőtábla jogerős ítéletének a javára megítélt perköltségre vonatkozó rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [8] Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét a bírósághoz fordulás, valamint indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában állította. Érvelése szerint a másodfokú bíróság a perköltséggel kapcsolatos sérelmezett döntésével a védekezés jogának gyakorlását lényegében a megállapodás szerinti és a megítélt ügyvédi munkadíj közötti, többmillió forint nagyságrendű összeg viseléséhez, ezáltal a bírósághoz fordulás jogának gyakorlását az alperes vagyoni helyzetéhez kötötte. Kifogásolta, hogy a perköltséggel kapcsolatos rendelkezések vonatkozásában az ítélet kellően részletes indokolást nem tartalmaz, így abból nem állapítható meg, hogy a per során a jogi képviselőjének igazoltan meg is fizetett ügyvédi munkadíjnak miért csak a töredékét ítélte meg javára a bíróság.
- [9] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezési szabályok megsértésével értelmezte és alkalmazta a régi Pp. 75. § (1) bekezdését, 78. § (1) bekezdését és 79. § (1) bekezdését azáltal, hogy a Díjrend. 2. § (2) bekezdése alapján úgy mérsékelte a javára megítélt perköltség részeként a jogi képviselőt ellátó ügyvéd munkadíját, hogy pernyertessége ellenére nem került abba a helyzetbe, mintha vele szemben az alaptalan perindításra nem került volna sor.
- [10] Az indítványozó szerint a támadott ítélet az M) cikkéből „következő” szerződési szabadságot is sérti, mivel a megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíj mértékét lényegesen mérsékelve a bíróság maga határozta meg azt, hogy milyen összegű megbízási díj mellett kellett volna megbízási szerződést kötnie. Érvelése szerint a megbízási szerződésben rögzített ügyvédi munkadíj a piacgazdaság elvén nyugszik, az építőiparban átlagosnak tekinthető, nem volt eltúlzott. Elfogadhatatlan bírósági gyakorlatként hivatkozott arra, hogy a felek által a jogi képviselőjüknek igazoltan megfizetett ügyvédi munkadíj összegét a bíróságok nem fogadják el, ehelyett

önkényesen, az érdemi indokolást rendszerint mellőzve, fikció alapján, lényegesen alacsonyabb összegben alapítják meg annak összegét, ezáltal lényegében büntetik a pernyertes felet.

- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak döntenie kell az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” [lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]].
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében bírói döntés elleni panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. A 28. cikk a bíróságokhoz címzett értelmezési szabálya, az M) cikk (1) bekezdése pedig a munka védelmét és a vállalkozás szabadságát deklaráló rendelkezése az Alaptörvénynek, melyek alanyi alkotmányos jogot nem biztosítanak, így önmagában ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3120/2017. (V. 30) AB határozat, Indokolás [12]; 3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [14] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint ezért az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.
- [15] Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” [6/1998. (III. 11.) AB határozat].
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírósághoz fordulás jogának sérelmét állító indítványi elem a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjog részjogosítványának megjelölésén túl nélkülözi az alkotmányossági összefüggéseket. Az indítványozó a perköltségviselés tárgyában hozott, az őt képviselő ügyvéd munkáját a megbízási szerződéshez képest mérsékelt összegben meghatározó ítéleti rendelkezést sérelmezi. Az indítvány nem tartalmaz ugyanakkor arra vonatkozóan előadást, érvelést, hogy az indítványozó szerint az ügy érdemében hozott, eljárást befejező határozat sérelmezett rendelkezése a per folyamán mennyiben gátolta, akadályozta őt abban, hogy bírósághoz forduljon, illetve a vele szemben indított perben éljen a védekezés jogával. Alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában, illetve az indítvány tartalma alapján az a következtetés volt levonható az Alkotmánybíróság részéről, hogy az indítványozó nem alapjoga állított sérelmének orvoslását, hanem a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánta elérni alkotmányjogi panaszával.

- [17] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmeként azt is állította, hogy a másodfokú bíróság nem indokolta meg sérelmezett döntését. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványként értelmezett indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmát illetően következetes a gyakorlata {lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]}. Eszerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd először: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; lásd még például: 3062/2019. (III. 25.) AB végzés, Indokolás [33]}. A másodfokú bíróság sérelmezett ítéleti rendelkezésének indokolása – [68]–[72] bekezdés – az Alkotmánybíróság szerint indokát adta annak, miért nem állt arányban az első- és másodfokú eljárásban ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel a megbízási szerződés szerinti díjmegállapodás. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására.” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}
- [18] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, az 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2751/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3354/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2021. Polgári jogegységi határozata, illetve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.201/2021/4. számú, valamint Gfv.VI.30.464/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás, ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó bank két alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Ezen indítványaiban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozva elsődlegesen a Kúriának a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 269. § (3) bekezdésének alapján történő érvényesítése tárgyában hozott 2/2021. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: PJE határozat), míg az Abtv. 27. §-ára alapított másodlagos kérelmében az önálló zálogjogának érvényesítése iránt indított, azonos tárgyú perekben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Gfv.VII.30.201/2021/4. számú, illetve Gfv.VI.30.464/2020/6. számú ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság az egymással összefüggő tárgyú ügyeket együttes vizsgálat és elbírálás végett egyesítette.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per(ek)ben megállapított tényállásnak az alkotmányjogi panasz szempontjából meghatározó lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A lakossági hitelezési tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: hitelező) és az alperes (adós, zálogkötelezett) devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés), illetve a kölcsönszerződés biztosítékaként ingatlan terhelő, önálló zálogjogot alapító külön szerződést (a továbbiakban: zálogszerződés) kötöttek. A kölcsönszerződésben a szerződő felek rögzítették, hogy a zálogszerződés a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi. Az adós tudomásul vette, hogy az önálló zálogjog a refinanszírozó bank javára átruházásra kerülhet. A kölcsönszerződés értelmében felmondási esemény bekövetkezése esetén a hitelező jogosult a kölcsönszerződést egyoldalúan azonnali hatállyal felmondani, a felmondás egyik jogkövetkezménye az, hogy a hitelező jogosulttá válik a kölcsönszerződésben kikötött valamennyi biztosíték egyidejű igénybevételére, és/vagy végrehajtási eljárás kezdeményezésére. Ezzel azonosan rendelkezik a hitelező üzletszabályzata is: a zálogjogosult az azonnali felmondás után az önálló zálogjogot alapító szerződéseket jogosult felmondani, és az ingatlanokat zálogszerződésben meghatározott módon értékesíteni. A kölcsönszerződés rögzíti, hogy csak mellékleteivel és a hitelező üzletszabályzatával együtt érvényes és képez egy kölcsönszerződést. A zálogszerződés értelmében a zálogjogosultnak a zálogjoga alapján történő kielégítéséhez a zálogszerződés felmondása szükséges.
- [3] Az indítványozó pénzügyintézet (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) refinanszírozási jogviszonyban állt a hitelezővel, keretmegállapodásuk alapján az indítványozó forrást biztosított a hitelezőnek hitelezési tevékenységéhez, a kölcsönösszegek biztosítékaként pedig a hitelező átruházta az indítványozóra a javára a zálogkötelezettek ingatlanára alapított önálló zálogjogot. A kölcsönszerződést, a zálogszerződést, illetve – a hitelező mint a zálogjog átruházója, és az indítványozó mint a zálogjog átvevője – az alperes ingatlanára alapított zálogjogot átruházó szerződést (a továbbiakban: zálogjogot átruházó szerződés) ugyanazon a napon kötöttek. A zálogjogot átruházó szerződés rögzíti az indítványozó nyilatkozatát, miszerint a zálogszerződést megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el. Az indítványozó javára az önálló zálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A hitelező az alperesekkel szemben fennálló, kölcsönszerződésből eredő követeléseit – jogutód nélküli megszűnését megelőzően – az indítványozóra engedményezte.
- [4] A zálogjogosult indítványozó kielégítési jogának érvényesítése céljából bírósághoz fordult. Keresetében annak túrására kérte kötelezni az alpereseket, hogy megjelölt összegű CHF és járulékai erejéig az alperesek tulajdonát

képező ingatlanból – végrehajtás útján – kielégítést keressen. Érvelése lényege szerint az önálló zálogjog nem járulékos jellegű, így nincs jelentősége annak, hogy azt biztosítéki céllal kötötték ki. Ugyanezen okból álláspontja szerint a zálogszerződés alapjául szolgáló kölcsönszerződéssel kapcsolatos kifogásaikat az alperesek vele szemben nem hozhatják fel, továbbá az alpereseket terheli annak bizonyítása, hogy a kölcsönszerződés tartalmát az önálló zálogjog átruházásakor a felperes ismerte. Hangsúlyozta, hogy a zálogszerződés annak felmondásán túl további követelményt nem támaszt a kielégítési jog gyakorlásának feltételeként.

- [5] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Védekezésükben arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi a zálogszerződés, ez utóbbi tartalmát pedig a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat rendelkezései is meghatározzák. Állították, hogy a felperes a zálogjog megszerzésekor ismerte annak biztosítéki jellegét, az alapjául szolgáló jogviszonyt is, ezért vele szemben érvényesíthetik a kölcsönszerződéssel szembeni kifogásaikat. A kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkoztak, álláspontjuk szerint a kölcsönszerződés jogszerű felmondása nélkül a zálogszerződés nem mondható fel.
- [6] A Kúria Gfv.VII.30.201/2021/4. számú ítéletével befejezett perben az elsőfokú bíróság helyt adott a felperes keresetének, ítéletét a másodfokú bíróság megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria – az előtte akkor még Gfv.VII.30.435/2019. számon folyamatban levő perben – eljáró tanácsa a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján, eljárásának felfüggesztése mellett a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak érvényesítése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 269. § (3) bekezdésének értelmezése kérdésében indítványozta jogegységi eljárás lefolytatását, mert el kívánt térni a Kúria más tanácsai által hozott határozatoktól.
- [7] A Kúria összevont polgári-gazdasági-munkaügyi jogegységi tanácsa által hozott PJE határozat rendelkező része szerint „[b]iztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén azt, ha a zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódja a zálogjog megszerzésekor legalább arról tudott, hogy az önálló zálogjogot egy másik jogviszonyra tekintettel, annak biztosítékaként alapították, úgy kell tekinteni, hogy az alapul szolgáló jogviszonyt ismerte.”
- [8] A PJE határozat meghozatalát követően a Kúria Gfv.VII.30.201/2021. ügyszámon folytatta eljárását, és a PJE határozatra is figyelemmel meghozott 4. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában kiemelte, hogy a felperes keresete alapján mindvégig az képezte a jogvita tárgyát, hogy az adott esetben, amikor az e körben nem vitatott tényállás szerint az önálló zálogjogot biztosítéki céllal alapították, hivatkozhat-e az alperes mint zálogkötelezett a felperessel mint az önálló zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódjával szemben az alapul szolgáló kölcsönszerződés érvénytelenségére, illetve arra, hogy az önálló zálogjogból való kielégítési jog megnyílását a kölcsönszerződés – a zálogszerződéshez képest – a kölcsönszerződés felmondásához köti. A Kúria megállapította, hogy a felperes sem vitatta a per során, hogy a zálogszerződést megismerte, annak rendelkezéseiből pedig egyértelműen kiténik a zálogjog biztosítéki célja, így a felperes a zálogjog megszerzésekor tudott arról, hogy létezik a zálogjog alapjául szolgáló jogviszony. A Kúria megítélése szerint a felperesnek mint a hitelező által nyújtott kölcsönök refinanszírozójának a közöttük fennálló jogviszony alapján eleve tudomással kellett bírnia mind a kölcsönügyletekről, mind az azok biztosítására kötött szerződésekről. A Kúria érvelése alapján a PJE határozat értelmében az alperesnek a zálogjog alapjául szolgáló kölcsönszerződés konkrét rendelkezéseinek felperes általi megismerését nem kellett bizonyítania ahhoz, hogy az alapjogviszonyból eredő jogait és kifogásait érvényesíthesse, így hivatkozhatson arra, hogy a kölcsönszerződés jogszerű felmondásának hiányában nem valósult meg a zálogszerződés felmondásának szerződés szerinti feltétele. A Kúria a felülvizsgálat korlátaira hivatkozással utalt arra, hogy joghatályosan nem vitatottan a kölcsönszerződés rendelkezései értelmében az önálló zálogjog felmondását meg kell előznie a kölcsönszerződés felmondásának, ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül vizsgálta a zálogszerződés felmondásának jogszerűségét nem kizárólag a zálogszerződés alapján.
- [9] A Kúria Gfv.VI.30.464/2020/6. számú ítéletével befejezett perben az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolásában a PJE határozatra hivatkozással kiemelte, hogy a felperes mint az önálló zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódja a zálogjog megszerzésekor ismerte annak biztosítéki jellegét, az alapul szolgáló kölcsönjogviszonyt, ezért a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés szerinti feltétel teljesülése folytán az alperesek a kölcsönjogviszonyból eredő kifogásaikat érvényesíthették a perben, a kölcsönszerződésnek és az üzletszabályzatnak a zálogjogra vonatkozó rendelkezései a felperesre is irányadók. A Kúria megerősítette, hogy a szerződésekből és az üzletszabályzatból mindenképpen az következik, hogy a zálogszerződés felmondásának, az ingatlanból való kielégítési jog megnyílásának előfeltétele a kölcsönszerződés azonnali felmondása, a teljes tartozás azonnali, egy összegen történő esedékessé tétele.

- [10] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárás befejezése után fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszának elsődleges tárgya a PJE határozat, másodlagos kérelmében a PJE határozat alkalmazásával meghozott kúriai ítéletet támadta, melyek állítása szerint az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdés, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjogával ellentétesek.
- [11] Az indítványozó állítása szerint a PJE határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel annak rendelkező része olyan normatartalmat állapít meg, amely az értelmezett jogszabályi rendelkezésből a jogértelmezés „valamely” módszerével szerinte nem levezethető. Álláspontja szerint a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésében „az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte” megfogalmazás a nyelvtani, a logikai, a jogalkotó szándéka szerinti, illetve a rendszertani értelmezés módszerét alkalmazva nem azonos, nem azonosítható az önálló zálogjog biztosítéki jellegének az ismeretével, ezért vélekedése szerint a Kúria értelmezésével egy, a törvényben nem szabályozott vélelmet állított fel. A régi Ptk. 269. § (3) bekezdéséből álláspontja szerint az következik, hogy a zálogkötelezett csak abban az esetben érvényesíthet az alapul szolgáló jogviszonyból eredő kifogást a jogutód zálogjogosulttal szemben, ha a zálogjogosult nem csupán e jogviszony tényét, de annak teljes tartalmát ismeri. A Kúria értelmezése az indítványozó szerint nem logikus, és a jogalkotó feltehető szándékával is ellentétes, mivel a jogalkotó a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés a kifogáskorlátozás fő szabálya alóli kivételt szabályozva a jogutód zálogjogosult visszaélésű, rosszhiszemű joggyakorlását kívánta megakadályozni, ezzel szemben a sérelmezett értelmezés a főszabály alkalmazását gyakorlatilag kizárja, hiszen szinte kizárólag biztosítéki céllal alapítanak önálló zálogjogot. A Kúria értelmezése azzal, hogy a biztosítéki jelleg ismerete esetében lényegében kötelezővé teszi az alapul fekvő jogviszony megismerését, olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget is megállapít, amely a banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes.
- [12] Az indítványozó szerint a jogalkotó szándéka az önálló zálogjog intézményének szabályozásával arra irányult, hogy legyen olyan dologi jogi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, önállóan forgalomképes. Ehhez képest a PJE határozat megközelítésének lényege az indítványozó szerint az, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul szolgáló jogviszony tartalmát megismerje, e kötelezettség elmulasztása a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés alapján a kifogáskorlátozásból származó előnyök elvesztésével jár. Ez az értelmezés az indítványozó szerint lerontja a jogalkotó szándékát. Kijelentette továbbá, hogy a PJE határozat a régi Ptk. rendszeréből sem következik. A Kúria értelmezésével szemben felhozott kifogásai összegzéseként állította, hogy a PJE határozat sérti a B) cikk (2) bekezdést, a C) cikk (1) bekezdést, a 25. cikk (1) bekezdést, az ezekből levezethető hatalommegosztás elvét és a 28. cikket. Állítása szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét a PJE határozat azzal okozta, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [13] Az indítványozó szerint zálogjoga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés védelmi körébe tartozik, a PJE határozat pedig tulajdonhoz való jogának sérelmét okozta a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének olyan értelmezésével, amelynek következtében zálogjogát a zálogkötelezett kifogása eredményeként nem tudta érvényesíteni.
- [14] Az indítványozó másodlagos kérelme a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a PJE határozat alkalmazásával meghozott ítéleteire irányult (a továbbiakban: a Kúria ítélete). Álláspontja szerint a Kúria ítélete szükségképpen és pusztán abból az okból sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a megítélése szerint alaptörvény-ellenes PJE határozatot alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes. A Kúria Gfv.VII.30.201/2021/4. számú ítélete álláspontja szerint azonban önmagában is sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Ennek indokaként egyrészt arra hivatkozott, hogy a PJE határozat meghozatalát követően a felülvizsgálati eljárásban új helyzet állt elő azáltal, hogy a feleknek a zálogjog alapjául szolgáló jogviszony ismeretének mértékére vonatkozó addigi előadásai irrelevánssá váltak, és egy új tény, az alapul fekvő jogviszony létezése vált relevánssá. Állítása szerint az eljáró bíróságok korábban nem vizsgálták azt a tény, hogy az önálló zálogjog megszerzésekor ő tudott-e az alapul fekvő jogviszony létezéséről, sérelmezte ezért, hogy a PJE határozat meghozatalát követően a felülvizsgálati eljárásban e kérdésben tett nyilatkozatát a Kúria nem vette figyelembe, mivel azt a felülvizsgálati kérelem meg nem engedett megváltoztatásának, új tény állításának tekintette. Megítélése szerint a Kúria nem hozhatott volna érdemi döntést, mivel a relevánssá minősülő tényállás nem került feltárásra. Tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmeként hivatkozott továbbá arra, hogy a Kúria a beadványai, nyilatkozatai tartalmával ellentétesen vagy azokat pontatlanul idézve állapította meg a tényállást.

- [15] A Kúria ítéletével szemben is hivatkozott az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmére, állítása szerint a PJE határozatra alapított ítélet megfosztotta az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.
- [16] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadásáról kell döntenie. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait, és emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, a (2) bekezdés c) és d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja felül, hatáskörébe e rendelkezések szerint a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályoknak, és egyes bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. „Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [18] 3.1. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság hatáskörét tehát kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa milyen sérelem érte Alaptörvényben biztosított jogát, és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámaszta azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennáll.
- [19] Az indítványozó elsődleges és másodlagos kérelmében – ugyanazon tartalommal – állította, hogy a PJE határozat, illetve a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát sértik. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csupán megjelöli az Alaptörvény ezen rendelkezését, tulajdonhoz való alapjogának sérelmét peresztességgel azonosítja, ami megítélése szerint a Kúria jogegységi és egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása önmagában nem alapoz meg alkotmányossági vizsgálatot {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, ehhez a határozott kérelemre vonatkozó követelmények szempontjából többek között az is szükséges, hogy az indítvány a 3.1. pontban (Indokolás [18]) is hivatkozott elvárásnak megfelelő, az alapjog alkotmányos tartalmához kapcsolódó indokolást tartalmazzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [20] Az indítványozó a PJE határozat, illetve a Kúria támadott ítélete vonatkozásában tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította.

- [21] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében elismert tisztességes (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) bírósági eljáráshoz való jog védelmi körébe tartozik részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során. A bírósági eljárással kapcsolatos jogosultságok tartalmuk mellett a jogosulti és kötelezett, valamint a korlátozhatóság oldaláról mutatnak eltérő sajátosságokat. {lásd összefoglalóan pl. 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]} Az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csak megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére épp úgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {Lásd pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat, Abh 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]} Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát, annak részjogosítványait illetően részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van {lásd pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [22] Az indítványozó állítása szerint a Kúria jogegységi határozatba foglalt jogértelmezése azáltal sérti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [23] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan „mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” {3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]} Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az önmagában a bírói jogértelmezés, jogalkalmazás állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem vizsgálja.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a PJE határozat szerinti jogértelmezés alaptörvényellenességét állítva nem volt tekintettel a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog processzuális jellegére, illetve alkotmányos tartalmára. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint az anyagi jogi kérdés, anyagi jogi jogszabályi rendelkezés [rég Ptk. 269. § (3) bekezdés] jogegységi határozatban történő értelmezése milyen alkotmányossági összefüggésben áll processzuális alapjogával, a Kúria normatív hatályú jogértelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának alkotmányos tartalmát mennyiben és miért sérti. Az alkotmányossági összefüggéseket csupán feltételező, és legfeljebb sejtető, de azokat a határozott kérelem követelményeinek megfelelő tartalommal meg nem jelenítő indítvány az Alkotmánybíróság kérelemhez kötött eljárásában nem felel meg a az érdemi elbírálás feltételének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, 52. § (2) bekezdés].
- [25] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéleteit két okból tekintette ellentétesnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával. Sérelmezte egyrészt, hogy a Kúria a PJE határozat alkalmazásával hozta meg a keresetét jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó határozatát, mivel „az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.” E sérelem megfogalmazásán túl azonban ez az indítványi elem egyebet nem tartalmaz, így a Kúria egyedi ügyben hozott határozatait sérelmezve sem fejtette ki az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga alkotmányos tartalmához kapcsolódóan arra vonatkozó álláspontját, hogy a bíróságokra kötelező jogegységi határozat [lásd Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pont; 42. § (1) bekezdés] alkalmazása,

a jogvitának – részben a – jogegységi határozatra figyelemmel történő eldöntése milyen összefüggésben van processzuális alapjogával, eljárási jogait a sérelmezett döntés miatt és mennyiben sérti.

- [26] Az indítványozó a Gfv.VII.30.201/2020/4. számú ítéletet a XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek vélte abból az okból is, hogy a Kúria – megítélése szerint – hiányos tényállás alapján, a bizonyítékok nem megfelelő értékelése, illetve beadványai, kérelmei helytelen értelmezése mellett hozta meg érdemi döntését. Az Alkotmánybíróság ismételten utal hatáskörére, alkotmányossági vizsgálatának korlátaira, kiemelten hangsúlyozva azt, hogy a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése, a tényállás megállapítása, az alkalmazandó jog kiválasztása és értelmezése, a jogvita eldöntése alapvetően a rendes bíróságok feladata, a bírósági eljárás törvényességi szempontú felülbírálatát az Alkotmánybíróság nem végezheti el. Emlékeztet továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét a garanciális jellegű, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bírósági eljárásnak ezen túlmenő elemeit nem tekinti alkotmányos kérdésnek, ezért önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez {lásd pl. 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [27]–[28]}. Hangsúlyozza továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasznak {lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kúria sérelmezett eljárásával kapcsolatban törvényességi kifogásokat fogalmazott meg, azokat azonban nem hozta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmával összefüggésbe, ezért a Kúria ítéletét alkotmányjogilag értékelhető indokolás, érvelés nélkül sérelmező indítványi elem sem felel meg a határozott kérelem követelményének.

- [27] 3.2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3765/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3355/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2021. Polgári jogegységi határozata, illetve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.174/2021/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás, ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó bank az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozva elsődlegesen a Kúriának a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 269. § (3) bekezdésének alapján történő érvényesítése tárgyában hozott 2/2021. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: PJE határozat), míg az Abtv. 27. §-ára alapított másodlagos kérelmében a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Gfv.VI.30.174/2021/2. számú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállásnak az alkotmányjogi panasz szempontjából meghatározó lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A lakossági hitelezési tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: hitelező) és az alperes (adós, zálogkötelezett) devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés), illetve a kölcsönszerződés biztosítékeként ingatlant terhelő, önálló zálogjogot alapító külön szerződést (a továbbiakban: zálogszerződés) kötöttek. Az indítványozó pénzügyintézet (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) refinanszírozási jogviszonyban állt a hitelezővel, keretmegállapodásuk alapján az indítványozó forrást biztosított a hitelezőnek hitelezési tevékenységéhez, a kölcsönösszegek biztosítékeként pedig a hitelező átruházta az indítványozóra a javára a zálogkötelezettek ingatlanára alapított önálló zálogjogot (a továbbiakban: zálogjogot átruházó szerződés). A szerződő felek a kölcsönszerződést, a zálogszerződést és a zálogjogot átruházó szerződést ugyanazon a napon kötötték. Az indítványozó javára az önálló zálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A hitelező az alperessel szemben fennálló, kölcsönszerződésből eredő követelését az indítványozóra engedményezte, ezt követően jogutód nélkül megszűnt.
- [3] Az indítványozó a kölcsönszerződést és a zálogszerződést azonnali hatállyal felmondta, majd végrehajtási eljárást indított az adóssal szemben. Az adós keresetére indult perben a bíróság jogerős ítéletével a végrehajtást megszüntette, megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, az adott perben az érvénytelenség következményeiről nem rendelkezhet.
- [4] A zálogjogosult indítványozó ezt követően kielégítési jogának érvényesítése céljából bírósághoz fordult. Keresetében annak túrására kérte kötelezni az alperest, hogy megjelölt összegű CHF és járulékai erejéig az alperes tulajdonát képező ingatlanból – bírósági végrehajtás útján – kielégítést keressen. Az alperes a kereset elutasítását kérte. Többek között arra hivatkozott, hogy a felperesnek ismernie kellett a hitelező és a közötte létrejött fogyasztói kölcsönszerződésre vonatkozó jogviszonyt. Nem volt vitatott a felek között, hogy a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi a zálogszerződés, ha tehát ez utóbbi tartalmát a felperes megismerte, az alapjogviszonyt is ismernie kellett, emiatt az alperes hivatkozhat a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés alapján az alapjogviszonyból eredő kifogásaira, így a kölcsönszerződés érvénytelenségére.
- [5] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria a PJE határozatban kifejtettek alapján megállapította, hogy a felperestől – az alapkonstrukcióra tekintettel, melyben ő volt a refinanszírozó, majd engedményezéssel meg is szerezte az alperessel szembeni követelést – elvárható volt, hogy az alapügyletnek az önálló zálogjog érvényesíthetőségére kiható tartalmát megismerje, ezért úgy kell tekinteni,

hogy ismerte az alapul szolgáló jogviszonyt, ebből következően az alperes előterjeszthette a régi Ptk. 269. § (3) bekezdése alapján anyagi jogi kifogásait. A Kúria álláspontja szerint az alperesnek a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozó kifogása abból a szempontból megalapozott volt, hogy a felperes alperessel szembeni igénye a biztosítéki jellegre tekintettel nem az önálló zálogjogi szerződésben meghatározott keret, és mivel annak összegét még nem állapította meg bíróság, helytálló volt a keresetet elutasító jogerős ítélet. A Kúria a PJE határozatban levezetett érvelésre hivatkozással kiemelte, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége nem teszi a zálogszerződést érvénytelenné, csak a zálogjog érvényesítését korlátozza az alperes érvénytelen kölcsönszerződéssel kapcsolatos tartozására. Rámutatott a Kúria arra, hogy a felperes nincs elzárva a jövőben attól, hogy az érvénytelen kölcsönszerződésből eredő, a jövőben megállapítandó követelését az alperes nem teljesítése esetén az önálló zálogjogi szerződésre hivatkozással érvényesíthesse, az alperes a perben előterjesztett anyagi jogi kifogása keretében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását sem kérhette.

- [6] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárás befejezése után fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszának elsődleges tárgya a PJE határozat, másodlagos kérelmében a PJE határozat alkalmazásával meghozott kúriai ítéletet támadta, melyek állítása szerint az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdés, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjogával ellentétesek.
- [7] Az indítványozó állítása szerint a PJE határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel annak rendelkező része olyan normatartalmat állapít meg, amely az értelmezett jogszabályi rendelkezésből a jogértelmezés „valamely” módszerével szinte nem levezethető. Álláspontja szerint a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésében „az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte” megfogalmazás a nyelvtani, a logikai, a jogalkotó szándéka szerinti, illetve a rendszertani értelmezés módszerét alkalmazva nem azonos, nem azonosítható az önálló zálogjog biztosítéki jellegének az ismeretével, ezért vélekedése szerint a Kúria értelmezésével egy, a törvényben nem szabályozott vélelmet állított fel. A régi Ptk. 269. § (3) bekezdéséből álláspontja szerint az következik, hogy a zálogkötelezett csak abban az esetben érvényesíthet az alapul szolgáló jogviszonyból eredő kifogást a jogutód zálogjogosulttal szemben, ha a zálogjogosult nem csupán e jogviszony tényét, de annak teljes tartalmát ismeri. A Kúria értelmezése az indítványozó szerint nem logikus, és a jogalkotó feltehető szándékával is ellentétes, mivel a jogalkotó a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés a kifogáskorlátozás fő szabálya alóli kivételt szabályozva a jogutód zálogjogosult visszaélészerű, rosszhiszemű joggyakorlását kívánta megakadályozni, ezzel szemben a sérelmezett értelmezés a főszabály alkalmazását gyakorlatilag kizárja, hiszen szinte kizárólag biztosítéki céllal alapítanak önálló zálogjogot. A Kúria értelmezése azzal, hogy a biztosítéki jelleg ismerete esetében lényegében kötelezővé teszi az alapul fekvő jogviszony megismerését, olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget is megállapít, amely a banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes.
- [8] Az indítványozó szerint a jogalkotó szándéka az önálló zálogjog intézményének szabályozásával arra irányult, hogy legyen olyan dologi jogi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, önállóan forgalomképes. Ehhez képest a PJE határozat megközelítésének lényege az indítványozó szerint az, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul szolgáló jogviszony tartalmát megismerje, e kötelezettség elmulasztása a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés alapján a kifogáskorlátozásból származó előnyök elvesztésével jár. Ez az értelmezés az indítványozó szerint lerontja a jogalkotó szándékát. Kijelentette továbbá, hogy a PJE határozat a régi Ptk. rendszeréből sem következik. A Kúria értelmezésével szemben felhozott kifogásai összegzéseként állította, hogy a PJE határozat sérti a B) cikk (2) bekezdést, a C) cikk (1) bekezdést, a 25. cikk (1) bekezdést, az ezekből levezethető hatalommegosztás elvét és a 28. cikket. Állítása szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét a PJE határozat azzal okozta, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [9] Az indítványozó szerint zálogjoga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés védelmi körébe tartozik, a PJE határozat pedig tulajdonhoz való jogának sérelmét okozta a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének olyan értelmezésével, amelynek következtében zálogjogát a zálogkötelezett kifogása eredményeként nem tudta érvényesíteni.
- [10] Az indítványozó másodlagos kérelme a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a PJE határozat alkalmazásával meghozott ítéletére irányult. Álláspontja szerint a Kúria ítélete szükségképpen és pusztán abból az okból sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a megítélése szerint alaptörvény-ellenes PJE határozatot alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes. Ezen felül az indítványozó szerint tisztességes bírósági eljáráshoz, így különösen a jogvita ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát sérti, hogy a Kúria hiányos tényállás alapján érdemben döntött. Megítélése szerint a Kúria támadott ítélete ke-

resete jogalapjának fennállását jogerősen megítélte, azonban az összecszerűség bizonyíthatatlansága miatt azt érdemben utasította el, egyben „terelte” új peres eljárásra az összecszerűség bizonyításának kérdését, ahelyett, hogy az eljárás megisméltéséről, és az összecszerűség bizonyításáról rendelkezett volna. Álláspontja szerint a felülvizsgálati ítélet jogereje kizárja, hogy újabb perben ugyanazon, az önálló zálogjogból való kielégítés túrására vonatkozó igényét érvényesítse, ezért a Kúria ítéleti indokolásának [43]–[45] bekezdései az indítványozó állítása szerint sértik a Pp. 360. § alapjogi relevanciával bíró tartalmát, és összeegyeztethetetlenek az Alkotmánybíróság jogerőre vonatkozó gyakorlatából tükröződő szemlélettel.

- [11] A Kúria ítéletével szemben is hivatkozott az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmére, állítása szerint a PJE határozatra alapított ítélet megfosztotta az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadásáról kell döntenie. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait, és emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, a (2) bekezdés c) és d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja felül, hatáskörébe e rendelkezések szerint a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályoknak, és egyes bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. „Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [14] 3.1. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság hatáskörét tehát kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa milyen sérelem érte Alaptörvényben biztosított jogát, és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennáll.
- [15] Az indítványozó elsődleges és másodlagos kérelmében – ugyanazon tartalommal – állította, hogy a PJE határozat, illetve a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát sértik. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csupán megjelöli az Alaptörvény ezen rendelkezését, tulajdonhoz való alapjogának sérelmét pervesztességével azonosítja, ami megítélése szerint a Kúria jogegységi és egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása önmagában nem alapoz meg alkotmányossági vizsgálatot {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, ehhez a határozott kérelemre vonatkozó követelmények szempontjából többek

- között az is szükséges, hogy az indítvány a [14] bekezdésben is hivatkozott elvárásnak megfelelő, az alapjog alkotmányos tartalmához kapcsolódó indokolást tartalmazzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [16] Az indítványozó a PJE határozat, illetve a Kúria támadott ítélete vonatkozásában tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében elismert tisztességes (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) bírósági eljáráshoz való jog védelmi körébe tartozik részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során. A bírósági eljárással kapcsolatos jogosultságok tartalmuk mellett a jogosulti és kötelezetti, valamint a korlátozhatóság oldaláról mutatnak eltérő sajátosságokat {lásd összefoglalóan pl. 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]}. Az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csak megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére épp úgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {lásd pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat, Abh 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát, annak részjogosítványait illetően részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van {lásd pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti.” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}
- [18] Az indítványozó állítása szerint a Kúria jogegységi határozatba foglalt jogértelmezése azáltal sérti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan „mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” {3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]} Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az önmagában a bírói jogértelmezés, jogalkalmazás állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem vizsgálja.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a PJE határozat szerinti jogértelmezés alaptörvényellenességét állítva nem volt tekintettel a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog processzuális jellegére, illetve alkotmányos tartalmára. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint az anyagi jogi kérdés, anyagi jogi jogszabályi rendelkezés [rég Ptk. 269. § (3) bekezdés] jogegységi határozatban történő értelmezése milyen alkotmányossági összefüggésben áll processzuális alapjogával, a Kúria normatív hatályú jogértelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának alkotmányos tartalmát mennyiben és miért sérti. Az alkotmányossági összefüggéseket csupán feltételező, és legfeljebb sejtető, de azokat a határozott kérelem követelményeinek megfelelő tartalommal meg nem jelenítő indítvány az Alkotmánybíróság kérelemhez kötött eljárásában nem felel meg a az érdemi elbírálás feltételének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, 52. § (2) bekezdés].

- [21] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletét két okból tekintette ellentétesnek a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jogával. Sérelmezte egyrészt, hogy a Kúria a PJE határozat alkalmazásával hozta meg a keresetét jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó határozatát, mivel „az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.” E sérelem megfogalmazásán túl azonban ez az indítványi elem egyebet nem tartalmaz, így a Kúria egyedi ügyben hozott határozatait sérelmezve sem fejtette ki az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz való joga alkotmányos tartalmához kapcsolódóan arra vonatkozó álláspontját, hogy a bíróságokra kötelező jogegységi határozat [lásd Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pont; 42. § (1) bekezdés] alkalmazása, a jogvitának – részben a – jogegységi határozatra figyelemmel történő eldöntése milyen összefüggésben van processzuális alapjogával, eljárási jogait a sérelmezett döntés miatt és mennyiben sérti.
- [22] Az indítványozó a Kúria ítéletét a XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek vélte abból az okból is, hogy a Kúria a jogvita ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát, továbbá a jogerő intézményét az indítványban kifejtettek szerint sértette. Az Alkotmánybíróság ismételten utal hatáskörére, alkotmányossági vizsgálatának korlátaira, kiemelten hangsúlyozva azt, hogy a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése, a tényállás megállapítása, az alkalmazandó jog kiválasztása és értelmezése, a jogvita eldöntése alapvetően a rendes bíróságok feladata, a bírósági eljárás törvényességi szempontú felülbírálatát az Alkotmánybíróság nem végezheti el. Emlékeztet továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog lényegét a garanciális jellegű, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bírósági eljárásnak ezen túlmenő elemeit nem tekinti alkotmányos kérdésnek, ezért önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog sérelméhez [lásd pl. 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [27]–[28]]. Hangsúlyozza továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasz-nak [lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kúria sérelmezett eljárásával kapcsolatban törvényességi kifogásokat fogalmazott meg, azokat azonban nem hozta a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog alkotmányos tartalmával összefüggésbe, alkotmányjogilag értékelhető indokolás, érvelés hiányában ezért a Kúria ítéletét sérelmező indítványi elem sem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [23] 3.2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1074/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3356/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2021. Polgári jogegységi határozata, illetve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.140/2021/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás, ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó bank az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozva elsődlegesen a Kúriának a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 269. § (3) bekezdésének alapján történő érvényesítése tárgyában hozott 2/2021. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: PJE határozat), míg az Abtv. 27. §-ára alapított másodlagos kérelmében a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Gfv.VI.30.140/2021/12. számú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállásnak az alkotmányjogi panasz szempontjából meghatározó lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A lakossági hitelezési tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: hitelező) és az alperes (adós, zálogkötelezett), valamint két további magánszemély devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés), illetve a kölcsönszerződés biztosítékeként ingatlant terhelő, önálló zálogjogot alapító külön szerződést (a továbbiakban: zálogszerződés) kötöttek. Az indítványozó pénzügyi intézet (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) refinanszírozási jogviszonyban állt a hitelezővel, keretmegállapodásuk alapján az indítványozó forrást biztosított a hitelezőnek hitelezési tevékenységéhez, a kölcsönösszegek biztosítékeként pedig a hitelező átruházta az indítványozóra a javára a zálogkötelezettek ingatlanára alapított önálló zálogjogot (a továbbiakban: zálogjogot átruházó szerződés). A szerződő felek a kölcsönszerződést, a zálogszerződést és a zálogjogot átruházó szerződést ugyanazon a napon kötötték. Az indítványozó javára az önálló zálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A hitelező az alperessel szemben fennálló, kölcsönszerződésből eredő követelését az indítványozóra engedményezte, ezt követően jogutód nélkül megszünt.
- [3] Az alperesnek az indítványozóval szemben a kölcsönszerződésből nem volt lejárt tartozása, amikor a indítványozó a zálogszerződést felmondta.
- [4] A zálogjogosult indítványozó ezt követően kielégítési jogának érvényesítése céljából bírósághoz fordult. Keresetében annak tűrésére kérte kötelezni az alperest, hogy megjelölt összegű CHF és járulékai erejéig az alperes tulajdonát képező ingatlanból kielégítést keressen. Keresetét a zálogszerződés felmondására alapította. Az alperes – többek között a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés alapján őt megillető kifogásolási jogára hivatkozással – a kereset elutasítását kérte.
- [5] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta, a felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletében rögzítette, hogy a felperes sem vitatta, hogy az önálló zálogjogot biztosítéki céllal alapították, ezért a jogerős ítélet meghozatalát követően hozott PJE határozat alapján az alperes a kölcsönjogviszonyból eredő kifogásait a perben érvényesíthette, így arra is hivatkozhatott, hogy a kölcsönszerződés a zálogszerződés felmondását a kölcsönszerződés felmondásához köti. A Kúria kiemelte, hogy a nem vitatott tényállás szerint a kölcsönszerződés felmondására nem került sor, ezért a felperes kielégítési joga nem nyílt meg, az abból történő kielégítést sem követelheti. A Kúria szerint a felperes tévesen hivatkozott arra, hogy a keresetét jogerősen elutasító ítélet elzárta az önálló zálogjog későbbi, aggálytalan felmondáson alapuló érvényesítésétől, mivel a jogerős ítélet anyagi jogereje kizárólag a per megindításának alapjául szolgáló felmondásra alapított igény érvényesítését zárja ki, ezen tényalaphoz vezető kielégítés tűrésére irányuló jog iránt nem indítható újabb per.

- [6] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárás befejezése után fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszának elsődleges tárgya a PJE határozat, másodlagos kérelmében a PJE határozat alkalmazásával meghozott kúriai ítéletet támadta, melyek állítása szerint az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdés, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjogával ellentétesek.
- [7] Az indítványozó állítása szerint a PJE határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel annak rendelkező része olyan normatartalmat állapít meg, amely az értelmezett jogszabályi rendelkezésből a jogértelmezés „valamely” módszerével szerinte nem levezethető. Álláspontja szerint a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésében „az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte” megfogalmazás a nyelvtani, a logikai, a jogalkotó szándéka szerinti, illetve a rendszertani értelmezés módszerét alkalmazva nem azonos, nem azonosítható az önálló zálogjog biztosítéki jellegének az ismeretével, ezért vélekedése szerint a Kúria értelmezésével egy, a törvényben nem szabályozott vélelmet állított fel. A régi Ptk. 269. § (3) bekezdéséből álláspontja szerint az következik, hogy a zálogkötelezett csak abban az esetben érvényesíthet az alapul szolgáló jogviszonyból eredő kifogást a jogutód zálogjogosulttal szemben, ha a zálogjogosult nem csupán e jogviszony tényét, de annak teljes tartalmát ismeri. A Kúria értelmezése az indítványozó szerint nem logikus, és a jogalkotó feltehető szándékával is ellentétes, mivel a jogalkotó a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés a kifogáskorlátozás fő szabálya alóli kivételt szabályozva a jogutód zálogjogosult visszaélésű, rosszhiszemű joggyakorlását kívánta megakadályozni, ezzel szemben a sérelmezett értelmezés a főszabály alkalmazását gyakorlatilag kizárja, hiszen szinte kizárólag biztosítéki céllal alapítanak önálló zálogjogot. A Kúria értelmezése azzal, hogy a biztosítéki jelleg ismerete esetében lényegében kötelezővé teszi az alapul fekvő jogviszony megismerését, olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget is megállapít, amely a banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes.
- [8] Az indítványozó szerint a jogalkotó szándéka az önálló zálogjog intézményének szabályozásával arra irányult, hogy legyen olyan dologi jogi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, önállóan forgalomképes. Ehhez képest a PJE határozat megközelítésének lényege az indítványozó szerint az, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul szolgáló jogviszony tartalmát megismerje, e kötelezettség elmulasztása a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés alapján a kifogáskorlátozásból származó előnyök elvesztésével jár. Ez az értelmezés az indítványozó szerint lerontja a jogalkotó szándékát. Kijelentette továbbá, hogy a PJE határozat a régi Ptk. rendszeréből sem következik. A Kúria értelmezésével szemben felhozott kifogásai összegzéseként állította, hogy a PJE határozat sérti a B) cikk (2) bekezdést, a C) cikk (1) bekezdést, a 25. cikk (1) bekezdést, az ezekből levezethető hatalommegosztás elvét és a 28. cikket. Állítása szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét a PJE határozat azzal okozta, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [9] Az indítványozó szerint zálogjoga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés védelmi körébe tartozik, a PJE határozat pedig tulajdonhoz való jogának sérelmét okozta a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének olyan értelmezésével, amelynek következtében zálogjogát a zálogkötelezett kifogása eredményeként nem tudta érvényesíteni.
- [10] Az indítványozó másodlagos kérelme a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a PJE határozat alkalmazásával meghozott ítéletére irányult. Álláspontja szerint a Kúria ítélete szükségképpen és pusztán abból az okból sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a megítélése szerint alaptörvény-ellenes PJE határozatot alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.
- [11] A Kúria ítéletével szemben is hivatkozott az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmére, állítása szerint a PJE határozatra alapított ítélet megfosztotta az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.
- [12] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadásáról kell döntenie. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait, és emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, a (2) bekezdés c) és d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja felül, hatáskörébe e rendelkezések szerint a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályoknak, és egyes bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági

szempontú vizsgálata tartozik. „Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [14] 3.1. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság hatáskörét tehát kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa milyen sérelem érte Alaptörvényben biztosított jogát, és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennáll.
- [15] Az indítványozó elsődleges és másodlagos kérelmében – ugyanazon tartalommal – állította, hogy a PJE határozat, illetve a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát sértik. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csupán megjelöli az Alaptörvény ezen rendelkezését, tulajdonhoz való alapjogának sérelmét pervesztességével azonosítja, ami megítélése szerint a Kúria jogegységi és egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása önmagában nem alapoz meg alkotmányossági vizsgálatot {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, ehhez a határozott kérelemre vonatkozó követelmények szempontjából többek között az is szükséges, hogy az indítvány [14] bekezdésben is hivatkozott elvárásnak megfelelő, az alapjog alkotmányos tartalmához kapcsolódó indokolást tartalmazzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [16] Az indítványozó a PJE határozat, illetve a Kúria támadott ítélete vonatkozásában tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében elismert tisztességes (fair, méltányos, kiegyensúlyozott) bírósági eljáráshoz való jog védelmi körébe tartozik részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során. A bírósági eljárással kapcsolatos jogosultságok tartalmuk mellett a jogosulti és kötelezetti, valamint a korlátozhatóság oldaláról mutatnak eltérő sajátosságokat. {lásd összefoglalóan pl. 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]} Az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csak megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére épp úgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {Lásd pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat, Abh 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát, annak részjogosítványait illetően részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van {lásd pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság értelme-

- zésében az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [18] Az indítványozó állítása szerint a Kúria jogegységi határozatba foglalt jogértelmezése azáltal sérti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan „mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” {3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]} Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az önmagában a bírói jogértelmezés, jogalkalmazás állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem vizsgálja.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a PJE határozat szerinti jogértelmezés alaptörvényellenességét állítva nem volt tekintettel a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog processzuális jellegére, illetve alkotmányos tartalmára. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint az anyagi jogi kérdés, anyagi jogi jogszabályi rendelkezés [régii Ptk. 269. § (3) bekezdés] jogegységi határozatban történő értelmezése milyen alkotmányossági összefüggésben áll processzuális alapjogával, a Kúria normatív hatályú jogértelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának alkotmányos tartalmát mennyiben és miért sérti. Az alkotmányossági összefüggéseket csupán feltételező, és legfeljebb sejtető, de azokat a határozott kérelem követelményeinek megfelelő tartalommal meg nem jelenítő indítvány az Alkotmánybíróság kérelemhez kötött eljárásában nem felel meg a az érdemi elbírálás feltételének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, 52. § (2) bekezdés].
- [21] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletét azért tekintette ellentétesnek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával, mert a Kúria a PJE határozat alkalmazásával hozta meg a keresetét jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó határozatát. Állítása szerint „az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.” E sérelem megfogalmazásán túl azonban ez az indítványi elem egyebet nem tartalmaz, így a Kúria egyedi ügyben hozott határozatait sérelmezve sem fejtette ki az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga alkotmányos tartalmához kapcsolódóan arra vonatkozó álláspontját, hogy a bíróságokra kötelező jogegységi határozat [lásd Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pont; 42. § (1) bekezdés] alkalmazása, a jogvitának – részben a – jogegységi határozatra figyelemmel történő eldöntése milyen összefüggésben van processzuális alapjogával, eljárási jogait a sérelmezett döntés miatt és mennyiben sérti.
- [22] 3.2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1397/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3357/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2021. Polgári jogegységi határozata, illetve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.20.005/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás, ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó bank az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozva elsődlegesen a Kúriának a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 269. § (3) bekezdésének alapján történő érvényesítése tárgyában hozott 2/2021. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: PJE határozat), míg az Abtv. 27. §-ára alapított másodlagos kérelmében a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Gfv.VI.20.005/2022/6. számú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállásnak az alkotmányjogi panasz szempontjából meghatározó lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A lakossági hitelezési tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: hitelező) két magánszeméllyel devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés) kötöttek. Ugyanezen a napon a hitelező és az alperes (zálogkötelezett) között az alperes tulajdonát képező ingatlant terhelő önálló zálogjogot alapító szerződés (a továbbiakban: zálogszerződés) jött létre. Szintén ugyanezen napon a hitelező mint átruházó és az indítványozó pénzügyintézet (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) mint átvevő – refinanszírozási jogviszonyuk alapján – az önálló zálogjogot átruházó szerződést (a továbbiakban: zálogjogot átruházó szerződés) kötöttek. Az indítványozó javára az önálló zálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. Később a hitelező a kölcsönszerződésből eredő követelését az indítványozóra engedményezte. Az indítványozó a zálogszerződést 15 napos határidővel felmondta.
- [3] 3. A zálogjogosult indítványozó ezt követően kielégítési jogának érvényesítése céljából bírósághoz fordult. Keresetében annak túrására kérte kötelezni az alperest, hogy megjelölt összegű CHF és járulékai erejéig az alperes tulajdonát képező ingatlanból kielégítést keressen. Keresetét a zálogjogosult jogutódjaként a zálogszerződés felmondására alapította. Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, hogy az engedményezés, a kölcsönszerződés, a zálogszerződés, zálogjogot átruházó szerződés nem jött létre, illetve érvénytelen.
- [4] 4. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria ítéletében a felperesnek a PJE határozat vonatkozásában az Alkotmánybíróság eljárása kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította, a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria indokolása szerint sem a PJE határozat rendelkező részében, sem az azt követő kúrai joggyakorlatban nem találta megállapíthatónak a felperes indítványában foglaltakat, álláspontja szerint a PJE határozat rendelkező része egyértelmű, jól beazonosítható módon határozza meg önálló zálogjog esetén a zálogjogosult és a zálogkötelezett jogait és kötelezettségeit, semmilyen olyan új kötelezettséget nem állapít meg, amit a régi Ptk. 269. § nem tartalmaz. A Kúria szerint a másodfokú bíróság a bizonyítékok helyes mérlegelésével jutott annak kétségmentes megállapítására, hogy a felperes tudott arról, hogy az önálló zálogjogot egy másik jogviszonyra tekintettel, annak biztosítékaként alapították. A PJE határozatban kifejtettek alapján megállapítható ugyanis, hogy a felperestől – az alapkonsztrukcióra tekintettel, amelyben ő volt a refinanszírozó, majd engedményezéssel meg is szerezte az alperessel szembeni követelést – elvárható volt, hogy az alapügyletnek az önálló zálogjog érvényesíthetőségére kiható tartalmát megismerje. Azzal összefüggésben, hogy a felperes a perben a kölcsönügylettől függetlenül, kizárólag a zálogkötelezettel szemben érvényesített igényt, emlékeztetett arra,

hogy a Kúria már állást foglalt arról, hogy az önálló zálogkötelezett a zálogjogosult jogutódja által vele szemben a zálogtárgyból való kielégítés túsérésére kötelezés iránt indított perben az alapjogviszonyból származó kifogásait abban az esetben is felhozhatja, ha az önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződésben félként nem vett részt. Mivel a Kúria szerint az alperes kifogása alapján a másodfokú bíróság helyesen ítélte meg a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseinek tisztességtelenségét, az alperes alapos anyagi jogi kifogásának következménye – mivel a felperes a kölcsönügyletből eredő igényét nem érvényesítette korábban – csak a kereset elutasítása lehet. A Kúria kiemelte, a kölcsönügyletnek az alperes nem alanya, így eljárásjogi okból kizárt, hogy akár a felperes kereseti kérelme alapján, akár az alperes alapos kifogásának eredményeként az érvénytelen kölcsönszerződés jogkövetkezményének levonásával kerüljön meghatározásra az önálló zálogjog alapjául szolgáló követelés nagyságrendje. Mindezek alapján a Kúria álláspontja szerint az alperes a kifogása keretében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását nem kérhette, és a kölcsön adósának perben állása, vagy a vele szemben történt igényérvényesítés nélkül sem kerülhetett sor ilyen jogkövetkezmény levonására.

- [5] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárás befejezése után fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszának elsődleges tárgya a PJE határozat, másodlagos kérelmében a PJE határozat alkalmazásával meghozott kúriai ítéletet támadta, melyek állítása szerint az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdés, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjogával ellentétesek.
- [6] Az indítványozó állítása szerint a PJE határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel annak rendelkező része olyan normatartalmat állapít meg, amely az értelmezett jogszabályi rendelkezésből a jogértelmezés „valamely” módszerével szinte nem levezethető. Álláspontja szerint a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésében „az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte” megfogalmazás a nyelvtani, a logikai, a jogalkotó szándéka szerinti, illetve a rendszertani értelmezés módszerét alkalmazva nem azonos, nem azonosítható az önálló zálogjog biztosítéki jellegének az ismeretével, ezért vélekedése szerint a Kúria értelmezésével egy, a törvényben nem szabályozott vélelmet állított fel. A régi Ptk. 269. § (3) bekezdéséből álláspontja szerint az következik, hogy a zálogkötelezett csak abban az esetben érvényesíthet az alapul szolgáló jogviszonyból eredő kifogást a jogutód zálogjogosulttal szemben, ha a zálogjogosult nem csupán e jogviszony tényét, de annak teljes tartalmát ismeri. A Kúria értelmezése az indítványozó szerint nem logikus, és a jogalkotó feltehető szándékával is ellentétes, mivel a jogalkotó a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés a kifogáskorlátozás fő szabálya alóli kivételt szabályozva a jogutód zálogjogosult visszaélészerű, rosszhiszemű joggyakorlását kívánta megakadályozni, ezzel szemben a sérelmezett értelmezés a főszabály alkalmazását gyakorlatilag kizárja, hiszen szinte kizárólag biztosítéki céllal alapítanak önálló zálogjogot. A Kúria értelmezése azzal, hogy a biztosítéki jelleg ismerete esetében lényegében kötelezővé teszi az alapul fekvő jogviszony megismerését, olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget is megállapít, amely a banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes.
- [7] Az indítványozó szerint a jogalkotó szándéka az önálló zálogjog intézményének szabályozásával arra irányult, hogy legyen olyan dologi jogi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, önállóan forgalomképes. Ehhez képest a PJE határozat megközelítésének lényege az indítványozó szerint az, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul szolgáló jogviszony tartalmát megismerje, e kötelezettség elmulasztása a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés alapján a kifogáskorlátozásból származó előnyök elvesztésével jár. Ez az értelmezés az indítványozó szerint lerontja a jogalkotó szándékát. Kijelentette továbbá, hogy a PJE határozat a régi Ptk. rendszeréből sem következik. A Kúria értelmezésével szemben felhozott kifogásai összegzéseként állította, hogy a PJE határozat sérti a B) cikk (2) bekezdést, a C) cikk (1) bekezdést, a 25. cikk (1) bekezdést, az ezekből levezethető hatalommegosztás elvét és a 28. cikket. Állítása szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét a PJE határozat azzal okozta, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [8] Az indítványozó szerint zálogjoga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés védelmi körébe tartozik, a PJE határozat pedig tulajdonhoz való jogának sérelmét okozta a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének olyan értelmezésével, amelynek következtében zálogjogát a zálogkötelezett kifogása eredményeként nem tudta érvényesíteni.
- [9] Az indítványozó másodlagos kérelme a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a PJE határozat alkalmazásával meghozott ítéletére irányult. Álláspontja szerint a Kúria ítélete szükségképpen és pusztán abból az okból sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a megítélése szerint alaptörvény-ellenes PJE határozatot alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.

- [10] Sérelmezte továbbá, hogy a Kúria egységként, „konstrukcióként” kezeli az önálló zálogjog átruházását és az alapul fekvő jogviszonyból fakadó követelés engedményezését, noha ezek mind jogi, mind közgazdasági szempontból egymástól független ügyletek. Állítása szerint a Kúriának az alapul szolgáló jogviszonyból a zálogkötelezett, illetve a zálogjogosult jogaira és kötelezettségeire vonatkozó álláspontja, illetve az arra alapított döntése ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével, és sérti a tisztességes bírósági eljárás elvét, mivel azt teszi lehetővé, hogy az önálló zálogkötelezett az alapjogviszony érvénytelenségére hivatkozással mentesüljön szerződéses kötelezettsége alól, de az alól is, hogy az érvénytelenség alapján szükségszerűen beálló elszámolási jogviszony alapján a kötelezett által fizetendő összegért fennálló helytállási kötelezettségnek eleget tegyen.
- [11] A Kúria ítéletével szemben is hivatkozott az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmére, állítása szerint a PJE határozatra alapított ítélet megfosztotta az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadásáról kell döntenie. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait, és emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, a (2) bekezdés c) és d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja felül, hatáskörébe e rendelkezések szerint a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályoknak, és egyes bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. „Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [14] Az Abtv. 51. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság hatáskörét tehát kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa milyen sérelem érte Alaptörvényben biztosított jogát, és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennáll.
- [15] Az indítványozó elsődleges és másodlagos kérelmében – ugyanazon tartalommal – állította, hogy a PJE határozat, illetve a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát sértik. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csupán megjelöli az Alaptörvény ezen rendelkezését, tulajdonhoz való alapjogának sérelmét pervesztettségével azonosítja, ami megítélése szerint a Kúria jogegységi és egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása önmagában nem alapoz meg alkotmányossági vizsgálatot {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, ehhez a határozott kérelemre vonatkozó követelmények szempontjából többek

- között az is szükséges, hogy az indítvány a [14] bekezdésben is hivatkozott elvárásnak megfelelő, az alapjog alkotmányos tartalmához kapcsolódó indokolást tartalmazzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}].
- [16] Az indítványozó a PJE határozat, illetve a Kúria támadott ítélete vonatkozásában tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében elismert tisztességes (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) bírósági eljáráshoz való jog védelmi körébe tartozik részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során. A bírósági eljárással kapcsolatos jogosultságok tartalmuk mellett a jogosulti és kötelezetti, valamint a korlátozhatóság oldaláról mutatnak eltérő sajátosságokat {lásd összefoglalóan pl. 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]}. Az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csak megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére épp úgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {Lásd pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat, Abh 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát, annak részjogosítványait illetően részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van {lásd pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [18] Az indítványozó állítása szerint a Kúria jogegységi határozatba foglalt jogértelmezése azáltal sérti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan „mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” {3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]} Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az önmagában a bírói jogértelmezés, jogalkalmazás állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem vizsgálja.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a PJE határozat szerinti jogértelmezés alaptörvényellenességét állítva nem volt tekintettel a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog processzuális jellegére, illetve alkotmányos tartalmára. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint az anyagi jogi kérdés, anyagi jogi jogszabályi rendelkezés [rég Ptk. 269. § (3) bekezdés] jogegységi határozatban történő értelmezése milyen alkotmányossági összefüggésben áll processzuális alapjogával, a Kúria normatív hatályú jogértelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának alkotmányos tartalmát mennyiben és miért sérti. Az alkotmányossági összefüggéseket csupán feltételező, és legfeljebb sejtető, de azokat a határozott kérelem követelményeinek megfelelő tartalommal meg nem jelenítő indítvány az Alkotmánybíróság kérelemhez kötött eljárásában nem felel meg a az érdemi elbírálás feltételének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, 52. § (2) bekezdés].

- [21] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletét azért tekintette ellentétesnek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával, mert a Kúria a PJE határozat alkalmazásával hozta meg a keresetét jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó határozatát. Állítása szerint „az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.” E sérelem megfogalmazásán túl azonban ez az indítványi elem egyebet nem tartalmaz, így a Kúria egyedi ügyben hozott határozatait sérelmezve sem fejtette ki az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga alkotmányos tartalmához kapcsolódóan arra vonatkozó álláspontját, hogy a bíróságokra kötelező jogegységi határozat [lásd Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pont; 42. § (1) bekezdés] alkalmazása, a jogvitának – részben a – jogegységi határozatra figyelemmel történő eldöntése milyen összefüggésben van processzuális alapjogával, eljárási jogait a sérelmezett döntés miatt és mennyiben sérti.
- [22] Tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állította az indítványozó a Kúriának az adott per tárgyára, a jogviszonyok alanyaira, azok jogaira és kötelezettségeire, az igények érvényesítésének anyagi jogi és eljárásjogi feltételeire vonatkozó álláspontját sérelmezve. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó olyan szakjogi, törvényességi kifogásokat hozott fel e körben, amelyek felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, mivel a bírói döntéseket csak alkotmányossági szempontból vizsgálhatja. Az indítványozó a Kúria sérelmezett szakjogi álláspontjának alkotmányossági összefüggéseiről nem tett említést, csupán megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, de a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmához nem kapcsolódva fogalmazta meg sérelmét, ezért ezen indítványi elem sem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [23] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/736/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3358/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2021. Polgári jogegységi határozata, illetve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.136/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás, ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd eljáró indítványozó bank az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozva elsődlegesen a Kúriának a biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén a zálogkötelezett jogainak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 269. § (3) bekezdésének alapján történő érvényesítése tárgyában hozott 2/2021. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: PJE határozat), míg az Abtv. 27. §-ára alapított másodlagos kérelmében a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Gfv.VI.30.136/2022/3. számú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállásnak az alkotmányjogi panasz szempontjából meghatározó lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A lakossági hitelezési tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: hitelező) és az alperes (adós, zálogkötelezett) devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés), illetve a kölcsönszerződés biztosítékeként ingatlant terhelő, önálló zálogjogot alapító külön szerződést (a továbbiakban: zálogszerződés) kötöttek. Az indítványozó pénzügyintézet (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó vagy felperes) refinanzírozási jogviszonyban állt a hitelezővel, keretmegállapodásuk alapján az indítványozó forrást biztosított a hitelezőnek hitelezési tevékenységéhez, a kölcsönösszegek biztosítékeként pedig a hitelező átruházta az indítványozóra a javára a zálogkötelezett ingatlanára alapított önálló zálogjogot (a továbbiakban: zálogjogot átruházó szerződés). A szerződő felek a kölcsönszerződést, a zálogszerződést és a zálogjogot átruházó szerződést ugyanazon a napon kötötték. Az indítványozó javára az önálló zálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A hitelező az alperessel szemben fennálló, kölcsönszerződésből eredő követelését az indítványozóra engedményezte, ezt követően jogutód nélkül megszűnt.
- [3] Az indítványozó a zálogszerződést felmondta, és felhívta a zálogkötelezettet a biztosított összeg megfizetésére, vagy arra vonatkozó nyilatkozat tételére, hozzájárul-e az ingatlan végrehajtáson kívüli, vagy végrehajtás keretében történő értékesítéséhez. A zálogkötelezett nyilatkozatot nem tett.
- [4] A zálogjogosult indítványozó ezt követően kielégítési jogának érvényesítése céljából bírósághoz fordult. Keresetében annak túrésára kérte kötelezni az alperest, hogy megjelölt összegű EUR és járulékai erejéig követelése erejéig az alperes tulajdonát képező ingatlanból kielégítést keressen. Keresetét a zálogszerződés felmondására alapította. Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott a zálogszerződés, a kölcsönszerződés és az engedményezés érvénytelenségére, a zálogszerződés járulékos jellegére. Viszontkeresetében alaki érvénytelenségre és megtévesztésre hivatkozással a zálogjog törlését kérte.
- [5] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adott, a viszontkeresetet elutasította. Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy a keresetet elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartotta. A Kúria indokolásában rögzítette, hogy a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt nem találta jogszabálysértőnek. A Kúria szerint a perben lényeges anyagi jogi kérdés a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés értelmezése volt, erre vonatkozóan ismertette a PJE határozatban, illetve a Kúria precedensértékű határozataiban tett megállapításokat. A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság a bizonyítékok helyes mérlegelésével kétségmentesen állapította meg, hogy a felperes tudott arról, hogy az önálló zálogjogot egy másik jogviszonyra tekintettel, annak biztosítékeként alapították,

ezért az alperes felhozhatta a perben védekezése körében az alapjogviszonyból származó kifogásait. Ezek alapján a Kúria szerint is helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés felmondása nélkül a biztosítéki célú zálogszerződés felmondására az indítványozó nem volt jogosult. A felülvizsgálati kérelemnek a kölcsön futamidejével, az alperes tartozásával kapcsolatos tartalma vonatkozásában a Kúria hangsúlyozta, hogy a felperes ugyan nem biztosítéki célú zálogjogból származó igényt érvényesített keresetében, a felülvizsgálati kérelemben előadott hivatkozásai alapján sem lehetett teljesen lejárt a kölcsönkövetelés a másodfokú ítélet meghozatalakor, így a támadott ítélet érdemben helyes. A Kúria rámutatott arra, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően bekövetkezett körülmények olyan új tényalapnak minősülnek, amelyek a perben nem kerültek elbírálásra, így anyagi jogerőhatás ebben a körben a jogerős ítélethez nem fűződik.

- [6] Az indítványozó a felülvizsgálati eljárás befejezése után fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszának elsődleges tárgya a PJE határozat, másodlagos kérelmében a PJE határozat alkalmazásával meghozott kúriai ítéletet támadta, melyek állítása szerint az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdés, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjogával ellentétesek.
- [7] Az indítványozó állítása szerint a PJE határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel annak rendelkező része olyan normatartalmat állapít meg, amely az értelmezett jogszabályi rendelkezésből a jogértelmezés „valamely” módszerével szinte nem levezethető. Álláspontja szerint a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésében „az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte” megfogalmazás a nyelvtani, a logikai, a jogalkotó szándéka szerinti, illetve a rendszertani értelmezés módszerét alkalmazva nem azonos, nem azonosítható az önálló zálogjog biztosítéki jellegének az ismeretével, ezért vélekedése szerint a Kúria értelmezésével egy, a törvényben nem szabályozott vélelmet állított fel. A régi Ptk. 269. § (3) bekezdéséből álláspontja szerint az következik, hogy a zálogkötelezett csak abban az esetben érvényesíthet az alapul szolgáló jogviszonyból eredő kifogást a jogutód zálogjogosulttal szemben, ha a zálogjogosult nem csupán e jogviszony tényét, de annak teljes tartalmát ismeri. A Kúria értelmezése az indítványozó szerint nem logikus, és a jogalkotó feltehető szándékával is ellentétes, mivel a jogalkotó a régi Ptk. 269. § (3) bekezdés a kifogáskorlátozás fő szabálya alóli kivételt szabályozva a jogutód zálogjogosult visszaéléséről, rosszhiszemű joggyakorlását kívánta megakadályozni, ezzel szemben a sérelmezett értelmezés a főszabály alkalmazását gyakorlatilag kizárja, hiszen szinte kizárólag biztosítéki céllal alapítanak önálló zálogjogot. A Kúria értelmezése azzal, hogy a biztosítéki jelleg ismerete esetében lényegében kötelezővé teszi az alapul fekvő jogviszony megismerését, olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget is megállapít, amely a banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes.
- [8] Az indítványozó szerint a jogalkotó szándéka az önálló zálogjog intézményének szabályozásával arra irányult, hogy legyen olyan dologi jogi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, önállóan forgalomképes. Ehhez képest a PJE határozat megközelítésének lényege az indítványozó szerint az, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul szolgáló jogviszony tartalmát megismerje, e kötelezettség elmulasztása a régi Ptk. 4. § (4) bekezdés alapján a kifogáskorlátozásból származó előnyök elvesztésével jár. Ez az értelmezés az indítványozó szerint lerontja a jogalkotó szándékát. Kijelentette továbbá, hogy a PJE határozat a régi Ptk. rendszeréből sem következik. A Kúria értelmezésével szemben felhozott kifogásai összegzéseként állította, hogy a PJE határozat sérti a B) cikk (2) bekezdést, a C) cikk (1) bekezdést, a 25. cikk (1) bekezdést, az ezekből levezethető hatalommegosztás elvét és a 28. cikket. Állítása szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét a PJE határozat azzal okozta, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [9] Az indítványozó szerint zálogjoga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés védelmi körébe tartozik, a PJE határozat pedig tulajdonhoz való jogának sérelmét okozta a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének olyan értelmezésével, amelynek következtében zálogjogát a zálogkötelezett kifogása eredményeként nem tudta érvényesíteni.
- [10] Az indítványozó másodlagos kérelme a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban a PJE határozat alkalmazásával meghozott ítéletére irányult. Álláspontja szerint a Kúria ítélete szükségképpen és pusztán abból az okból sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a megítélése szerint alaptörvény-ellenes PJE határozatot alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.
- [11] A Kúria ítéletével szemben is hivatkozott az indítványozó tulajdonhoz való jogának sérelmére, állítása szerint a PJE határozatra alapított ítélet megfosztotta az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.

- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadásáról kell döntenie. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is rögzíti vizsgálatának korlátait, és emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, a (2) bekezdés c) és d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak, illetve a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja felül, hatáskörébe e rendelkezések szerint a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályoknak, és egyes bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. „Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [14] Az Abtv. 51. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság hatáskörét tehát kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa milyen sérelem érte Alaptörvényben biztosított jogát, és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott jogszabályi rendelkezés, bírói döntés között fennáll.
- [15] Az indítványozó elsődleges és másodlagos kérelmében – ugyanazon tartalommal – állította, hogy a PJE határozat, illetve a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát sértik. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó csupán megjelöli az Alaptörvény ezen rendelkezését, tulajdonhoz való alapjogának sérelmét pervesztességével azonosítja, ami megítélése szerint a Kúria jogegységi és egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása önmagában nem alapoz meg alkotmányossági vizsgálatot {lásd pl. 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, ehhez a határozott kérelemre vonatkozó követelmények szempontjából többek között az is szükséges, hogy az indítvány a [14] bekezdésben is hivatkozott elvárásnak megfelelő, az alapjog alkotmányos tartalmához kapcsolódó indokolást tartalmazzon. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [16] Az indítványozó a PJE határozat, illetve a Kúria támadott ítélete vonatkozásában tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésében elismert tisztességes (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) bírósági eljáráshoz való jog védelmi körébe tartozik részben a bírósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minősége, részben pedig azok a részjogosítványok, amelyeket az Alaptörvény maga nevesít, és amelyeket az Alkotmánybíróság bontott ki gyakorlata során. A bírósági eljárással kapcsolatos jogosultságok tartalmuk mellett a jogosulti és kötelezetti, valamint a korlátozhatóság oldaláról mutatnak eltérő sajátosságokat {lásd összefoglalóan pl. 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]}. Az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette a tisztességes bírósági eljárással kapcsó-

- latos gyakorlatát. Eszerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csak megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére épp úgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [Lásd pl. 6/1998. (III. 11.) AB határozat, Abh 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát, annak részjogosítványait illetően részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van [lásd pl. 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]]. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti.” [3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]]
- [18] Az indítványozó állítása szerint a Kúria jogegységi határozatba foglalt jogértelmezése azáltal sérti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 269. § (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet irányadó gyakorlatára, amely szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]] Az Alkotmánybíróság ebből fakadóan „mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon [7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]], amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.” [3421/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az önmagában a bírói jogértelmezés, jogalkalmazás állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben nem vizsgálja.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a PJE határozat szerinti jogértelmezés alaptörvényellenességét állítva nem volt tekintettel a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog processzuális jellegére, illetve alkotmányos tartalmára. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint az anyagi jogi kérdés, anyagi jogi jogszabályi rendelkezés [rég Ptk. 269. § (3) bekezdés] jogegységi határozatban történő értelmezése milyen alkotmányossági összefüggésben áll processzuális alapjogával, a Kúria normatív hatályú jogértelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának alkotmányos tartalmát mennyiben és miért sérti. Az alkotmányossági összefüggéseket csupán feltételező, és legfeljebb sejtető, de azokat a határozott kérelem követelményeinek megfelelő tartalommal meg nem jelenítő indítvány az Alkotmánybíróság kérelemhez kötött eljárásában nem felel meg a az érdemi elbírálás feltételének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont, 52. § (2) bekezdés].
- [21] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletét azért tekintette ellentétesnek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával, mert a Kúria a PJE határozat alkalmazásával hozta meg a keresetét jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó határozatát. Állítása szerint „az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes.” E sérelem megfogalmazásán túl azonban ez az indítványi elem egyebet nem tartalmaz, így a Kúria egyedi ügyben hozott határozatait sérelmezve sem fejtette ki az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga alkotmányos tartalmához kapcsolódóan arra vonatkozó álláspontját, hogy a bíróságokra kötelező jogegységi határozat [lásd Bsz. 24. § (1) bekezdés c) pont; 42. § (1) bekezdés] alkalmazása, a jogvitának – részben a – jogegységi határozatra figyelemmel történő eldöntése milyen összefüggésben van processzuális alapjogával, eljárási jogait a sérelmezett döntés miatt és mennyiben sérti.
- [22] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/943/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3359/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 5.Gf.41.020/2022/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, és kérte a Debreceni Törvényszék 5.Gf.41.020/2022/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint – amelyet a másodfokú bíróság is megalapozottnak ítélt meg – az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó peres eljárás alperese közhasznú jogállással rendelkező egyesület, alapszabálya szerint céljai közé tartozik – egyebek mellett – az idegenforgalom fejlesztése, szállodai szolgáltatás, vendéglátás, hagyományőrzés és a magyar kultúra értékeinek feltárása és bemutatása, a környezet-tudatos életmód, az egészség megőrzése érdekében oktatás és képzések szervezése, a vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás összehangolása a természetvédelemmel, a jóléti és szabadidős tevékenységgel. Az egyesület alapszabályában megjelölt feladatai alapján szervező, fejlesztő, beruházó, bonyolító szerepet kezdeményez és vállal, azokat megvalósítja, vállalkozási tevékenységgel elősegíti a célokban meghatározott feltételek biztosítását, tevékenységei között pedig megjelölte a nevelést, oktatást, képességfejlesztést. Az alapszabály a feladatok között felsorolja a közfeladathoz kapcsolódóan végzett közhasznú tevékenységeket, így a természetvédelmet és az állatvédelmet.
- [3] Az egyesület a turisztikai ügynökség egyik programjának keretében látogató központ fejlesztése céljából 150 millió forint állami támogatást kapott, amely összeg ingatlan vásárlásra, a tervezett beruházás helyszíneinek megszerzésére, illetőleg a beruházás előkészítésére, azaz megvalósíthatósági tanulmány elkészítésére, a szükséges övezeti besorolások végrehajtására, kiviteli tervek elkészítésére és közbeszerzési eljárás lefolytatására volt felhasználható. Ezt követően az indítványozó az egyesületnek címzett közérdekű adat kiadása iránti kérelmet terjesztett elő, hivatkozással az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) vonatkozó rendelkezéseire, kérve az egyesület által vásárolt ingatlanokra vonatkozóan az adásvételi szerződések kiadását, az ingatlanokért fizetett pontos vételár megjelölését az ingatlanok méretét is megjelölve. Az indítványozó közérdekű adatigénylésre vonatkozó kérelmére az egyesület nem válaszolt, annak nem tett eleget.
- [4] Az indítványozó – hivatkozással arra, hogy a vonatkozó ingatlanok megvásárlására közpénzből került sor – keresetlevelében kérte kötelezni az egyesületet a kért adatok kiadására. Az elsőfokon eljáró bíróság ítéletében kötelezte az egyesületet, hogy küldje meg az indítványozónak a tárgyi ingatlanokra vonatkozó adásvételi szerződéseket a személyes adatok kitakarásával. Ítélete indokolásában megállapította, hogy az egyesület az ingatlanokat nem vitatottan állami forrásból, közpénzből vásárolta meg, ezért az erre vonatkozó adatok az Alaptörvény rendelkezése alapján közérdekű adatnak minősülnek, annak kiadására tehát az egyesület köteles. A járásbíróság ítéletében hangsúlyozta, hogy a közérdekű adatszolgáltatási kötelezettség nem függvénye annak, hogy a közérdekű adatot birtokló szervezet milyen szervtípusba tartozik, milyen tulajdonban van, milyen tevékenységet folytat, a közérdekű adatszolgáltatási kötelezettséget önmagában megteremti az a tény, hogy a szervezet közérdekű adatot birtokol. A bíróság megállapította ugyanakkor, hogy az egyesület a közhasznú tevékenységekkel összefüggésben, célja elérése érdekében közfeladatot is végez, különös tekintettel a természetvédelemre, az állatvédelemre és egyes környezetvédelmi tevékenységekre.

- [5] Az egyesület fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék megítélése szerint az egyesület alapszabálya megjelöli ugyan azokat a közfeladatokat, amelyhez kapcsolódóan a közhasznú tevékenységet az egyesület elvégzi, „azonban erre irányuló közszolgálati szerződés és a feladatfinanszírozást szolgáló költségvetési támogatás nélkül nem beszélhetünk arról, hogy a megjelölt közfeladat ellátására az egyesület köteles lett volna”. A törvényszék megállapította azt is, hogy „[a] megjelölt közfeladatok ellátását az egyesület közhasznú tevékenységével támogatja, nem tekinthető tehát az alperes közfeladatot ellátó szervnek. Ebből következik az is, hogy az alperes által kötött adásvételi szerződések pusztán amiatt, hogy azokat az alperes kötötte, nem minősülnek közérdekű adatnak”. A bíróság megítélése szerint a kiadni kért adatok nem tartoznak a közérdekből nyilvános adatok körébe sem, mivel „az Alaptörvény 39. cikkének (2) bekezdése nem tekinthető olyan törvénynek, amely a közérdekből nyilvános adat megismerhetőségét elrendeli”, miként azt a Kúria is megállapította egy másik ügyben hozott döntése kapcsán. Ebben a döntésében a Kúria – hivatkozással az Infotv. 27. § (3a) bekezdésére – megállapította, hogy a közérdekből nyilvános adat tekintetében a tájékoztatásadási kötelezettség csak az olyan jogviszonnyal összefüggésben áll fenn, amely az államháztartás alrendszerébe tartozó valamely személlyel létrejött pénzügyi vagy üzleti kapcsolatra vonatkozik. „A perbeli esetben megállapítható – folytatja indokolását a törvényszék – az indítványozó által kiadni kért szerződéseket az egyesület nem az államháztartás alrendszerével kötötte, hanem az államháztartás alrendszerébe tartozó személlyel megkötött támogatási szerződés alapján kifizetett állami támogatásból harmadik személyektől ingatlant vásárolt”. A másodfokú bíróság megítélése szerint ennek alapján az egyesület és a harmadik személyek között létrejött szerződéses jogviszonyban keletkezett adatok nem minősülnek közérdekből nyilvánosnak még akkor sem, ha azok „központi költségvetést érintő pénzeszköz felhasználását érintik”.
- [6] Döntése további megalapozásaként a törvényszék hivatkozik még a Kúria egy másik ügyben hozott határozatára is, melynek elvi tartalma szerint „a közérdekből nyilvános adatok megítélésénél annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy a szerződéses kapcsolatoknak mely szintjére terjed ki az adatszolgáltatási kötelezettség: az alperesnek az államháztartás alrendszerébe tartozó személlyel való kapcsolata az alperes által a szerződéses teljesítés érdekében kötött szerződésekre kiterjesztően nem alkalmazható, még akkor sem, ha az államháztartás alrendszerébe tartozó személy részben vagy egészben a kifizetést Európai Unió forrásból teljesítheti”. A törvényszék ítéletében rámutat arra is, hogy a Kúria ezen döntését megerősítette az Alkotmánybíróság 3258/2022. (VI. 3.) határozata, amely a hivatkozott kúriai döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasította és megállapította, hogy „nincs olyan szabály, amely az adott esetben gazdálkodó szervek egymás közötti szerződéseinek egyes adatait közérdekűvé vagy közérdekből nyilvános adattá nyilvánítaná”. Az indítványozó által támadott törvényszéki ítélet végezetül álláspontját akként összegzi, hogy – miután a kiadni kért adatok sem közérdekű, sem közérdekből nyilvános adatnak nem minősülnek – az indítványozó adatkérésének nincs jogalapja.
- [7] 2. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntés sérti az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt, a közérdekű adatok megismeréséhez való jogát. Álláspontja szerint a megismerni kívánt adatok nyilvános jellegét mindenekelőtt az alapozza meg, hogy az egyesület – meglátása szerint – közfeladatot lát el, amelyet annak alapszabályában szereplő tevékenységi lista is alátámaszt. Az egyesület ezen tevékenységeihez állami támogatást, azaz közpénzt is kapott, amelyből egyebek közt az adatigényléssel érintett ingatlanokat is vásárolta, de az egyesület egyéb – a tárgyi ingatlanok vásárlásán kívüli tevékenységeit is túlnyomórészt közpénzből látja el, amit alátámaszt az indítványozó szerint egy 2019-ben kelt, az egyesület állami támogatásáról döntést tartalmazó kormányhatározat is. Az indítványozó ezt követően vitatja a törvényszéknek az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésére vonatkozó jogértelmezését, mivel ez a normatív rendelkezés álláspontja szerint „a kilencedik alaptörvénymódosítás által beiktatott (3) bekezdés tartalmától függetlenül nyilvánvalóan általánosságban rendeli el a közpénzekre és a nemzeti vagyona vonatkozó adatok nyilvánosságát”. Nézetek szerint a közfeladat ellátására célzottan nyújtott költségvetési támogatás már önmagában is megalapozza a nyilvánosság követelményének a biztosítását. A kérelmező vitatja a törvényszék azon jogértelmezését, hogy az egyesület csak abban az esetben minősülhetne közfeladatot ellátónak, ha tevékenységét közszolgálati szerződés és feladatfinanszírozás alapján látta volna el, megítélése szerint viszont az egyesület senki által nem vitatottan „feladatainak teljeskörű finanszírozására rendszeres költségvetési támogatásban” részesült. A törvényszéki ítélet tehát – álláspontja szerint – közpénzből finanszírozott közfeladatok ellátásával összefüggő adatok megismerhetőségét korlátozza alkotmányos indok nélkül.

- [8] Az indítványozó érvelése szerint az adatigényléssel érintett adatok az Alaptörvény 39. cikk (3) bekezdése értelmében is közpénzre vonatkoznak. A támadott ítélet a döntés alátámasztásaként – meglátása szerint – olyan bírósági esetjogot hív fel helytelenül, amely a konkrét ügyére nézve irreleváns, nem értelmezhető. Az egyik ítélet és az ez ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasító alkotmánybírósági döntés az alvállalkozókkal kötött szerződések nyilvánosságára vonatkozik, míg a másik egy, már az állammal is visszerhesen szerződő, közbeszerzési eljárásban kiválasztott, nyereségérdekelt vállalkozások üzleti kockázatába tartozó szerződéses viszonyokhoz kapcsolódik. A támadott ítéletben felhívott esetjog tehát nem összevethető az indítványozó érvelése szerint a saját ügyével, hiszen itt az állami támogatás célja maga a szerződések megkötése volt, az egyesülettel nem visszerhes szerződést kötöttek, hanem vissza nem térítendő állami támogatást nyújtottak. A panaszos véleménye szerint „[j]elen ügyben azonban mind a támogatást nyújtó állami szervek, mind a támogatott Alperes közpénzfelhasználását ellehetetleníti, ha a teljes egészében közpénzből megvalósuló, a támogatási szerződés célját képező ügyletek nyilvánossága nem biztosított”. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság helytelen jogértelmezése és hibás következtetése eredményeként a támadott ítélet amellet, hogy sérti az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított jogát, ellentétes a 39. cikkből következő azzal a követelménnyel is, hogy „minden, közpénzből gazdálkodó szervezetnek kötelessége a nyilvánosság előtt gazdálkodásával elszámolni”.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A jogi képviselő meghatalmazását csatolta. A rendes jogorvoslattal már nem támadható törvényszéki ítélet az eljárást lezáró és egyúttal érdemi döntésnek is minősül, így vele szemben alkotmányjogi panasz benyújtható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettség az ügyben az általa támadott ítélettel befejezett eljárás felpereseként fennáll.
- [11] 3.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt kritériumoknak az alábbiak szerint megfelel. Tartalmazza a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. §]; b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróság döntése alapvető joga sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni állított rendelkezését [VI. cikk (3) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott végzés alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.
- [12] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntés érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] 4.1. Az Alkotmánybíróság az első törvényi feltétel fennállását illetően emlékeztet arra, hogy – amint arra az indítványozó is kitér beadványában – a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében elismert, a közérdekű adatok nyilvánosságát biztosító, a közérdekű adatok bárki által történő megismeréséhez fűződő alkotmányos alapjog tartalmát, korlátait illetően. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a jelen ügyben felmerült probléma és a beadvány tartalma – az indítványozó által állított sérelmét és érvelését tekintve – ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [14] 4.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügyében másodfokon eljáró törvényszék – megítélése szerint – téves jogértelmezését és helytelen jogalkalmazását, ezen belül is a megállapított tényállás és az alkalmazandó jog összevetését követő, a számára sérelmes döntéshez vezető hibás következtetéseit kifogásolja.
- [15] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban a bírói döntésre vonatkozó kritika és annak érvelése alapján megállapította, hogy az indítványozó beadványa tartalmát tekintve ténylegesen arra irányult, hogy az abban

támadott döntést hozó törvényszék általa tévesnek és hibásnak tartott jogértelmezését és jogalkalmazást sérelmezve elérje, hogy a számára kedvezőtlen tartalmú ítélet teljes körű felülvizsgálatát és megváltoztatást érje el az Alkotmánybíróságnál. A testület ugyanakkor már több ízben kinyilvánította és megerősítette, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírói szervezeten belül jogorvoslással nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság szerepe nem abban áll, hogy a rendes bíróságok minden vélt vagy valós tévedését korigálja, ezzel ugyanis – az Alkotmánybíróság megfogalmazásában – „a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépne és hagyományos jogorvoslati fórumként járna el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság „a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A bírósági eljárásban eldöntendő jogértelmezési és bizonyíték-értékelési, továbbá ténykérdések felülmérlegelésére ennél fogva tehát az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, így a testület következetesen tartózkodik annak vizsgálatától is, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok értékelése alapján megjelenő következtetések és érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárás során beszerzett bizonyítékokat és a felek által előadott érveket {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}; 3315/2014/XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3252/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}.

- [16] Jelen ügy elbírálásának középpontjában annak a kérdésnek a bírói megítélése és eldöntése állt, hogy az indítványozó által kiadni kért adatok közérdekűnek minősülnek-e a vonatkozó jogszabályi rendelkezések és bírói gyakorlat alapján. Ebben a kérdésben a törvényszék a megállapított tényállás és az alkalmazandó jogi normák, a bírói és alkotmánybírósági gyakorlat figyelembevételével arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által kiadni kért adatok sem közérdekű, sem közérdekből nyilvános adatnak nem minősülnek. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bíróság ezt a döntését a kellő részletezettségű és megfelelő mélységű indokolással alá is támasztotta. Így a másodfokú bíróság ítéletében érthetően és világosan indokolta azt, hogy megítélése szerint elsőfokú döntésében a járásbíróság miért jutott helytelen jogi következtetésre az irányadó szabályok alapján és miért kellett megváltoztatnia azt, attól eltérő jogkövetkezmény megállapítása mellett. Az indítványozó által kifogásolt bírói döntés ennek keretében rávilágított arra is, hogy álláspontja szerint az ügy helyes megítéléséhez miért van kiemelkedő jelentősége annak, hogy az egyesület közfeladatot ellátó szervnek minősül-e, vagy sem, majd a vonatkozó normákra hivatkozással támasztotta alá azt az álláspontját, hogy – közszolgáltatási szerződés és feladatfinanszírozás hiányában – miért nem tekinthető véleménye szerint az egyesület közfeladat ellátására köteles szervnek. A törvényszék ítéletében megfelelő részletezettséggel alátámasztotta azon álláspontját is, hogy az indítványozó által kért adatok – az irányadó és idézett jogszabályok, továbbá a Kúria figyelembe veendő ítéletei és Alkotmánybíróság döntése alapján – miért nem minősülnek nézete szerint sem közérdekű, sem pedig közérdekből nyilvános adatnak.
- [17] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a másodfokon eljáró bíróság ítéletében számot adott arról és megfelelő mélységben alátámasztotta, hogy az elsőfokú bíróság döntését miért változtatta meg és miért jutott az ügy mikénti megítélése kapcsán az ítélete szerinti döntésre. Jogi álláspontjának kialakítása, levezetése, alátámasztása és indokolása során – a vonatkozó jogszabályok mellett – a törvényszék figyelemmel volt és hivatkozott az ügy megítélése szempontjából releváns bírói gyakorlatra és az Alkotmánybíróság döntéséből fakadó alkotmányossági szempontokra is. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó által támadott bírói döntés – az indítványozó által felhozott érvekre tekintettel, az alapjogi szempontok figyelembevétele és mérlegelése kérdésében – nem szenved olyan hiányosságban, amely az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [18] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2180/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSI ÁLLÁSFOGLALÁSAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1/2023. (VI. 14.) AB TŰ. ÁLLÁSFOGLALÁSA

az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tű. állásfoglalás hatályon kívül helyezéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján meghozta a következő

á l l á s f o g l a l á s t:

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tű. állásfoglalást hatályon kívül helyezi.

A teljes ülési állásfoglalást az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Budapest, 2023. június 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVII/1249/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK UTASÍTÁSA

az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 16. § (4) bekezdés *i*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, tekintettel a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény, a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet, a közfeladatot ellátó szerveknél alkalmazható iratkezelési szoftverekkel szemben támasztott követelményekről szóló 3/2018. (II. 21.) BM rendelet és az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016. (XI. 30.) EMMI rendelet rendelkezéseire, az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatát – a Magyar Nemzeti Levéltár egyetértésével – az alábbiak szerint állapítom meg.

1. Általános rendelkezések

1.1. Az iratkezelési és ügyviteli szabályzat célja, az iratkezelés alapelvei

1.1.1. Az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzata (a továbbiakban: Szabályzat) az iratkezelés, az irattári terv, az iratokhoz való hozzáférés és az iratok védelmének részletes szabályait tartalmazza annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróságon:

- az iratkezelés megfeleljen a törvényi és egyéb jogszabályi követelményeknek, az Alkotmánybíróság és az Alkotmánybíróság Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) (a továbbiakban együtt: Alkotmánybíróság) igényeinek;
- az iratok útja és helye pontosan követhető, megállapítható és ellenőrizhető legyen;
- az iratok a jogosultak számára hozzáférhetőek, az illetéktelenek elől védettek legyenek;
- a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok iránti igények késedelem nélkül teljesíthetőek, az iratokban szereplő személyes adatok védve legyenek;
- az iratkezelés megfeleljen a korszerű, elektronikus információtechnikai követelményeknek;
- biztosítva legyen az iratok épségben és teljességben való őrzése, különös tekintettel a levéltárba kerülő iratokra.

1.1.2. Az Alkotmánybíróságon az iratkezelést központilag, egységes, tanúsított iratkezelési rendszerben, a főtitkárság irányítása mellett kell ellátni.

1.1.3. Az iratkezelés során az Alkotmánybíróság munkatársai kötelesek pontosan, körültekintően, késedelem nélkül eljárni, és maradéktalanul betartani a vonatkozó jogszabályi követelményeket, különösen a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban Ltv.), a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet, valamint e Szabályzat rendelkezéseit.

1.2. Értelmező rendelkezések

1.2.1 A Szabályzat alkalmazásában:

- *alkotmánybírósági ügy*: az Alkotmánybíróság Abtv.-ben vagy más törvényben megállapított valamely hatásköre szerinti eljárásban folyó ügy, valamint a testületek működésével és eljárásával kapcsolatos ügyek;
- *átadókönyv*: az ügyirat átadását, átvételét igazoló, bekötött és lapszámozással ellátott könyv;
- *öntéstervezet*: az előadó alkotmánybíró által az alkotmánybírósági ügyben készített, a leendő döntés tartalmára és indoklására vonatkozó javaslatot tartalmazó irat;
- *egyesítés*: több folyamatban lévő ügy összes iratának a legkorábban lajstromozott ügy száma alatti kezelése;
- *elosztási jegyzék*: az alkotmánybírósági döntéssel befejeződött alkotmánybírósági ügyekben az előadó alkotmánybíró titkárságvezetője által készített irat, amelyen fel kell tüntetni, hány példányban kell kiadmányozni az alkotmánybírósági döntés hiteles másolatát, a címzetteket, akik azt kapják, a kiadmányozás dátumát és a titkárságvezető aláírását. Az elosztási jegyzéket iktatni nem kell, de az ügyiratborítóban el kell helyezni.
- *feljegyzés*: az alkotmánybírósági ügyben az Alkotmánybíróság tagja által készített és közzétett irat, mely tartalmazza az irat készítőjének az ügyben felmerült valamely kérdésben képviselt álláspontját;
- *kiadmány*: az eredeti iratról készített olyan másolat, amelyet az arra feljogosított személy „a kiadmány hitelül” záradékkal, aláírásával és a bíróság körbélyegzőjével lát el;
- *közzététel*: az alkotmánybírósági ügyekben érkezett és keletkezett iratoknak, illetve az azokról készült másolatoknak elektronikus formában való hozzáférhetővé tétele (szükség esetén papír alapú irat formájában történő kézbesítése) az Alkotmánybíróság tagjai és munkatársai számára;
- *testületi ülések iratai*: a testületi ülésekre szóló meghívó, az ülések napirendje, az ülésekről készült emlékeztető, az ennek kijavítására, kiegészítésére vonatkozó kezdeményezés, illetve a testületi ülésekkel kapcsolatban készült egyéb irat;
- *utóirat*: olyan irat, amely már megindult ügyre vonatkozik, ha egyébként nem tekinthető kezdőiratnak.

1.2.2. Egyebekben a Szabályzatban található fogalmakra vonatkozóan az Lvt. 3. §-ában, a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. §-ában és a közfeladatot ellátó szerveknél alkalmazható iratkezelési szoftverekkel szemben támasztott követelményekről szóló 3/2018. (II. 21.) BM 3. §-ában megállapított értelmező rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

1.3. A Szabályzat hatálya

1.3.1. A Szabályzatot alkalmazniuk kell az Alkotmánybíróság tagjainak, az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott munkatársaknak, valamint azoknak a személyeknek, akik megbízás, szerződés vagy jogszabályi előírások alapján kezelik az Alkotmánybíróság iratait (a továbbiakban együtt: az Alkotmánybíróság munkatársai).

1.3.2. Ha jogszabály vagy a Szabályzat eltérően nem rendelkezik, a Szabályzat hatálya kiterjed az Alkotmánybíróságra érkező, ott keletkező, illetve onnan elküldött valamennyi iratra az alábbiak szerint, illetve kivételével:

- a Szabályzat rendelkezéseit kell alkalmazni az Alkotmánybíróságra postai úton (postacímen, postafiókon keresztül, postai futárkézbesítővel, illetve táviratként), személyesen, faxon, elektronikus úton [hivatali kapun, ügyfélkapun vagy cégkapun (a továbbiakban együtt: hivatali kapun), valamint központi és személyes e-mailen], továbbá kézbesítő (futár) útján érkező, vagy egyébként személyesen benyújtott levelek, beadványok, indítványok és küldemények (a továbbiakban együtt: küldemények) kezelése során;
- a Szabályzatot kell alkalmazni az Alkotmánybíróság munkatársai által készített iratok (döntéstervezetek, feljegyzések, testületi ülések iratai, a határozatok és végzések stb.) kezelése során, továbbá a hivatali utasításokra és szabályzatokra, valamint a Hivatal által kötött szerződésekre, megrendelőkre, teljesítésigazolásokra és számlákra;
- az Alkotmánybíróság munkatársai által készített belső jegyzetekre és feljegyzésekre abban az esetben kell a Szabályzatnak az iktatásra és irattározásra vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni, ha azokat tárgyuknál vagy jelentőségükénél fogva, az ügyintéző megítélése szerint iktatni és irattározni kell;

- ha jogszabályból, illetve a Szabályzatból más nem következik, nem kell a Szabályzatnak az iktatásra és irattározásra vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni a Hivatalba érkező napi- és hetilapok, folyóiratok, könyvek, közlönyök, reklámok, hirdetések (a továbbiakban: sajtótermékek), kísérőlevél nélküli meghívók, üdvözlőkártyák (a továbbiakban: meghívók), valamint a címzett nevére érkezett vagy az Alkotmánybíróság munkatársa által küldött olyan küldemények esetében, amelyek nem tartoznak a Hivatal ügykörébe (a továbbiakban: magánküldemények). A sajtótermékeket, meghívókat és magánküldeményeket a címzetteknek kézbesíteni kell;
- a minősített adatot tartalmazó ügyiratokra a Szabályzatot a Hivatal titokvédelmi szabályzatában megállapított eltérésekkel kell alkalmazni.

1.4. Az iratkezeléssel kapcsolatos feladatok ellátása

1.4.1. Az iratkezeléssel kapcsolatos feladatok ellátása a Hivatalban részben központilag, részben osztottan, az ügyintéző önálló szervezeti egységeknél, ún. vegyes rendszerben történik. Az iratkezelés központi szervezeti egysége a kezelőiroda. Az iratkezeléssel kapcsolatos feladatokat emellett az önálló szervezeti egységek titkárságai és munkatársai, valamint az informatika látják el. Az iratkezelés felügyelete és irányítása a főtitkár feladata.

1.4.2. A főtitkár feladatai az iratkezelés terén különösen:

- felügyeli és irányítja az iratkezelést a Hivatalban, szükség esetén belső iránymutatást ad ki a munkatársak számára az egységes és jogszerű iratkezelési gyakorlat biztosítása érdekében;
- rendszeresen oktatást szervez a Hivatal munkatársai részére az iratkezelés terén;
- évente felülvizsgálja az Irattári Tervet, és szükség szerint előkészíti – a Magyar Nemzeti Levéltárral egyetértésben – az Irattári Terv módosítását;
- szükség esetén kezdeményezi az elnöknél a Szabályzat módosítását, egyéb szabályzat vagy normatív határozat módosítását, meghozatalát;
- koordinálja a Magyar Nemzeti Levéltár ellenőrzéseinek elvégzéséhez szükséges – a Hivatali közreműködését igénylő – feladatokat;
- kialakítja és az Alkotmánybíróság munkatársai számára hozzáférhetővé teszi a kimenő levelek egységes levélsablonjait;
- felügyeli az elektronikus irat- és ügykezelő rendszerhez és egyes részeihez való hozzáférési jogosultságok nyilvántartását;
- elrendeli a selejtezést, illetve a levéltárba adást, felállítja a selejtezési bizottságot
- gondoskodik az iratkezelést végző, vagy azért felelős személyek szakmai képzéséről és továbbképzéséről.

1.4.3. A kezelőiroda feladatai az iratkezelés terén különösen:

- átveszi és érkezteti a Hivatalba postai úton, illetve futár útján érkező küldeményeket, ellenőrzi, hogy ezek átestek-e tűzszerzési vizsgálaton;
- felbontja a Hivatalba érkezett küldeményeket, iktatja az iratokat az elektronikus iktatókönyvben, szükség esetén ügyiratborítót készít;
- a főtitkári titkárság közreműködése mellett gondoskodik az elektronikus hivatali kapura érkező küldemények iktatásában, a címzetteknek történő továbbításában;
- a felbontást és iktatást követően (magánküldemények esetében felbontás nélkül) továbbítja a küldeményeket és az iratokat az adott önálló szervezeti egység titkárságára, alkotmánybírósági ügy esetében a kezdőiratot és a kezdőiratként kezelendő iratot az iktatás napján, de legkésőbb az azt követő munkanapon bemutatja a főtitkárnak ügyelosztás céljából;
- alkotmánybírósági ügy esetében szkenneli az ügy iratait, a másolatokat feltölti az elektronikus iktatókönyvbe;
- gondoskodik a kiadmányozott és expedált küldemények postázásáról;
- kezeli a kezelőirodán rendszeresített átadókönyveket és kézbesítőkönyveket;
- kezeli a Hivatal egységes, központi irattárát, az ott lévő papír alapú irattári anyagot, vezeti az elektronikus iktatókönyvet;

- alkotmánybírósági ügyet érintő telefonos megkeresés esetén felvilágosítást ad az eljárásban érintett személy részére. Az eljárásban nem érintett személy részére a főtitkár engedélyezheti a felvilágosítás adását;
- irat elvesztéséről vagy megsemmisüléséről azonnal jelentést tesz a főtitkárnak;
- a lezárt akták irattárba helyezése során – szükség esetén az indítványelemzők közreműködésével – ellenőrzi, hogy az ügyiratborítón szereplő adatok megegyeznek-e az elektronikus iktatókönyvben szereplő adatokkal, szükség esetén felviszi a hiányzó adatokat az elektronikus iktatókönyvbe és az ügyiratborítóra;
- a megszünt szervezeti egység (bírói stáb) papíralapú iratait, lezárt átadókönyvét az irattárban elhelyezi és kezeli;
- közreműködik az ügyiratok selejtezésében és levéltárba adásában.

1.4.4. Az önálló szervezeti egységek titkárságainak feladatai az iratkezelés terén különösen:

- átveszik a kezelőirodától az önálló szervezeti egységet illető iratokat, küldeményeket és ügyiratokat ügyintézésre, továbbá az önálló szervezeti egységhez tartozó munkatársakat illető magánküldeményeket;
- az átvett magánküldemények esetében, ha azokról kiderül, hogy iktatást igénylő küldemények, saját feladatkörben vagy a kezelőiroda útján gondoskodnak iktatásukról, szkennelésükről;
- az elektronikus iktatókönyvben iktatják az adott önálló szervezeti egység által intézett ügyben keletkező iratokat;
- biztonságosan és visszakereshető módon kezelik az ügyintéző önálló szervezeti egység hivatali helyiségében a papír alapú ügyiratot az ügyintézésre történt átvételtől, illetve az ügy megindításától az irattárba helyezésre történő továbbításáig;
- gondoskodnak a papír alapú ügyirat és az elektronikus iktatókönyvben rögzített ügyirat összhangjáról;
- expedíálják és továbbítják postázásra a kezelőirodának a kiadmányozott iratokat, a lezárt ügyek ügyiratát átadják a kezelőirodának irattárba helyezésre;
- kezelik a hivatali szervezeti egységben rendszeresített átadókönyveket és kézbesítőkönyveket.

1.4.5. A gazdasági főosztály titkárságának további feladatai az iratkezelés terén

A gazdasági főosztály titkársága a 1.4.4. pontban foglaltakon túl a gazdasági főosztályt illető, a kezelőirodától átvett küldeményeket (különösen a szerződéseket, megrendelőket, számlákat, pénzügyi bizonylatokat) iktatja az elektronikus iktatókönyvben. Ennek során az iraton feltünteti az irat az érkezésének időpontját (év, hó, nap), az ügyszámot, a példányok és mellékletek számát.

1.4.6. Az informatika feladatai az iratkezelés terén különösen

- üzemelteti, dokumentálja és karbantartja az elektronikus irat- és ügykezelő rendszert, az elektronikus iktatókönyvet és további részeit, ellátja a rendszergazdai feladatokat, kapcsolatot tart a külső karbantartóval;
- biztosítja az elektronikus aláírások kezelését, igény esetén a kiadmányozásra jogosultak részére elektronikus aláírási jogosultságot szerez;
- segítséget, igény esetén egyedi oktatást nyújt a felhasználóknak az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer használatával kapcsolatban, az új belépő munkatársaknak kötelezően oktatást tart;
- beállítja és nyilvántartja (dokumentálja) az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer és egyes részeihez való hozzáférési jogosultságokat.

1.5. Az Irattári Terv, az egységes hivatali iratkezelési szoftver, az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer és az elektronikus iktatókönyv

1.5.1. Az iratokat a Szabályzat 1. számú mellékletében meghatározott tárgyi alapú jegyzékben foglaltaknak megfelelően kell megszerezni és kezelni (Irattári Terv). Az Irattári Terv tartalmazza az iktatószámok készítésének módját is.

1.5.2. A Hivatalban egységes hivatali iratkezelési szoftvert kell használni, melynek meg kell felelnie a vonatkozó jogszabályokban, különösen a közfeladatot ellátó szerveknél alkalmazható iratkezelési szoftverekkel szemben támasztott követelményekről szóló 3/2018. (II. 21.) BM rendeletben és az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016. (XI. 30.) EMMI rendelet-

ben foglalt követelményeknek, és erről megfelelő tanúsítvánnyal kell rendelkeznie. Az egységes hivatali iratkezelési szoftver neve: C.A.T. egységes iktatási és ügykezelő rendszer 4.x, a tanúsítvány száma: I-27/2019/ABH-T, érvényessége: 2022.12.09. Az egységes hivatali iratkezelési szoftver dokumentálása és karbantartása az informatika feladata. Jogszabály előírása alapján a könyvviteli és a közszolgálati nyilvántartási feladatok ellátásához külön szoftver is használható.

1.5.3. Az iratkezelési feladatokat egységes hivatali iratkezelési szoftver alapján működő elektronikus irat- és ügykezelő rendszerrel kell ellátni. Az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer része az elektronikus iktatókönyv, az alkotmánybírósági ügyek iratainak a nyilvántartására, a tervezetek és feljegyzések, illetve a testületi ülések időpontjának és napirendjének a közzétételére szolgáló elektronikus ügynyilvántartó, a felhő alapú fájlkezelő, valamint az hivatali kapu és a levelező- és naptárkezelő program. Az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer, illetve annak egyes részeihez való hozzáférési jogosultságokat névre szólóan kell kiosztani és dokumentálni. A jogosultságok kiosztása a Szabályzat alapján, az elnök, illetve a főtitkár rendelkezése alapján történik. A jogosultságok beállítása és nyilvántartása az informatika feladata.

1.5.4. Az elektronikus iktatókönyv az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer azon szolgáltatás-együttese, amely az iktatási információk rögzítését, végleges megőrzését és visszakereshetőségét biztosítja. Az elektronikus iktatókönyvet a naptári év első munkanapján, az első irat iktatásakor kell megnyitni, és a naptári év utolsó munkanapján, az utolsó irat iktatása után le kell zárni. Az iktatókönyv zárásának részeként el kell készíteni az elektronikus érkeztető nyilvántartásnak, az elektronikus iktatókönyvnek, azok adatállományainak (címlista, tételszám, megőrzés, iratforgalom dokumentálásának információi) és az elektronikus dokumentumoknak az év utolsó munkanapi iktatási állapotát tükröző, az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló jogszabályban meghatározottak szerint archivált változatát.

1.5.5. Az elektronikus iktatókönyvben nyilvántartott iratokra vonatkozó adatok sorát, valamint a visszakereshetőségre vonatkozó követelményeket a Szabályzat 2. számú melléklete tartalmazza.

1.5.6. Az adatbiztonság és a folyamatos működés biztosítása érdekében az elektronikus iktatókönyvben és az irat- és ügykezelő rendszerben kezelt adatokat legalább 24 óránként archiválni kell. Az archiválás során az adatok rendszerezettségét meg kell őrizni. Üzemzavar esetén azonnal meg kell kezdeni annak elhárítását, biztosítani kell, hogy az elektronikus iktatókönyvben és az irat- és ügykezelő rendszerben tárolt adatokhoz illetéktelenek ne férjenek hozzá. Az üzemzavar elhárítását követően haladéktalanul fel kell tárni az üzemzavar okait, és szükség esetén megtenni minden olyan intézkedést, mely a hasonló jellegű üzemzavar jövőbeni bekövetkezését korlátozza.

2. Az iratkezelés szabályai

2.1. A küldemények átvétele

2.1.1. Postai úton érkező küldemények átvételére a kezelőiroda munkatársai jogosultak. Az átvételi jogosultságot az Alkotmánybíróság elnöke írásban igazolja a postaszolgáltató felé. A postai küldeményt ilyen esetben a postaszolgáltatónál rendszeresített módon, aláírással igazolva kell átvenni. Az átvétel pontos dátumát szintén fel kell tüntetni.

2.1.2. Hatóságtól kézbesítővel érkező küldemények átvételére az önálló szervezeti egység vezetője, titkársági munkatársa, az elnöki kabinet munkatársai, valamint – ha ez a küldemény címzéséből vagy jellegéből adódik – az ügyintézésre várhatóan kötelezett önálló szervezeti egység munkatársai is jogosultak. A küldemény átvételét ilyen esetben a küldő hatóság által kiállított átadókönyvben történő aláírással, ha ilyen nincs, akkor az átvett küldemény másolatán történő aláírással kell igazolni. Az átvétel pontos dátumát minden esetben fel kell tüntetni.

2.1.3. Kézbesítővel érkező magánküldemények átvételére a címzett személy, megbízott munkatársa, továbbá a kezelőiroda munkatársai jogosultak. Ilyen esetben az átvétel igazolása során a hatóságtól kézbesítővel érkező küldemények átvételére vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

2.1.4. Hivatali időn kívül, valamint pihenőnapon és munkaszüneti napon hivatali kézbesítő útján érkező küldeményeket az Alkotmánybíróság épületének őrzését végző rendőri szolgálattevő veszi át.

2.1.5. Ha a küldeményt a Hivatal olyan munkatársa veszi át, aki a további intézkedésre (felbontás, érkeztetés) nem jogosult, köteles a küldeményt haladéktalanul továbbítani a felbontásra jogosultnak.

2.1.6. Sérült küldemény átvétele esetén a sérülés tényét papír alapú iratok esetében az átvételi okmányon jelölni kell, és a küldemény tartalmát külön jegyzékben fel kell tüntetni. A megállapíthatóan hiányzó iratokról vagy mellékletekről a feladót értesíteni kell. Sérült elektronikus küldemény esetében a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 23. §-a alapján a 31. § rendelkezései szerint kell eljárni.

2.1.7. A beérkező küldeményeket (magánküldemények esetében is) a további intézkedés előtt tűzszerezési vizsgálatnak kell alávetni, és ennek megtörténtét a küldeményen fel kell tüntetni.

2.2. A küldemények felbontása

2.2.1. A küldeményt csak az arra jogosult bonthatja fel. A küldemény felbontására nem jogosult köteles a küldeményt haladéktalanul – az átvétel napján, ha ez bármilyen okból nem lehetséges, legkésőbb az azt követő első munkanapon – továbbítani felbontásra az arra jogosultnak.

2.2.2. A Hivatalba érkezett küldeményeket a kezelőiroda – sürgős vagy indokolt esetben a főtitkári titkárság – bontja fel.

2.2.3. A címzett a nevére érkező küldeményt felbonthatja.

2.2.4. Az önálló szervezeti egységek vezetői, valamint az általuk megbízott munkatársaik felbonthatják a küldeményt, ha alaposan vélelmezhetik, hogy a küldemény az ügykörükbe tartozó alkotmánybírósági ügyhöz tartozik.

2.2.5. Ha a küldemény felbontása előtt feltehető, hogy a címzett nevére érkezett küldemény nem tartozik a Hivatal ügykörébe (magánküldemény), akkor a küldemény felbontására jogosult személy a küldemény felbontása előtt köteles azt bemutatni a címzettnek. Ha a címzett úgy nyilatkozik, hogy a küldemény neki szóló magánküldemény, akkor azt felbontás nélkül át kell neki adni.

2.2.6. A küldemények téves felbontásakor a felbontó az átvétel és a felbontás tényét a dátum megjelölésével, dokumentáltan köteles a küldeményhez tartozó borítékon, ha ez nem lehetséges, külön iraton rögzíteni, majd gondoskodnia kell a küldemény címzetthez való eljuttatásáról. A téves felbontásról a címzettet tájékoztatni kell.

2.2.7. A küldemény a felbontást követően irat. Az iratokat, ha nem a kezelőiroda bontotta fel, a felbontást követően haladéktalanul – a felbontás napján, ha ez bármilyen okból nem lehetséges, legkésőbb az azt követő első munkanapon – továbbítani kell a kezelőirodának érkeztetésre.

2.3. Az iratok érkeztetése és iktatása

2.3.1. A kezelőiroda a Hivatalba érkezett iratot érkezteti, és ezzel egyidőben iktatja azt az elektronikus iktatókönyvben. Az iktatás előtt ellenőrizni kell, hogy az iratnak van-e előzménye.

2.3.2. Az iktatás során a kezelőiroda az irat adatai, illetve vezetői utasítások alapján kitölti az elektronikus iktatókönyv adatsorát, és az Irattári Tervnek, valamint az esetleges előzményeknek megfelelően iktatószámot ad az iratnak.

2.3.3. Az iraton az érkeztetés és iktatás időpontját dátumbélyegzővel, az iktatást az iktatószám felvezetésével kell feltüntetni. Az alkotmánybírósági ügyhöz tartozó irat eredeti példányán az iratkezelés (ügyintézés) során az érkeztetés dátumbélyegzőjén és az iktatószámon kívül egyéb feljegyzés, utasítás stb. nem tüntethető fel. Téves iktatás esetén a papíralapú iraton a bejegyzést áthúzással kell érvényteleníteni, oly módon, hogy az érvénytelenítés ténye – az eredeti bejegyzés olvashatósága mellett – kétségtelen legyen, valamint az elektronikus iktatókönyvben is át kell vezetni a módosítást. A tévesen kiadott iktatószám nem használható fel újra.

2.3.4. Az alkotmánybírósági ügy papír alapú ügyiratához ügyiratborítót kell rendelni. Az ügyiratborító tartalmazza az ügyre vonatkozó fontosabb adatokat és információkat. Az ügyiratborító a papír alapú ügyirat részét képezi, azt az ügyintézés és irattározás során meg kell őrizni és az ügyirat valamennyi iratával együtt kell kezelni. Ha az ügyiratot bármilyen oknál fogva újraiktatják, új ügyiratborítót kell készíteni, melyen fel kell tüntetni a korábbi iktatószámot, valamint a korábbi ügyiratborítóra bejegyzett adatokat és egyéb információkat. Az ügyiratborítóra vonatkozó részletes szabályokat az ügyviteli szabályzat tartalmazza. A főtitkár indokolt esetben elrendelheti az ügyiratborító használatát egyéb ügy papír alapú ügyiratához is.

2.3.5. A Hivatalban induló ügyet haladéktalanul – legkésőbb az ügyben keletkező első, külső szervhez vagy személyhez küldendő irat (kiadmány) kiadmányozásakor – az Irattári Tervnek megfelelően iktatni kell. Az iktatást ebben az esetben az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatait ellátó, illetve az ügyintéző hivatali egység vezetője által kijelölt munkatársa (a továbbiakban együtt: az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatait ellátó munkatársa) végzi az elektronikus iktatókönyvben.

2.3.6. Ha alkotmánybírósági ügy kezdőiratának iktatásakor a kezelőiroda észleli, hogy van az ügyhöz kapcsolódó, befejezett vagy folyamatban lévő alkotmánybírósági ügy, annak iktatószámát feltünteti az ügy iratborítóján.

2.4. A papír alapú iratok és ügyiratok továbbítása az ügyintézőnek

2.4.1. A papír alapú iratokat a kezelőiroda az iktatást követően haladéktalanul – az iktatás napján, ha ez bármilyen okból nem lehetséges, legkésőbb az azt követő első munkanapon – kézbesíti az illetékes ügyintézőnek, illetve titkárságának.

2.4.2. A papír alapú irat átvételét az arra jogosult munkatárs az erre rendszeresített átadókönyvben az átvétel időpontjának feltüntetésével és aláírásával igazolja.

2.5. Iratkezelés az ügy intézése során

2.5.1. Az ügyben keletkező valamennyi érdemi iratot az Irattári Tervnek megfelelően iktatni kell az elektronikus iktatókönyvben. Az iktatás során az irat elektronikus formátumú másolatát (*.docx vagy *.pdf formátumban) – a Hivatalban keletkező irat esetében minden, a bejövő irat esetében indokolt esetben, illetve az ügyviteli szabályoknak megfelelően – csatolni kell az elektronikus iktatókönyvben.

2.5.2. Az egy ügyirathoz tartozó papír alapú iratokat – ha az ügyirathoz ügyiratborító is rendelve van, akkor ebben – együtt kell kezelni. Ha a papír alapú ügy elintézése során elektronikus iratok is keletkeznek, akkor azokat indokolt esetben – az ügyintéző belátása szerint – kinyomtatva, a papír alapú iratok között, illetve az ügyiratborítóban is el lehet helyezni. Ha erre nem kerül sor, akkor ilyen vegyes ügyiratok esetében az előadói íven, illetve az ügyiratborítón fel kell tüntetni az ügyirathoz tartozó elektronikus iratok alszámainak.

2.5.3. A papír alapú ügyiratot az ügyintézésre történt átvételtől (a Hivatalban induló ügy esetében annak megindításától) kezdődően az irattározásra történő átadásig az ügyintéző, illetve az ügyintéző hivatali egység titkársága

sági feladatait ellátó munkatársa biztonságosan és visszakereshető módon, az ügyintéző szervezeti egységen kezeli és tárolja.

2.5.4. Az elektronikus iktatókönyvben, továbbá ha tartozik az ügyszöveg ügyiratborító, akkor azon is, fel kell tüntetni a fontosabb intézkedéseket, illetve az ügy elintézésével kapcsolatos minden érdemi adatot, információt és intézkedést.

2.5.5. A papír alapú ügyiratnak a Hivatalon belüli akár időleges, akár végleges továbbítását (átadását és átvételét) az erre rendszeresített átadókönyvben kell igazolni. Az átadókönyvben fel kell tüntetni az ügyirat iktatószámát, tárgyát, az átvevő nevét és az átvétel napját. Az átvételt az átvevő az aláírásával igazolja.

2.5.6. A papír alapú iratoknak a Hivatalon kívülre, futár útján történő kézbesítését az erre rendszeresített kézbesítőkönyvben kell igazolni. A kézbesítőkönyvben fel kell tüntetni az irat iktatószámát, tárgyát, az átvevő nevét és az átvétel napját. Az átvételt az átvevő az aláírásával igazolja.

2.5.7. A Hivatalból papír alapú ügyiratot, illetve annak részét képező iratot kiadni, illetve kivinni csak jogszabály előírása alapján, továbbá bíróság vagy hatóság kötelező rendelkezése esetén szabad. Különösen indokolt esetben egyebekben is ki lehet adni vagy vinni a Hivatalból iratot vagy ügyiratot; erre vonatkozó döntést csak az ügyintéző szerinti önálló szervezeti egység vezetője hozhat. A kiadás vagy kivétel esetében törekedni kell arra, hogy az lehetőleg másolatban történjen. A kivétel során ügyelni kell arra, hogy az irat tartalmát, különösen az előkészítő iratok tartalmát és a bennük szereplő személyes adatokat illetéktelen személy ne ismerhesse meg. A kiadás vagy kivétel tényét, időpontját, okát és az ügyirat visszaérkezésének időpontját az ügyiratborítón fel kell tüntetni.

2.5.8. Azt az ügyiratot, amelynek további intézése valamilyen közbeeső intézkedés elvégzése, feltétel bekövetkezése vagy megszűnése után válik lehetővé, a kiadmányozásra jogosult engedélyével határidő-nyilvántartásba kell helyezni (skontro). A határidő-nyilvántartásba helyezés okát, időpontját és a határidőt a naptári nap megjelölésével az elektronikus iktatókönyvben, illetve ha az ügyirathoz ügyiratborító van rendelve, azon is fel kell tüntetni. Az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatait ellátó munkatársa a határidő-nyilvántartásra átvett iratot köteles az egyéb iratoktól elkülönítve, és határidőként megjelölt naptári napok és az iktatószám sorrendjében elhelyezni és nyilvántartani, valamint a határidő lejáratá előtti munkanapon a határidő-nyilvántartásból kivezetni és az ügyintézőnek átadni.

2.6. Az iratok kiadmányozása

2.6.1. Kiadmányozásra jogosultak az Alkotmánybíróság testületei, elnöke, tagjai, a főtitkár és a gazdasági főigazgató. Az egyesbírók és a testületek által hozott alkotmánybírósági döntések kiadmányának hitelesítésére a Hivatal ügyintéző köztisztviselői jogosultak.

2.6.2. A kiadmányról minden esetben másodpéldányt kell készíteni, melyen fel kell tüntetni az expedálás napját. A másodpéldányt az ügyirat egyéb irataihoz kell csatolni, ha az ügyirathoz ügyiratborító van rendelve, abban kell elhelyezni.

2.6.3. Alkotmánybírósági ügy esetében az eljárást lezáró alkotmánybírósági döntés kiadmányozására vonatkozóan elosztási jegyzéket kell készíteni.

2.7. Az iratok expedálása

2.7.1. A papír alapú iratok esetében az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatait ellátó munkatársa gondoskodik a postázandó irat iktatásáról, az esetleges melléklet(ek) hiánytalan csatolásáról, a kézbesítéshez szükséges másolat elkészítéséről, az irat borítékolásáról, a boríték (küldemény) pontos címezéséről, a borítékok (küldemények) megfelelő csoportosításáról kézbesítésük módja szerint. A továbbításra kész borítékot (iratot) a felelős munkatárs haladéktalanul – a kiadmányozás napján, ha ez bármilyen okból nem lehetséges, legkésőbb az azt

követő első munkanapon – továbbítja a kiadmányozó rendelkezése szerint a kezelőirodának postázásra vagy a kézbesítőnek (futárnak) kézbesítésre.

2.7.2. Postázás esetén az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatait ellátó munkatársa a borítékon feltünteti az ügy iktatószámát is. A boríték átvételét a kezelőiroda az erre rendszeresített átadókönyvben az átvétel időpontjának feltüntetésével és aláírásával igazolja. A postázásról a kezelőiroda haladéktalanul – az átvétel napján, ha ez bármilyen okból nem lehetséges, legkésőbb az azt követő első munkanapon – gondoskodik.

2.7.3. Kézbesítő (futár) útján történő továbbítás esetén a kézbesítő (futár) az iratot (küldeményt) a címzett személynek, megbízottjának, illetve a címzett hivatalos átvevőhelyén személyesen kézbesíti. Az átvételt a kézbesítőkönyvben, szükség esetén az irat másolatán az átvevő nevével, aláírásával és az időpont feltüntetésével kell igazoltatni.

2.7.4. Ha az ügyirathoz ügyiratborító is rendelve van, az expediálás során történt intézkedéseket azon is fel kell tüntetni.

2.8. A papír alapú ügyirat irattározása

2.8.1. Az irattározási feladatokat, valamint a Hivatal egységes, központi irattárának működtetését a kezelőiroda látja el.

2.8.2. Irattározás céljára megfelelően kialakított és felszerelt, az irattári anyag szakszerű és biztonságos őrzésére alkalmas helyiségeket kell biztosítani a Hivatalban. Az irattári helyiségek berendezésének meg kell felelnie a jogszabályok által előírt a tűz- és a balesetvédelmi előírásoknak. Az irattári helyiségeket és berendezését úgy kell kialakítani, hogy abban az irattári anyagot korszerűen és hatékonyan lehessen kezelni. Az irattári helyiségekben a kezelőiroda munkatársain kívül más személyek csak ügyintézés céljából tartózkodhatnak. Az irattári helyiségeket, ha abban nem tartózkodik a kezelőiroda munkatársa, illetve a munkaidőn kívül, zárva kell tartani.

2.8.3. A további intézkedést nem igénylő ügyiratokat le kell zárni. Amennyiben az adott ügyben új irat érkezik vagy keletkezik, az ügyiratot újra lehet nyitni. A lezárás tényét az ügyiraton (alkotmánybírósági ügy esetében az iratborítón) és az elektronikus iktatókönyvben fel kell tüntetni.

2.8.4. Az ügyintéző hivatali egység vezetőjének utasítása alapján a kezelőirodának kell továbbítani irattározásra azokat a papír alapú ügyiratokat, amelyek lezárultak, illetve amely ügyek további intézkedést előreláthatóan nem igényelnek. Az ügyiratot az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatokat ellátó munkatársa továbbítja a kezelőirodának, amely az átvételt az erre rendszeresített átadókönyvben az átvétel időpontjának feltüntetésével és aláírásával igazolja.

2.8.5. Az irattározásra történő továbbítást megelőzően az ügyintéző vagy az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatokat ellátó munkatársa megvizsgálja az előírt kezelési és kiadási utasítások teljesülését, ellenőrzi, hogy az ügyirat az ügy elintézése (kezelése) során keletkezett valamennyi iratot tartalmazza-e, és hogy nem tartalmaz-e idegen vagy nem irattározandó iratot. A feleslegessé vált munkapéldányokat és másolatokat az ügyiratból ki kell emelni, és a selejtezési eljárás mellőzésével meg kell semmisíteni. Az ügyiratban maradó iratokat az alszámoknak megfelelő sorrendbe kell rendezni.

2.8.6. Ha az ügyirathoz ügyiratborító is rendelve lett, az ügyintéző, vagy az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatokat ellátó munkatársa ellenőrzi továbbá azt is, hogy az ügyiratborítóra az adatok, intézkedések, illetve a szükséges információk fel lettek-e jegyezve. Irattározásra történő továbbítás továbbá csak akkor lehetséges, ha az ügyiratban lévő iratok és az elektronikus iktatókönyvben iktatott iratok összhangban vannak egymással, és ha a kiadmányozott iratok, valamint azok a bejövő iratok, amelyek elektronikus formában történő csatolása szükséges, elektronikus formában csatolva lettek az elektronikus ügyirathoz.

2.8.7. Az irattározás során a kezelőiroda ellenőrzi, az ügy irattári tételszámának meglétét. Ha a tételszámot korábban nem határozták meg, a kezelőiroda ezt pótolja, és a tételszámot felvezeti a papír alapú iratra, illetve ügyiratborítóra. A kezelőiroda továbbá ellenőrzi, hogy az ügyiratban, illetve az ügyiratborítón szereplő adatok megegyeznek-e az elektronikus iktatókönyvben szereplő adatokkal, valamint hogy az iratok elektronikus formában történő csatolása megtörtént-e. Ha a két adatsor között ellentmondást észlel, illetve ha hiányoznak csatolt iratok, egyeztetést kezdeményez az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatokat ellátó munkatársával a hiányok pótlása érdekében.

2.8.8. A kezelőiroda az ellenőrzést és az esetleges hiánypótlást követően a papír alapú ügyiratot elhelyezi az irattárban, és ennek tényét feljegyzi az elektronikus iktatókönyvben, illetve ügyiratborító léte esetén azon is.

2.8.9. Az irattározott ügyiratokból hivatalos használatra az Alkotmánybíróság munkatársa kölcsönözhet (kikérhet) iratot, illetve igényelhet másolatot a kezelőirodától. Ennek tényét az elektronikus iktatókönyvben, és ha az ügyirathoz ügyiratborító tartozik, azon is fel kell tüntetni. A kölcsönzés során az átvételt a kölcsönző munkatárs az erre rendszeresített átadókönyvben az átvétel időpontjának feltüntetésével és aláírásával igazolja. Az irattárból kikölcsönzött ügyiratnak a Hivatalból történő kivételére a 2.5.7. pont rendelkezését kell megfelelően alkalmazni.

2.9. A papír alapú ügyiratok selejtezése

2.9.1. A selejtezhető papír alapú ügyiratot az Irattári Tervben megállapított megőrzési idő eltelte után lehet selejtezni. A megőrzési határidő lejáratának számításakor az irattári tételbe sorolás évében érvényes irattári tervben megjelölt megőrzési időt az ügyirat lezárását követő naptól kell számítani. A papír alapú irattári anyagot évente felül kell vizsgálni abból a szempontból, hogy mely ügyiratok, illetve irattári évfolyamok váltak selejtezhetővé. A felülvizsgálatról készített jegyzőkönyvet a főtitkár jóváhagyását követően a Magyar Nemzeti Levéltárnak kell megküldeni a selejtezés engedélyezése végett. Indokolt esetben a főtitkár – a Magyar Nemzeti Levéltárral történt előzetes egyeztetést követően – engedélyezheti, hogy a felülvizsgálatra és a selejtezésre legfeljebb két év elteltével kerüljön sor.

2.9.2. A selejtezési eljárást a főtitkár felügyelete mellett a kezelőiroda folytatja le.

2.9.3. A kezelőiroda a selejtezési eljárás kezdetén áttekinti a selejtezendő irattári anyagot, különösen arra vonatkozóan, hogy a selejtezés milyen időszak irataira, milyen tárgyú iratokra terjed ki, és a selejtezésre szánt iratanyag előreláthatóan milyen mennyiségű. Erről rövid emlékeztetőt készít, amit a főtitkár legalább 30 nappal a selejtezés tervezett megkezdését megelőzően, a selejtezés bejelentésével együtt, megküld a Magyar Nemzeti Levéltárnak.

2.9.4. A selejtezési eljárás során az egyes ügyiratokról egyenként meg kell állapítani, hogy valóban selejtezhetőek-e. A kezelőiroda köteles megvizsgálni ennek során, hogy a selejtezendő ügyirat nem tartalmaz-e nem selejtezhető iratot.

2.9.5. Az Irattári Tervben meghatározott és selejtezhető egyéb ügyiratok esetében a selejtezés engedélyezéséhez a Magyar Nemzeti Levéltár által meghatározott tartalmú ügyirattári jegyzéket kell készíteni.

2.9.6. A lefolytatott selejtezési eljárásról három példányban jegyzőkönyvet kell készíteni, melynek két példányát a selejtezés engedélyeztetése céljából a főtitkár megküldi a Magyar Nemzeti Levéltárnak. A selejtezési jegyzőkönyvet iktatni kell. A selejtezési jegyzőkönyvben fel kell tüntetni:

- a jegyzőkönyv felvételének idejét,
- az iratok értékelésénél alkalmazott jogszabályokat, valamint a selejtezéskor hatályos iratkezelési szabályzat számát,
- a selejtezésre kerülő iratok irattári tételszámát, keletkezési évét, mennyiségét,
- a selejtezés ellenőrzése során tapasztalt hiányosságokat és a megszüntetésükre tervezett intézkedéseket.

2.9.7. A selejtezést csak akkor szabad folytatni, ha a Magyar Nemzeti Levéltár azt írásban engedélyezi, és ezt a selejtezési jegyzőkönyv visszaküldött példányán záradékkal tanúsítja. Azokat az ügyiratokat, amelyek selejtezését a Magyar Nemzeti Levéltár nem engedélyezi (visszatartott ügyiratok), nem szabad selejtezni. A visszatartott ügyiratokat a selejtezési jegyzőkönyvben fel kell tüntetni, azokról külön jegyzéket kell készíteni, és eredeti irattári helyére vissza kell helyezni.

2.9.8. A selejtezendő iratokat – a Magyar Nemzeti Levéltár záradékolását követően – meg kell semmisíteni, és papírhulladékként környezetkímélő módon (szelektíven) kell kezelni. A megsemmisítés tényét és időpontját az elektronikus iktatókönyvben fel kell tüntetni.

2.9.9. Az iratselejtezési jegyzőkönyv és a selejtezendő iratjegyzék mintapéldányát a Szabályzat 3. számú melléklete tartalmazza. Ha az iratkezelés során rendkívüli esemény következtében az iratok károsodást szenvedtek, arról haladéktalanul jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza a károsodott iratok meghatározását, a káresemény helyét, időpontját és körülményeit. A jegyzőkönyvet haladéktalanul meg kell küldeni a Magyar Nemzeti Levéltár részére. A Magyar Nemzeti Levéltár véleménye alapján meg kell vizsgálni a megrongálódott iratok helyreállításának lehetőségét. Ha a károsodás mértéke, illetve jellege miatt nincs mód az iratok helyreállítására, a Magyar Nemzeti Levéltár engedélyezheti azok kényszerselejtezését, továbbá szükség esetén hivatalból értesíti az adatvesztés ügyében eljárásra jogosult hatóságot.

2.10. Az ügyiratok levéltárba adása

2.10.1. Az Irattári Terv szerint nem selejtezhető irattári anyagot az őrzési idő leteltét követően át kell adni a Magyar Nemzeti Levéltárnak.

2.10.2. A levéltár számára átadandó ügyiratokat az ügyviteli segédletekkel együtt, nem fertőzött állapotban, levéltári őrzésre alkalmas savmentes dobozokban, átadás-átvételi jegyzőkönyv kíséretében, annak mellékletét képező átadási egység szerinti (doboz, csomag stb.) tételjegyzékkel együtt, az irattári terv szerint, teljes, lezárt évfolyamokban kell átadni. A levéltárba adás költségei a Hivatal költségvetését terhelik. Az átadási jegyzéket és a visszatartott iratokról készített jegyzéket – a levéltárral egyeztetett módon – elektronikus formában is át kell adni.

2.10.3. A levéltárba adás időpontját, módját és egyéb részletes szabályait a Hivatal és a Magyar Nemzeti Levéltár közötti írásbeli megállapodásban kell meghatározni a vonatkozó jogszabályok betartásával. A megállapodást a főtitkár mint az iratkezelés felügyeletét ellátó vezető kezdeményezi írásban a Magyar Nemzeti Levéltárnál, legalább kétevente.

2.10.4. A levéltárba adásról jegyzőkönyvet kell felvenni, melynek részletes tartalmát a megállapodásban kell megállapítani. A jegyzőkönyvet a Hivatal irattárában iktatni kell.

2.10.5. Az átadás-átvételi jegyzőkönyv mintapéldányát a Szabályzat 4. számú melléklete tartalmazza.

2.10.6. Ha a levéltári átadásra kötelezett iratok átadás-átvételére azért nem kerül sor, mert a nem selejtezhető iratokra a Hivatalnak ügyviteli szempontból még rendszeresen szüksége van, vagy ha a Magyar Nemzeti Levéltár az iratok átvételéhez szükséges raktári férőhellyel aktuálisan nem rendelkezik, az irattári megőrzési idő felülvizsgálata keretében az átadás-átvételi határidő a levéltárral egyeztetett időtartammal meghosszabbodik.

2.10.7. A levéltárnak átadott ügyiratokba a köziratokról, a közlevéltárakról és az Lvt. 22-29. §-iban foglaltak alapján lehet betekinteni, azokban kutatni vagy az azokban található adatokhoz hozzáférni, azokról tájékoztatást kapni. A betekintés, kutatás, hozzáférés és tájékoztatás engedélyezése során figyelembe kell venni az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat rendelkezéseit is.

3. Az elektronikus iratkezelés különös szabályai

3.1. A Szabályzat alkalmazása az elektronikus iratkezelésre

3.1.1. Az elektronikus iratok kezelésére az általános szabályokat az e pontban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

3.1.2. A Hivatalban az elektronikus iratkezeléshez biztosítani kell az elektronikus aláírások kezelését, a kiadmányozásra jogosultaknak igény esetén biztosítani kell, hogy elektronikus aláírási jogosultsággal rendelkezzenek.

3.1.3. Az elektronikus irat abban az esetben tekinthető hitelesnek, ha megfelel az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendeletben előírt dokumentumhitelességi követelményeknek. A megfelelést az alkotmánybírósági ügyekhez tartozó iratok esetében kell ellenőrizni. Az ellenőrzés tényét és eredményét az elektronikus iktatókönyvben rögzíteni kell.

3.2. Az elektronikus küldemények átvétele

3.2.1. A Hivatalba a hivatali kapun és a Hivatal központi e-mail címén keresztül érkező elektronikus küldeményeket az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer veszi át. A személyes vagy egyéb hivatali e-mail címeken érkezett küldemények átvételére a címzettek, illetve az általuk megbízott munkatársak jogosultak.

3.2.2. Az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer által átvett elektronikus küldemények átvételéről és a feldolgozás megkezdéséről az elektronikus iratkezelő rendszer elektronikus úton értesíti a küldőt. Ha az elektronikus küldemény biztonsági kockázatot jelent a Hivatal elektronikus rendszerére, akkor az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer a kockázatot jelentő elektronikus küldemény átvételét és feldolgozásának megkezdését megtagadja.

3.2.3. Ha az elektronikus küldeményt nem az elektronikus iratkezelő rendszer veszi át, hanem az személyes vagy egyéb hivatali postafiókba érkezik, és a küldemény nem a címzettet illeti, azt haladéktalanul továbbítani kell az arra jogosultnak, illetve az elektronikus irat- és ügykezelő rendszerbe.

3.2.4. A Hivatalba postai úton, de elektronikus adathordozón érkező küldeményeket a papír alapú küldeményekre vonatkozó rendelkezések szerint kell kezelni. Elektronikus iratot elektronikus adathordozón átvenni vagy elküldeni csak papír alapú kísérőlappal lehet. Az adathordozót és a kísérőlapot mint iratot és mellékelt iratot kell kezelni. A kísérőlapon a címzés adatai mellett fel kell tüntetni a következő azonosítókat: az adathordozó paramétereit, az elektronikus adathordozón lévő irat(ok) tárgyát, a fájl(ok) nevét, a fájl(ok) típusát, továbbá azt, hogy az elektronikus fájl(oka)t elektronikusan aláírták-e. Átvételkor ellenőrizni kell a kísérőlapon feltüntetett azonosítók valóságtartalmát.

3.3. Az elektronikus küldemények megnyitása

Az elektronikus iratkezelő rendszerbe érkező küldemény megnyitására a kezelőiroda jogosult. A küldeményt a beérkezését követően haladéktalanul – az átvétel napján, ha ez bármilyen okból nem lehetséges, legkésőbb az azt követő első munkanapon – meg kell nyitni.

3.4. Az elektronikus iratok továbbítása az ügyintézőnek

Az elektronikus irat iktatásával egyidejűleg a kezelőiroda, illetve és a főtitkársági titkárság az elektronikus irat- és ügykezelő rendszerben ügyintézői hozzáférési jogosultságot ad az elektronikus irathoz az ügyintézésre kijelölt munkatárs vagy szervezeti egység munkatársai részére (továbbítás). A továbbításról az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer tájékoztató üzenetet küld az ügyintéző részére.

3.5. Iratkezelés az elektronikus ügyintézés során

3.5.1. Az elektronikus iktatókönyvben tárolt elektronikus ügyiratok esetében a jogosult felhasználók a jogosultságuknak megfelelően betekinhetnek az ügyiratokba és azok irataiba, azokról elektronikus vagy papír alapú másolatot készíthetnek. Az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer a betekintést minden esetben naplózza.

3.5.2. Az Alkotmánybíróság ügykörébe tartozó elektronikus iratot, függetlenül attól, hogy iktatására sor került-e vagy nem, csak az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer részeként működő levelező programon keresztül lehet elküldeni más részére. Ha a címzett az Alkotmánybíróság munkatársa, a címzéshez a hivatalos alkotmánybírási levélcímet kell használni.

3.5.3. Az Alkotmánybíróság ügykörébe tartozó elektronikus iratot, függetlenül attól, hogy iktatására sort került-e vagy nem, hivatali hordozható vagy saját tulajdonú számítógépen, illetve külső tárolóegységen (pl. pendrive-on) tárolni csak a Hivatal informatikai biztonsági szabályzatának megfelelően lehet. Ilyen elektronikus iratok felhő alapú tárolásához kizárólag az elektronikus irat- és ügykezelő rendszer részeként működő felhő alapú fájlkezelő rendszert lehet használni.

3.5.4. Az elektronikus iratkezelési rendszerben tárolt iratokat elektronikus formában a Hivatalon kívüli címre az ügyben nem érintettek részére továbbítani, illetve egyébként mások részére elektronikus úton hozzáférhetővé tenni a Szabályzat által előírt esetben és módon, illetve csak indokolt esetben és szükség esetén anonimizált formában szabad.

3.6. Az elektronikus iratok kiadmányozása és expedálása

3.6.1. Az elektronikus iratot – ha az ügyfél az elektronikus küldeményében nem kérte papír alapú irat használatát, vagy annak az irat jellegéből adódó technikai akadályja nincs – az elektronikus irat- és ügykezelő rendszeren keresztül kell kiadmányozni és expedálni.

3.6.2. Ha kétség merül fel, hogy az ügyfél az elektronikus iratot megkapta, annak elküldését haladéktalanul meg kell újra kísérelni, illetve más módon (pl. telefonon keresztül) ellenőrizni kell a kézbesítést.

3.7. Az elektronikus ügyiratok irattározása

3.7.1. Az elektronikus ügyeket az elektronikus iratkezelési rendszerben kell irattározni. Az irattározást az ügyintéző hivatali egység titkársági feladatait ellátó, illetve a hivatali egység vezetője által kijelölt munkatársa végzi. Az irattározást végző munkatárs az irattározást megelőzően ellenőrzi, hogy az elektronikus iktatókönyvbe a szükséges adatok és információk fel lettek-e jegyezve, szükség esetén a hiányzó feljegyzéseket pótolja.

3.7.2. Az elektronikus iratok olvashatóságát szükség szerint, de évente legalább egyszer rendszerszerűen ellenőrizni kell. Az ellenőrzést az informatika végzi.

3.8. Az elektronikus ügyiratok selejtezése

Az elektronikus ügyiratok metaadatainak selejtezése fizikai törlés nélkül, a selejtezés tényére vonatkozó megjelöléssel történik. A selejtezést követően az elektronikus dokumentumokat meg kell semmisíteni, azaz visszaálíthatatlanul törölni kell az adatállományból. Az elektronikus ügyiratok megsemmisítésére a Magyar Nemzeti Levéltár által záradékolt selejtezési jegyzőkönyv visszaküldése esetén kerülhet sor.

3.9. Az elektronikus ügyiratok levéltárba adása

Az elektronikus ügyiratokat a jogszabályokban meghatározott elektronikus formában kell átadni a Magyar Nemzeti Levéltárnak. Az elektronikus ügyiratok átadása az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári át-

vételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szóló 34/2016. (XI. 30.) EMMI rendeletben foglaltak alapján kerülhet sor.

4. Záró és átmeneti rendelkezések

4.1. E Szabályzat 2016. január 1-én lép hatályba. Ezzel egyidejűleg hatályát veszti az Alkotmánybíróság Hivatalának Ideiglenes Irattári Tervéről szóló XXV/2056/2014. számú elnöki utasítás, valamint a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának ügyviteli szabályzatáról szóló 6/2006. (VII. 11.) Tü. határozat II. fejezete (5–22. §-ai), 26–30. §-ai, 49–50. §-ai, valamint a mellékletét képező Irattári Terv.

4.2. Valamely szervezeti egység, illetve vezetője megbízatásának megszűnése esetén a kezelésébe tartozó valamennyi küldeményt és a kezelésében lévő ügyek iratait átadás-átvételi jegyzőkönyv kíséretében át kell adni a megszűnő szervezeti egység feladatkörét átvevő szervezeti egység vezetőjének, illetve a szervezeti egység új vezetőjének. Ha a szervezeti egység vezetőjének megbízatása megszűnéskor a szervezeti egység új vezetője még nem lépett hivatalba, a kezelésbe tartozó valamennyi küldeményt és a kezelésben lévő ügyek iratait a főtitkárnak kell átadni.

Budapest, 2023. június 21.

Dr. Sulyok Tamás s. k.
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/1326/2023.

1. számú melléklet az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló ... utasításához:

Az Alkotmánybíróság Irattári Terve

Az irattári tételbe sorolás

Az Alkotmánybíróságon valamennyi iratot, ügyiratot az egységes Irattári Tervnek megfelelően kell kezelni. Ez vonatkozik azokra az iratokra, amelyek az Alkotmánybíróság hatáskörének gyakorlása kapcsán keletkeznek, és az Alkotmánybíróság hivatalának az igazgatási működése során keletkező iratokra egyaránt. Az Irattári Tervben az ügyiratok irattári tételekbe sorolása hatásköri vagy tárgyi alapon, illetve a szervezeti egységet alapul véve történik.

Az Irattári Terv két részre tagolódik: *Alkotmánybírósági ügyek* részre és *Általános* részre. A felosztás kizárólag az áttekinthetőséget szolgálja, nem érinti az Irattári Terv egységességét.

Az *Alkotmánybírósági ügyek* alatt az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörébe tartozó eljárásokkal, továbbá a testületek működésével és eljárásával kapcsolatos irattári tételek találhatók.

Az *Általános rész* alá az Alkotmánybíróság Hivatalának feladatkörei alapján, tárgyi alapon besorolt irattári tételek tartoznak, valamint azok az ügyiratok, amelyek nem tárgyi alapon, hanem az ügyintézésre kijelölt vagy jogosult szervezeti egység alapján lettek besorolva.

Az Irattári Terv fő- és altételszámokra tagolódik, ezek az ügy tárgyra (tárgykörre, hatáskörre, hivatali feladatkörre, szervezeti egységre stb.) utalnak.

Az *Alkotmánybírósági ügyek* alatti iratok esetében az altételszámok statisztikai és tájékoztatási célokat szolgálnak, azokat csak az elektronikus iktatókönyvben (üglajstromban) kell feltüntetni, az aktaborítókön és az ügyiratokon, valamint az Alkotmánybíróság határozataiban használt ügyszámban nem. Az *Általános rész* alá tartozó iratokon az altételszámot is fel kell tüntetni.

Az irattári kezelés, a selejtezés és a levéltárba adás szempontjából az egy fő-, illetve altételszámhoz tartozó ügyiratokat a rájuk vonatkozó előírásnak megfelelően, azonos módon kell kezelni.

Amennyiben a küldeménynek (iratnak) a tárgyévben van előzménye, akkor azt az előzményt követező alszámára kell iktatni. Ugyanígy kell eljárni valamennyi ügytípus esetében akkor is, ha az küldeménynek (iratnak) a korábbi évben (években) van előzménye.

Az ügyszám (iktatószám) képzése

Az ügyszám (iktatószám) képzése egységes módszerrel, az Irattári Tervnek megfelelően történik. Az iktatószám (ügyszám) főtételszámból, altételszámból, sorszámból, alszámból és évszámból áll.

A főtételszámot római, az altételszámot arab számmal kell jelölni.

Az ötjegyű sorszám minden év január 1-én kezdődik 00001-es sorszámmal, és december 31-én ér véget, és év közben folyamatos, zárt, emelkedő sorrendben kell kiadni. Az aktákon és ügyiratokon elegendő az abszolút sorszámot (a 0 karakterek nélkül) feltüntetni.

Az alszám az iratnak az ügyiraton belüli sorszámát jelöli, kiadása folyamatos, zárt és emelkedő sorrendben történik, kezdőértéke -0 (kezdőirat).

A négyjegyű évszám az ügyirat keletkezésének (az iktatásnak) naptári évét jelöli.

Az iktatószám végére pontot kell tenni.

Példa (kezdőirat):

Főtételszám[római szám, pl. XII]–**Altételszám**[arab szám, pl. 3]/**Sorszám**[római szám, pl. 01128]–**Alszám**[arab szám, pl. 0]/**Évszám**[Négyjegyű, pl. 2012].[pont]

A példa összesítve az elektronikus iktatókönyvben: XII-3/01128-0/2012.

A példa összesítve az Alkotmánybírósági ügyek alá tartozó iratok ügyszáma esetében:

– aktaborítón, határozaton: **XII/1128/2012.**

– iraton: **XII/1128-0/2012.**

A példa összesítve az Általános rész alá tartozó iratok ügyszáma esetében: XII-3/1128-0/2012.

Rövidítések a levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontját megállapító oszlopban

NS(...) = nem selejtezhető, levéltárba adás időpontja a zárójelben megadott év elteltével

S(...) = selejtezhető a zárójelben megadott év elteltével

NS(HN) = nem selejtezhető, határidő nélkül megőrzendő

S(15) MV = levéltári mintavétel után selejtezhető 15 év elteltével

S(?) MV = levéltári mintavétel után selejtezhető, selejtezés ideje lehet rövidebb, mint 15 év

(Megjegyzés: a levéltári mintavétel során figyelemmel kell lenni arra, hogy maradandó értéket elsősorban azok az ügyek ügyszerkei képeznek, melyek a testületek napirendjén szerepeltek.)

Alkotmánybírósági ügyek

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
I	Az Alaptörvénnyel való összhang előzetes vizsgálata (Abtv. 23. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény előzetes vizsgálata		NS(15)
		2	Nemzetközi szerződés előzetes vizsgálata		NS(15)
		3	Az Országgyűlés házszabályi rendelkezései	<i>Ld. az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése</i>	NS(15)
		4	Az Alaptörvény és az Alaptörvény módosítása	<i>Ld. az Abtv. 23/A. §-át és az Alaptörvény 5) cikk (3) bekezdését</i>	NS(15)
II	Az Alaptörvénnyel való összhang utólagos vizsgálata (Abtv. 24. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Törvény	<i>Ide tartoznak a törvényerejű rendeletek is</i>	NS(15)
		2	Kormányrendelet	<i>Ide tartoznak az MT rendeletek is</i>	NS(15)
		3	A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete		NS(15)
		4	A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete		NS(15)
		5	A Kormány tagjának rendelete		NS(15)
		6	Önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete	<i>Pl. a MEKH elnökének rendelete (2008:XL tv. 133/A. §) és az NMHH elnökének rendelete [2010:CLXXXV. tv. 134. § (5) bekezdés]</i>	NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		7	Önkormányzati rendelet	<i>Az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálata nélkül, kizárólag az Alaptörvénnyel való összhang megállapítása [Abtv. 37. § (1) bekezdés]</i>	NS(15)
		8	Normatív határozat	<i>Az Országgyűlés, a Kormány és más testületi központi államigazgatási szerv, az Alkotmánybíróság, a Költségvetési Tanács, illetve a helyi és a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületének normatív határozata [Jat. 23. § (1)–(3) bekezdés]</i>	NS(15)
		9	Normatív utasítás	<i>A köztársasági elnök, a miniszterelnök, a központi államigazgatási szerv vezetője, az Országos Bírósági Hivatal elnöke stb. normatív utasítása [Jat. 23. § (4)–(5) bekezdés]</i>	NS(15)
		10	Jogegységi határozat	<i>A Kúria jogegységi határozata</i>	NS(15)
		11	Alaptörvény és az Alaptörvény módosítása	<i>Ld. az Abtv. 24/A. §-át és az Alaptörvény 24. cikk (5) bekezdés b) pontját</i>	NS(15)
III	Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt (Abtv. 25. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Törvény	<i>Ide tartoznak a törvényerejű rendeletek is</i>	NS(15)
		2	Kormányrendelet	<i>Ide tartoznak az MT rendeletek is</i>	NS(15)
		3	A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete		NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetség időpontja
		4	A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete		NS(15)
		5	A Kormány tagjának rendelete		NS(15)
		6	Önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		7	Önkormányzati rendelet	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		8	Normatív határozat	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		9	Normatív utasítás	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		10	Jogegységi határozat	<i>A Kúria jogegységi határozata</i>	NS(15)
IV	Alkotmányjogi panasz (Abtv. 26–27. §§)			<i>Ide tartoznak a választási és népszavazási ügyekben hozott bírói döntésekkel kapcsolatban benyújtott alkotmányjogi panaszok is.</i>	Mintavétel után selejtezhető Selejtezés ideje: 15 év
		1	Bírósági eljárásban alkalmazott törvény kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]	<i>Ide tartoznak a törvényerejű rendeletek is</i>	S(15) MV
		2	Bírósági eljárásban alkalmazott kormányrendelet kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]	<i>Ide tartoznak az MT rendeletek is</i>	S(15) MV
		3	A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott, bírósági eljárásban alkalmazott rendelete kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]		S(15) MV
		4	A Magyar Nemzeti Bank elnökének, bírósági eljárásban alkalmazott rendelete kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]		S(15) MV

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		5	A Kormány tagjának, bírósági eljárásban alkalmazott rendelete kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]		S(15) MV
		6	Önálló szabályozó szerv vezetőjének, bírósági eljárásban alkalmazott rendelete kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		7	Bírósági eljárásban alkalmazott önkormányzati rendelet kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		8	Bírósági eljárásban alkalmazott normatív határozat kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		9	Bírósági eljárásban alkalmazott normatív utasítás kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		10	Bírósági eljárásban alkalmazott jogegységi határozat kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (1) bekezdés]		S(15) MV
		11	Törvény rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]	<i>Ide tartoznak a törvényerejű rendeletek is</i>	S(15) MV

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		12	Kormányrendelet rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]	<i>Ide tartoznak az MT rendeletek is</i>	S(15) MV
		13	A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]		S(15) MV
		14	A Magyar Nemzeti Bank elnökének, bírósági eljárásban alkalmazott rendelete rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]		S(15) MV
		15	A Kormány tagjának rendelete bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]		S(15) MV
		16	Önálló szabályozó szerv vezetője rendeletének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		17	Önkormányzati rendelet rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		18	Normatív határozat rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		19	Normatív utasítás rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]	<i>Ld. fentebb</i>	S(15) MV
		20	Jogegységi határozat rendelkezésének bírói döntés nélküli alkalmazása, hatályosulása kapcsán benyújtott alkotmányjogi panasz [Abtv. 26. § (2) bekezdés]		S(15) MV
		21	Alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szembeni alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §)		S(15) MV
V	A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata (Abtv. 32. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Törvény	<i>Ide tartoznak a törvényerejű rendeletek is</i>	NS(15)
		2	Kormányrendelet	<i>Ide tartoznak az MT rendeletek is</i>	NS(15)
		3	A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete		NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		4	A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete		NS(15)
		5	A Kormány tagjának rendelete		NS(15)
		6	Önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		7	Önkormányzati rendelet		NS(15)
		8	Normatív határozat	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		9	Normatív utasítás	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
		10	Jogegységi határozat	<i>Ld. fentebb</i>	NS(15)
VI	Az Országgyűlés népszavazás elrendelésével összefüggő határozatának vizsgálata (Abtv. 33. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Az Országgyűlés népszavazást elrendelő határozatának felülvizsgálata		NS(15)
		2	Az Országgyűlés kötelezően elrendelendő népszavazás elrendelését elutasító határozatának felülvizsgálata		NS(15)
		3	Az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazásra vonatkozó aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos határozata felülvizsgálata	<i>Átmeneti hatáskör! A 2011. december 31-ig benyújtott kérdés hitelesítésével kapcsolatos ügyekben a benyújtáskor hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.</i>	NS(15)
VII	Alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testület feloszlásával összefüggő vélemény (Abtv. 34. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Helyi önkormányzat képviselő-testületének feloszlásával összefüggő vélemény		NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetség időpontja
		2	Nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületének felozlatásával összefüggő vélemény		NS(15)
VIII	A köztársasági elnök tisztségétől való megfosztása (Abtv. 35. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	A köztársasági elnök tisztségétől való megfosztása		NS(15)
IX	A hatásköri összeütközés feloldása (Abtv. 36. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Állami szervek közötti hatásköri összeütközés		NS(15)
		2	Állami és önkormányzati szervek közötti hatásköri összeütközés		NS(15)
		3	Önkormányzati szervek közötti hatásköri összeütközés		NS(15)
X	Az Alaptörvény értelmezése (Abtv. 38. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Az Alaptörvény értelmezése		NS(15)
XI	A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség alaptörvényellenes működésével összefüggő vélemény (Abtv. 34/A. §)				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség alaptörvényellenes működésével összefüggő véleménynyilvánítás a Kormány indítványa alapján		NS(15)
		2	A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség alaptörvényellenes működésével összefüggő véleménynyilvánítás a bíróság indítványa alapján		NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
XII	Az Országos Bírósági Tanács jogorvoslati kérelme (Abtv. 36/A-36/B. §)				
		1	Az igazságügyi miniszter mulasztása a bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló igazságügyi miniszteri rendelet tervezetének véleményeztetése kapcsán	Bszt. 108/A. § (1) bekezdése és 103. § (3) bekezdés q) pontja	
		2	A jogszabály előkészítéséért felelős szerv mulasztása az OBH elnökének és a Kúria elnökének pályázat-elbírálási jogköre elveire vonatkozó jogszabály tervezetének véleményeztetése kapcsán	Bszt. 108/A. § (9) bekezdése és 103. § (1) bekezdés b) pontja	
		3	Az OBT jogait sértő jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés ellen	Bszt. 108/A. § (10) bekezdése	
XVII	Teljes ülési állásfoglalások [Abtv. 70. § (2) bekezdés]				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Az Abtv. és az Ügyrend egységes értelmezése érdekében hozott teljes ülési állásfoglalások		NS(15)
		2	Az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében hozott teljes ülési állásfoglalások		NS(15)
XVIII	A teljes ülési határozatok iratai				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Az Ügyrend, az SZMSZ [Abtv. 50. § (2) bekezdés c) pont] és egyéb belső szabályzatok	<i>Ide tartoznak az Az Ügyrend, az SZMSZ és egyéb belső szabályzatok tervezetei és a feljegyzések is.</i>	NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		2	Személyi ügyekben hozott határozatok [Abtv. 50. § (2) bekezdés d)–e) pontok pont]	<i>Ide tartoznak a személyi ügyekkel kapcsolatos határozatok tervezetei és a feljegyzések is.</i>	NS(15)
		3	A tanácsok összetételére vonatkozó határozatok [Abtv. 49. § (1) bekezdés]	<i>Ide tartoznak a tanácsok összetételére vonatkozó határozatok tervezetei és a feljegyzések is.</i>	NS(15)
		4	A bizottságok összetételére vonatkozó határozatok	<i>Ide tartoznak a bizottságok összetételére vonatkozó határozatok tervezetei és a feljegyzések is.</i>	NS(15)
		5	Egyéb teljes ülési határozatok		NS(15)
XIX	A testületi és a bizottsági ülések iratai			<i>Nem tartoznak ide azok az ügyiratok, melyek az I–XVIII. és a XXVIII. főtétel-számok alá sorolhatóak be.</i>	Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 10 év
		1	A teljes ülés meghívója, napirendje, emlékeztetője		NS(10)
		2	A tanácsülések meghívója, napirendje, emlékeztetője		NS(10)
		3	A bizottsági ülések meghívója, napirendje, emlékeztetője		NS(10)
		4	A bizottsági ülések napirendjén szereplő ügyek iratai	<i>Ide tartoznak a bizottsági ülések napirendjén szereplő ügyek iratai, ha tárgyuknál, illetve már más testület előtt folyó eljárásnál fogva nem kell más számra iktatni (pl. a teljes ülési határozat tervezetének bizottsági véleményezése a XVIII-1 tételszám alá tartozik).</i>	NS(10)
		5	A testületi és bizottsági ülések egyéb iratai		NS(10)
		6	A teljes ülésekről készült hangfelvétel		NS(10)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
XX	Egyéb kérelmek, panaszok, érdeklődések, közérdekű bejelentések, valamint a más szerv hatáskörébe tartozó ügyek iratai			<i>Ide tartoznak azok az ügyiratok, melyek nem sorolhatóak be más főtételszám alá (például a hatáskör hiányára tekintettel a főtítkári előkészítő eljárásban stb.) Nem lehet erre a számra iktatni a bíróságoktól, hatóságoktól, közigazgatási szervektől érkező megkereséseket.</i>	Selejtezés ideje: 10 év
		1	Kérelmek, panaszok, érdeklődések, közérdekű bejelentések		S(10)
		2	Áttétel	<i>Ide tartoznak azok az ügyek, melyek áttételét a hatáskörrel rendelkező szervhez jogszabály írja elő.</i>	S(10)

Általános rész

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
XXI	Közérdekű adat megismerése és kiadása iránti igények iratai				Selejtezés ideje: 10 év
		1	Közérdekű adat megismerése és kiadása iránti igények	<i>Nem tartoznak ide a bíróságoktól, hatóságoktól, közigazgatási szervektől érkező adatigénylések.</i>	S(10)
XXII	A peres ügyek iratai				Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év
		1	Peres ügyek	<i>Ide tartoznak azok a rendes bíróság előtt indult peres ügyek, illetve hatósági ügyek, melyekben Alkotmánybíróság vagy hivatala félként, ügyfélként vagy más módon részt vesz.</i>	NS(15)
XXIII	A nemzetközi ügyek iratai				Selejtezés ideje: 10 év
		1	Nemzetközi ügyek		S(10)
XXIV	A Könyvtár iratai				Selejtezés ideje: 10 év
		1	A könyvtári állomány-nyal, a beszerzésekkel, a könyvtárközi kölcsönzésekkel kapcsolatos ügyiratok		S(10)
		2	A Könyvtár működésével kapcsolatos egyéb ügyiratok		S(10)
XXV	Az Alkotmány-bíróság Hivatala működtetésével és igazgatásával kapcsolatos iratok				
		1	Belső utasítások, hivatali szabályzatok, tájékoztatók	<i>Nem tartoznak ide a XVIII-1. altételszám alá tartozó teljes ülési határozatok. Ide tartozik az elnöknek az egyesbíró kijelöléséről szóló utasítása (Ügyrend 11. §)</i>	NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezettség időpontja
		2	Közszolgálati és munkaügyi ügyiratok	<i>A biztosítási jogviszonnyal összefüggő, a szolgálati időről vagy a nyugellátás megállapítása során figyelembevételre kerülő keresetről, a jövedelemről adatot tartalmazó munkaügyi iratokat a biztosítottra, volt biztosítottra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő öt évig kell megőrizni.</i>	NS(HN)
		3	Személyi juttatásokkal kapcsolatos ügyiratok adókkal, TB-vel, GY	<i>Ide tartoznak a bérszámfejtéssel, az ezekkel kapcsolatos adókötelezettségekkel, a TB-vel, a GYES/GYED-del és a különböző munkáltatói támogatásokkal stb. kapcsolatos ügyiratok is.</i>	S(15)
		4	Költségvetéssel összefüggő ügyiratok	<i>Ide tartoznak a költségvetés előkészítésével és a beszámolókkal kapcsolatos ügyiratok.</i>	NS(15)
		5	Eszköz- és készlet-gazdálkodással kapcsolatos ügyiratok	<i>Ide tartoznak a leltározással és a selejtezéssel kapcsolatos ügyiratok is.</i>	S(10)
		6	Könyveléssel, belső és külső bizonylatokkal, pénztári nyilvántartásokkal és a számviteli renddel kapcsolatos ügyiratok	<i>Ide tartoznak a gépi adathordozókon tárolt könyvelések is.</i>	S(10)
		7	A belső ellenőrzéssel kapcsolatos ügyiratok	<i>Ide tartoznak a célvizsgálatokkal kapcsolatos ügyiratok is.</i>	S(10)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetség időpontja
		8	Az üzemeltetéssel kapcsolatos ügyiratok	<i>Ide tartoznak az épület karbantartásával, üzemeltetésével, kapcsolatos ügyiratok is. Az ide tartozó ügyekkel kapcsolatos szerződések, megrendelők, ezek előkészítésére vonatkozó ügyiratok és a számlák e főtétel alatt a XXVI-10. altételszám alá tartoznak.</i>	S(10)
		9	Az informatikával és az iratkezeléssel kapcsolatos ügyiratok	<i>Az ide tartozó ügyekkel kapcsolatos szerződések, megrendelők, ezek előkészítésére vonatkozó ügyiratok és a számlák e főtétel alatt a XXVI-10. altételszám alá tartoznak.</i>	S(10)
		10	A gépkocsi-állomány-nyal kapcsolatos ügyiratok	<i>A gépkocsi-állomány-nyal kapcsolatos szerződések, megrendelők, ezek előkészítésére vonatkozó ügyiratok és a számlák e főtétel alatt a XXVI-10. altételszám alá tartoznak</i>	S(10)
		11	Szerződések, megrendelők, és ezek előkészítésével kapcsolatos ügyiratok, továbbá számlák, pénzügyi bizonylatok		S(10)
		12	A Hivatal működésével és igazgatásával kapcsolatos egyéb ügyiratok		S(10)
XXVI	Az Alkotmány-bíró-ság elnökének és az elnöki titkárságnak (elnöki kabinet) az iratai			<i>Nem tartoznak ide azok az ügyiratok, melyek tárgyuknál fogva az I-XXV. főtétel-számok valamelyike alá sorolhatóak be.</i>	Nem selejtezhető! Levéltárba adás időpontja: 15 év

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetőség időpontja
		1	A köztársasági elnökkel, az Országgyűlés elnökével, a miniszterelnökkel, a kormány tagjaival, a Kúria elnökével és a Legfőbb Ügyésszel történő kapcsolattartás során keletkező ügyiratok		NS(15)
		2	Állami, igazság-szolgáltatási, vagy egyéb közigazgatási szervekkel, hivatalokkal és hatóságokkal történő kapcsolattartás során keletkező ügyiratok		NS(15)
		3	Egyéb ügyiratok és levelezés (magán-személyek, társadalmi szervek stb.)		NS(15)
XXVII	Az Alkotmány-bíró-ság tagjainak és titkárságaiknak, valamint az Alkotmány-bíró-ság volt elnökének és titkárságának az iratai			<i>Nem tartoznak ide azok az ügyiratok, melyek tárgyuknál fogva az I-XXV. főtétel-számok valamelyike alá sorolhatóak be.</i>	Selejtezés ideje: 15 év
		1-...	Az Alkotmánybíró-ság egyes tagjainak és titkárságaiknak valamint az Alkotmánybíró-ság volt elnökének és titkárságának az ügyiratai	<i>Az altételszámokat az Alkotmánybíró-ság aktuális tagjai és a volt elnök számára a főtít-kár osztja ki szükség szerint.</i>	S(15)
XXVIII	Az Alkotmány-bíró-ság főtít-kárának és titkárságának az iratai			<i>Nem tartoznak ide azok az ügyiratok, melyek tárgyuknál fogva az I-XXV. főtétel-számok valamelyike alá sorolhatóak be.</i>	
		1	Állami, igazság-szolgáltatási, vagy egyéb közigazgatási szervekkel, hivatalokkal és hatóságokkal történő kapcsolattartás során keletkező ügyiratok		NS(15)

Főtétel-szám	Az irattári főtétel tárgyköre	Altétel-szám	Az irattári altétel tárgyköre	Megjegyzés	A levéltárba adás vagy a selejtezhetség időpontja
		2	Egyéb ügyiratok és levelezés (magán-személyek, társadalmi szervek stb.)		S(10)
XXIX	Az Alkotmány-bírószág gazdasági vezetőjének és titkárságának az iratai			<i>Nem tartoznak ide azok az ügyiratok, melyek tárgyuknál fogva az I-XXV. főtétel-számok valamelyike alá sorolhatóak be.</i>	Selejtezés ideje: 10 év
		1	Az Alkotmánybírószág gazdasági vezetőjének és titkárságának az ügyiratai		S(10)
XXX	A minősített adatok kezelésével kapcsolatos iratok			<i>A minősített adatok kezelésére vonatkozó iratkezelési segédleteket nem itt kell iktatni.</i>	Nem selejtezhető! Levéltárba nem adható!
		1	A minősített adatok kezelésére szolgáló főnyilvántartó könyv		NS(HN)
		1	A minősített adatok kezelésével kapcsolatos egyéb iratok		NS(HN)
XXXI	A szervezeti integritást sértő és veszélyeztető események ügyiratai				Selejtezés ideje: 10 év
		1	A szervezeti integritást sértő és veszélyeztető eseményekre vonatkozó bejelentések és vizsgálatok ügyiratai		S(10)''

2. számú melléklet az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló ... utasításához:

Az elektronikus iktatókönyv a nyilvántartott iratokra vonatkozóan az alábbi adatokat tartalmazza a rendelkezésre állásuk esetén:

- az iktatószámot,
- az iktatás időpontját,
- a beérkezés időpontját, módját, érkeztetési postai azonosítóját,
- az adathordozó típusát (papír alapú, elektronikus) és fajtáját,
- a küldés időpontját, módját,
- a küldő (ügyfél) adatait (név, cím),
- a címzett (ügyfél) adatait (név, cím),
- a hivatkozási számot (idegen szám),
- a mellékletek számát, típusát (papír alapú, elektronikus),
- az ügyintéző nevét és a szervezeti egység megnevezését,
- az expediáló és a postázó nevét, tisztségét, a postai azonosító számát, a postára adás dátumát, az elektronikus tértivevény képét és az átvétel dátumát,
- az irat tárgyát,
- az irat elektronikus formátumú másolatát (a Hivatalban keletkező irat esetében minden, a bejövő irat esetében indokolt esetben, illetve az ügyviteli szabályoknak megfelelően),
- az elő- és utóiratok iktatószámát,
- kezelési feljegyzéseket,
- az irat aktuális helyét,
- az intézés határidejét, módját és elintézés időpontját,
- az irattári tételszámot,
- az irattárba helyezést.

Az elektronikus iktatókönyvben biztosítani kell az iktatószám, az ügyfél neve és azonosító adatai, az irat tárgya, a beérkezés és iktatás időpontja, az ügyintéző neve és a szervezeti egység megnevezése, ezek kombinációja szerinti visszakeresés, valamint a találatok szűkítésének lehetőségét.

3. számú melléklet az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló ... utasításához:

Iratsejtezési jegyzőkönyv

XXV-9/.../...

Készült az Alkotmánybíróság kezelőirodáján: (cím, dátum).

Tárgy: Az Alkotmánybíróság (az iratok valamilyen leírása: iktatott, nem iktatott, valamilyen tárgyú, esetleg irattári tételszámú stb.) iratainak selejtezése.

A selejtezés alá vont iratok évköre: ... (pl. 1999 - 2004)

A selejtezés alá vont iratok terjedelme: ... (iratfolyóméterben)

A selejtezés az 1995. évi LXVI. törvény 9. § f) pontja alapján, a 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 64. §-a, valamint az az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési szabályzatáról szóló 8/2015. (XII. 1.) utasítása mellékletét képező irattári terv szerint zajlik.

A selejtezendő iratok felsorolását a mellékelt jegyzék tartalmazza, összesen ... oldal.

Megállapítom, hogy a selejtezés az Alkotmánybíróság a selejtezett iratok keletkezésekor hatályos iratkezelési szabályzatának megfelelően folyt le. A selejtezési jegyzőkönyvet, annak mellékleté(i)vel együtt, jóváhagyás végett a Magyar Nemzeti Levéltárnak felterjesztem.

Kelt mint fent (k. m. f.)

P. H.

-----
főtitkár

Melléklet

Selejtezendő iratok jegyzéke

Az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzata szerint:

tételszám	tárgy	évkör	őrzési idő	raktári egység vagy terjedelem

Az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzata szerint:

tételszám	tárgy	évkör	őrzési idő	raktári egység vagy terjedelem

Az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzata szerint:

tételszám	tárgy	évkör	őrzési idő	raktári egység vagy terjedelem

4. számú melléklet az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési és ügyviteli szabályzatáról szóló ... utasításához:

Átadás-átvételi jegyzőkönyv

XXV-9/.../...

Készült a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában
(1014 Bp. Hess András tér 5.), (év, hónap, nap) -án.

Jelen vannak: átadó, az Alkotmánybíróság részéről:
..... (név, beosztás),

                  átvevő, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára részéről:
..... 1945 Utáni Kormányiszervek Főosztálya, főosztályvezető

Az átadás alá vont iratok megnevezése: ... (összefoglalóan)

Az átadandó iratok évköre: ... - ...

Az átadandó iratok terjedelme: ... ífm, azaz
  ... doboz,
  ... kötet.

A mai napon az 1995. évi LXVI. törvény 12. §-ában foglaltak, a 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 65. §-a, valamint az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság iratkezelési szabályzatáról szóló 8/2015. (XII. 1.) utasítása alapján az Alkotmánybíróság átadja a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára részére a fenti, maradandó értékű iratokat. Az átadás raktári egységek szintjén történik. Az iratok részletes jegyzékét a mellékelt Iratjegyzék tartalmazza, ... oldalon.

Kelt, mint fent (k. m. f.)

.....
főtitkár
Alkotmánybíróság
Átadó

.....
főosztályvezető
1945 Utáni Kormányiszervek Főosztálya
Átvevő

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztálya részéről jelen van:

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtitkára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062-9273